هذا الكتاب المناهج تأليف عارف افندی [illegible] بیاننده

اوراق

٤ سبب التأليف هذه المجلة المجلة جمع ابواب اقسام ومجموع
١٠ مقدمة الكتاب آثار التابع التمهيد الجرح والتعديل تحقيقه [illegible]
١١ المسلك الاول منهج اول منهج ثاني الحديثة ٢٨
١١ منهج ثالث المسلك الثاني منهج اول منهج ثاني منهج ثالث مسلك ثالث
١٢ مقدمة السنة انبياء عظام منهج [illegible] ٢٧ جوع
١٤ مقدمة الكتاب بالتعريف الكلام منهج سادس [illegible] بیاننده
١٤ موضوع الكلام السابع ٢٦
١٧ موضوع الكلام (ه) فائده علم الكلام ١٦
٢٠ وجه التسمية التمهيد ١٨ آثار التابع ١٨ الجواهر ١٩
٢٦ تنبيه بعض محدثين [illegible]
٤٥ اجوبة المنقولة تاريخ ولادة [illegible] مستوى
٥١ مسئلة [illegible] تتمة منهج [illegible] تنصيص التعصب ٢٢
٦٦ علاوة التنبيه [illegible] البيان ٥ [illegible] ٤٨
٨١ المحاكمة الكاملة ٧ اقوال [illegible] ٥٨
٩٢ نفاة الصفات [illegible]
١٠٣ توضيح ما هيئة العلم [illegible] ادلة اثبات ٩٤
١١٥ تحقيق [illegible] منهج [illegible] ٩٦
١٢٥ المذهب الخامس المذهب السادس ١١ [illegible]
١٤٤ كشف [illegible]
١٥٤ فصل [illegible]
١٦٤ علاوة [illegible] الاثبات ١٠
١٧٩ فائده [illegible] التدبير ١٦٩
١٨٤ فصل في [illegible] ١٧٧
١٨٨ كتاب حقيقة [illegible]

اوراق

١٨٦ ارواحات حدوثی بیاننده در
١٨٨ فائده خاصه [illegible]
١٨٩ مبحث اعادة المعدوم
١٩٠ الاقوال المشهورة في المعاد انفا بيانه اولندوغی اوزره روحانی [illegible]
١٩٦ ادلة اثبات معاد الجسماني
٢٠١ المنهج الثاني من المسلك الخامس
٢٠٤ قبر سؤال ملكين وقبر نعيم وعذابی بیاننده در
٢٠٧ احوال الاطفال
٢١٤ الخاتمة المبحث [illegible]
٢٢٢ بيانه [illegible] الشفاعة العظمى
٢٢٥ حوضه [illegible] الحوض
٢٢٧ المنهج الثامن جنت وجهنم [illegible]
٢٣٣ قول بعض اهل السنة وابطاله
٢٣٩ المنهج التاسع امامت وخلافت حقيقى
٢٤٠ افضلية الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين
٢٤٢ خلافت حضرت ابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه
٢٤٤ خلافت حضرت عمر الفاروق رضى الله تعالى عنه
٢٤٥ خلافت حضرت عثمان ذي النورين رضى الله تعالى عنه
٢٤٦ خلافت حضرت علي بن ابي طالب رضى الله تعالى عنه كرم الله وجهه
٢٥٤ الائمة [illegible] اخرج [illegible] ولذلك [illegible]
٢٥٥ خاتمة الكتاب [illegible]
في بحث الايمان والاسلام
١٦٩ [illegible]
١٧١ بحره [illegible]

تذييل المبحث ٢٠٠
ايراد السوال ٢٠٦
الآية واحاديث نبويه دلنی ١٩٧
بل احياء عند ربهم يرزقون ٢٠٢
تحقيقاته ٢٠٤
من المسلك الخامس في [illegible] ٢١٠
المنهج السادس في حقيقة الاصطلاح ٢١٦ ٢١٩
التذييل [illegible] ٢٢٣
٢٢٥
تكملة المبحث ٢٢٣

هذا كتاب المناهج تأليف عارف افندي

ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة
انك انت الوهاب محامد زاكيات اول مبدع كائنات وصانع
مصنوعات جنابنه اتحاف كردهٔ معلا ساحهٔ تقديسي
اولمغه شايان حقيقتدر كه دست ياري عنايت و توفيق الهي
ايله بي تمكين استدلاليه تسديد و توثيق ايدوب رهنماي
سر منزل تحقيق ايتمشدر **نظم** منيد دل وراه بيمنا كشت
• چون راهنما تويي چه باك است **نثر** اول آفريننده متعدد
النعت والوصف ومتكلم بي صوت وحرفكه لوامع طوالع
آيات كلام مجيدي انارهٔ مجمرهٔ تمجيد و توحيد ايدوب باصرهٔ
كليلهٔ انظاره توتياسي تنوير و تجديد قلمشدر **نظم**
عقل از در تو بصر فروزد • كوياي برون نهد نسوزد •

توفيق

توفيق اكر نه رهنمايد • آن عقده بعقل كي كشايد **نثر**
ارادت قديمه سي موجب مراد وكشيدهٔ بسملهٔ ايجادي
برهان تناهي ابعاد ايدوكن اثناتده منطوق دفتر
آفرينشن قطعي المفاد اولوب صحايف مكونات نكاشتهٔ
قلم ابداعي و دوايرُ اجرام نيرات رقم زدهٔ پركار اختراعيدر
وصلوات ناميات وتحيات فايحات اول خلاصهٔ موجودات ونقاوهٔ
مكنونات جنابنك حوض مورود لب تشنكان امت ومنبع
زلال فيضنا فيض شفاعتلري اولان خاكپاي مشك ساينه شايان
ابلاغ واهدا ادركه باعث ترتيب مقدمات مصنوعات انتاج
نتايج قدسي السمات وسبب تركيب قانون بسايط ومركبات
سطوع نير وجود پرجود قدسي الصفاتيدر ودخي
حماة دين مبين وهدات راه يقين اولان آل واصحابي واتباع
واحزابي ارواحنه كه هر بري منتخب ماندكان ديجور حيرته
نجم هدايت رهنما سمند جهاد پيشه لري توتياي بصر
بصيرتدر **شعر** فبهم النجوم الزاهرات • من اقتدى
بهم اهتدي **نظم** پس از احمد خداي مستعان ونعت
پيغمبر • شود واجب دعاي پادشاه معدلت گستر **نثر**

بحمد الله سبحانه بو مجلّۀ گسسته شيرازه نك جمع
وترتيبي وتفصيل وتبويبي بر پادشاه اهالي پرور
ومعدلت كيش وبر شهنشاه قدردان مكرمت انديشك
عهد سعادتنده قرين اتمام اولديكه شيمۀ كريمه سي تقويت
شريعت حضرت سيد المرسلين ونتيجۀ پسنديده سي تأييد
احكام دين مبين ونيّر رأي ثاقبي مرتفع ساز ديجور فتن
وجويبار عدل ورأفتي وسيراب بخش سرابستان كون دون
كهن اول پادشاه شاهنشاه كه نيل سعادة بساط بوسي قصاويد
اكاسره يه غاية الغايات مطلوب ومأمول واحراز ناصيه
سايي خاك آستاني اساطين تبابع وقياصره يه اقصي
النهايات مقصود ومسئولدر اول آفتاب مطلع سعادة عظمي
وقطب مدار خلافت كبري جنابي كه علو شان ولطف نشاني محبوسان
حيطۀ حس وحواسي كوته نظران خطۀ عقل وقياسي ايچون
مسلّم پايۀ برهان سلّمي ايله ادنا مدارجنه وصول مستحيل
الحصولدر اول شهريار خجسته كردار ستوده اطوار كه نشانۀ
خدنك دلدوزي صفحۀ سينۀ هر ظالم وغاشم وكشمكش
دعاوي سركشان عادي به شمشيري حاكم حاسمدر بر پادشاه

سليمان

سليمان صفحه مهدر كه خزندۀ سنكلاخ خذلان اولان ديو سيرتان
شيرلك وصفدلي هنكام قصد كوشمالده قلادۀ طناب خيمۀ معلا
قبابي ايله ملتوي ناخواه اسنانه سنده جبهه ساي وبر شهنشاه عدل
افزاي ظلم كاهدر كه اعداي دين وشرذمۀ متمرّدينه تصميم جهاد
ايله تعبيۀ سامان عساكر نصرت مآثر اولدوقجه كوي سر بيدولتلرينه
صولجان سم اسبي ايله ساحۀ حالكاه فسيح المساحه سنده ناصيه
فرساي قلمشدر وهو معز الدنيا والدين غياث الاسلام والمسلمين
قاهر المتمردين قامع الكفرة والمشركين حامي البلاد راعي العباد
المؤيد من جانب السماء المنصور علي الاعداء السلطان بن السلطان
السلطان الغازي محمد خان ابن ابراهيم خان لا زال اسمه الشريف حلية
نجاد المنابر وما برح خيله واطياء جثمان الاعادي بالسنابك
والحوافر وانوار سلطنته من افق العز شارقه وعذبات راياته
برياح النصر خافقه وما برحت البشائر تلثم مواطئ قدمه
والفتوح يتبع مواكب خدمه ما تعاقب الضياء والظلام وتتابعت
الشهور والاعوام بالنبي وآله واصحابه الغر الكرام **سبب**
تأليف هذه المجلة المجلّة جميع ارباب افهام ومجموع اشخاص برايا
وافراد انام ايچون سعادت دارينه فائز وكمال نشأتينه حائز

خزنده يعني حشرات ارض

صولجان يعني چوكان

المجلة بفتحتين وتشديد اللام كتاب الحكمة
وعند البعض الكتاب مطلقا

اولمق تحصیل فضائل علمیه و عملیه و تزکیهٔ نفس و تهذیب سجیه
دن عبارة ایدوکی مقدمات یقینیه و مسلمات ضروریهٔ جلیه دندر
لاسیما آیات باهرهٔ قرآنیه و جوامع الکلم احادیث شریفهٔ نبویه دن
مستنبط مشکاة ساطع الانوار شریعت غرّادن مقتبسه
اولان علوم وسیعهٔ دینیه واکا وسیلهٔ اکتساب اولان فنون
آلهیه مع تکثّر شجونها و توفّر فنونها ذمه اصحاب همته
اقتنا و تحصیلی واجب و ضبط و اتقانی متحتّم ولاریب
ایدوکی اجلای بدیهیاتدندر فلذلک ارباب تألیف و تحریردن
جمّ غفیر شکر الله مساعیهم تشمیر ساق همت و شدّ نطاق
عزیمت ایدوب هر فنده نیجه کتب نافعه و نیجه رسائل بارعهٔ
رایعه تألیفنه مبادرت ایتمشلردر و اکثر مؤلفات متداوله لغت
تازی اوزره وضع و تصنیف اولندوغی جهتدن فنون
مشهوره دن بر فن متعدیه یوقدرکه تعمیماً لفوائده
و تفهیماً لاوائده لسان ترکی اوزره انده وضع آثار و
مؤلفات اولنمش اولمیه و بو جمله بیننده علم کلام اسمی ایله
موسوم اولان فن جلیل المقدار با آنکه اساس علوم شرعیه
اولدوغی جهت ایله مجموعندن اهم و الزم و جمله سندن عموم نفع

سببیله

سببیله اکد و الزم اولوب خواص و عوامدن هر کس انجق محتاج
الیه اولدوغنه بناءً احاطهٔ دائرهٔ تأکدی اوسع ایدوکی بی
اشتباه ایکن سائر فنونده معهود اولان نسق اوزره اصحاب
آثاردن هیچ کس اول فنده اعتنا ایله صالح بر تألیفک تسویدنه
تصدی ایتدوکی مسموع دکلدر بناءً علی ذلک بو فقیر قلیل
البضاعة و حقیر عدیم الاستطاعة المستمد من الاله ربه
ذی العوارف المستجمع من جزیل نعمه الزوارف عبد الباقی بن محمد
المدعو بعارف بصّره الله بعیوب نفسه و جعل یومه خیراً من
امسه عنفوان شباب و ایام تحصیل و اکتسابده موائد عمیم الفوائد
آثار افاضل اسلاف قدّس سرّهم چینی و پایینی صفوف دار الافادهٔ اساتذهٔ
فنده کوشه گزین اولوب نادی خطیرلری بساطنده دو بالهٔ مبادرت
و ساحهٔ مجلس مدارسه لری غبارلریله اکتحاله مواظبت ایدرک
فی الجمله تمییز سواد و بیاض و فرق جواهر و اعراض مرتبه سنه
اکتساب قدرة و احراز مکنت ایدوب سبب بقاء ذکر جمیل اولمق داعیه سیله
اقوال اهل سنتی مشتمل بر رسالهٔ ترکیه تألیف و تلفیقنه بذل همت
و صرف قدرة مصمّم و مهمات دینیه دن بعض مسائل کلامیه
جسته جسته فراهم کردهٔ قلم پریشان رقم قلنمش ایدی لکن تتابع

موانع وتعاقب صوارف وفوادع تعويقندن قطع نظر قصور باع
وقلت اطلاع اول صقوله كار خطيره اعني امر تاليف وتسطيره جسارتده
باعث تردد اولمدن ناشي اثناي جزر ومد اقدام واحجامده
كاهي داعيهٔ جمع وترتيب ايله تحريك خامهٔ بديع ابيات وكاهي
فواغه جزم ايله تسويد اولنان اوراق پريشان نهادهٔ طاق نسيان
قلنمش ايكن بعد برهة من الزمان ساز كاري توفيق فياض كار
ساز وشوق عنايت حضرت هادي بي انباز ايله بر خجسته وقت
فرخنده هنگام شادمانيده مرغ دلم آب ودانهٔ لطف ايله
وانعام ايله دست اموز اولوب لغووختهٔ چراغ احسان والتفاتي
اولدوغم مكرمت اندوز حضرتلرينك كه مظان اجابت اولان
اوقات مباركه لرده خدمت دعاي عمر ودولتي لازمهٔ ذمت همت
فقيرم بلكه بي تساهل وتقصير مواظبت كرده صغير وكبير وضميمهٔ
اوراد برنا وپير اولوب اول وجهة الآمال عفات ومقصد ارباب
حاجاتك نسيم لطفي غنچه پيراي گلزار اماني وايام دولتي جهانيانك
مواسم تهاني اولوب نير رأي اوضح من ذكا ومحاسن مناقبي
اوفر من نجوم السما ديلنسه شايان وسزادر اول ممهد دعايم
دين ودولتي ومؤسس قواعد ملك وملت اولصدر صاحب

معازي

مغازي واول يكتاي نادره كاه حماسة وسرافرازيكه
معالم شريعتي احيا واعلام اسلامي اعلا غاية الغايات مقاصد
ومسئولي وبيوت الاصنام كفره ومشركيني جوامع ومعابد
معابديني مساجد وصوامع قلمق اقصاي مأمولي در اول جناب
جلالت مآب دستوري مالك اذمهٔ دولت معنوي وصوريكه
غبار رزمگاهي اكسير فتح ونصرت وسنگ استان دولت پناهي
كيمياي سعادت اولوب نير رأي صائبي ضيابخش جهان جهت
ساحهٔ غبرا ونجم ذهن ثاقبي كلمنيخ معلا رواق صدارت
عظمادر وهو البدر الزاهر والعيلم الزاخر ذو الرأي الرزين
صاحب الحزم الرصين سفينهٔ نوح الاقبال سماء برج العز و
الاقبال منبع الكرم والسداد مطلع تباشير الفيض والرشاد مقنن
قوانين الوزارة مدبر ممالك الصدارة ذو الحزم الغالب على
الآراء الصائبة مكسر رايات العساكر الخائبة غيث الندى
غياث الورى الآصف المفخم الصدر الاكرم الاعظم اوقر الصدور
واوفرهم حاجنا الدستور المكرم مصطفى پاشا ابن اورج بك لازال
النصر طراز راياته وبنوده مصدر السعادة مترنما بوجوده

شعر فهذا دعاء لا يرد فانه ٭ اذا ما دعونا آمنته الملائكة نثر

بس اولکلام بخشش ارباب استحقاق ولی النعم ستوده اخلاق
حضرتلری که بو جامع ثنا کذار اخلاص شعارکبی نیجه دلشکسته
بی نشان روزکاری حضیض خاکساریدن اوج امتیاز وافتخاره
ترفیع ایله سانکار اولمشدر ذکری سبق ایدن صحایف پریشان
تعبیر نهاده طبقچه عرض وتحریر قلنوب رسیده نظر نقاد
لری اولدوقده بو اندك سرمایه دید ودانشه مقتضای سجیه
سنیه لری اوزره حسن ظنلرینه بنا اول اوراق کسسته تاری
اعتبار شیرازه بند جمع ترتیب اولوب فراهم کرده قلنمغه اشارت
علیه لری صدور ایتمه ناشی مهمات دینیه دن بعض مسائل اعتقادیه
یی مشتمل بر مجلة مجله تسوید وتحریرینه مباشرت اولنوب فرمان
عالیشان واجب الاذعانلری مصداقنجه مستمداً من الفیاض
الخبیر عزیمت صادقه ایله ولا امر خطه اعتنای امر تبییض وتسطیره
شروع ایله ساعد اهتمام تشمیر ومناهج الاصول الدینیة الی
مواقف المقاصد الیقینیة اسمیله تسمیه قلندی پس
بو رساله نافعه وقباله رایعه محضا اول صاحب سعادتك
فیض نظر نقادلری ایله جلوه نمای معروض بروز وظهور
اولمش اولوب فی الحقیقة بهان اثر فیض همتلری اولمشدر

جناب فیاض

مناهج جمع منهج بالفتح ومنهاج
بالكسر ای راه راست ودروشن
منه

جناب فیاض چاره سازاول ولی النعم عمیم الکرمی همواره خیرات
مبراته موفق ایدوب صدر والا قدر سعادتده بردوام ومسند
عز ورفعتده مستدام ایلیه بلطفه العمیم وکرمه الجزیل
الجسیم فها انا اشرع فی المقصود مستعیناً بالفیاض الودود
ومنه العون وعلیه التکلان **مقدمة الکتاب** علم کلامك
تعریف وموضوعی وفایده سی وشرفی ووجه تسمیه سی
بیاننده در **اثار الشك والجواب عنها وتنبیه** فی تفصیل
احد طریق التصفیة والنظر علی الاخر **التمهید** معرفت
مبدا ومعاد مسلکنه سالك اولنلرك اصنافی
ذکرنده در **الجرح والتعدیل** علم کلامی ذم وتقبیح
وارباببی تضلیل وتجهیل ایدنلری رد واولبابده ورود
ایدن کلام اسلافی توجیهنده در **تحقیق** اهل سنتك
حقیقتی بیاننده در **دفع شك اورد علیه** اول محله
متعلق ایراد اولنان بعض اسئله نیك دفعنده در
المسلك الاول فی ذات الواجب سبحانه وتعالی وفیه
مناهج ثلاثة **منهج اول** اثبات ذات واجب الوجود
بیاننده در **منهج ثانی** ذات واجب الوجودك سایر ذواته

مسالك ابوابعی فعنده اولور منیع نفق مقاملنده در
بیں مسالك معروف بالادع ومنهاج الغدر ولا مستناج
ترکیب فارسیده نجهندن اولنغله منهاج اول منهاج ثانی
دیو تعبیر اولنمشدر
منه

مماثل دكل ایدوكین بیاننده در **منهج ثالث** وجود حضرت
باري جلت عظمته وعز شانه ذات مقدسنك عینمیدر
غیریمیدر واولبابده ورود ایدن اقوال ذكرنده در
المسلك الثاني في التنزیها یعني جناب حضرت حقك صفات
سلبیه سي بیاننده در وبو مسلك دخي اوچ منهجي مشتملدر
منهج اول وحدانیت باري تعالی بیاننده در **منهج ثاني**
جناب حضرت حق جل وعلي نیك زماندن ومكاندن وجسمیدن
وجوهریتدن وعرضیتدن واتحاد وحلولدن تنزیهي بیاننده
در **منهج ثالث** حضرت واجب الوجودك وصف حادث ایله
اتصافدن منزه ایدوكین بیاننده در **المسلك الثالث** صفات
الثبوتیه سي ذكرنده در وبو مسلك التي منهجي مشتملدر **منهج**
اول صفت علم الهي بیاننده در **منهج ثاني** قدرة الهیه بیاننده در
منهج ثالث جناب حضرت حق جل وعلینك صفت حیات ایله
اتصافي تحقیقنده در **منهج رابع** حضرت واجب الوجودك
سمیع وبصیر ایدوكین بیانن وتحقیقنده در **منهج خامس**
صفت ارادة الهیه بیاننده در **منهج سادس** جناب حضرت حق
جل وعلینك متكلم ایدوكین وكلام ازلیه سي اثباتي تحقیقنده در

المسلك

المسلك الرابع في السمعيات وبو مسلك يدي منهجي مشتملدر **منهج**
اول مباحث نبوة بياننده در **منهج ثاني** انبياء عظام عليهم
الصلوة والسلام حضراتنك عصمتلري بياننده در **منهج**
ثالث حضرت سلطان انبيا عليه وعلى آله واصحابه صنوف
التسليمات والتحيات جنابنك نبوة ورسالتي بياننده در **منهج**
رابع ملائكه كرام حقيقتلري واحواللري بياننده در **منهج خامس**
جن وشياطين حقيقتلري بياننده در **منهج سادس** كرامات اوليا
قدس الله تعالى اسرارهم بياننده در **منهج سابع** سحر وسائر
تأثيرات نفوس بياننده در **المسلك الخامس** احوال اخرويه
بيان واثباتنده در وبو مسلك بر مقدمه وطقوز منهجي مشتملدر
مقدمه السنهٔ انبياء عظامدن استماع اولنان احوالي تصديق
وتلقي بالقبولك وجوبي بياننده در **منهج اول** حشر ونشر
ومعاد جسماني اثباتنده در **منهج ثاني** ارواحك بدندن
مفارقتندن صكره اولان احوالني شرح وبياننده در **منهج ثالث**
قبرده كلن ملكين وقبرك نعيم وعذابني بياننده در **منهج**
رابع صحايف اعمال ذكرنده در **منهج خامس** ميزان ووزن
اعمال بياننده در **منهج سادس** صراط بياننده در **منهج سابع**

جناب رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک حوض
موروودی وعصات مؤمنینه شفاعتی بیاننده در اللهم ارزقنا
الفوز بها **منهج ثامن** جنت وجهنم وحور وقصور وغلمان
وجنت ونارك الآن مخلوق وموجود ایدوکلری بیاننده در **منهج**
تاسع امامت وخلافت وخلفای اربعه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
حضرتلرینک فضیلتلری بیاننده در **مقدمة الکتاب**
علم کلامك تعریفی وموضوعی وفائده سی وشرفی وعلم کلام
ایله سبب تسمیه سی بیاننده در **تعریف الکلام** کلام اول علمدر که
آنکله عقاید دینیه اثباتنه قدرت تامه حاصل اولور ایراد
حجج ودفع شبهه استعانتی ایله وبعض فحول تعریف آخر اختیار
ایدوب کلام عقاید دینیه یه ادله یقینیه ایله علمدر دیمشلردر که
بو تقدیرده تعریفین مذکورین شروط تعریف وتحدیدکه افراد
معرفی جامع واغیارینی مانع اولمغیله اطراد وانعکاسدر
جامع اولوب تعریفین مذکورینده دینیه ایله توصیفا ولنوب
مخصوصا دین محمدی علیه الصلوة والسلام مراد اولنمغله قرارداده
اولنمق عقایده تعلق قیدی ایله اعمال شرعیه اثباتنه تعلق
ایدن علم تعریفدن اولا خارج اولوب ثانیا توصیف مزبور

سببیله

سببیله صناعت منطقیه وعلم جدل عقاید دینیه یه عدم
اختصاصلری جهتندن تعریفدن خارج وادیان سالفه
اربابنک علومی دخی خارج اولمق محقق ومقرر اولمشدر
موضوع الکلام هر علمك موضوعی اندن عبارتدر که اول علمده
انک اعراض ذاتیه سندن بحث اولنه ومقاصد اوزرینه تقدیمنک
سبب وجوبی اولدر که هر علمك طالبی قتنده علم آخردن مزید
امتیازی ایله تعین وامتیازی موضوعنه علم ایله یعنی موضوعك
موضوعیتنی تصدیق واذعان ایله در زیرا معلومات متکثره یی
متمیزه ومضبوطه اولمدوقجه معرفت متعسره اولوب علوم
متداوله دن هر علم متکثره عبارة اولدوغندن ناشی تحصیلی
سهل اولمق ضبط وتمییزه متوقف اولوب بو علملرینی بحسب
الذات تمییز وانکشافی موضوع ایله حاصل اولمغیله بیانی موضوعه تقدیمی
ایدوب مقاصد اوزرینه تقدیم اتمشلردر مثلا مسائل عدیده یه
مصادفه حالنده ملاحظه اولنوب اول مسائلدن بر صنفنی
بدن انسانك من حیث الصحة والمرض باحثه بولوب بر مقدارینی دخی
من حیث الاعراب والبنا کلمه وکلامدن بحث ایدر بولصق مقدما
بدن انسانی موضوع طب اولدوغی وکلمه وکلام موضوع فن نحو ایدوکی

معلوم اولمز اولدوغی تقدیرجه بر صنفك مسائل طبیه دن اولوب
صنف آخرك مسائل نحویه دن اولدوغنه جزم حاصل اولور بودخی
معلوم اولسونکه علم واحدك کاه اولورکه موضوعی امر واحد
حقیقی اولور مثلا عدد مثللوکه موضوع علم حسابدر وکاه
اولور اشیاء کثیره متناسبه اولور کتاب وسنت واجماع وقیاس کبی که
موضوع فقهدر اولوقتده موضوع فن امر واحد حقیقی اولمیوب
امور متعدده اولهاندن بحث ما به التناسبك اشتراکی
جهتندن اولمق شرطدر غیری جهتدن اولسه علم واحد اولمیوب
علوم متعدده اولمق لازم اولور بودخی قرارداده درکه هر فنك
علم آخره نسبت ایله شرفی ورتبه سی موضوعنك شرف ورتبه سی جهتی
ایله در **تعیین موضوع علم الکلام علی اختلاف الاقوال** کتب
موثوقه ده بیان وتحقیق اولندوغی اوزره ائمه فندن تعیین موضوع
کلامده اقوال متخالفه وارد اولوب قاضی ارموی رحمة الله علیه
اختیاری اوزره موضوع علم کلام ذات اللهدر وحجة الاسلام امام
ابو حامد الغزالی ومتکلمیندن بر طائفه اختیارلری اوزره مطلقا
موجوددر موجود اولدوغی حیثیت ایله بو ایکی قولدن هر برینی بر طائفه
اختیار ایدوب ایراد ادله ودفع شبهات ایله مدعالرین تأیید وتوثیق

اتمشلردر

اتمشلردر لکن جمهور متأخرینك قول آخر اختیارلرنده اتفاق ایدوب
موضوع علم کلام معلومدر شول حیثیت ایله که اکا اثبات عقاید دینیه
تعلق ایلیه یا تعلق قریب یاخود تعلق بعید ایله دیمشلردر وجمهور متأخرین
بو قولی اختیار وانبات ایچون ادله واضحه ایله مدعالرینی اثبات واقوال
قدیمه یی رد وتزییف اتمشلردر تفصیلی کتب فن مفصلاتندن مطلب اولنه
فائده علم الکلام بو علمك فوائد کثیره وعوائد عدیده سی اولوب جمله
برفائده سی حضیض تقلیددن ذروه تحقیق وایقانه ترقّی یه باعث اولدوغیدر
وبری دخی مسترشدینی ارشاده قدرت واقامت حجج ایله اصل جدّ عنادی
الزامه متمکندر اوچنجیسی قواعد دینی شبهه ملحدین ایله تزلزلدن
حفظ وصیانتدر دوردنجیسی علوم شرعیه بو فنك اوزرینه مبنی
اولدوغیدرکه نفس الامرده مجموع علوم شرعیه بو فنه متوقف ایدوکی
مقرر اولوب اولا اثبات صانع وجناب حقده علم وقدرت واراده ثبوتی ایله
مرسل رسل ومنزل کتاب اولدوغنه جزم ویقین حاصل اولمدقجه تعاطی علم
تفسیر وحدیث وتداول علم اصول وفروع متصور دکلدر بشنجیسی
صحت نیت واعتقاددرکه رجای قبول اعمال وترتب ثواب اکا منوط ومربوطدر
خفی اولمیه که بو ذکر اولنان فوائد خمسه نك ثمره سی غایتی سعادت دارینه
نائل ونجات ونشأه آتیه جایزین اولمقدر اما شرفی ومرتبه سی بو وجهله معلوم

اولوركه بو علمك موضوعی انفا ذكر اولندوغی اوزره جمیع انسانك اعم واعلاسی والمغله اشرف معلوماتدر ولاذات الله وصفات الله و افعال الله مباحثنه متناول اولوربس هو معلومكه اشرف معلومات اوله اكا تعلق ایدن علم دخی اشرف علوم اولمق متعین ومقرر اولور غایتی دخی بو وجه اوزره بیان اولنمشدركه فوائد خمسهٔ سابقه یه مترتب اولان سعادة دارین كه اشرف غایات وانفع ثمراتدر بو علمك ثمره وغایتی اولدوغی مقرر اولیجق شرافت وغایتی بیاندن مستغنی اولور وكذلك ادله سی یقینیه اولوب مقدماتنك صحتنه صریح عقل حاكم اولدوغندن قطع نظر نقول قاطعه ایله تأیید وتشیید اولنمشدر بس ظاهر اولوركه بو فنك ادله سنده عقل ونقل تطابق ایتمكله عرق شبهه منقطع ومنحسم اولمشدر وفنون حكمیه مجموعنك رئیسی زعملرنجه اشرفی اولان علم الهینك ادله سی مجرد عقله مبتنی اولوب نقول صریحه یه مخالف اولدوغی جهتدن مداخلهٔ وهمدن سالم اولمیوب موثوق اولمدوغی معلوم اولوربس بو وجهله دخی فن كلامك رجحانی وجهات شرفی جامع اولوب اشرف علوم اولدوغی معلوم ومتبین اولور **وجه التسمیة** كلام اسمیله مسمی اولدوغی كتب فن مفصلاتنده وجوه عدیده ایله بیان اولنوب اولا اسلافده متكلمین مؤلفاتنك مباحثی الكلام فی كذا وكذا عنوانیله مصدر اولدوغیدر

وثانیا اشهر

وثانیا اشهر اختلافات اقوال متكلمین مسئلهٔ كلام الهیه وقوع بولدوغیدر وثالثا تحقیق مباحث شرعیه ده تكلمه قدرة ایراث ایتدوكیدر وغیر ذلك من الوجوه **التمهید** عند الافاضل السادات ثابت وقرار داده دركه هر عاقل ومكلف ایچون معرفت مبدا ومعاده وصولك طریقی ایكی مسلكه انحصار اوزره اولوب بری طریقهٔ ارباب نظر واستدلال وبری طریقهٔ اهل مجاهدهٔ ریاضت واصحاب حالدر طریقهٔ اولییه سالك اولنلر دخی التزام دین وملت ایتمشلر ایسه متكلم اسمیله موسوم اولنلر طایفه در دكلر ایسه حكیم مشائی نامیله معروف اولنلر فرقه در وطریقهٔ ثانیه یه سالك اولنلر دخی ایكی صنف اولوب اگر ریاضتلری احكام شریعت شریفه یه موافقلر ایسه صوفیه ومتشرعون دكلر ایسه حكمای اشراقیون اطلاق اولنمق ایله متعارف اولان طایفه در **اثار الشك واغلاق الفلك** اجلهٔ افاضلدن بعض متأخرین بو تقسیمه سؤال ایراد ایدوب اخبار یهود ورهابین نصاری التزام ملت ایتمشلر ایكن انلرك نه اختیار طریقهٔ نظر واستدلال ایدنلرینه متكلم اطلاق اولنور ونه اختیار مسلك ریاضت ایدنلرینه صوفی اطلاق اولنور پس بو تقسیم مذكور اقسامنی حاصر اولمق لازم كلیور دیو دخل وتزییفنه متصدی اولمشدر بعد ذلك جوابه

تصدیق ایدوب ملکو متکلم و اتباع متکلم و صوفی و اتباع صوفی مراد
اوله ویاخود مسلمین اولانلر صحیحا کلامه غیری یه عدم اعتبار و اعتداد
دن ناشی متعرض اولنمامش اوله **الجواب الحاسم** ارباب البابه خفی
دکلدر که تعریف علم کلامده واقع اولان عقاید دینیه قیدندن مراد
عقاید دین محمدی علیه الصلوة والسلام ایدوکینی تصریح اتدوکلری اوزره
مناسب اولان بو قسمده واقعه اولان ملتدن دخی انجق ملت محمدیه
علیه افضل الصلوة والتحیة مراد اولنمقدر پس بو تقدیر اوزره شبههٔ
سابقه برطرف اولور و تعریف کلامده بو وجهله تصرفدن یعنی عقاید
دینیه یی دین محمدی علیه الصلوة والسلامه حصر و تخصیصدن مستفاد
اولدوغی اوزره ادیان سالفه رجالندن طریقهٔ نظر و استدلاله
سالک اولنلر علمنه کلام اطلاقی اولنماینجق کندولره دخی متکلم
اطلاقی اولنمق متعین اولور پس تقسیم مذکورده حق تعبیر بودر که
طریقهٔ نظر و استدلاله سالک اولنلر ملت محمدیه علیه افضل الصلوة
والتحیه یی ملتزم اولرایسه متکلمون و الا دکلر ایسه مشائیون و طریقهٔ
تصفیه یه سالک اولنلر کذلک ریاضتلرنده احکام شریعت محمدیه
علیه افضل الصلوة والتسلیمات الفایحة الزکیة موافقلر ایسه صوفیه
والا دکلر ایسه اشراقیون دیدکلری فرقه در وجه مذکور اوزرینه

بو تحقیق

بو تحقیق و تقریر نتایج طبع کسیر و آثار خاطر فاطر حقیردندر
لکن بعد اللتیا والتی تقسیم مذکور بحسب جلیل النظر غبار شبهه دن
خالی اولمیوب اخبار و رهابین و یا مشائی و یاخود اشراقی زمرهسندن
معدود اولمق لازم اولور اما تدقیق نظر اولنسه تصرف یسیر ایله
عقال اشکالدن انحلالی حیز امکانده در قلیتأمل **تنبیه** بعض محققین
طریقهٔ تصفیه یی طریقهٔ نظر و استدلاله ترجیح صددنده بو
وجهله تحقیق مرام اتمشدر که طریقهٔ اولینک حاصلی قوت
نظریه ایله استکمال و درجاتنده ترقیدر و بو ترقی و تدرجدن
غایت قصوی و نهایت مقصود و منتهی مرتبهٔ عقل مستفاده وصول
وارتفادر و طریقهٔ ثانیه نک محصولی قوت علمیه ایله استکمال
و مراتبنده ترقیدر و بو قوتک درجهٔ ثالثه سنده نفس ایچون
حاصل اولان صور معلومات اکرچه مرتبهٔ عقل مستفادده دخی حاصل
اولدوغی مقرر لکن بو رتبه نک درجهٔ عقل مستفاددن ایکی
وجهله اکمل و اقوی اولمغیله رجحانی مثبت و مبرهندر وجه اول
وهمک طریقهٔ مباحثه یه استیلاسی جهتندن مرتبهٔ عقل
مستفادده حاصله اولان صور علمیه شبهات وهمیه دن سالم
اولمیوب بو درجهٔ خطیره ده قوای حسیه و قوای عقلیه نک

نفس ناطقهٔ انسانیه ایچون ایکی قوت
محققه اولوب بری قوت نظریه و بری قوت
عملیه در و بو ایکی قوتدن هر بری ایچون درت مرتبه
حاصلدر اما مراتب قوت نظریه یعنی نفس ناطقه ایچون
ادراکاتده کندی جوهرینی تکمیلی جهتندن درت مرتبه که
[illegible] مرتبهٔ اولی نفسک مبداء فطرتنده صور
علمیه دن خالیه اولوب لکن اول صوری قبوله مستعده
[illegible]
[illegible] عقل بالملکه [illegible]
[illegible] انتقال ملکه سی حاصل اولوب [illegible]
[illegible] مجهولات نظریه یی [illegible]
[illegible] عقل مستفاد [illegible]
[illegible]

نفسی عالم غیبه نقشه
صکاکی صور قدسیه
ایله تجلی الٰهیه
و مرتبهٔ رابعه
عالم غیبه اتصال
ملکه سی
اکتساب
عقلیدر
حاصل
اولان تجلی [illegible]
الٰهیه دکه هر [illegible]
جنب قدرت الٰهیه
کمله ده مضمحله
اولوب و جمیع علوم کی
علم شائع الٰهیه
استغراق مشاهده
سبیله جمیع کمالاته
جناب حضرت فیاض
قبلندن فایض اولدوغی
مشاهده عبارتدر
والسلام
منه

مغلوب ومستخفي اولدوغي سببدن قواي عقليه ايله حكم
اولنان ادراكاته مزاحم ومنافي اولدوغيدر وجه ثاني درجهٔ
مذكوره ده نفس كدورات تعلقاتدن ظاهر اولوب كمال
انجلاسي جهتيله مثلا نقوش كثيره يه مقابل وضع اولنان
مرآت كبي اتساعي مقداري صور كثيره يه مجلا اولوب مرتبهٔ عقل
مستفاده ده فايض اولان صور انجق اقامت اولنان براهين وترتيب
اولنان مبادي مناسبه اولان علوم اولمغيله بو صورتده نفسك
حالي همان بر كوشه سي جلا داده اولان آيينه كبي اولدوغي جهتدن
انده برشمه اولان صور مرتبهٔ اوليده منتقشه اولان نقوش
علميه يه نسبت قليل ويسير ونزر وحقير اولدوغيدر **رباعي**

اي دل ز طريق اهل صورت بگذر • آيينه شود زهر كدورت بگذر •
كر نور صفاي عارفان ميخواهي • از هرچه ترا هست صورت بگذر

نثر امام فخر الدين رازي حضرتلري شيخ نجم الملة والدين
الكبري قدس الله سبحانه سرهما خدمتلرندن سؤال
ايدوب بم عرفت ربك ديدكلرنده بواردات ترد على القلب
تعجز النفوس عن تكذيبها ديمكله جواب ويرمشدر **شعر**

وثم وراء العقل علم يدق عن • مدارك غايات العقول السليمة

نثر بعد

نثر بعد ذلك كبار صوفيه نفعنا الله سبحانه ببركة
انفاسهم الشريفة مؤلفاتندن اكثر من ان يحصى بو معنايي
ناطق تصريحلري وارد اولمشدر كه كمال اشتهارندن ناشي
تكثيره تصدي اولنمدي لكن ائمهٔ فن اولان فضلادن
بعض فحول آثارندن رسيدهٔ سمع قبول اولدركه طريقهٔ
تصفيه ده مخاوف واخطار بيشمار اولور خارستان
ورطات ومهالك انتهاج صراط سويدن تعريفله
دامنگير سالك اولمغيله تخيلات مهواجس وتسويلات
وساوس هزار بهزار مسالك محجهٔ طلبي بيداي
حيرتده سركردان اولمغه مؤدي اولمشدر بتخصيص
بعضيلري دخي **مثنوي** آن خيالاتي كه دام اولياست •
عكس مه رويان بستان خداست **نثر** مغزاسي اوزره
اندك نمايشه فريفته اولوب **بيت** اي برادر بي نهايت
درگهيست • بر هران كه ميرسي بالله مايست **نثر**
مضموننده ن غفلت ايله كسرآب بقيعة يحسبه الظمآن
ماء حتي اذا جاءه لم يجده شيئا **الاية** كنديي نفس
قاصرندن كمال تخيل اتمكله مطلوبنه وصول قرين حصول اولدي

زعمنه دوشوب طریق طلبده جدّ واجتهاددن فراغته مؤدّی
اولور وکاه اولورکه بر ناقص کم کرده راه بی مرشد کار آکاه ظنّی ایله
دامننه دستیار استرشاد اولوب نقد عمر گرانمایه سنی بیهوده
یرلره بذل وصرف ایدوکنه بر وقتده تحصیل وقوف ایدرکه
تدارك حیّز امتناعه پیوسته اولوب جلیّهٔ امر وواقع حاله
اطلاع سودمند اولماز زیرا نفس الامرده مرشد ومربّی نادر
اولوب مصادفه حالنده دخی فرق وتمییز یا متعذّر ویا متعسّر
اولوب بر محذور دخی اولدرکه اثناء سلوکده نظر واستدلاله
احتیاج بالکلیّه زائل اولمیوب سالك حلیهٔ علوم رسمیه دن
عاطل اولسه ورطهٔ افراط وتفریطدن ایمن اولمیوب بلکه بعض
حالده حدّ اعتداله جاهل اولمقدن ناشی ریاضات شاقّه اقتحام
فساد مزاج واختلال مشاعری مستتبع اولوب بطلان
استعداده مؤدّی اولور **التبصره** ظنّ اولنمسونکه اساطین
دین اولان ائمّهٔ متکلّمین شکر الله مساعیهم عقاید اسلامیّه یی
دلائل کلامیّه ایله تصحیح واثبات ایتمش اوله لر بلکه انلر وکانوار
عقایدی مشکاة نبوّتدن مأخوذ ومقتبس وارکان دعایم
نقول ایله مؤسّسدر بلکه مطلقا علومدن هر فنّی علمکه

قواننی

قوانینی شریعت مطهّره یه مخالف اوله البتّه مذموم اولور وایکی اصل
علم کلامده شرط اولدر وکه اصل مدّعی شریعت شریفه دن
مأخوذ ومستنبط اولوب ادلّه سی براهین عقلیه اوله یعنی
بو فنّك شرایطندندرکه مقاصدی اصلنده شرعیه اولوب
عقل ایله تأیید اولنمش اوله واصل معتقداتی یا کتاب الله ده ویا
احادیث شریفهٔ نبویه واخبار صحیحهٔ اجلیه ده وارده اولمش
اولاکه بو شرطلر مفقود اولسه علم کلام اطلاقی صحیح اولماز بلکه
علوم دینیه دن معدود اولماز بس مسائل کلامیه ایکی صنف
اولوب یا اصل مدّعی شرعدن مأخوذ اولوب بعد التسلیم اوزرینه
برهان عقلی اقامت اولنمشدر ویاخود هم شرع وهم عقل تطابقی ایله
مثبت ومبرهن اولمشدر **التبصره** اعلموا اثبتکم الله وایانا
علی النهج القویم • ووقانا وایاکم عن الانحراف من الصراط المستقیم •
علم کلام حقنده ردًّا وقبولًا اگرچه اقوال متخالفهٔ کثیره وارده
اولمشدر لکن بو تحقیق عقبنده ذکر وایراد تعمیم اولنمشدر
لکن جمهور محققین اتفاقلری اوزره قرار داده اولان اولدرکه
علم کلامه اشتغال فرض کفایه قبیلندن اولوب هر کسه علی وجه
الاجمال مرتبهٔ اطمینانه وصول مرتبه سی تحصیل یقین فرض عین اوله

بو مسئله ده حنفیه وشافعیه بینلرنده اختلاف اولوب ذات الله دن وصفاتندن ونبوّتدن ومعادن علمی قانون السـ[illegible]
محققا اولنوب حقی نوعا حصن باریک ذات الله وملائکه ورسلنه ویوم الاخرته علی وجه الایقان تصدیق وعلم علی وجه الاجمال
اتفاق اوزره فرض عیندر وبو مباحث مسائله علی وجه التفصیل علم حنفیه مذهبی اوزره فرض کفایه
وشافعیه قتنده بو دخی فرض عیندر بس امدی طالب نجاة دارین اولان [illegible] لازمدر
وواجبدر اولا اولدرکه مسائل دینیه ده اقوال اهل سنتی ضبط واتقانه مجد وساعی
اولوب عقاید صحیحه لرینی علم اولمقسزین تجدید لسانا اهل سنت وجماعت [illegible]
دیمکله اکتفا ائمه لرینه معلومنا مذکوره یه اطلاع عسی اهل سنتدن
یحتمل بینه سی دعوی ایکی عدم الجدوی ورو حسینیدن ومعتاسی
یحتمل ایکی مسئله در وغیر محسنددر
منه

زيرا ادلۀ وثيقه ايله مدلل ومبرهندر كه عاقل مكلف ايچون ذات
بيچونِ حضرت واجب الوجودي معرفت يعني وجود صانع لايزالي وصفات
كماليۀ ثبوتيه وسلبيه سن بقدر الطاقة البشريه ادراك وتصديق
بحسب الشرع واجبدر پس بو وجهله اولان معرفت نظر واستدلاله
متوقف اولدوغي مقرر اولمغين نظر واستدلال دخي واجب ايدوكي
متعين اولور زيرا شول نسنه كه واجب اكا توقف ايده اول دخي واجب
اولور واصل مسائل اعتقاديه ده تفصيل قوانين استدلاله ممارست
واعمال فكر ايله اقامت براهينه قدرت تحصيل ايدوب الزام معاندين وارشاد
مسترشدينه مكنت مرتبه سي استحصال بلكه واجب على الكفايه اولمش
اولور كندي نفسي ايچون طلب درجۀ يقين فرض عين اولدوغي كبي
بو مرتبه لر ضروريات دينيه دن اولمقدن ناشي فقهاء اسلام رحمهم الله
تعالى ~~حضراتنه بو امر جليله~~ الى دار الاسلام زمن سندن جميع
كثير وجم غفير تصريح ايدوب هر مسافۀ قصيره ده بو صفت ايله متصف
بر كمسنه دن لا ابدا اولمغله خلفاء اسلام ايدهم الله تعالى حضراتنه بو
امر جليلده كمال اهتمامدن ناشي هر مسافۀ قصيره يه بر ملكيه مالك
وبو مسلكه سالك بر شخصدن خالي قومق حرامدر ونتكيم هر مسافۀ
قرويه ظواهر شرايع واحكامه عارف بر فقيه بينهيدن اخلا

قلمق

بحسب الشرع قيدينك تصريحي وجوب معرفت [illegible] ايمان [illegible]
قيدي شرعي اولوب معقول قيدينك عقلي اولدوغنه اشارتدر
تفصيلي كتب مبسوطه ده مطلبدر [illegible]

قلمق حرام اولدوغي كبيدر ديو كتب موثوقه ده تصريح اتمشلردر

التشكر الحمد لله تعالى على جزيل طوله وقدرته وحوله بو عصر همايون
فال مسعود المآلده كه لمعات ساطعۀ مآثر پادشاهي واشعۀ انوار
معدلت كاري ظل آلهي چار جهت عالمه پرتو انداز عدل ونصفت اولوب
مراسم حدود شرع قويمي اهتمام تام ايله حمايت جانبنه عنان عنايتلري
معطوف ومراحم بيغايتلري خدمۀ علوم اولان دعاگويان اخلاص
انديش ايچون التفات ورغبت طرفنه مصروف اولمشدر وشوارق راي
صائبه سي اثارۀ دياجير شبهات ايله مريخ غياهب وبوارق اسنۀ
خورشيد التماعي طرد مخالفين ايچون شهاب ثاقب منابه سنده اولدوغندن
ماعدا مشكاة نبوتدن اقتباس اولنان كلمات ساطعة البرهاندن اذا
اراد الله بالامير خيرا جعل له وزيرا صادقا ان نسي ذكره حديث
واضح البياني مصداقي اوزره سر سطر جريدۀ سعادت باهره وعنوان
ديباجۀ سلطنت قاهره رئيس وكلاي دولت ومقتداي اصحاب
عز وشوكت صدر الصدور ونخبة الاعصار والدهور صاحب
الدولة الكبرى وساحب اذيال المراحم على مفارق البرايا حضرتلري
دخي بر جانبدن سجيۀ شريفه لرنده مركوز اولان جوهر صدق
وسداد وطبيعت لطيفه لرنده مودع ومكنوز اولان اكسير صلاح

مريخ بفتح ميم وكسر را وسكون يا وفتح خا ايله
وزنا ومعنا [illegible] معناسنه در
منه

ورشاد مقتضاسي اوزره احياي معالم دين مبين واعلاي اعلام
سنت سيد المرسلين عليه افضل الصلوة والتحية امرنده تشمير ساعد
اهتمام رشد نطاق جد واقدام بيو مغيله يوما فيوما صنوف
علم فضائلي توقير واصناف ارباب علوم ومعارفي لطف واحترام ايله
تكثير باعث اولمشلردر جناب حضرت فياض مطلق بو نظام مستحسن
الانتظامي بر دوام ايليه بحرمة النبي وآله واصحابه البررة الكرام
الجرح والتعديل علم كلامي تقبيح و اهلني تفسيق وتجهيل ايدنلرك
اقواللرين ردّ اولنابدن وروّمايدن كلام اسلافي توجيهده در
آنفا ذكري سبق اتدوكي اوزره علم كلامك فرضيتي ثابت اولنيجق
ارباب البابه لايق وسزاوار اولان اول فن جليلي رد وانكار امرنده
اسلافدن نقل اولنان اقوالك ظاهرينه فريفته اولميوب افاضل
محققينك اولنابده جواب وتأويللرينه واقف اولمازدن مقدم
بو فني مطلقا ردّ وانكاره مبادرت وارباينه بيملاحظه سوء ظن
اتمكه جسارت ايليه بس مناسب اولان اولدركه بو محلده طرفينك
انكار وتوجيهلرندن بر نبذه ايرادينه تصدي اولنه متوكلا
على الهادي القيوم **وجوه معارضه دن وجه اول** اولا صورد
انكاردن طريقة معارضه ده منقوله اولان اقوالك بريسي اولدركه

مسائل كلاميه

مسائل كلاميه نهج متكلمين اوزره عقايد دينيه اثباتنده اعمال
نظر واشتغال حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم واصحاب كرام رضوان
الله تعالى عليهم اجمعيندن منقول اولمدوغي جهتدن بدعت اولوب
وبدعت مردود في الدين اولدوغي حديث صحيح ايله مثبتدر كما
قال النبي صلى الله عليه وسلم من احدث في ديننا ما ليس منه فهو
ردّ **الحديث** بو وجهله ايراد اولنان اشكالدن اول منوال اوزره
جواب ويريلور كه اكر مراد اصلا مباحث كلاميه يه حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن واصحاب كرامدن اشتغال صادر
اولمشدر بس الكا اشتغال مطلقا بدعتدر ديمك ايسه بو كلام
ممنوعدر زيرا مرتبهٔ تواتره واصلدركه رسول اكرم عليه افضل
الصلوة والسلام واصحاب عظام كاه بيكاه دلائل توحيد
ونبوتدن بحث ايدرلر ايدي ودائما اهل مكه القاي
شبه وشكوك قيلوب توحيد ونبوته طلب ادله دن خالي
اولمازلر ايدي حتى حق سبحانه وتعالى جل وعز شانه
حضرتلري انلرك حقنده بل هم قوم خصمون بيورمشدر
ودائما حضرت رسالتپناه عليه افضل الصلوة والسلام من الاله دخي
سؤاللرينه دلائل باهره وآيات ظاهره ايله اسكات وتبهيت

وبراهین ساطعه واجوبهٔ قاطعه ایله الزام وتبکیتندن
خالی اولمازلر ایدی وقرآن کریمده خود بو سیاق اوزره آیات کثیره
وارده اولمشدر لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا کبی
وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة من مثله
کبی واکر مراد اول اولمیوب حالا ارباب کلام بیننده متداول اولان
اصطلاحات ومؤلفات کلامیه‌ده مسلوک اولان طرق مباحثات
اوزره اشتغال منقول دکلدر بدعتدر دیمک ایسه بو صورتده اکرچه
بدعتیتی مسلمه‌در لکن مردود فی الدین اولوب قبیح اولمق
لازم کلمز زیرا هر بدعت قبیحه اولمیوب بدعت مستحسنه نهایت
بو قدر علوم فقهیه وسائر فنون شرعیه‌یه اشتغال کبی **وجه**
ثانی اولدرکه اصحاب کرامدن بر جماعت قدردن بحث وتکلمه مشغوللر
ایکن حضرت سید الثقلین علیه افضل الصلوة والسلام سعادة ایله
اوزرلرینه مصادفه‌لری حالنده وجنات مبارکه‌لرینه احمرار
ایراث ایده‌جک مرتبه سیمای شرف احتوالرنده آثار غضب
نمایان اولوب او جماعته خطاب عتاب ایله امم سالفه‌دن جمع کثیرک
غضب قهار ایله مبتلای هلاک وبوار اولملرینه باعث
حالا بو سزوک خالص اولدوغیکن امره خوض ایتدوکلریدر

بو خصوصده

بو خصوصده سنزی بعد الیوم اکابر دخی خوض واشتغال ایتمه
مکز ایچون دیو استیمان ایدرم دیو تأکید بیورمشلردر وحدیث
آخرده دخی قدر مذکور اولدقده امساک ایدوک دیو اول
بابده جدل ایله تکلمدن نهی بیورمشلردر نظر واستدلال ایسه
جدل قبیلندن اولدوغی محل کلام دکلدر **جواب** بو جمله درکه
حدیثین مذکورینده واقع اولان نهی علی طریق اللجاج اولوب
تعنت وتعصب اوزره اولان جدل ایچوندرکه آرای باطله‌یی
ترویج وعقاید حقه‌یی رد وابطال ایچون اوله نتکیم حق
تعالی جل وعلا حضرتلری قرآن عظیمنده بیورور وجادلوا
بالباطل لیدحضوا به الحق وآیت آخرده دخی ومن الناس
من یجادل فی الله بغیر علم بیورور بو مقوله جدال ونزاعک
منهی اولدوغنده خلاف ونزاع یوقدر واما شول جدل که حقی
اظهار وباطلی رد وانکار ایچون اوله مستحسن اولوب
مأمور به اولدوغی محل اشتباه دکلدر وقال تعالی وجادلهم
بالتی هی احسن • وقال تعالی • ولا تجادلوا اهل الکتاب الا بالتی
هی احسن **الآیة** بو دخی نقل ثقاتدن مرویدرکه • انکم وما
تعبدون من دون الله حصب جهنم • آیه کریمه‌سی نازل اولدوقده

عبد الله بن زبعری اعتراضنه تصدی ایدوب امم سالفه دن بر طائفه
ملائکه یی معبود اتخاذ اتمشلردر وکذلك طوائف کثیره حضرت
مسیحی معبود اتخاذ اتمشلردر پس حضرت حقه معبود دنیده
تشریك اولنانلر حصب جهنم اولیجق ملائکه ومسیح دخی
تعذیب اولنمق لازم کلور دیدوکده اول رهنمای محجهٔ رشاد و
افصح من تکلم بالضاد حضرتلری کلمهٔ ما ذوی العقولك
غیرنده استعماله مخصوص اولدوغنه غفلتندن تعجب کنان
توبیخ بیوروب ما اجهلك بلسان قومك اما علمت ان ما لما
لایعقل بیورمغیله ابن زبعری یی تبکیت وافحام بیوردیلر
وبو دخی روایة تحول ایله رسیدهٔ رتبهٔ قبولدر که حضرت علی کرم
الله وجهه ایله بر قدری شخص باهر النقص معارضه یه
تصدی ایدوب افعال عبادك قدرة آلهیه ایله وقوعن انکار
اتمك اوزره بن کندی حرکات وسکناتمه وزوجه می تطلیقه
وجاریه می اعتاقه مالك اولدوغم ظاهر وباهر اولوب انکاری
ممتنع ومتعذردر دیدوکده حضرت علی المرتضی رضی الله عنه
دخی جوابنده بیوردیلر که کندوکه اشیاء مذکوره ایچون ملك
اثبات اتمکدن مرادوك اگر اشیای مذکوره یه حاشا جناب باری

تعالی مالك

زبعری بکسر الزاء وفتح الباء
والراء الشیء الخلق والغلیظ
ونفتح وهی واذن بن زبعراه
غلیظة کثیرة الشعر والد عبد الله
الصحابی القرشی الشاعر قاموس

والسماء وما بنیها ومن بناها
وامثالها وثرت علی من لاراده معنی
الوصفیه قاضی بیضاوی

ما اجهلك بلسان قومك
اما علمت یا غلام ان ما
لما لایعقل نقل من حاشیه
شیخ زاده

تعالی مالك اولمیوب انجق بن مالکم دیمك ایسه حضرت مالك الملکدن
غیری مالك اثبات اتمش اولورسن واگر اشیای مذکوره یه حق تعالی
ایله معیت اوزره مالکم دیمك ایسه جناب حضرت واجب الوجوده شریك
اثبات اتمش اولورسن دیدکلرنده شخص مذکور ایچون جوابه قدرة
اولمیوب ملزوم ومبهوت اولدی امدی بو دخی مقرردر که نظر
واستدلال جدالك غیریدر زیرا جدل غیری الزام ایچون اولمق
حیثیتنه مبادن عبارتدر نظر ایسه تفکر معناسنه در جدل منهی اولمقدن
نظر دخی منهی عنه اولمق لازم اولماز وجه ثالث وجوه
معارضه دن بری دخی بعض روایت نقل ایتدوکی اوزره علیکم
بدین العجایز حدیث شریفندن مستفاد اولنان معنادر که
حدیث مذکورده عجایز دینی التزام ایله امر اولنوب دین عجایز
طریقهٔ تقلید ایله اولدوغی متعین اولیجق نظر واستدلال
دن کف نفس وصونت لسان لازم اولور دیمشلردر بو وجهله
معارضه دن منعه جوابلر ولطریق ایله درکه اولا حدیث مذکور
کتب صحاحده مسطور اولمامغله صحتی تسلیم اولنمز وتسلیم
اولندوغی صورتده دخی دین عجایزدن مقصود هر خصوصده
حضرت حق جل وعلایه انقیاد ایله تفویض امور دیر بو تسه

ابن زبعرینک سؤال فی
مذکورنه فرزه العقلی المنظوم [illegible] وروایه
الفاظ العموم اسیله موضوع الاکتا [illegible] احناس عالیه
اخری نقل ایدوب لفظ ما لغة عرب اوزره وضع اولنور
مراد اولندوغی استعمال اولنور وکلمة ما که اولنور
[illegible] من ذوی العقول مخصوص اختصاصی اولیور
مقابلیدر غیر ذوی العقوله اطلاقی صحیح اولدوغنی
کلمه جمع صنفنه کثیره ایله اثبات مدعا [illegible]
ادعا [illegible] ابن زبعرینک سؤالی النه طرف [illegible]
اوزره ابن زبعری سبقت لهم منا الحسنی آیتی [illegible]
ان الذین سبقت لهم منا الحسنی [illegible] واقع اولمشدر
نزول انلکله جواب [illegible] صلی الله علیه وسلم [illegible]
حضرت رسول اکرم [illegible] بیورمشدر آیت [illegible]
زبعری کلامی [illegible] جواب ورد اولندی
استثناء اولنمغله [illegible] تأیید اعتقاد
ایله دخی عموم مدعا [illegible]
منه

سؤال ابن الزبعری وارد علی طریق التعنت
بناء علی انه جعل ما مستعمله فی من مجازا
او حمله علی التغلیب فسئل بناء علی ظنه الفاسد
عن حاشیه شیخ زاده علی القاضی وفیه
الکلام مفصل فیها فلینظر
منه

نظردن کف نفس اولنوب مجرد تقلیده اقتصار دکلدر پس
معلوم اولدکه علم کلامی رد وانکارده ائمهٔ مجتهدین رضی الله
تعالی عنهم حضراتندن دخی اقوال عدیده منقوله اولوب جمله‌سی
محققین فن طرفلرندن شکر الله مساعیهم مجابه وجهتی قدر
ادجله امام اعظم وهمام افخم حضرتلرندن منقول اولان
روایاتدندرکه قاضی خان فتاواسنک کتاب الحظر والاباحه‌سنده
فن کلامی تعلیم ایدوب قدر حاجتدن زیاده مناظره واشتغال
منهی عنه در دیدوکی محلده ذکر اتمشدرکه حماد ابن ابی حنیفه
قانون اهل کلام اوزره مسائل اعتقادیه‌ده تکلمه خوض واشتغال
ایتدوکی حضرت امام اشد نکیر ایله نهی وانکار اتمشلر ایدی ولدی
جوابنه تصدی ایدوب مقدما کندولرک اول وادیده تکلم
ایتدوکلرینی تعرض منکونه تذکیر ایله کندولردن سبقت ایدن
امورک آخردن صدورینی انکار ومنعلرینک سببنی
استکشاف واستعلام ایتدوکده حضرت امام دخی اکرچه بن فنون
کلامده تکلم ایدر ایدوک لکن کان علی رؤسنا الطیر کمال
وقار وتأنی ایله مبادرت ایدر ایدوک ورفیق وصاحبموزک
ذلتی احتمالندن نهایت مرتبه‌ده احتراز واحتیاط ایله بسط مقال

ایدرامدوک

قوله والسماء وما بناها فيها
وجهان احدهما ان ما موصولة بمعنى
الذي وبه استشهد من جوز وقوعها
على العقلاء وكان المبادر ان يقال [illegible]
والبيه وبيد الحسن والثاني انها مصدرية اي
واختاره ابن جرير وهو الزجاج والمبرد وبنائها
وليها بها واليه [illegible]
منهما بناء على انها مختصة بغير العقلاء

انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم خطاب للكفار مكة وتصريح بمآل امرهم مع كونه معلوما مما سبق على وجه الاجمال
مبالغة في الانذار وازاحة للاعذار وما تعبدون عبارة عن اصنامهم لانها التي يعبدونها كما يفصح عنه كلمة ما وقد روي ان
رسول الله صلى الله عليه وسلم حين تلى هذه الآية قال له ابن الزبعرى خصمتك ورب الكعبة اليست اليهود عبدوا عزيرا والنصارى
عبدوا المسيح وبنو مليح عبدوا الملائكة رد عليه بقوله عليه الصلوة والسلام ما اجهلك بلغة قومك اما علمت ان ما لما لا يعقل ولا يعارضه

ایدر ایدوک اما سزلر شمدی بحث وجداله خوض واشتغال
حالنده رفیقکزه ذلت قدم وقوعنه مترقب اولوب اولمق اوزره اشتغال
نائرهٔ جدال ایدرسز العیاذ بالله تعالی بر کمسنه که صاحب
ورفیقنک کفرینه رضا ویره اولکافر اولمازدن مقدم کندی
کافر اولمق لازم کلور دیمکله قطع پیوند قیل وقال بیورمشلردر
پس بو تفصیلدن ارباب الباب خفی دکلدرکه حضرت امامک
بو نقل اولنان کلامندن علم کلامی مطلقا رد وانکار لازم اولمیوب
بلکه بحث ومجادله‌دن مراد باحثک اظهار حق اولمیوب غرضی مجرد
الزام خصم اولدوغی صورتنه مقصور ایدوکی متبین اولور

وجه رابع بو بابده منقول اولان وجوه رد وانکاردن بیری دخی
امام ابی یوسف رحمة الله تعالیدن عنعنهٔ ثقات ایله ثابته
اولان روایتدرکه بر وقتده اوستادیم امام اعظم نعمان بن
ثابت کوفی جوزی بالخیر والکوفی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک
مجلس شریفنده حاضر ایدوک ناکاه جمع کثیر ایکی نفر شخصی
مخاصمه طوتیقیله مجلس حضرت امامه احضار ایدوب ایکی کمسنه
بوبربرلری ایله منازعه وجدال ایدوب بری قرآن کریمک
مخلوقیتنی ادعا ایدر اول بری دخی رد وانکار ایله

انه صلى الله عليه وسلم رده بقوله بل هم عبدوا
الشياطين التي امرتهم بذلك ولا لما روي ان
الزبعرى قال هذا شيء لآلهتنا خاصة ام لكل من عبد
من دون الله تعالى فقال صلى الله عليه وسلم بل لكل من
عبد من دون الله تعالى اذ ليس شيئا منهما نصا في
عموم كلمة ما لما ان الاول نص في خصوصها وشمول حكم
النص لا يقتضي شموله بطريق العبارة بل يكفي في ذلك
شموله بطريق دلالة النص بجامع الشركة في المعبودية
من دون الله فلعله صلى الله تعالى عليه وسلم بعد ما بين
مدلول النظم الكريم بما ذكر وعدم دخول المذكورين
في حكمه بطريق العبارة بين عدم دخولهم فيه بطريق
الدلالة ايضا تأكيدا للرد والالزام وتكرار للتبكيت
والافحام لكن لا باعتبار كونهم معبودين لهم كما هو
زعمهم فان اخراج بعض المعبودين عن حكم مبني
على الغضب على العبدة والمعبودين مما يوهم الرخصة
في عبادته في الجملة بل بتحقيق الحق وبيان انهم ليسوا
من المعبودية في شيء حتى يتوهم دخولهم في الحكم
المذكور دلالة بموجب شركتهم للاصنام في المعبودية
من دون الله تعالى وانما معبودهم الشياطين التي
امرتهم بعبادتهم كما نطق به قوله تعالى سبحانك
انت ولينا من دونهم الآية فهم داخلون في الحكم
المذكور لاشتراكهم الاصنام في المعبودية من دونه
تعالى دون المذكورين عليهم الصلوة والسلام هذا
هو الوجه في التوفيق بين الاخبار المذكورة واما
تعميم كلمة ما للعقلاء ايضا وجعل ما سيأتي من
قوله تعالى ان الذين سبقت لهم منا الحسنى الى آخره
بيانا للتجوز والتخصيص فمما لا يساعده
السياق والسياق كما يشهد به الذوق وحصب
~~به النار من حصبه~~ السليم والحصب ما ترمى به
وتهيج به النار من حصبه اذا رماه بالحصباء
قرئ بسكون الصاد وصفا بالمصدر مبالغة

نقل من تفسير
الشريف لابي السعود
العمادي عليه الرحمة

کلام الله غیر مخلوق در دیو مخاصمه یه تصدی ایتمشلر ایدی دیوب پیشگاه رفیع حضرت امامده تفتیش مدعا ایتدکلرنده حضرت امام اول جماعتی ایکی سینك دخی خلفنده اداء صلوة ایله اقتدادن منع ایدوب شخص ثانی اقتدادن منعك وجهی ظاهر اولماغیله کندولردن استعلام واستکشاف اولندقده شریعتمزده بدعتدر اولا منازعة فی الدینه احترازده ایکیسی دخی مشترکلردر دیو جواب بیورمشلردر روینه امام ابو یوسف حضرت امامدن روایت ایدرکه منازعة فی الدین بدعتدر اکر حق اوزره تکلم اولنورسه دخی وینه امام ابو یوسف حضرتلرندن مروی اولمق اوزره فتاوای قاضیخانك فصل اقتدا سنده مصرحدرکه امر دینده خصومت اوزره اولانکمسنه امامت ایتمك جائز دکلدر اکرچه اکا اقتدا ایدن مأمومك نمازی صحیح ایسه ده دیوب فقیه ابو جعفر بو کلامی تنویر وایضاح ایدوب امام ابو یوسفك مرادی جائزدرکه دقایق علم کلامده مناظره یه تصدی ایدنلر اوله دیمشدر وبو قول مشهور دخی امام ابو یوسف حضرتلرندن منقولدرکه دینی خصومت ایله طلب ایدنلر تزندق ایتمش اولور ومالی کیمیا ایله طلب ایدنلر مفلس اولور وطلب غریب حدیث شریف ایدنلر کاذب اولور دیمشدر کذا وکذا مفصلا کتب کلامیه ده شبهات

مذکوره

حضرت امام اعظم ابو حنیفه نعمان بن ثابت
حضرتلرینك ولادهٔ باسعادتلری هجرتك
سکسنجی سنه‌سنده واقع اولوب وفاتلری
یوز اللی تاریخنده وقوع بولمشدر بو حسابه اوزره
سن شریفلری کامل یتمش سنه اولمش اولور و امام
محمد حضرتلری یوز اوتوز ایکیده تولد ایدوب یوز سکسن
طقوز سنه‌سنده وفات ایتمشلردر و امام مالك حضرتلرینك
دخی ولادتلری طقسان اوچ سنه‌سنده وقوع بولوب
وفاتلری یوز یتمش طقوز تاریخنده اولوب سن شریفلری
سکسن التی سنه اولمش اولور و امام شافعی حضرتلرینك
تاریخ ولادتلری یوز اللی و تاریخ وفاتلری ایکیوز
درت اولوب سن شریفلری اللی درت سنه در و امام
احمد بن حنبل حضرتلرینك ولادتلری یوز التمش درت
سنه‌سنده واقع اولوب وفاتلری ایکیوز قرق بر ده
اولمغله عمر شریفلری یتمش یدی سنه اولمش اولور
رضی الله عنهم اجمعین

مذکوره سیاقنده دخی نیجه قول کثیره ایراد اولنمشدر لکن بو مجلده مسبوق بالذکر اولان شبهاتی دفع وتوجیهده اختیار اولنوب سوق اولنان اجوبه نیك جسم عرق شبهه ده فائده عامه اولمدن ناشی طی اولنان شکوك وشبهاتك دخی اجوبهٔ مذکوره ایله اندفاعی مقرر اولمغیله بکثیر سواده تجاسر اولندی **الاجوبة المنقولة عن الفقهاء رحمهم الله تعالی** آنفا ذکری سبقت ایدن وجوه معارضه دن وجه ثانینك جوابنده سرد اولنان تحقیقك حال الائمهٔ مجتهدین حضراتندن منقول اولان شکوك دخی دفعنده کافی ایدوکی طباع سلیمه اصحابنه ظاهر وواضحدر لکن مستقلا بو بابده اساطین فقهادن منقول اولان اجوبه وتأویلاتدن کثیر الفوائد وجم العوائد اولنلری متبرکا بانفاسهم الشریفه ذکر اولنمغه مبادرة قلندی از جمله امام ابو یوسف حضرتلرینك حضرت امام همامدن منقولی اولان بدعتیتك ذکری مسبوق در اول مناظره ایچوندرکه مقتضای هوا اوزره اولوب بو اعجب وغرور اهلیه دیو مؤلفات ثقاتده منصوصدر وتاتارخانیه ده وخلاصه ده ومحموده وغیر کتب فتاواده تصریح اولنمشدرکه کراهیتی مثبت اولان اول مجادله درکه ایقاظ فتن واثارهٔ بدعه مؤدی اوله ویا تشویش عقایدی مستتبع اوله ویاخود متصدی مناظره قلیل الفهم اوله ویا مجادلری

مجرد خصمه غلبه داعیه سیله اولوب اظهار حق ایچون اولمیه والا اظهار
صواب ایچون اولان مناظره که کلام مجیدده وجادلهم بالتي هي احسن
آیة کریمه سي ایله مأمور بها در آنده شایبهٔ کراهت اولمق نه احتمالدر

شبههٔ اخری اگر بو مجلده سؤال ایراد اولنوب مجتهدین کرام حضراتندن
ذکر اولندوغي اوزره ردّ فن کلامده صدور ایدن نقول ظاهرندن
بلا داع اخراج ایدن تأویلات مذکوره ایله توجیه وتأویلني التزامك
وجهي غیر ظاهردر متبادر اولان معناي ظاهرینه محمول اولمقدر دیو
ایراد کلام اولنورسه کرچه بوگونه اعتسافدن متجانب اولان اصحاب
انصافه خفي دکلدرکه ذکري سبق ومرور ایتدوکي اوزره علم
کلامك فن صنعتي متیقن اولوب ادني مرتبه ده عوام ناسك عقاید
تشویشات مبتدعه دن حفظ وصیانت بو فنّ جلیلك فوائدندن
ایدوکي مقرر وثابت اولیجق افراد اکیاس بلکه آحاد ناسدن انی
ردّ وانکاره تجاسر محال ایکن ائمهٔ دین اولان اساطین مجتهدین ذوي
التمکیندن انی تحریم وارباني تضلیل نه احتمالدر بس اسلافدن
صورة انکارده منقوله اولان روایاتي البته تأویل وتوجیهه تصدي
مرتبهٔ وجوبده اولدوغي مقرر اولور **وجه دفع آخر** افاضل
متأخرین آثاریندن بعض مؤلفات معتبره ده مسطور اولوب

تشنیف

تشنیف سمع قبوله حقیق اولان جواهر زواهر تحقیقندندرکه مجتهدین
کرام حضراتي زمان شریفلرنده علم کلام رؤساي ارباب اعتزال اولان
شرذمه‌یه مخصوص اولوب قطعا اصحاب رسول الله علیه افضل الصلوة و
تابعین ذوي الانتباه مسلکنه سالك ومنتهج اولان اهل سنت میاننده
معهود ومعروف دکل ایدي زیرا اهل تاریخ وسیر اتفاقلري اوزره
اهل سنت میاننده فن کلامك ظهوري ابتدا امام الحسن الاشعري
حضرتلرینك انتشار اشعهٔ نیّر ذات ساطعة اللمعانلري زماننده
وقوع بولمشدر وامامك خود ولادتي هجرت نبویه علیه افضل الصلوة
والسلامك ایکیوز التمش سنه‌سنده واقع اولمشدر رؤساي معتزله
دن ابو علي جبائي تلامیذندن اولوب قرق سنه مقداري مذهب
اعتزال اوزره مستمر اولمش ایکن دستیاري توفیق اله تیقظ
وانتباه دیدهٔ بصیرتندن بر طرف ساز غشاوهٔ شکوك واشتباه
اولوب عالم مثالده خاتم الرسل وهادي السبل رهنماي محجهٔ سداد
ونیّر وقاد برج هدایت ورشاد سلطان کونین صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك شرفیاب مشاهدهٔ جمال خجسته فالي اولوب بعینه واقعه
سنده اول سرو بوستان رسالتك خاکپاي عرش بیماسنه روماله ایله
مستسعد اولدي وظرف باهر الشرف حضرت رسالتعلیه افضل الصلوة والسلامدن

تاریخ ولادت امام ابو الحسن الاشعري

محجه یعني طریق واسع

شانی عز وخطاب ویوب اولوقته دکین مسلوکی اولان طریقهٔ نامرضیهٔ
اعتزالی ترک ایدوب مشکات نور النبوتدن مقتبس اولان اضواء هدایت
اولان صحابهٔ کرامک ازالهٔ ظلام شکوک ایله اناره وایضاح اتدوکلری
محجهٔ نیره که ما انا علیه واصحابی طریقه سندن عبارتدر انتهاج ایله
مأمور اولدی وکلمهٔ جامعهٔ ترکتکم علی الواضحة البیضا مغزاسی
اوزره شهراه صحابه وتابعین اولان جادهٔ واضحهٔ محمدیه علیه الصلوة
والسلام سالکلری اولان اهل سنت وجماعت مذهبلرینه تقویت وتوثیق
وارباب هوا وبدعی تضلیل وتفسیق ایدوب عموماً ارباب اعتزالی خصوصاً
استادی اولان ابو علی جبائی یی تبکیت والزام واسکات وافحام اشتغال
ایله ادلهٔ وثیقه عد اتدکلری مقدمات واهیه وآراء باطله لرینی
توهین وابطال ایتمک اوزره کذارندهٔ اوقات ایکن تاریخ هجرتدن
اوچیوز یکرمی ایله اوتوز خلالنده واصل جوار رحمت اولمشدر
وکذلک مقتدای اهل سنت امام ابو منصور ماتریدی حضرتلرینک
دخی ولادتلری ولادهٔ اشعریدن متأخر ووقوع بولوب وفاتی اوچیوز
اوتوز ایکی سنه‌سی خلالنده در کتب تواریخ ناطقه اولدوغی اوزره اصحاب
مذاهب اولان مجتهدین کرامدن هیچ بری اولوقتی ادراک ایتمیوب
جمله‌سندن متأخر اولان امام احمد بن حنبل حضرتلرینک خاتمه

الامام ابو منصور محمد بن محمد بن محمود دیلمی ماتریدی
رحمة الله علیه ورضی عنه رؤساء فقهاء حنفیه‌دن اولوب
وفقهاء ما وراء النهر خاطبه اعتقاداً تابعلری ماتریدیلردر
وامام ابو منصور ماتریدی حضرتلری کندولری سمرقند
ویاقود بخارا قریه‌لرندن ماترید نام قریه‌دن نشأت
ایدوب قمع بدع اهواء مبتدعین سیف مسلول اقوال الحق
متورع ومجاهد امام جلیل الشان ایدی مذهب اهل سنتده
مؤلفات کثیره صاحبیدر تألیفات مشهوره‌سندندر کتاب
کتاب التوحید وکتاب المقالات وکتاب تأویلات القرآن وکتاب
رد اقوال المعتزله وکتاب رد اقوال القرامطه وکتاب
رد اقوال الروافض وکتاب اصول المعتزله مؤلفاتندن
مشهور اولان کتاب مأخذ الشرایع وکتاب الجدل اولوب بونلردن
ماعدا دخی بعض کتب نافعه تألیفاتندندر وفاتی
سنه ثلاث وثلاثین وثلاثمائة تاریخنده واقع رحمة الله تعالی علیه
اولوب سمرقندده مدفوندر
منه

عقاید ماتریدیه‌یه تألیف اولنان کتب مشهوره‌دندر
کتاب التمهید فی بیان التوحید لابی شکور السالمی وکتاب
الکلام للامام النسفی والعقاید النسفیه ومتن البدایه
وعقاید الطحاوی والتبصره
منه

المجتهدیندر وفاتی ایکیوز قرق بر سنه‌سنده واقع اولوب وفاتلری ایله
ارباب اجتهاد منقرض اولمشدر پس بو تفصیلدن معلوم اولور که
ائمهٔ مجتهدین حضراتندن هیچ بری فن کلامک اهل سنت بیننده
ظهوری زماننه بالغ اولمیوب قدح ورد اتدوکلری مروج آراء
باطلهٔ معتزله اولان مسائل مموهه اولوب کلام اهل سنت اولمیه
حکایت مستطرفه الحدیث ذو شجون مصداقی اوزره امام ابو حسن
اشعری حضرتلرینک اسکات والزامنده ایراد اتدوکی اجوبهٔ ثلاثه حکایه‌سی
مع شهرتها بو محلده ضوء دیدهٔ فکر کلیل ایله ثبت اولندی مآل بحث و
جدال بو منوال اوزره در که امام ابو الحسن الاشعری ارباب اعتزالک
مطیعه اعطاء ثواب وعصاته نکال وعقاب حاشا جناب
حضرت مسبب الاسباب واجبدر دیدکلرین رد وتزییف صددنده
جبائی‌یه دن سؤال ایدوب بو عقدهٔ اشکالک انحلالی نوجهله در که اوچ نفر
برادرلرک برسی مطیعاً فوت اولوب وبری دخی عاصیاً اوچنجیسی
صغیراً وفات ایتمش اولسه بونلرک مآل حاللری نه کیفیت اوزره در
دیدکده جبائی جواب ویردیکه شخص اول دخول جنت ایله کامیاب
وثانی مبتلای صنوف عقاب وثالث نه معاقب ونه مثابدر دیدی
پس اشعری تکرار سؤال ایدوب صغیراً وفات ایدن صبی عرصهٔ محشرده

المموهه هی التی یکون ظاهرها
مخالفاً لباطنها منه
[illegible] منش
[illegible] منه

یا ربی حکمت ندر که بنی صغیرکن ایکن اماته قلدوک اکر بکا دخی
عمردن مدّة اعطا اولنمش اولسه حلیهٔ ایمان ایله متحلّی اولوب
مستحق دخول جنت اولور ایدم دیسه نوجهله الزام اولنور
دیدوکده جبائی دیدیکه قبل حضرت باریدن بو منوال اوزره
مجاب اولورکه اکر سن مرتبهٔ سن تمییزه واصل و بالغ اولنجه
ساحهٔ حیاتده ابقا اولنسک سالک مسلک عصیان
اولوب مستحق دخول نیران اولور ایدوک سکا اصلح اولان
صغیرکن اماته اولنمق ایدی دینور دیدوکنده اشعری دیدیکه
یا بو صورتده شخص ثانی دخی کندی حالندن استکشاف ایدوب
یا ربی چونکه حال بو منوال اوزره در بنی فقیره دخی حال صغر
و صباده موت اصلح ایکن بنم حقمده امهال اولنوب مستوجب
عذاب اولاجق صنوف عصیانه مبتلا قلمقده سرّ و حکمت
ندر دیسه اکا جواب نه کیفیت ایله متصوّر دیدکده جبائی
ملزم و مبهوت اولوب بر وجهله نطقه مجال امر محال اولدی
تحقیق انیق بو محلده ذکری مناسب اولان فوائد نافعه
دندرکه اشاعرهٔ ماتریدیّه اتفاق اوزره سالک اولدوقلری
طریقهٔ مرضیه نیک حقیّتنه و حدیث نبوی ناطق اولدوغی

اوزره یتمش

اوزره یتمش اوچ فرقه دن فرقهٔ ناجیه بو طائفهٔ زکیّه
ایدوکنه بو کلام شافی دلیل وافی و کافیدرکه زمان ظهور
انتشارندن بو وقته دکین کتم عدمدن بانهادهٔ منصّهٔ وجود
اولان مشایخ دین و علماء مسلمین اتفاق اوزره قبول و اختیار
ایدوب بو فرقه دن شذوذ و شرود ائمه مسندن و بو قدر مدّت مطاولهده
امّهات مسائلندن بر مسئله سنی ردّ و انکار مسموع و معهود دکلدر
پس بو قدر سنین و شهور و زمان موفورده مجتمعه اولان امّت
مهدیّه نیک لا یجتمع امّتی علی الضلالة حدیث شریفینک مصداقنجه
ضلالت اوزره اجتماعلری خود محال ایدوکی امر مقرّردر **دفع شک**
اکر شبهه ایراد اولنوب سؤال اولنورسه که اعتقادیاتده اهل سنّتک
مقتداسی ایکی کمسنه اولور فروعده حنفی المذهب اولنلر اصول
دینده یعنی مسائل کلامده امام ابو منصور ماتریدی حضرتلرینه
اتباع ایدوب و فروعده شافعی المذهب اولنلر امام ابو الحسن
الاشعری مسلکنه کیتمشلردر بو ایکی امامک مسائل کثیره ده
بینلرنده اختلاف اولوب بعضیلری علی طرفی النقیض واقعه اولان ایکی قولک
لا محاله بریسی صواب اولدوغی صورتده اکا مخالف اولان
قول آخر البتّه خطا اولمق مقرّر اولور پس اهل سنّت اسمیله

استنساخ ایتدیکم نسخه که مسوده دن تبییض اولنان
نسخه دن تحریر اولنان نسخه در اندن بو وجهله تحریر
اولنمامش ایدیکی مؤلف کتاب مرحوم افندینک خطیله
و محلّنه نقصان واردر دیو یازلمش ایدیکی
نسخه لرده اولنمامش ایدی بز دخی بناءً علی ذلک
تحریر ایلمدوک

مسمّى اولان فرقهٔ ناجیه هر قنغیسی اولورسه طایفهٔ اخری
اولفرقه دن خارج اولمق لازم اولور بو شبهه یه جواب اول
وجهله اولورکه ماتریدیه ایله اشاعره بینلرنده واقع اولان
خلاف ونزاع فروع کلام وجزئیات مسائلده اولوب امهات مسائل
اولان معظمات دینیه ده اولمامغله مجرد بو مرتبه مخالفت ایله تباین
وتناقض حاصل اولوب ایکی فرقهٔ متباینه اولمالرین اقتضا اتمه مشدر
وایکی طرفك تعصب واعتسافدن متجانب واعتدال وانصافله
متصف اولان محققلری طرف اخری حاشا بدعت وضلالته نسبت
اتمه مشلردر واصول دینیه ده اتفاقلرندن ناشی ایکیسی فرقهٔ
واحده عدّ اولنوب اهل سنت وجماعتله مسمّی اولمشلردر وبتمش
اوج فرقه دن فرقهٔ ناجیه بونلر ایدوکی مقرر ومتحقق اولمشدر
فائدهٔ شارده امام ابو منصور ماتریدی حنفی المذهب اولوب
واسطه ایله حضرت امام ابو حنیفه نیك تلامیذندندر زیرا
ابو نصر عیاضدن تلمذ وتعلم ایدوب اولدخی ابو بکر جوزجانیدن
اولدخی ابو سلیمان جوزجانیدن اولدخی امام محمد بن الحسن الشیبانیدن
اخذ وتلقی اتمشدرکه رؤسای تلامذهٔ امامدندر بس مذهب
حضرت امامی اختیار ایله امامدن منقوله اولان اقواله اتباع

وانتصار

وانتصار مقتضای مذهبی اولوب انی امامه مقتفی ایدوکی
مقرر اولوب وحضرت امامدن منقوله اولان اقوالدن اعتقادیاته
متعلقه یدی عدد مسئله ده ابو الحسن اشعری مخالفت ایدوب
خلافنه ذهاب ایتدوکندن ناشی ماتریدی ایله بینلرنده مسائل
معدوده ده خلاف متحقق اولور وبعض کتب موثوقه ده تعداد
اولندوغی اوزره اول مسائل سبعه بونلردر **مسئلهٔ اولی** اما
مؤمن ان شاء الله قولندن اولان استثنادرکه امام ابو حنیفه حضرتلری
نحن نحکم بالظاهر والله یتولی السرائر دیوب امام اشعری حضرتلری
عاقبت امره وسبق کتابه نظر اتمشدر **مسئلهٔ ثانیه** امام ابو حنیفه
رحمة الله تعالی ورضی الله عنه کاه اولورکه سعید اولان شقی وشقی
اولان سعید بو بابده اکوجه شقی وسعید اولمقده دیوب اشعری
انکار ایدوب نه شقی سعید ونه سعید شقی اولور دیمشدر **ثالثه**
کسبی امام ابو حنیفه اثبات وامام اشعری قدرة حادثه ایچون
تأثیر اثبات اتمیوب جمهور حنفیه وبعض اشاعره بینلرنده متعارف
اولان معنا ایله کسبی نفی وانکار اتمشدر **رابعه** امام ابو حنیفه
وجوب معرفة الله عقلی اولمغه ذاهب اولوب امام اشعری شرعیدر
دیمشدر **خامسه** امام ابو حنیفه مثلا رازقیت کبی اوصاف

افعال قديمه در ديوب امام اشعري حدوثنه ذاهب اولمشدر
سادسه امام ابو حنيفه انبياء عظام عليهم الصلوة والسلام
حضراتندن صدور صغايرك امتناعنه حكم ايدوب امام
اشعري خلافنه ذاهب اولمشدر **مسئلهٔ سابعه** امام
ابو حنيفه كفار اوزرينه وقوع نعمتي اثبات ايدر. امام ابو الحسن
اشعري نفي وانكار ايتمشدر **المسلك اول** معلوم اولاكه
اثبات ذات مقدس وذات واجب الوجودك اثباتي وسائر ذواته مخالفتي
وعند الاشعري وجودك عين ذات اولوب سائر ائمهٔ فنك اول
بابده اقوال متخالفه سني بيان وتحقيقده در في ذات الواجب الوجود
سبحانه وتعالى وفيه مناهج ثلاثه **المنهج الاول** معلوم اولاكه
اثبات ذات مقدس واجب الوجودده ايكي طريقه وارددر بيري نصوص
قرآنيه دن استفاضه اولنان طريقهٔ انيقه دركه مشهوراتدن
اولوب عقلادن متعديه اولنلورك اني قبولدن نكول و
شذوذي معهود دكلدر وبيري دخي براهين حكميه ايله اثبات
مدعا قلمق طريقه سيدركه انوك دخي ايكي مسلك مشهوري
اولوب بري مسلك متكلمين وبيري مسلك حكمادر ارباب البابه خفي
ومستور دكلدركه طريقهٔ اولي يي جمهورا بجون انفع ونفوسده

مبحث حسن وقبح عقليه دخي اثناعشر
وماتريدي بينلرنده اولان خلافي مسائلدنده
ونيز جنده ومفصلات كتب كلاميه معتبره دن اكثرنده
مسطور اولدوغندن ماعدا بعض كتب فقه اصول
كتبنده تفصيل مشبع ايله تفصيل اولنمشلردر

اوقع اولمغله

اوقع اولمغله قرآن كريم وفرقان عظيمده بو وجهله ارشاد
عباد كثرت اوزره وقوع بولمشدر وادلهٔ فلاسفه وبراهين
حكميه خفا ودقتدن خالي اولمامغيله فتح باب شبهاته مؤدي
ايدوكي محتاج بيان دكلدر وبو بابده قرآن باهر البرهانده وارد
اولان آيات كريمه دندركه حضرت حق جل وعز شانه بيورور
ان في خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار
والفلك التي تجري في البحر بما ينفع الناس وما انزل الله
من ماءٍ فاحيى به الارض بعد موتها وبث فيها من كل
دابة وتصريف الرياح والسحاب المسخر بين السماء
والارض لآيات • وسوره آخرنده دخي بيورر • افرأيتم
ماتمنون ء انتم تخلقونه ام نحن الخالقون • ودخي آية
آخرنده • افرأيتم ماتحرثون ء انتم تزرعونه ام نحن
الزارعون لو نشاء لجعلناه حطاما • ولقوله عز قائلا
افرأيتم الماء الذي تشربون • ء انتم انزلتموه من المزن
ام نحن المنزلون لو نشاء جعلناه اجاجا • ومثل
قوله تعالى • افرأيتم النار التي تورون ء انتم انشأتم
شجرتها ام نحن المنشئون • الى غير ذلك من الآيات

القرانية والحاصل سورهٔ قرآنيه دن سكسن قدر محلده
بو سياق اوزره آيات عديده وارده اولمشدر وبو طريقهٔ انيقه
اوزره بيان مدعا اولوجهله دركه ديدهٔ عبرت بين ايله صنوف
مصنوعات بديعهٔ الٓهيه يه نگاه انداز اولان عقلاء عالم
علوينك يعني افلاك وكواكبك حركات عجيبه واوضاع غريبه سكنه
وعالم سفلينك يعني طبقات عناصر وغرائب امتزاجني
وآثار علويه وسفليه يي واحوال المعادن ونباتات حيواني بالخصوص
بدن انسانده ابداع وادماج اولنان مصنوعاتي وروح انساني
مشاهده وملاحظه ايتدوكده البته بو مكونات ايچون بر صانع
موجود دن لابد اولوب لامحاله هر حادث ايچون بداهت عقل
شهادتيله بر موجد ومحدث وهر ممكن ايچون بر علت مؤثره نك
لزومنه فطرت سليمه حكم ايدوب شهادت حدس صائبيله بو مصنوعات
عجيبه نك على وجه الاصلح والارفق صانعي ذيل قدرة
غبار حدثدن وافتقاردن معرا بر قادر حكيم ايدوكنه علم قطعي
حاصل اولور بلكه ديدهٔ بصيرتي مشاهدهٔ حقدن بي نصيب
اولانلركم كرده راهان بوادي شرك وضلال ايله الوهيت
اصليه جناب حق سبحانه وتعالى حضرتلرينه مخصوص اولوب

خالق

خالص خالق ارض وسما انجق حضرت واجب الوجود ايدوكنه قاطبة
اقرار واعتراف ايله متفقلردر نتكم حق تعالى قرآن كريمده بيورور
ولئن سألتهم من خلق السموات والارض ليقولن الله الآية
وبو معنايه مبتنيدركه جناب حضرت حق جل وعلا طرفندن خلقي
طريق حقه هدايت ايچون مبعوث اولان انبياء عظام صلوات الله
على نبينا وعليهم السلام حضراتندن مسموع ومعهود اولان كلمهٔ
شافيهٔ لا اله الا الله افاده ايتدوكي اوزره خلقي توحيده
يعني وحدت جناب خالقه دعوتدر اثبات ذات خالقدن بعث
ودعوتلري معهود اولمدوغي اوليايه مخاطبينك فطرتلري
شاهد اولدوغنه مبتنيدر **تنبيه منهج اول** وبو وضع
معلوم اولدكه اثبات ذات واجبده بو تقديم اولنان مسلكي بعض
كتب فنده اقناعياتدن عد ايتدوكي محض آثار مذكوره يه نظر
ايله استدلال اولنمغه قصر واكتفا اولنوب خارجدن اصلا
غيري مقدمه ضم اولنمدوغي صورته مخصوص ومقصوردر
والا خارجدن اكا غيري مقدمه ضم واعتبار اولنسه اثردن
مؤثره استدلال طريقه سي اوزره براهين انيه دن اولمغله
استدلالات برهانيه دن اولدوغي بي ارتيابدر مثلا مشاهده

بح

اولنان مصنوعاتك مجموعی ممكنه محدثه اولدوغندن ناشی
بر علت قدیمه‌دن لابد در الّا اولدیغی بر علته محتاج اولوب
یا دور ویا تسلسل لازم اولور **نتیجة المرام فی تحقیق المقام**
بو مسئله‌ده ایضاح كلام حكم وتقریر كلام اولوجهله‌در كه عالم
یعنی ما سوی الله بجملتها یا جوهر ویا عرضدر اعراض
وجواهردن هر بری ایچون ایكی جهت متحققه اولوب بری
جهت امكان وبری جهت حدوثدر پس مسلك متكلمین اوزره
اثبات واجبده درت طریق وارددر كه بری حدوث جواهر ایله استدلال
درکه بو طریقه حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه صنوف التحیة
والتسلیم جنابلرینك مختارلری اولان طریقه‌در كه غروب كوكب
محسوس دیدهٔ بصیرتلری اولدوقده • لا احب الآفلین • دیمك
ایله افول وغروب كه اعراضدندر حدوثنی مقرر اولوب محل
افول اولان كوكبك جواهردندر محل حوادث اولمق سببیله
مطلقا جوهرك حدوثنه استدلال اتمشدر پس هر حادث
ایچون بدیهیهٔ عقل شهادتیله بر محدث لازم ایدوكی خود مقرر
ومتبیندر مثلا بر بناء رفیع مشاهده اولنسه انك ایچون بر بانی
وجودنه عقلك جزم وحكمی كبی طریقهٔ ثانیه امكان جواهر ایله

استدلالدر

مطلب
بری حدوث جواهر ایله استدلال
بو طریق حضرت ابراهیم علیه
الصلاة والسلام طریقدر

استدلالدرکه علی طریق الاجمال حاصلی بودركه عالم جوهری
مركب اولدوغی حیثیت ایله كثیر اولوب ممكن ایدوكی معلوم اولور
وهر ممكن ایچون بر علت مؤثره‌یه احتیاج خود مقرر امردر
طریقهٔ ثالثه حدوث اعراض ایله استدلالدر هر عاقل
ایچون واضح وظاهردر كه رحم مادرده نطفه اولا [illegible]
علقه‌یه بعده مضغه‌یه متحول اولوب بعد ذلك لحم
ودم اولمغه مستعد ومتبدل اولور واحوال مذكوره‌یه
ونطفه‌یه طریانی مشاهده اولندقده معلوم اولوركه
انك ایچون بر صانع وحكیم لازم اوله بو مقوله احوال عجیبهٔ
متقنه كه عقول عقلا انده مودعه اولان حكم باهره‌نك
ادراكنده حیراننددر ومؤثر عدیم الشعوردن صدور اتمك
ظاهر الاستحاله‌در **تتمة الثالث** معلوم اولاكه بو ذكر
اولنان صورة اوزره استدلال انفسده مشاهده اولنان اعراضك
حدوثی ایله استدلال قبیلندندر اما آفاقده مشهور اولان
حدوث ایله استدلالك صورتی شویله‌در كه اوضاع فلكیه
واحوال عناصر وموالید ایله استدلال اولنه طریقهٔ رابعه
امكان اعراض ایله استدلالدر وصورتی بو منوال اوزره تقریر

الطریان بفتحتین
بمعنی الحدوث والعروض

اولنمشدر كه جميع اجسامك جواهر متجانسه دن متركبه
اولدوغي متعين اولمجق جمله سي متفقة الحقيقة اولوب متماثل
ايدوكي مقرر اولور واتفاق حقيقت وتماثل محقق اولمجق هر جسمك
كندي ايچون حاصل اولان صفات ايله متصف اولمه اختصاصي بر مخصص
اقتضا ايدر والا ترجيح بلا مرجح لازم اولور وبعض كتب كلاميه ده
مصرحدر كه اثبات ذات واجبده حضرت موسي صلوات الله تعالى علي
نبينا وعليه بو طريق اوزره استدلال ايتمشدر كما ورد في القرآن
الكريم حكاية عنه ربنا الذي اعطي كل شيء خلقه ثم هدي
الاية يعني جناب رب الارباب حضرتلري مصنوعاتندن هر مصنوعك
صورة مخصوصه سن وشكل معيننى حكمته مطابق اولمغله مناط
منفعت اولمق وجهي اوزره اعطا قلدي ديمكدر **علاوة البحث**
بعد ذلك يعني وجوه استدلالدن مذاق ارباب كلام اوزره اولان
طرق ومسالك تحقيقنده ذكر اولنان مرتبه ايله اكتفا اولنوب
بو بابده مشهور اولان مسالك ستة بيننده اولان براهين
قاطعه دن قلت مؤنت وسهولت فهم ايله راجح ممتاز بر برهان
حاسم ذكرينه مبادرت اولندي شهادة فطرة سليمه ايله معلوم
دركه البته واقعده لااقل بر موجودك وجودي امر مقرردر

واولموجود

المناط بمعني المرجع

المؤنت بمعني الزحمة

واولموجود دخي لامحاله يا واجب وياخود ممكندر اگر واجب ايسه
مدعا ثابت اولور واگر ممكن ايسه ممكنك وجودي وعدمي طرفي
مساوي اولدوغي جهتدن وجودي طرفني ترجيح ايچون بر علت
مؤثره يه محتاج اولور والا ترجيح بلا مرجح لازم كلور واول علت
مؤثره واجب اولمسه ياخود واسطه ايله واجبه منتهي اولمسه يا
دور وياخود تسلسل لازم اولور دور وتسلسلك ايسه بطلاني
براهين قاطعه ايله اثبات اولنمشدر پس موجودات ممكنه نك البته
بر علت مؤثره يه كه واجبدر اولان استنادي لازم اولمغله ثبوت وجود
واجب معلوم ومقرر اولور **ذيل البيان** بحث اثبات واجبده سوق
وايراد اولنان وجوه استدلالدن هر قنغي دليل كه انجق ثبوت ذات
صانعه دلالت ايدر واجب الوجود اولدوغنه دلالت اتميه بهر حال
ذات مقدس صانعك ازلي وابدي اولدوغنه مستقل دليل اقامت
اولنمق لازم اولور اما اول ادله كه اثبات صانعدن ماعدا وجوب
وجود صانعه دخي دلالت ايليه وجوب وجود قدم وبقايي مستتبع
اولدوغي جهتدن ازليت وابديت اثباتي ايچون مستقل ادله وحجج
ذكرينه حاجت قالمان والله الموفق وعليه التكلان ومنه العون والهداية
منهج ثاني من المسلك الاول ذات واجب الوجودك سائر ذواته

الواجب ما ثبت بدليل ظني يفسق تاركه ولا يكفر جاحده
سيد شريف

الممكن بالذات ما يقتضي لذاته ان لا يقتضي شيئا من الوجود والعدم كالعالم
سيد شريف

الواجب الوجود هو الذي يكون وجوده من ذاته ولا يحتاج الى شيء اصلا
سيد شريف

مماثلتدن منزه اولدوغیدر عند التفتازانی بو بابده راجح ومقبول اولان مذهب اولدر که ذات مقدس آلهی سائر ذواته مخالف اولوب یعنی ذات باریڭ سائر موجودات ذواتنه مخالفتی بالذات اوله وما به الامتیاز عین ذات اولوب امر آخر اولمیه پس ذوات سائرهٔ موجوداتدن هیچ بری ایچون ذات باری ایله شائبهٔ مشارکتڭ عدم تحققی معلوم اولمدن ناشی جناب حقڭ ندّ ومثلدن معلوم ومتیقن اولور اما قدماء متکلمیندن بر شرذمه اکا ذاهب اولمشلردر که ذات باری ایله سائر ذوات بیننده بالذات مخالفت اولمیوب بلکه مماثلت ثابت اوله وما به الامتیاز احوال اربعهٔ مشهوره اوله که بری وجوب وجود وبری دخی حی حیات ابدی ایله اولوب وچنجیسی علم تام ایله عالم اولوب دوردنجیسی قدرت تامه ایله قادر اولدوغیدر دیمشلردر وقدماء معتزلهدن ابو هاشم قتنده ما به الامتیاز احوال اربعهٔ مذکورهیی موجب اولان حالت خامسه درکه آلهیت الوهیت ایله تسمیه اتمشدر ومذهب مختاردن که اولا مذکور اولاندر ماعداسنڭ وجوه رده تزییفی کتب فن مفصلاتندن طلب اولنه

المنهج الثالث من المسلك الاول وجود باریده اولان اقوال بیاننده در بو مسئلهده دخی اوچ قول مشهور واردر بریسی

جمهور

شیئڭ مثلی اولشیدر که تمام
ماهیتده مشارکی اوله وندّی
مثل مناوی دیدکلریدر یعنی
معاند معارض معناسنه
منه

شرذمه ای گروه اندک

جمهور متکلمین مذهبیدر آنلر مطلقا وجودڭ کرك حقیقت واجب الوجودده وکرك ماهیات ممکنهده زائد اولمسنه ذاهب اولوب ادلهٔ وثیقه ایله اثبات مدعا قلمشلردر وایکنجی قول ابو الحسن اشعرینڭ مختاری اولوب معتزلهدن دخی ابو الحسین بصرینڭ ذاهب اولدوغیدر که آنلر وجود کرك واجب الوجودده وکرك مهیات ممکنهده عین حقیقت اولمسنه ذاهب اولمشلردر واوچنجی قول مذهب حکمادر که آنلر قتنده وجود عین حقیقت واجب الوجود مهیات ممکنه اوزرینه زائد اولمق قرار دادهدر والله اعلم واحکم

المسلك الثاني في التنزيهات یعنی صفات سلبیهٔ آلهیه بیاننده در وتنزیهاتدن مراد ذات مقدس آلهی یه غیر شایان اولانی نفی یعنی سلب وازاحهدر وفیه مناهج ثلاثة ایضا

المحجة الاولى من المسلك الثاني في التوحيد یعنی واجب الوجودڭ من جمیع الوجوه واحد اولوب ترکیبدن وتعدددن منزه ایدوکینی بیاننده در اولا ترکیبدن تنزیهی بو وجه اوزره مبرهندر که اکر واجب الوجود احدی الذات اولمسه یعنی ذات مقدسی ترکیبدن مبرا اولمسه ادنا مرتبهده ایکی جزؤدن مرکب فرض اولنسه هر کل البته جزؤنه محتاج اولوب وهر جزؤ دخی کلڭ غیری اولمق مقرر

المحجة والمنهج یعنی الطریق الواسع
تفنن المؤلف فی العبارة
منه

ترکیبدن مراد اجزا جهتی ایله اولان
کثرتدر اولوب تعدددن مراد افراد
جهتی ایله اولان کثرتدر
منه

ایدوکی جهتدن هر مرکب البته غیره محتاج اولمق متعین اولور
واول شیء که غیره محتاج اوله لامحاله ممکن اولور زیرا احتیاج منافیء
وجوب وجوددر والله تعالی اعلم اما تعدد وتکثردن تنزهی یعنی
مفهوم واجبک واقعده ذات متعدده یه عدم صدقنی اثبات
وبیانی صددنده متکلمین وحکمادن هر طائفه کندی مسلک
مخصوصلری اوزره ادلهٔ متعدده اقامت ایتمشلردر که تفصیل
کتب فنک مفصلاتندن طلب اولنه اولا مذاق متکلمین اوزره
بو مدعانک اثباتنده مشهور اولان ادلهنک اوضح وانفعی
اولان برهان تمانعدر که برهان قرآنی باهر البرهاننده اکا لو کان
فیهما آلهة الا الله لفسدتا آیه کریمهسیله اشارت اولنمشدر که
آنوک ذکری ایله اکتفا اولندی الحالة هذه اگر فساد ارض
وسمادن عدم تکون ارض وسما مراد ایسه اول صورتده تقریر
برهان تمانع بو وجهله در که اگر آله متعدد فرض اولنسه
ارض وسما متکون وموجود اولمق محال اولور ایدی زیرا ایجاد
مذکور یا مجموع قدرتین ایله یاخود هر برینک ویا انجق برینک
قدرتیله وقوع بولوب بو اوچ احتمالدن خالی اولماز و بو
احتمالات ثلثک جملهسی باطله اولمغله تعدد الههیه محال ایدوکی

ثابت اولور

ثابت اولور اما احتمال اول یعنی ایجاد مذکور مجموع قدرتیله
اولمق محال ایدوکی عجزی مستلزم اولوب شان آلهه کمال قدرت ایدوکی
بی اشتباهدر یعنی اشتباه اولدوغی جهتدن متبین اولور واما
احتمال ثانی یعنی مقدور مذکورده قدرة قادرلرندن هر برینک
مدخلی اولمق محال ایدوکی ایکی علت مستقلهنک معلول واحد
اوزرینه تواردن مستلزم اولدوغی جهتدن متعین اولور
واحتمال ثالثک امتناعی خود ترجیح بلا مرجح اقتضاسندن
لازم وثابت اولور وافساد ارض وسمادن عدم تکون مراد اولمیوب
وجه اصلح اوزره بو مشاهد اولنان نظامدن خروج مراد اولندوغی
صورتده برهان مذکورک تقریری اولوجهله در که حاشا اگر آله
ایکی فرض اولنسه بینلرنده تنازع وتغالب وقوعی امر مقرر
اولوب لزوم عادی ایله هر برینک صنعی آخرک صنعندن
متمیز اولمق دخی متعین اولیجق اجزای عالمده بو صورت
مستحسنه اوزره تناسب والتیام وتشخص واحد مثابهسنده
اولاجق قدر حسن اتساق وانتظام محال اولوب سبب بقای
انواع باعث مترتب اتاد اولان نظامه خلل طاری وحادث اولمق
مقرر اولور ایدی **التمهید** معلوم اولا که بو مسئلهده

اتساق جمع تمام وبرابر اولمق

باتفاق ائمهٔ فن کلام ماهیت حقه مخالفت ایله مسلک توحید
دن عدول ایدوب و یاجیر شرک ضلالده سرکشته و کمراه
اولنلر طائفهٔ ثنویه و مجوسدر که ثنویه فاعل نور خیر اولوب
فاعل شر ظلمت اولمق اوزره اعتقاد ایدرلر فرقهٔ مجوس فاعل خیر
یزدان و فاعل شر اهرمن اولمغه ذاهب اولمشلردر بو زعم
فاسد لرینجه جناب حق جل و علا حاشا خالق شره قادر دکلدر
دیو بمبداء خیر و شر واحد اولسه ذات واحدهم خیر و هم
شریر اولمق لازم اولور و بو شبهه لرین رد و ابطال ایله جواب
اولوجهله درکه فعل شر قدرته مستلزم مباشرتی اولمیوب مجرد
آکا قادر اولمغیله شریر اولمق لازم اولمان و بو وجهله دخی اکر خیر
اطلاقندن مرادی خیری غالبه شریر دن مرادی شری غالب دیمك
ایسه لزومی ممنوعدر و اکر فی الجمله خیر و شر مراد ایدرلر ایسه
استحالت لزومی ممنوعدر دیرز و شبهه لرین وجه مذکور اوزره
رد و ابطال لدنصکره علی طریق المعارضه دیرز که اکر خیر اولانی
شریر اولانی و یاخود شریرینی دفعه قادر اولمازسه عجزی لازم
اولور اکر قادر اولوب دفعه تصدی ایتمزسه شریر اولمق لازم
کلور پس احتمال تعدد مستحیل اولوب وحدت ذات مقدس

الهی مبتنی

باجیر یعنی قرانلق لو

اکثر کتب کلامیه دن فنا و باخصوص مقاصد و تهذیبدن
مستفاد اولدوغی اوزره ظلمت اولان طوایف مشرکیندن
ثنویه بو طائفهٔ مخصوصه نیک لقبی اولوب ایشبو مشرکیندن
مجوس بانفه طائفه اولوب انلره ثنویه اطلاق اولنماغه مقد
اما سید شریف قدس سره شرح مواقفده تصریح
وبیان اتدوکی اوزره طائفهٔ مانویه و دیصانیه
نور و ظلمت ادعا ایلمشلردر و طائفهٔ مجوس
یزدان و اهرمن اثنانی ادعا ایتمشلردر
جمله سی ثنویه زمره سندن اولوب مجموع مشرکینه
ثنویه اطلاق اولنمق مستفاددر
سید شریف

الهی مبتنی و مبرهن اولور **دفع الشبهه** اکر بو محلده اشتباه
اولنوب بعض کتب کلامیه ده انکار وحدت سببیله تکفیر اولنان
مشرکینی تعداد صددنده ثنویه و مجوسی ذکر ندنصکره جملهٔ
عبدهٔ ملائکه و عبدهٔ کواکب و عبدهٔ اصنام که وثنیه در و طائفهٔ
یهودی حضرت عزیره حاشا ابن الله دیمشلر و نصاری که حضرت
مسیحه حاشا ابن الله دیمشلردر جمیعا بو ذکر اولنان طائفه لری
مشرکین اعدادندن تعداد ایتمشلردر اما بعض کتب فنده ثنویه
و مجوسدن غیریسنی مشرکین زمره سنه الحاق ایتمه مشلردر و بو
سؤال اولنورسه جوابنده بو وجهله تقریر کلام اولنور که توحیدك
حقیقتی بعض کتب فن عبارتندن مستفاد اولدوغی اوزره
الوهیتك جناب حضرت حق جل و علایه مخصوص ایدوکنه اعتقاددن
عبارة اولوب و الوهیت خواصی اولان امورك دخی جناب حضرت
حق جل شانه یه اختصاصی ائمهٔ کلامدن جم غفیر تصریح ایلدکی
اوزره حقیقهٔ توحیدده داخلدر و از جمله استحقاق عبادة
یعنی معبود اولمغه صلاحیت خواص الوهیتدن اولدوغی
نصوص قاطعه و اخبار صحیحه ایله مثبت و مبرهندر الوهیتك
اختصاصی هم ادلهٔ عقلیه و هم ادلهٔ نقلیه ایله ثبوتی بولمشدر

بو انلرکه حقیقت توحید مجرد اختصاص الوهیتدن
عبارت اولمغله نظر اتمشلردر ثنویه ومجوسدن ماعدا سائر
کفره یی مشرکین عدادندن عد اتمه مشلردر اما آنلر که
حقیقت توحید الوهیت وخواص الوهیت مجموعنك
اختصاصندن ایدوکینی ادلهٔ وثیقه ایله اثبات اتمشلردر
اختصاص معبودیت خواص الوهیتدن اولدوغی مقرر اولدیغی
ناشی جمیع کفره ویهود ونصاری یی وعبدهٔ ملائکه وعبدهٔ
کواکب وعبدهٔ اصنام اولانلری ثنویه یی کفرهٔ ثنویه ومجوس کبی
مشرکین زمره سندن معدود اولمق اوزره قرار ویرمشلردر
وتحقیق مدعاده بو وجهله تقریر مرام اتمشلردر که یهود و
نصاری اگرچه صانع عالم واحددر دیوب وکندی زعملرنجه شریکی
ثنویه ومجوسه نسبت ایدوکی کندولری موجد اولمق ادعا ایدرلر
اما انفا ذکری سبق ایتدوکی اوزره حصر معبودیت لازمهٔ توحید
اولمغله طائفهٔ یهود حضرت عزیره حاشا ابن الله دیمشلر ایکن
مجرد وحدت ذات صانعه اعتراف ایله موحد اولمش اولمازلر
وکذلك طائفهٔ نصاری حضرت مسیحه حاشا ابن الله دیوب
ومعبودیتده جناب واجب الوجود ایله تشریك ایدیکی اب وابن

وروح

وروح القدس عنوانیله اقانیم ثلاثه اثبات اتمشلر ایکن کندی
اعتقاد فاسدلرنجه ذات مع الوجوده اب وذات مع العلمه ابن
وذات مع الحیاته روح القدس اطلاق اتمك اوزره اقانیم ثلاثه دن
مرادلری ذات مع الصفات اولوب ذوات متعدده اولمق ادعاسی
ایله موحد اولمش اولمازلر طائفهٔ نصاری خذلهم الله تعالی
زعم فاسدلری واعتقاد کاسدلری مقتضاسنجه اقنوم
وجود واقنوم علم واقنوم حیات اولمق اوزره اقانیم ثلاثه اثباتنه
ادعاسنده اتفاق ایدیکی بر فرقه سی اقانیم مذکوره ایچون سبب حدوث
عالم اولوب اصل وجود عالم اولمق ادعا اتمشلردر وبر فرقه سی دخی
حاشا وجود آلهه اندن متولد اولوب ولو جهله اصل وجود آلهه
اولمق مسلکنه کتمشلردر وبو اقانیم ایچون آلهه ثلاثه اولمق ادعا
ایدیکی با آنکه صفات ومعانی مقوله سندن اولدوغنه اعتراف اتمشلردر
مجموع ثلاثه واحدهٔ آلهه اولمغله قائللردر وظاهر واضحدر که
بو زعم فاسد مستلزم جمع نقیضین اولوب وحدت وکثرتك
اجتماعی لازم اولور وبوندن قطع نظر خارجده موجود اولمیوب
اعتبارات محضه دن اولان احوال واوصافدن ترکیبنی تجویز اتدکلری
امور واضحه دندر وبعد ذلك اقنوم علمه کلمه اطلاق اتمشلردر

الاقنوم معرّب من لغة الروم
بمعنى الاصل منه

هو [illegible] اطفال [illegible]
[illegible]

ناسوتی مسیح ایله یعنی جسد عیسی صلوات الله علی نبینا وعلیه
ایله متحد اولمق ادعاسنده اکرچه اتفاق ایتمشلردر لکن
اتحادی تفسیرده اختلاف ایدوب بعضیلری اعراضک جوهر ایله
قیامی کبی جسد عیسی ایله قیامندن عبارتدر دیمشلردر خفی
دکلدرکه بو تقدیر اوزره مجموع اقانیم ثلاثه اولان جوهرک ذاتندن
مفارقتی لازم اولور و اکر اول جوهرک ذاتندن مفارقت ایتمکسزین
ناسوتی مسیح ایله متحد اولمشدر دینلرسه معنای واحدک ایکی
ذات ایله قیامی لازم اولور آنوک ایسه محال ایدوکی ظاهر و
واضحدر و بعضیلری اتحاد مذکوری اختلاط و مزج ایله
تفسیر ایتمشلردر ماء و لبنک امتزاجی کبی و مزج و اختلاط
صفات اجسامدن ایدوکی خود بیانه محتاج دکلدر بس کلمه که
آنلر قتنده ذات ازلیه نیک احوال و خواصندندر بو وجهله
متصور اولماز و بعضیلری دخی اتحاد مذکورک انطباع
معناسنه اولمسنه ذهاب ایتمشلردر صورت منقوشه نیک
شمعده انطباعی کبی و خفی دکلدرکه اول نقشی قبول ایدن
جسمده منطبع اولان نقشک ذاتی اولمیوب بلکه مثالیدر
التذییل فرق نصاری دن مشهور اولان اوچ فرقه درکه

فرقۀ اولی

لاهوتدن مراد روح
ناسوتدن مراد جسددر
منه

فرقۀ اولی ملکانیه فرقۀ ثانی یعقوبیه فرقۀ ثالث
نسطوریه در اما بو جمله دن ملکانیه دیرلرکه لاهوتدن
بر جزؤ ناسوته حلول ایدوب جسد مسیح ایله تدرع
ایتمشدر و اقنوم علمه قبل التدرع التدرع ~~علم~~ ابن اطلاق
ایتمشلردر بو فرقۀ تثلیثیه تصریح ایتمشلردرکه قرآن
عظیمده • لقد کفر الذین قالوا ان الله ثالث ثلاثة •
نظم کریمی بو فرقۀ نک حال خسران مآلنه اشارتدر
و بو فرقه نیک زعم فاسدلری اولدرکه قتل و صلب ناسوته
واقع اولوب لاهوته ایچون اولمیه و یعقوبیه کلمه دم
و لحمه منقلب اولمشدر دیوب یعنی حضرت مسیح ایچون حاشا
الوهیت ادعا ایدرلر و قرآن عظیمده • لقد کفر الذین
قالوا ان الله هو المسیح بن مریم • آیۀ کریمه سی بو فرقه یه
اشارتدر و نسطوریه دیرلرکه شمسک اجسام نیره یه
اناره و اشراقی کبی لاهوتی ناسوته پرتو انداز اولمشدر و بونلر
دخی قتل و صلبک حضرت مسیحه من جهة ناسوته لاحق
جهة لاهوتیه وقوعنه قائلردر **تنبیه** امام فخر
الدین رازی قدس سره بعض مؤلفاتنده ذکر ایتمشدرکه

بر وقتده رهابين نصاريدن بر قسيسي باهر التلبيس ايله
مقارن اولوب قانون بحث ومناظره اوزره بعض مقدمات واضحه
ايراد ايلدوم كما بلاده ونهايت بلاهت اوزره بر بليد بليد اولوب
فهم معقولاتده ضعيف ادراكي كمال قوتده جد جهيد وكد اكيد
ايله بر مقدمهٔ هزار صعوبت ايله تفهيم ايدورمكه وجود دليل
مستلزم وجود مدلول اولوب عدمي مستلزم عدم مدلول اولمدوغندر
مثلا حدوث عالمكه دليل وجود صانعدر انوك تحقيقنده يعني
حدوثك وجودندن مدلولينك وجودي يعني وجود صانع
لازم اولوب عدم حدوثندن مدلولينك عدمي لازم اولمازكه
وجود صانعك قدمي مقرر اولمغله ازلا وابدا موجود اولوب
حدوث ايسه ازلده منتفي ومعدومدر پس بو مقدمه‌يي منوال
مشروح اوزره تفهيم وتسليمندنصكره اقنوم علمي ناسوت مسيح
ايله اتحاد قصر وتخصيصك وجهن سؤال ايلدم جوابنده
حضرت مسيحك احياء موتي مثللو بعض خوارق مشاهده
اولنمغله تخصيص اولنمشدر ديدكده تكرار ديدومكه بو
تقديرجه حضرت موسي صلوات الله علي نبينا وعليه دن دخي صورت
ثعبانده احياء عصا وفلق بحر مثللو خوارق كثيره صدور

بليد باء عجمي ايله فارسيده
بمعنى مرد اولور وباء عربي ايله
عربيده بمعنى احمق ومتحاير
ديمك اولور

اتمشدر

اتمشدر صنا بطلهٔ فاسده كوناوزره اكا دخي حاشا آله اطلاقي
صحيح اولمحا اولملق لازم اولور زيرا مقدمهٔ مذكورهنك مفادي
اوزره ظهور خوارق دليل الوهيت اولمحق هر نه محلده كه متحقق اوله
مدلولي كه الوهيتدر اني مستلزم اولور وسائر موجوداتدن مجرد دليل
مذكور منتفي اولمغله عدم دليل عدم مدلولي مستلزم اولملق جهتي
اوزره الوهيتنك انتفاسني اثباته مجال محال اولملق لازم كلور
ديدوكده ملزم ومبهوت اولوب بر وجهله جوابه قدرتي قالمدي فبهت
الذي كفر والله لا يهدي القوم الظالمين **تحقيق انيق** يعني حسن
بو محلده مطارح انظار ومعترك افكار اولان مباحث مشهورهدندركه
لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا آيهٔ كريمه‌سي اثبات توحيد صانع بابنده
كلامدن بعض افاضل محققين حجج اقناعيه [illegible] تعدد
آلهه‌نك فساد ارض وسمايي استلزامي لزوم عقلي ايله اولميوب
بلكه ملازمهٔ عاديه اولمغي اختيار اتمشدر واكثر اهل كلام براهين
قطعيه ودلائل عقليه‌دن اولملق طرفني ترجيح اتمشلردر وبو قول
اخيره ذاهب اولنلر ايكي مسلكه سالك اولوب بعضيلري براهين
ادله‌نك مطلقا ملازمهٔ عقليه ايله مشروطه اولملق قولني
اختيار ايله آيهٔ مذكوره حجج عقليه‌دن اولمسين ادعا اتمشدر

وبعض آخر ملازمتك عادیه اولمق دلیلك برهانی اولمسنه منافی دکلدر دیمك اوزره ملازمتك عادیه اولدوغنه اعتراف ایله بو آیه کریمهٔ مذکوره نك براهین عقلیهٔ قطعیه دن اکثر محققین بو قولی اختیار ایدوب علوم عادیه نك مفید قطع و جزم اولدوغنی اثبات ایتمشلردر و بو نزاع ائمهٔ فن بیننده قدیما و حدیثا تکرر ایدوب حتی صاحب التبصره تشدید ایدوب ابو هاشمی آیه مذکوره نك مدعایی اثباتده دلالتنه قدحندن ناشی تکفیر ایتمشدر و فاضل محققیندن سعد الدین تفتازانی حضرتلری رحمة الله تعالی بعض مؤلفاتنده تصریح ایتدوکی اوزره اقناعیت طرفنی اختیار ایتدوکده معاصرلرندن بعض فضلا اشد نکیر ایله انکارندن ناشی فاضل تفتازانی جنابنك شاننه ناشایسته نیچه تشنیعات شنیعه یه تجاسر ایتمشدر محقق تفتازانی احفادندن بعض متأخرین تألیفاتنده مسطوردر که شخص مذکور ابو المعین نسفینك حجتیت آیه مذکوره ده اقناعیت ادعا ایدنلری رد و تخطیئه ایتدوکنه صاحب کشفك اکا اتباعنه مطلع اولوب فاضل تفتازانی حضرتلرینی تضلیله بلکه تکفیره تجاسر ایتمش ایدی و اول وقتده فرمانروای ممالك شرق شاهرخ میرزا یه که اکبر

فاضل تفتازانی یه تشنیع و تفسیق بل اولک بعض
فضلادن مراد شیخ عبد اللطیف در ما یندیحا
رواه بعض اصحاب الاذنار العهد علی
صح
التراوی

اولاد تیمور

اولاد تیموردر اولمغله موتنده تفصیلی جانشینی اولمشدر سعد الدین حقنده نیچه کلمات قبیحه و مقالات قدیحه القا ایدوب بر مجلس عام عقدینه ترغیب و اول مجلسه سعد الدینی و سائر افاضل عصری دعوت و احضار ایچون تحریص ایتمش ایدی که اول عقیده نك بطلاننی اثبات و سعد الدینی محضر قومده الزام و اسکات ایلیه اول یوم معهود ایچون بر وقت مخصوص تعیین اولنمش ایکن بامر الله سبحانه اول شخص متهالك قبل ذلك فجاءة هالك اولمغله بو حالت فاضل تفتازانی حضرتلرینك جملهٔ کراماتندن عد اولنمشدر العلم عند الله **المحاکمه** حجة الاسلام امام ابو حامد غزالی حضرتلرندن منقول اولان تحقیقاتدندر که مطلقا عقاید اسلامیه اثباتنده سوق اولنان براهین و ادله معالجهٔ امراض قلبیه ایچون ادویه مجانسنه جاریه اولوب مداوات امراض جسمانیه ایچون استعمال اولنان ادویه ده طبیعتك قوت و ضعفنه نظر ایتمك لازم اولدوغی کبی مداوات امراض روحانیه ده یعنی عقول ضعیفه یی ادلهٔ نافعه ایله طریق صوابه ارشاد حالنده دخی مراتب متفاوتهٔ عقولی ملاحظه ایتمك امورندندر و امراض جسمانیه نك دفعنده تدبیره مباشر اولان طبیبك طبابتده مرتبهٔ حذاقتی بالغه اولمش اولمیوب استعمال ادویه ده طبیعتك قوت و ضعفنی ملاحظه ایتمسه اول مقوله تدبیر وك امزجه اصلاحندن افسادی اکثر ایدوکی

بعد التفتیش للمولی العلامة المحقق الزاهد
خواجه محمد بن محمد البخاری الحنفی [illegible]
[illegible] وفعل عنه بعبارته
[illegible] ذلك من کتاب
المحی بعد السائغ و[illegible]
خارج السائغ
الاقتصاد فی علم الاعتقاد

امر مقرر اولدوغی کبی کذلک جادۀ قصوایه ارشاد حالنده دخی مقادیر
ادراک وعقوله نظر واعتبار اولنمسه اقامت اولنان ادله نیک عقایدی
اصلاحدن افسادی اوفق اولوربس بو تحقیقدن معلوم اولورکه ادراکاتک
مراتبی متفاوته اولدوغی کبی ارشاد واصلاحلرینک دخی مراتبی متفاوته
اولمق لازمدر مثلا تصدیقی سماع وتقلید ایله اولان مؤمنک عقیدهسنی
تحریر ادله ایله آثاره وتحریک نامناسبدر نتکم حضرت ارشد المرشدین
صلی الله تعالی علیه وعلی آله واصحابه اجمعین صحبت شریفه لرنده صفاء
نفوس قدسیه ایله مستعد اکتساب معارف الهیه اولان اصحاب کرام انجابه
افاضۀ علوم یقینیه قلمق ایله هر برینی صاحب نفس جواهر وزواهر
معارف دینیه اولمشلر ایکن عوام طایفۀ عربدن فهم وادراکی درک
مطالب عالیه ده قاصر اولنلرک ایچون مطالبۀ تصدیق ایله اکتفا بیورروب
ایمان تقلیدیه حامل اولان تصدیقلری ایله ایمانلرینه حکم بیورروب اول
امردن یقینی برهانی ایله حاصل اولان تصدیق بیننی فرق بیورمشلردر
وکذلک ضعیف العقل وجامد الطبع اولان مقلد جاهلیکه ضلالتی اوزره
مصر اوله آنلرک ایچون مناسب اولان حجت برهاندن بدل حوالۀ سیف
وسناندر واما متردد وشاک اولنلردن آنلرکه نوع زکادن
حصه مند اوله مفید قطع ویقین اولان برهان عقلی فهمنه ادراکلری

بالغ اولمیه آنلر ایچون نافع اولان اولدرکه ممکن مرتبه طبیعتلرینه حسبان
ملایم اولان کلام مقنع ایله معالجه ده تلطف اولنوب ادلۀ یقینیۀ
برهانیه القاسنه مبادرت اولنمیه زیرا امور عادیه دن مجرد نور عقل ایله
اهتدا هرکس ایچون میسر اولمیوب طرف الهیدن بعض افراد عباده افاضه
واعطا اولنمشدر واکثر اشخاص خلقتک نقصان ادراکدن ناشی براهین
عقلیه درکندن عجزلری مقرر بلکه آنلر ایچون ادلۀ قطعیه مضرت رسان
ایدوکی بی اشتباهدر واما صاحب ذهن وقاد اولان فطن زکی ومتیقظ
المعی که آنی کلام خطابی ایله اقناع وتسلیه ممکن اولمیه انکله حین
مقاوله ومحاجده دلیل قطعی ایراد اولنمق واجبدر پس بو مقدمه تمهید
اولنوب بو ضابطه ضبط واتقان اولندقدنصکره معلوم اولاکه کافۀ
خواص وعوام وجود صانعی تصدیق وتوحید ایله مأمور ومکلفلردر
حضرت هادی السبیل وجناب خاتم الرسل صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری جمیع افراد کائناتی طریق حقه دعوت ایچون مبعوث اولوب
ازجمله عامۀ مشرکین که ادراک ادلۀ قطعیه دن قصور فهملری
متحقق اولمشدر جادۀ واضحۀ ملت زهرایه هدایت ایله مأموردر
واول طائفه کبی غلیظ الطبع اولان اشخاص آیسه نافع وسازکار اولان
امور عادیه یه مبتنیه اولان ادلۀ خطابیه سوق وایرادی ایله دعوت

اولمق وقرآن باهر البرهانك مشتمل اولدوغي ادله وبراهينك
بعض دليل برهانيدركه فهم واطلاعي علماء راسخونه مخصوصدر
وبعض آخر خطابياتدندركه عوام ناس ايچون نسق اقل اوزره اولان
حجج وادله‌دن انفع وانسبدر پس عقول خواص وعوامك مراتبي رعايت
مراعات اولنوب قرآن عظيمده هر برينه مناسب اولان وجه اوزره سوق كلام
اولنمشدر كما قال سبحانه وتعالى ولا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين
وبو جمله‌دن لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا نظم كريمي طريقين
مذكورين جامع ومشتمل اولوب على طريق العبارة ادلهٔ خطابيه‌دن
وعلى طريق الاشاره براهين قطعيه‌دندر وصورت اولينك يعني
بو آيهٔ كريمه بحسب العباره ادلهٔ خطابيه‌دن اولدوغينك تفصيلي
بو وجهله‌دركه آيهٔ كريمهٔ مذكوره على طريق العباره مدلولي لزوم فساد
سموات وارضدر عند تعدد الالهيه يعني حاشا آله متعدد فرض
اولنمدن سموات وارضك بو مشاهد ومحسوس اولان نظامدن خروجي
لازم كلمكدر وارباب البابه خفي دكلدركه سموات وارضك فسادي لازم
اولمق لزوم اختلافدن ناشيدر وامكان اتفاق متحقق اولمغله اختلافك
لزومي قطعي كل ايدوكي ظاهر اولور لزوم فساد عادي اولدوغي مقرر
اولور وامام فخر الدين رازينك بو معنايي تحقيق صددنده تفصيل

مشيعي

مشيعي واردر محلنده تطبيق اولنه واصحاب عقول سليمه يه مخفي دكلدركه
بر دليل كه نفس الامرده ادلهٔ قطعيه‌دن اولميه مجرد جعل جاعل ايله
وبرهان اطلاق اولنمغله براهين قطعيه‌دن اولميجغي مقرردر وظن الوهنيه كه
اول مقوله اقناعياتدن اولان ادلهٔ خطابيه يه دليل قطعي وبرهان عقلي اطلاق
اتمك ضلالت في الدين ونصرت اسلام ومسلمين اوله‌نيتكم بعض اصحابنا اناو
بويله زعم اتمشدر بلكه بو مقوله تصرفات مدرجهٔ طعن اولوب عقول
ضعيفه يه موحش وموهندر ودين مبين ومتين الاصول محمدي بو وجهله
تصرفدن مستغني ايدوكي بيانه محتاج دكلدركه قرآن كريم وفرقان عظيم
اصحاب ادراكات ضعيفه ايچون نافعه بر آز دلائل اقناعيه خطابيه يي
مشتمل اولدوغي كبي اكثر من ان يحصى نيجه ادلهٔ قطعيه يي دخي مشتمل
ايدوكي علوم قرآنيه يه نوع اطلاعي ظاهر وواضح وخواص امت
اندن منتفعلردر واما صورت ثانيه يعني آيهٔ كريمهٔ مذكوره‌نيك
على حسب الاشاره ادلهٔ عقليه وبراهين نقليهٔ قطعيه‌دن اولدوغي
باتفاق متكلمين قطعياتدن اولان برهان تمانعه على طريق الاشارة
دلالتي جهتيله‌در وبرهان تمانعك تقريري اول وجهله‌دركه حاشا
صفات الوهيت ايله متصف ايكي آله فرض اولنسه بر موجودك ايجادنه
قصد ايدوكلري حالده اول موجودك وقوعي ايكيسينك معيت

الوهن بمعني ضعف

اوزره ایجادلری ایله اولورسه هر بری ایچون مرادینی ابقاعدن
عدم استقلال لازم اولور بعضو برینک ایجادی ایله اولورسه ایکی علت
مستقله فکر معلول واحد شخصی اوزرینه توارد لازم اولور یاخود
انجق برینک ایجادی ایله اولورسه ترجیح بلا مرجح لازم اولور یا
یا آنوک قادریتی مقتضی اولان ذاتیله ومعذوریتی مقتضی اولان
امکان ممکن اولیجق آلهتین مفروضتینه ممکناً علی التسویه اولوب
رجحانی ظاهر اولمازیس بو تقدیرا اوزره مقدور واحدک ایکی
قادر بینینده وقوعندن قادرینک یا بری ایچون ویاخود ایکیسی ایچون
دخی عجز لازم کلور که بحسب العقل محال اولدوغی کتب کلامیه ده
مسطور ومدلولدر بس بو وجهله اولان تمانعک قطعیتی
مثبت اولور **التکمله** تفصیل سابقده اعمال ممکن اولنوب درک
واتقان اولندقده معلوم اولور که تمانع گاه برهانی وگاه خطابی
اولمق ممکندر وهر تمانع متکلمین قتنده برهانی اولمق لازم دکلدر
وآیهٔ کریمهٔ مذکوره دن بحسب الاشاره مستفاد اولنان لزوم فساد
ارض وسما قطعی اولمق بحسب العباره مستفاد اولان لزوم فسادک
خطابیته منافی دکلدر زیرا بحسب الاشاره دلالت ایتدوکی لزوم فساد
مقدور واحدک قادرین بینینده اولوب آلهتین مفروضتینک

ویاخود

ویاخود احدهمانینک عجزی لازم کلمکدن عبارتدر بحسب العبارة
مدلولی اولان فساد سموات وارضک بو محسوس ومشاهد اولان انتظامدن
خروجی لازم اولمقدن عبارتدر بحسب العبارة مفادی اولان لزوم و
فسادک خطابی اولدوغی اولصورتده جواز اتفاق آلهتین مفروضتین
متصور ایدوکندن لازم کلور بحسب الاشارة مستفاد اولان وجه
اوزره جواز اتفاق آلهتین مفروضتین منتفی اولمغله براهین قطعیه
وعقلیه اولمق واضح ومقرر اولمشدر زیرا جواز اتفاق امکان تعدد
متفرع اولمدن ناشی تعدد آلهه نک عقلاً امتناعی ثابت اولیجق
بینلرنده اتفاق فرض اولنمق قطعا متصور اولماز یعنی اتفاق
شیئک شیء آخره موافقتندن اولدوغی عبارة جهت ایله البتّه
تعدد اقتضا ایدر تعدد اولمدقچه جواز اتفاق دخی ممکن اولماز
وصورت مذکوره ده جواز اتفاق بحسب العقل منتفی اولمغله بحسب العبارة
مستفاد اولنان وجه اوزره دخی جواز اتفاق منتفی ومستحیل اولمق
لازم کلمز زیرا وجه اولکی امتناع تعدد آلههیی استلزامی لزوم
عقلی ایله دکل بلکه لزوم عادی ایله دردیمشدر والله یقول الحق
وهو یهدی السبیل **المنهج الثانی من المسلک الثانی** واجب تعالی
جل وعلا حضرتلرینک تحیزدن یعنی جهت ومکاندن وجسمیتدن

بو محله دکلین وعبارت تر علاء الدین بخاری کلامندن
منتزعدر بلکه کتب بعض محققین حنفیه دن [illegible] احکام مساعده
امور شرعیه مذکوره بیان [illegible] براهین قطعیه دن
اولوب امور عادیه دن دکلدر
منه

منزه ایدوکی وجوهریت وعرضیتدن تنزیهی بیاننده در اولا تحیّزن
وتمکندن تنزیهی بیاننده اقامت اولنان ادلهٔ وثیقه بری اولدر که اکر
ذات مقدسی بر مکانده متمکن فرض اولنسه لامحاله اول مکانک قدمی
لازم اولور وقدم مکان خود جناب واجب الوجوده خصوصی اولوب جمیع
ما سوی الله بسمت حدوث ایله متسجلر ایدوکنده جمیع ملیین
متفقلردر وبر دلیل دخی اولدر که البته هر متمکن مکانه محتاج
اولوب غیره محتاج اولان ممکن اولمق مقرر اولمغله امکان واجب لازم
اولور واول مکانک ایچون امکان خلادن ناشی مکانک متمکندن مستغنی اولوب
مستغنی عن الغیر اولان واجب اولمق لازم اولیجق مستغنی عن الواجب
اولان بطریق الاولویه ماسوادن مستغنی اولمق متعین اولوب وجوب
مکان لازم اولور وجسمیتدن تنزیهی اولوجهله مبرهندر که هر جسم
جواهر فرده دن یعنی جزء لا یتجزیدن مرکب اولوب وهر مرکب
کندی اجزاسنه احتیاجی آنفا بیان اولندوغی اوزره مبرهن اولوب
ساحهٔ تقدسی منتفی اولوب وجوهریتدن دخی منزه ایدوکی اول
وجهله مثبت ومقرردر که جوهر محلدن مستغنی اولان ممکندن وباخود
موجود اولدقده محل وموضوعه محتاج اولمیان ماهیتدن عبارة اولوب
علی کلا التقدیرین وجودی ذاتندن زاید اولمق مقرر اولور ذات

مقدس

مقدس واجب الوجود اوزرینه وجودی زائد اولمدوغی خود ذکری
سبق ایدوکی اوزره مثبت ومبرهندر **اقوال المخالفین** جمیع ائمهٔ
اهل سنت رحمهم الله تعالی جناب واجب الوجودک جهتدن وجسمیتدن
تنزیهنده اتفاق ایدکده مخالفیندن طائفهٔ مجسمیه ادعای جسمیت
وطائفهٔ مشبهه اثبات جهت ایمکله نهج قویم اهل سنتدن عدول
وانحراف ایدوب گروهٔ ضلاله دوشمشلردر اولا طائفهٔ مشبهه
جهت فوقده اولمق ادعاسنده اتفاق ایدوب لکن تعیین جهت معناسنده
ایکی فرقه اولوب بر فرقه سی اجسامک جهاتده تمکنی کبی تمکننده
تنزیه ایدوب جسمیت ادعا اتمه مشلردر وفرقهٔ اخری که ابن
کرام واکا اتباع ایدنلردر تعیین جهتده قابل اشارهٔ حسیه اولمق
اوزره ادعای جسمیت ایدوب حاشا ثم حاشا عرشک صفحهٔ
علیاسنه مماس اولمق وبعضیلر بغیر مماس محاذی اولمق زعمیله
حرکت وانتقال وتبدل جهاتی تجویز اتمشلردر وطائفهٔ یهود
دخی بو اعتقاد باطله اوزره متفقلردر خذلهم الله تعالی
وثانیا طائفهٔ مجسمه دخی ادعای جسمیت اتمکله مسلک اهل
سنتدن منحرف اولمشلردر وبعضیلر صورة نور ساطعده اولمق
اعتقاد ایدوب وبعضیلری لحم ودمدن مترکب جسم عنصری ادعا

اتمشلردر وبونلردن بر فرقه حاشا صورت انسانده اولمق ادعاسنده
اولوب وبر صنفی شاب امرد صورتنده وبر صنفی شیخ اشمط
الرأس صورتنده تخیل ایتمك اوزره سرکشته بوادی ضلالت اولمشلردر
تعالی الله عما یقول المبطلون **التنزه تعالی من الاتحاد مع الغیر**
اما اتحاد مع الغیردن تنزهی اولوجهله مبین ومشیددرکه اتحادك
اصلنده معنای حقیقیه سی شیئك شیء آخره تبدل وصیرورتیدر
وبو مفهوم ایچون ایكی وجه متصور اولوب وجه اول اولدرکه ایكی
شخص بربرینه انضمام ایله متحد اولوب شخص آخر یعنی بكر
حاصل اولمق کبی که بعد الاتحاد حاصل اولان شخص نه زید ونه عمرو
اوله وجه ثانی اولدرکه بر شیء موجود شیء آخره متحول ومتبدل
اوله مثلا زید عمرو اوله ویاخود عمرو زید اوله وبدیهه عقل
حكمی ایله اتحادك بو ایكی صورتنده دخی ممتنع ومستحیل ایدوکی
ظاهر وواضحدر زیرا ایكی ماهیتك وایكی هویتك بیننده اختلاف
ذاتی متحقق ومقرر ومقتضای ذات اولان امورك زوال غیر
متصوردر وبیان امتناع اتحادده بو سیاق اوزره ایضاح مرام
اولنورکه فرضا ایكی شیء بربری ایله متحد اولدقده اگر هویتلری
منعدمه اولوب شیء آخر حادث اولورسه اتحاد حاصل اولمش اولماز

بلكه شیئینك

ماهیت الشیء ما به الشیء هو هو وهی من حیث هی هی لا موجودة ولا معدومة ولا كلی ولا جزئی ولا خاص ولا عام منه

الهویة الحقیقة المطلقة المشتملة علی الحقائق اشتمال النواة علی الشجرة فی الغیب المطلق منه

بلكه شیئینك ایكیسی دخی منعدم اولوب شیء ثالث حاصل
اولمش اولور اگر هویتلری منعدم اولمیوب خلق اتحادده
شیئین مذکورین کالاول موجودلر ایسه بینه اتحاد بولنمیوب
ایكی شیء اولمش اولور مجموع طرفین شیء واحد اولمش اولماز پس
کائنا ما کان ایكی شیئك بربریله اتحادی ممتنع ایدوکی متعین
اولیجق جناب واجب الوجودك شیء آخر ایله اتحاددن
بطریق الاولی تنزهی معلوم ومجزوم اولور وبوندن قطع
نظر اگر ذات مقدس واجب الوجود حاشا غیر ایله متحد
اولسه جمیع ما سوی الله ممكن ایدوکی محقق اولدوغی
جهتدن مفهوم اتحادك صورت اولیسنه نظرا واجب
وممكنك حاشا اتحادندن حاصل فرض اولنان شیء ثالث
اگر واجب فرض اولنورسه واجبك ممكنه تبدلی لازم كلور
واتحادك صورت ثانیه سنده دخی بو ایكی محذور مقرردر
ایدوکی واضحدر واگر وجوب وامكان بعد الاتحاد باقی فرض
اولنورسه ذات واحدده وجوب وامكانك اجتماعی
لازم اولور انك دخی امتناعی مثبت ومقرردر **حلول فی**
الغیردن تنزهیدر واما حلول فی الغیردن تنزهی

اگر ممكن فرض اولنورسه ممكنك واجبه انقلابی لازم كلور صح

اول وجهله مبتيندركه حلول البته حال اولان شيئك محله
احتياج وافتقادن مستلزم اولوب جناب واجب الوجودك
ايسه ساحهٔ عزت وجلالي كرد افتقار واحتياجدن مبرا
ايدوكي مثبت ومقرر اولمغله امتناع حلول معلوم اولور
وبيانِ استحالهٔ حلولده بر وجه دخي حلولك مستلزم تحيز
اولدوغيدر تحيزك امتناعي خود آنفا بيان اولندوغي اوزره
مثبت ومقرردر وبو بابده يعني اتحاد وحلولده ائمهٔ فن
ادلهٔ كثيره اقامت ايتمشلردر اول جملهدن سهل الفهم اولنلر
ذكر اولندي ما عداسي مفصلات كتب كلاميهدن طلب اولنه

تنبيه المخالفين بو مسئلهده اهل سنتك مسلكندن منحرف
اولان مخالفين ايكي فرقهدر بر فرقهسي طائفهٔ نصاري
دركه اقانيم ثلثه اثبات ايدوب كلمهٔ اطلاق ايتدوكلري اقنوم
علمك ناسوت مسيح ايله يعني جسد عيسي عليه الصلوة
والسلام ايله حلول ايدوب انكله اتحادن ادعا ايتمشلردركه
آنفا اثبات توحيد اثناسنده تفصيلي ذكر اولنمش
ايدي وبر فرقهسي دخي غلاة شيعهدن نصيريه و
اسحاقيه عنواني ايله مشهور ايكي طائفه ديركه حشا

ثم حشا

ثم حشا جناب حق سبحانه وتعالي حضرتلرينك بعض
كاملين صورتنده ظهورين تجويز ايدوب عترت ظاهرهدن
بعض ائمهيه زعم فاسدلري اوزره كمال حسن اعتقاد
لرندن ناشي سائر مجتهدلرندن علوم كثيره وقدرت باهره
ايله تفوق وفضيلتلرين مشاهده ايدوب حشا ثم حاشا
ذات مقدس الهينك حلول واتحادن ادعا ايتمشلردر تعالي
الله عما يقول الظالمون **المنهج الثالث من المسلك الثاني**
جناب واجب الوجودك وصف حادث ايله اتصافندن ممتنع
اولدوغي يعني ذات الهي محل حوادث اولمق ممتنع ومستحيل
ايدوكي بيان واثباتنده اولا بو مقدمهيي تقديمدن لابددركه
فن كلام احلهم الله دار السلام مؤلفاتندن ذكر اولندوغي
اوزره مطلقا صفات ايكي صنف اولوب بر صنفي اولدركه موصوفده
متقرره وبر صنفي غير متقرره اوله وصنف اول دخي ايكي
نوع اولوب بر نوعي اول صفتدركه موصوفده متقرره اولوب
غيره اضافتدن اقتضا اتميه مثلا اجسامك شكل وسوادي كبي
وحسن وقبح كبي وبر نوعي دخي اولدركه غيره اضافت اقتضا
ايليه وبو نوع ثاني دخي ايكي قسم اولوب بر قسمي اولدركه مضاف

اولدوغي شيئك تغييري ايله متغير اولميه مثلا تحريك
اجسامه قدرة كبي وبر قسمي دخي اولدركه مضاف اولدوغي شيئك
تغييري ايله متغير اوله صفت علم كبي كه معلومك تغييري ايله
متغير اولور مثلا زيدك غير موجود ايدوكنه تعلق علم حاصل
ايكن زيد حادث وموجود اولدوقده علم زيدك وجودنه تعلق
ايتمكله صفت علمك اضافتي متغير اولور مضاف دخي يعني صفت
علم دخي متغير اولمش اولور بو دخي معلوم اولاكه حادث موجود
بعد العدم معناسنه اولوب اول شيئكه آنكيچون وجود اولميه وتجدد
ثابت وحاصل اوله آكا متجدد اطلاق اولنور اما حادث اطلاق
اولنمازبس صفت الهيه ايكي قسم اولور بر قسمي اضافات محضه
دندر موجودات خارجيه دن دكلدر علمك وقدرتك تعلق
لري كبي كه بو تعلقات مثللو اوصافك اضافات محضه دن اولوب
موجود في الاعيان اولمدوغي مقرردر بو مقوله اضافاتك قابل
تغير وتبدل ايدوكي ظاهردر وبر قسمي دخي امور حقيقيه
دندر ذات علم وقدرت كبي كه بونلر مثللو صفاتك قديمه
اولدوغي محقق اولوب قبول تغير ده تبدل ايتمزلر **تنبيه**
جناب واجب الوجودك ذات مقدسي محل حوادث اولمق مستحيل

ايدوكنده

ايدوكنده جميع اهل ملل وجماهير عقلا اتفاق ايدوب بو مسئله ده
انجق كفرة مجوس وفرقة كراميه مخالفت ايتمشلردر وطايفة
مجوس مطلقا هر وصف حادثك صفات كمالدن اولرق ذات
باري ايله قائم اولمق ادعا ايتمشلردر وطايفة كراميه مطلقا
هر وصف حادثك قيامني تجويز ايتمه مشلردر لكن اول وصف
حادثك ايجاد مخلوقاتده موقوف عليه اوله خاصة آنوك قيامني
تجويز ايدوب وبر فرقه سي اول محتاج اليه اولان وصف حادث صفت
ارادتدر ديوب بر فرقه سي قول كن اولمق ادعا ايتمشلردر حاصل
كلام اولدركه ذات مقدس واجب الوجود مطلقا حادث اولان
صفات ايله متصف اولمق ممتنع ومستحيلدر اما اول صفات
حقيقيه كه تعلقي حادث اوله يا خود سلوب واضافات مقوله سي
اوله ويا خود احوال مثللو اوله آنلر متنازع فيه دكلدر
المسلك الثالث في الصفات الثبوتية الالهيه وفيه مناهج
ومقدمة **المقدمة** انفا ذكري سبق ايتدوكي اوزره مطلقا
صفات الهيه نك بر قسمي وجوديه حقيقيه وبر قسمي
وجوديه اضافيه وبر قسمي دخي نسبت واضافات مقوله سي
اولان صفات عدميه اولوب اصطلاح ارباب كلام اوزره صفات

وجودیه دن ماعدایه صفت اطلاقی ولنیوب عدمیاته نعوت
تسمیه اولنمشدر مثلا علمه صفت اطلاق ایدوب غنا عن
الغیره لغت تسمیه ایدرلر پس معلوم اولاکه اضافیات وعدمیات
ایله اتصافی ذات مقدس الهی ایچون ثبوت صفات اعدوکنده
خلاف ونزاع یوقدر اما صفات ثبوتیه حقیقیه ایله اتصافی جمیع
اهل سنت یعنی اشاعره وماتریدیه اتفاقلری اوزره صفات
زائده ثبوتنی اقتضا اتدوکی قرارداده در وبو مسئله نیك
تحقیق وبیانی بودرکه مثلا جناب واجب الوجود ایچون عالم
اولمق وصفی ایله اتصافی ذات مقدسی ایچون صفت علمك
ثبوتنی اقتضا ایدر وقادر اولمغله اتصافی ثبوت صفت قدرتی
مستلزم اولدوغی کبی وکذا سائر الصفات الحقیقة الالهیه
پس جمیع اهل سنت اتفاقلری اوزره ذات الهی ایچون صفات
قدیمه زائده علی الذات ثابته اولوب جناب حق جل وعلا
عالمدر علمی واردر وقادردر قدرتی واردر ومریددر
ارادهسی واردر وهکذا غیرها **نفات الصفات وبیان شناعة**
اقوالهم بو مسئلهده فلاسفه ومعتزله مسلك قویم
اهل سنتدن عدول ایدوب جناب واجب الوجودك صفات

نفی علم ایدنلرك مذهبلرینك دلیللری
مع جوابلری شرح مقاصدده تفصیل
اولنمشدر
منه

مذکوره ایله

مذکوره ایله اتصافنده ذات مقدسی کافیدر وامر زائد اعتباره
اولنمغه حاجت یوقدر دیرلر یعنی جناب حق جل وعلانك علمی
وقدرتی وسائر صفات حقیقیهسی عین ذاتی اولوب عالمدر
عین ذاتی اولان علم ایله وقادردر عین ذاتی اولان قدرت ایله دیوب
مدعالرینی برقاج ادلهٔ مزیفه ایله اثباته تصدی ایتمشلردر
ازجمله صفت الهیهکه بالاتفاق صفت کمال اوزره اولمق مقرردر
عین ذات اولمیوب غیر ذات اولسه ذات مقدس الهی غیر ایله
استکمال اولور دیرلر بو دلیللری اول وجه ایله ابطال اولنمشدرکه
استکمال بالغیر لازم اولمق صفات مذکوره ذاتك غیری اولدوغی
صورتندهدر اولا ایسه عین ذات اولمدوغی کبی غیر ذات دخی دکل
ایدوکی ادلهٔ وثیقه ایله اثبات اولنمشدر وبو مدعاده فلاسفه
ومعتزله بو ذکر اولنان دلیلدن ماعدا برقاج ادلهٔ سمعیه دخی
اقامت ایدوب مجموعنی بحذافیرها ائمهٔ دین شکر الله تعالی مساعیهم
رد وابطال ایدوب مدعالرینی حجج وثیقه ایله اثبات وتأیید
ایتمشلردر تفصیلی کتب کلامیهده مفصلا طلب اولنه وارباب
الالبابه پوشیده دکلدرکه بو بابده نفی صفات زائدهیه قائل
اولنلرك یعنی فلاسفه ومعتزلهنیك قولی باطلدر حاشا ثم حاشا

جناب واجب الوجود عالمدر علمی یوقدر وقادردر قدرتی یوقدر
دیرلر دیمکه مؤدی اولمغله مآلِ کلاملرینك شناعتی بیانه
محتاج دکلدر **تقسیم الصفات الی صفات الذات والافعال** بودخی
معلوم اولاکه ذاتِ مقدسۀ الٰهیه بر اعتبار ایله دخی ایکی قسمه
منقسم اولوب بر قسمی صفاتِ ذات و بر قسمی صفاتِ افعالدر ذات
اولصفاته اطلاق اولنورکه مفهومندن غیره تأثیر وشیء آخره
تعلق معتبر اولمیه حیات وقدرة وسمع وبصر وعلم ومشیت
وارادة کبی وصفات افعال اولصفاته دیرلرکه مفهومندن غیره
تأثیر وشیء آخره تعلق معتبر اوله تخلیق وترزیق وافضال
وانعام واحسان ورحمت ومغفرة وهدایت کبی صفات ذات ایله
~~اولا صفتك نفیسندن~~ صفات افعال بیننده بو جهتدن دخی
فرق ثابتدرکه صفات ذاتدن اولا صفتك نفیسندن نقیضنه
لازم کلمك مقرر اولوب صفات افعالدن اولا صفتك نفیسنده
نقیضنه لازم کلمز **فی بیان صفت التکوین والخلاف الواقع فیها**
بین الماتریدیه والاشاعره وصفات افعالی جمیعا اسم تکوینی
جامع اولوب یعنی جمله سنه صادق اولوب مجموع صفات افعال
معنای تکوین تحتنده مندرجه در وصفات افعالدن هر صفت
اثرینك

اثرینك اسمی اعتباری ایله تسمیه اولنمشدر مثلا تکوین
صفتنك اثری خلق اولندوغی صورتده اول صفته دلالت
ایدن اسم اسم خالق وصفت صفت تخلیقدر واثری حیات
اولدوغی تقدیرجه اسم اسم محیی وصفت صفت احیادر
وقس علی هذا ذلك وماتریدیه نیك یعنی مشایخ حنفیه نیك
اکثر محققلری بو تحقیق اولندوغی وجه اوزره مجموع صفات
افعالك صفت تکوین تحتنده مندرج اولوب جمله سنك اکا
رجوعنه ذاهبلردر فلهذا مشایخ ماتریدیه مؤلفاتنده
صفات ثبوتیه یی صفات ذات وصفات افعاله تقسیم ایدوب
صفات افعالی صفات ذات کبی فرادی فرادی عد وتفصیل معهود
اولمیوب دائما صفات ذاتی تفصیلدن صکره جمیع صفات
افعالده صفت تکوین ایله تعبیر ایدوب تکوینك ذات باری
ایله قیامنی وصفات ذات کبی ازلی اولدوغنی واثار متعدده
سنکله اصطلاح آخر اوزره صفات افعال ایله تعبیر وبیان
اتمك اوزره اکتفا اتمشلردر اما فقهاء ما وراء النهردن بعض
حنفیین صفات افعالدن هر بری صفت حقیقیه وازلیه
اولمق ادعا ایدوب صفت تکوینه رجوعنی تسلیم اتمه مشلردر

لكن بو مسلك بلا حاجت تكثير قدمايه مؤدي اولدوغي جهتدن
قول مرجوح ايدوكي محققين مؤلفاتنده مصرحدر والله الموفق

وصفات ذات جميع اهل سنت يعني ماتريديه واشاعره
اتفاقلري اوزره قديمه اولدوغي قرارداده در اما صفت تكوينك
وآنوك اثاري اولان صفات افعالك قدم وحدوثنده فريقين بيننده
اختلاف واقع اولوب ماتريديه صفات ذات كبي صفات تكوينك دخي قدمنه
ذاهب اولوب انجق اثارينك ظهوري تأخير اوزره وقوع بولدوغي جهت
ايله حادث اولان اثرينك ظهوريدر ديرلر واشاعره صفت تكوين
وآثاري اولان صفات افعال صفت قدرتك تعلقاتندن عبارة اولوب
تعلقاتك امور اعتباريه دن اولدوغي مقرر ايدوكي جهت ايله
حدوثي متعين اولور صفت تكوين مجموع صفات افعال محدثه اولدوغي
ثبوت بولور ديمشلردر مثلا تخليق صفات قدرتك مخلوقه تعلقندن
عبارتدر وترزيق كذلك صفت قدرتك ايصال رزقه تعلقندن
عبارتدر ديرلر وكذلك غيرها واتمة

ماتريديه صفت تكوين ايله صفت قدرتك مغايرتني ايكي وجه ايله
اثبات ايتمشلردر وجه اول اولدركه قدرتك متعلقي گاه موجود
اولور وگاه موجود اولماز مثلا شموس كثيره واقمار عديده كبي اما

تكوينك

بو مسئله‌ده كلاميه وفلاسفه‌دن بعضی
اشاعره ايله متفقلر اولوب صفات افعالك
حدوثنه ذاهب اولمشلردر

تكوينك متعلقي كه مكونات در موجود اولمق محالدر پس صفت
تكوين قدرتك عيني اولمدوغي مثبت اولور وجه ثاني اولدوركه
قدرة شيء مقدورك امكاننه تعلق ايدوب صحت وجودنده مؤثردر
تكوين ايسه وجود مقدوره تعلق ايدوب مقدورك وجودنده
مؤثر اولور **المسئلة المشتقة** وبو مسئله ده ماتريديه
مدعالرين اثبات ايچون ايراد ايتدكلري ادله دندركه جناب واجب الوجود
مكونات كائناتيله حال مشتق ايله متصف اولمق مبداء اشتقاقك
ثبوتنه دليل اولدوغي جهتدن مكون كائنات اولمق صفت تكوين ايله
اتصافنه محال اولدوغي مقرر اولمغله مكون اولمق صفت تكوينك
ثبوتني اقتضا ايدر عالم اولمق ~~صفت علمك~~ صفت علمك ثبوتني
اقتضا ايتدوكي كبي ديمشلردر واشاعره بو ذكر اولنان دليلي
تزييف صددنده صفتدن بر صفات ايله اتصاف مبداء اشتقاق
اولان وصفك ثبوتني اقتضا ايتمك علم وقدرة مثللو صفات
حقيقيه يه مخصوص اولوب تأثير وايجاد مثللو اضافيات صفات
حقيقيه دن اولميوب بلكه مؤ[illegible] اثر اضافتندن عبارة اولمغله
امور معنويه اعتباريه در [illegible] مكون اشيا اولمق صفتيله
اتصاف ايچون صفت قدر[illegible] ده ايله اتصافنه توقف ايدر صفات

افعال تسمیه اولنان اوصاف ایسه امور اضافیه دن اولمغله اعتباریهٔ
محضه درلکابناءً شیئ احرک الاتوقفی محسعد ردیرلر **تزییل**
ائمهٔ ماتریدیه صفات افعالک ازلیتن اثبات صددنده امام اعظم
ابو حنیفه رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک بو قولی ایله استدلال
ایدرلرکه بیورمشدر کان الله خالقا قبل ان یخلق ورازقا قبل
ان یرزق یعنی جناب حق جل وعلا مخلوقاتی خلق اتمزدن مقدم
خالق ایدی وحیواناتی ارزاق اتمزدن مقدم رازق ایدی پس
بو کلامدن بحسب الظاهر متبادر اولان خالق ورزق وسایر صفات
افعال قدیمه اولمقدر دیرلر وافاضل متأخریندن بعض اشاعره
امام اعظم حضرتلرینک کان خالقا قبل ان یخلق بیوردقلری جناب
حقه قبل ایجاد الخلق خالق اطلاقی اولنمق وقبل الارزاق رازق
اطلاقی اولنمق قادر علی الخلق وقادر علی الارزاق معناسنه اولوب کلام
امام مدعاء اشاعره یی تزییف وابطال اتمکدکل بلکه مؤید
اولمش اولور دیمشدر **الجواب الماتریدی** ائمهٔ ماتریدیه دن
بعض افاضل جواب ویروب دیرلرکه معنای حقیقی اراده اولنمق
ممکن اولدوغی یرده که مجازه ارتکاب اولنمق جائز دکلدر پس امام
ابو حنیفه دن منقول اولان کلامده اسم خالقدن قادر علی الخلق

واسم رازقدن

واسم رازقدن قادر علی الرزق معناسی اراده اولنمق مقتضی
بوغیکن معناسنی ترک ایدوب مجازی اراده اولنمق قبیلندن اولدوغی
جهتدن عدم جوازی اذهان مستقیمه اصحابنه ظاهر وباهردر
وامام ابو منصور ماتریدی دیمشدرکه جناب واجب الوجودک صفاتی
کرک ذاتیه وکرک فعلیه راجع اولسون مجموع ذاتیه اولوب جناب حق
ایچون صفات ازلیه ثابته اولدوغی کبی فعل ازلی دخی ثابتدر زیرا ازل
ازالده فرضا وجود مخلوقدن مقدم اسم خالقه مستحق اولمیوب خالقیت
ایله اتصافی مخلوقک وجودی زمننده اولمش اولسه خالقیت اوصاف
کمالدن ایدوکی محقق ایدوکی جهتدن اندن ذات مقدسک وقت
وجود مخلوقه دکین متعری وخالی اولدوغی صفت نقص ایله اتصاف
منابه سنده اولمش اولور تعالی الله سبحانه عن ذلک وصفات مادحهٔ فعلیه
ایله اتصافی بعد حدوث المخلوق اولسه صفات کمال ایله اتصافده غیره احتیاج
لازم اولوب ایجاد خلق جلب منفعت ایچون اولمش اولور وجناب حق
قرآن کریمده ذات مقدسنی صفت کمال ونفی احتیاج ایله وصف
بیورمشدر حیث قال عز وجل ● والله الغنی وانتم الفقراء ● وقال
الله تعالی ● ان الله لغنی عن العالمین ● واحتیاج منافی وجوب وجود
ایدوکی خود معلومدر **فذلکت الکتاب** بعد اللتیا والتی بو مسئله ده

آیکی شیئک بری بریته مغایران اولدوغی ایکی معنایی مفسردر
برمعناسی منفصلان دیر معناسی متناقضان اولوب یعنی شیئینک بری
بری ایله متغایرین ویا انفصال ویاخود تناقص معناسنه در مثلا عشره ایله
واحد بینینده اولان تغایر با انفصال معناسنه حیات وممات کبی متقابلان بینینده اولان
تغایر وتناقص معناسنه در پس صفات الله نه عینیدر ونه غیریدر
دینلدوکنده غیر آن متناقضان معناسنه اولمق ارتفاع
نقیضینه مؤدی اولدوغی جهتله صحیح اولمیور
منفصلان معناسنه اولمق متعیندرکه واحد عشرنک
وجودی جزؤی اولدوغی جهتدن عینی دکلدر
وغیری دخی دکلدرکه غیری اولسه عشره وعشره اولمیور
بانسقه اولمق لازم اولوردی والسلام

منه

تحقیق مرام اول منوال اوزره درکه تکوین وتخلیق وبونلر مثللو سائر
صفات افعالده اوچ مذهب مشهور اولوب مذهب اول اولدرکه جمیع
صفات افعال صفت قدرتك مقدوره تعلقندن عبارة امور اضافیه
اعتباریه دن اوله وصفات حقیقیه دن اولمیه ومذهب جمهور
اشاعره مذهبیدر ومذهب ثانی اولدرکه صفات افعالك هربری ذات
باری ایله قائمه صفت حقیقیه اوله علم وقدرة وارادة وسائر
صفات ذات کبی وبو مذهب مشایخ ماوراء النهر مسلکیدر ومذهب
ثالث بو جمله دن انجق صفت تکوین وصفت ذات کبی صفت حقیقیه
ازلیه اولوب تخلیق وترزیق واحیا واماته مثللو سائر صفات افعالك
مجموعی تکوینك مکوناته تعلقندن عبارة اولوب امور اضافیه اعتباریه
اوله وبو مذهب محققین حنفیه مسلکی اولوب مذاهب ثلاثه مذکوره
مجموعندن اقرب الی الحق اولان بو مذهب ایدوکی افاضل ارباب کلام مؤلفاتنده
مسطوردر وصفات الهیه یی ایکی قسمه تقسیم ایدوب بر قسمی صفات ذات
وبر قسمی صفات افعالدر دیمك جائز اولدوغی محققین ماتریدیه مؤلفاتنده
مصرحدر وبودخی معلوم اولا که صفات الله
ذات مقدسك نه عینیدر ونه غیریدر زیرا اکر ذاتنك عینی اولسه
ذاتك وذات ایله قائم اولان وصفك بر بری ایله اتحادی لازم اولور

ووصف

اکثر متکلمین صفات ذاتیه بیاننده صددده اکرچه قدرتی
جمله ذاتیه یه تقدیم ایتمشلر لکن علم قدرتدن اعم اولوب
ومدار تعلق قدرة اولمغله وقدرة علمه من غیر عکس موقوف
اولوب وانسانك ملائکه اوزرینه شرفنی اظهاری صفت علم ایله
اولمق سبیله وقرآن کریمده علم وقدرة ذکرنده مقارن
اولدقچه علم بالاطراد مقدم مذکور اولمغله
نحو قوله سبحانه وتعالی وهو العلیم القدیر الایه
صفت علم الهیه سائر صفات ذاتیه دن مقدم
بیان اولنمق اختیار اولندی کما اختاره
بعض المحققین
منه

ووصف ایله اسم متصادقان مترادفان اولمق اقتضا ایدر بونك ایسه امتناعی
مقرردر واکر ذاتنك غیری اولسه ذاتندن منفصله اولمق لازم اولور
بو تقدیرجه صفات مذکوره خالی دکلدرکه یا کندی نفسی ایله ویا غیری
ایله قائمه اوله وبو ایکی احتمالك ایکیسی دخی بیّن الاستحاله در کذلك
هر صفت دخی صفت آخرینك نه عینیدر ونه غیریدر زیرا اکر عینی
اولسه ایکی صفتك معناسی متحد اولمق لازم اولور مثلا عالم وقادر کبی
یعنی عالم وقادر مثللو ایکی صفت بیننده فرق اولمامق اقتضا ایدرکه بطلانی
محتاج بیان دکلدر واکر هر بری آخرك غیری ایکی صفت بیننده افتراق
واقع اولوب صفت قدرة ایله متصف اولان ذاتك صفت علم ایله
اتصافی محال اولمق لازم کلور وکذا غیرها بو مسئله ده
فلاسفه ومعتزله منهاج قویم ومسلك مستقیمدن عدول ایدوب
صفات الهیه عین ذات اولمسنه ذاهب اولمشلردر وزعم فاسد
لرنجه اعتقاد کاسدلرین اثبات صددنده بو وجهله دلیل اقامت ایدرلرکه
اکر صفات الهیه عین ذات اولمسه البته یا قدیم ویاخود حادثدر
قدیم اولدوغی صورتده تعدد قدما لازم اولور حادث اولدوغی
تقدیرجه ذات الله محل حوادث اولمق لازم اولور دیرلر
وبو دلیللرینی تزییف صددنده فن اولی اختیار ایدوب

صفات الله قدیمه درو تعدد قدما محال اولمق اول صورتده درکه قدما ذوات اوله اما ذات ایله قائمه معانی مقوله سی اولدوغی تقدیرجه امتناعی ممنوع دردیدیلر **المنهج الاول من المسلك الثالث في علمه سبحانه وتعالى** بوندن مقدم مذکور اولان منهجده مطلقا صفات ثبوتیهٔ الهیه بیانی اولنوب حالا فرادی فرادی هر صفتك احوالی بیانی اولنمغه شروع اولنمشدر وجمیع عقلا جناب صانع جل شانه حضرتلرینه صفت علم اثباتنده متفقلر اولوب انجق قدماء فلاسفه دن بر شرذمهٔ قلیله مخالفت ایتمشلردر حاللرینك بیانی غایت سخافتنه بناءً ذکره ناشایان اولمغله اعتقاد باطللرینك بیانی تضییع وقته مؤدی اولدوغندن ناشی ذکرینه تصدی اولنمدی ولکن علم الهیه نیك معلومه تعلقی کیفیتنده متکلمون وحکما بیننده اختلاف واقع اولوب متکلمون جناب حقه صفات زائده علی الذات اثبات ایتمکله علم باریسك امور خارجیه یه تعلقی امرنده اشتباه یوقدر اما حکمانك بو مسئله ده کلاملری مضطرب اولوب بعضیلری علم باری حصولیدر دیمشلردر اما بو صورتده ممتنعاته تعلقی ایتدوکی شبهه نیك دفعی اصعب من

السخف بالفهم فکری سست
وضعیفا اولمق السخافة
بالفهم عقلی ضعیف وفکری
سست اولمقدر
منه

خوط

خوط انتقاد مقوله سیدر وبنیه حکمادن بعض آخر علم باری صوری مجرده اولوب شیء آخر ایله قیامندن امتناع ذاهب اولمشلردرکه مثل افلاطونیه دیمکله مشهور اولان طائفه اولدر وابن سینا صور معلومات ذاتنده مرتسمه اولمغله اوله وتکثر معلومات ولوازم وحدت وعلت مابین محضه منافی اولمدوغینی بیانی ایله تنویر ادعا ایتمشدر ومحقق طوسینك مختاری اولدرکه صور معلوماتك بر جوهر مجرده ارتسامی ایله اولوب اول جوهر مجرد صور مذکوره ایله بر لوح مثابه سنده اوله که صور عدیده ایله منتقش اولوب عند الواجب تعالی حاضر اوله **توضیح ماهیة العلم وبیان حقیقیة** عند المتکلمین علم بر صفتدرکه محتمل نقیض اولمیه جق مرتبه تمییز وانکشافی موجب اولوردر وعند الجمهور المتکلمین علمك تعریفاتنده مختار اولان بو تعریفدر اما وجود ذهنی یه قائل اولان محققین ارباب کلام اتفاقی اوزره علمی عالمك معلومه تعلقندن عبارة اولمغله تعریف ایتمشلردر وعند الحکما مختار اولدوغی اوزره علم متعلقی اولان شیئك ذهنده حاصل اولان صورتندن عبارتدر اما علم الله اهل حق وارباب تحقیق قتنده

ذات الٓهي ايله قايم بر صفتدر كه اشيانيك ذات مقدسه
قتنده اتم انكشافنه مبني موجب اولور **ما يجب علمه في هذا
الباب من المعتقدات** پس اعتقادي و اثباتي واجب اولان
امور درتدر كه اول جناب حق سبحانه و تعالى عالم اولديغيدر
و ثانيسي علم كندي ذاتنه و كلي و جزئي مخلوق و غير مخلوق
جميع اشيايه محيط و شامل اولدوغيدر ثالث معلومات
باري تعالى غير متناهي اولدوغيدر كرك معدوم و كرك ممتنع
بر شئ علم الٓهيدن خارج اولمها ولمدوغيدر رابع علم غيب
جناب حقه مخصوص اولوب اندن غيري كمسنه نيك علم
و اطلاعي ممتنع اولدوغيدر مگر كه اعلام الٓهي ايله اوله
خامس هيچ بر فرد ايچون كنه ذات حق جل و علايه اطلاع
ممكن دكل ايدوكيدر بو مسايل مذكوره يه
اعتقادي واجب اولوب هر بري ادلۀ عديده و ثيقه
ايله مدلل و مبرهندر اما معتقد اول جناب حقك
عالم ايدوكيدر كه طرف اهل سنتدن هم ادلۀ نقليه
و هم براهين عقليه ايله اثبات اولنمشدر و ادلۀ نقليه
كثيره اوزره وقوع بولمشدر كه قرآن كريمك مواضع عديده سنده

خامسك محلي اواخر بحث
صفاتدر كما في المقاصد وغيره
منه

وآرددر

وآرددر نحو قوله تعالى • وان تجهر بالقول فانه يعلم السر
واخفى • والله عليم بما تفعلون • وعلم آدم الاسماء كلها •
ونحو ذلك في الآيات ومعلوم اولا كه جناب حقك عالم ايدوكنه
اعتقاد ضروريات دينيه دندر اما عالم اولدوغي ذاتندن
زائد علم ايله ميدر ياخود ذات مقدسي كافي ميدر بو ايكي
فرع دخي ضروريات دينيه دن دكل ايدوكي بعض محققين
مؤلفاتنده مصرحدر **ادلۀ اثبات كونه تعالى عالما**
جناب حقك عالم ايدوكني اثباته اعتقادده متكلمون وحكما متفقلر
اولوب حكما دخي ايكي وجه اوزره اقامت برهان اتمشلردر اما
متكلمون اختيار ايتدوكلري ايكي وجه در وجه اول اولدركه مصنوعا
مصنوعات ارضيه و سماويه غايت اتقان و احكام و نهايت
اتساق و انتظام اوزره اولدوغي عيان نظر اولندقده اول
مقوله مصنوعات عجيبه نيك صانعي عالم اولمق بالضروره معلوم
و مقرر اولور وجه ثانينك تحريري اول وجهله دركه ارباب
فن بينلرنده ادلۀ وثيقه ايله مثبت اولدوغي اوزره جناب حقك
قادر اولدوغي يعني فاعل بالقصد والاختيار ايدوكي معلوم
اولوب قصد واختياره مقارن اولان فعل البته علم ايله

اولدوغي مقرر اولمق جهتيله جناب حقك عالم اولدوغي
متعين اولور و بو ايكي مسلكدن هر بري بنه وارد اولان سؤاللر كه
مع جوابتها كتب كلاميه نيك اكثرنده مذكوردر سهل الاندفاع
اولمغله بو مجلده ذكر اولنميوب كتب فن مفصلاتنه حواله
اولندي و حكمانيك اقامت ايتدوكلري دليللري دفعي طي اولنوب
تطويله مؤدي اولدوغي جهتدن بو رساله ده ذكرينه تصدي
اولنمدي الثاني بو بابده اثباتي و اعتقادي واجب اولان
معتقدات ايكنجيسي كه جناب حقك علمي كندي ذاتنه
جزوي و كلي مخلوق و غير مخلوق جميع اشيايه محيط و
شامل ايدوكيدر **ادلهٔ اثبات** و بو مدعاي اثباتده ادلهٔ سمعيه
و عقليه كثرة اوزره وارد اولمشدر اما ادلهٔ سمعيه كه
آيات قرآنيه ده ورود ايتمشدر • ربنا وسعت كل شيء رحمة
وعلما والله بكل شيء عليم • عالم الغيب والشهادة يعلم
السر واخفى • وغيرها من الآيات ومذاق اهل كلام اوزره
بو وجهله اثبات اولنور كه جناب حقك علمي مقتضاي ذاتي
اولوب جميع اشيايه ذات مقدسك نسبتي على السويه
اولمغله علم الهينك بعض معلوماتنه تعلق ايدوب بعض

آخره

متكلمينك بو مدعالرينه مخصوص
دليللري اولميوب بو ايكي دليل مولانا
عصام الدين اختراعي اولمغله رساله
فارسيه سنده ايراد اولنمشدر
منه

آخره عدم تعلقي اكر بر مخصص تخصيصي ايله اولور ايسه
اول مخصصه افتقاري لازم و مستلزم اولوب و اكر دكل ايسه
ترجيح بلا مرجح لازم اولمق جهتيله ممتنع و مستحيلدر
و بر دليلي دخي اولدر كه علم الهي بعض اشيايه تعلق ايتمسه
اول بعضنه جهل لازم اولوب جهلك موجب نقص ايدوكي مقرردر
اولدوغنه بناءً جناب واجبه نسبتي باطلدر ارباب كشف و شهوددن
ابو طالب مكي و شيخ عبد الجليل قيصري تصريح ايدر ابن عطاء
الله اسكندراني اوائل تنويرده ازاحهٔ ظلام و شكوك ايدوب
بو مسئله يي مسئلهٔ عويصه لقبيله تلقيب ايتمك اوزره
جناب واجب الوجودك اشيايه قبل وجودها ثابته اولان علمي
بعد وجودها اولان علمك عيني اولوب متواتي اولاني تفاوة و علمك
تعلقندن دكل بلكه متعلق علم اولان معلومده در ديمشدر
المخالفون في هذه المسئله بو مسئله ده مخالف مسلك مختار
اولنلردن بر فرقه فرقهٔ دهريه در كه جناب حق عز و جل
ايجون حاشا كندي نفسنه عالم دكلدر ديرلر و زعم فاسدلري
اوزره دليللري اولدر كه علم بر نسبتدر كه متغايرين بيننده
متحقق اولور پس شيء ايله نفسي بيننده تحقق نسبت محالدر ديرلر

وبو دليللري اولوجهله ابطال اولنمشدر كه اولا علم نسبت
~~مطلحا~~ مقوله سندن اولمق ممنوعدر وتسليم اولندوغي تقديرجه
تغاير اعتباري كافي ايدوكي مقرردر وبز نم كندي نفسيمزه
علميمز كبي بلكه هر شخصك كندي نفسنه علمي اجمالي
بديهياتدن ايدوكي معلوم اولدوغي جهتله دهريه نك دليل
مذكوري سفسطه اولوب جواب ناشايسته اولدوغي متعين اولور
ايكنجي فرقه فرقهٔ فلاسفه بر طائفه در كه حشا هيچ بر
شئ عالم دكلدر ديرلر اكر بر شئ عالم اولسه كندي علمنه دخي
عالم اولمق ممكن اولور اول ايسه نفسنه علمي مستلزم اولوب دليل
سابق ايله امتناعي مثبت اولور ديرلر وبو دليلك بطلاني
خود دليل اولك بطلانندن اظهردر **اوچنجي فرقه** ينه
فرقهٔ فلاسفه دن بر طائفه در كه كندي نفسنه عالم اما غيره
عالم دكلدر ديوب هر شيئه علم شئ آخره علمك غيريدر پس
ذاتنده كثرهٔ غير متناهيه يي مستلزم اولور ديرلر بونك جوابي
اولوجهله در كه بو صورتده ادعا اولنان تعدد نفس علمده اولميوب
بلكه تعلقاتنده در ديروتده **دوردنجي فرقه** بر طائفه وبو قومدر كه
علم الهينك امور غير متناهيه يه تعلقني نفي وانكار ايدوب

التسفسطه بو امز و باطل
نسنه ديمكدر
منه

غير متناهي

غير متناهي وغير متميزدر اكر متميز اولسه انونك ايچون حد
ونهايت متحقق اولوب اول جهتله غيردن متميز اولور وغير
متناهي اولمش اولمان اولا ايسه خلاف مفروض در ديرلر
جوابي اولوجهله در كه تميز حد ونهايته منحصر اولميوب
جائزدر كه عدم تناهيسندن غيري وجه آخر ايله حاصل اوله
بشنجي طائفه جمهور فلاسفه در كه علم الهينك جزئيات
متغيره يه بوجه جزوي تعلقني انكار ايدوب جزئيات
مذكوره متغيره در تغيري معلوم تغيري علمي مستلزم اولدوغي
جهتدن اكا علي وجه جزوي علم تغيري علمي موجب اولور و
واجب الوجودك ذاتنده وصفاتنده تغيري محال اولمغله جزئياته
علي وجه جزوي علم غير متحقق ايدوكي مبرهن اولور
ديمشلردر مثلا زيدك يوم جمعه ده مجيئي واتياننه يوم
خميسده علم حاصل اولوب جمعه كوني كلوب زيدك اتياني دخي
وقوع بولدوقده اول علم اولكي حالي اوزره يعني زيدك كلجك
اولمق اوزره باقي اولسه واقع حاله عدم مطابقتي جهتيله
جهل اولمش اولور واكر اولكي علم زائل اولوب زيدك مجيئي و
اتياني واقع اولدي ديو معلوم اولور ايسه علم آخر حاصل اولسه

علمك تغيري لازم اولور ديمك اوزره مدعالريني اثباته
متصدي اولمشلردر **الجواب بما قالوه في ذلك** علمك متعلقي
اولان معلومك تغيرندن نه ذاتك ونه صفات حقيقيه دن
اولان صفاتك تغيري لازم اولميوب انجق لازم اولان اضافات و
تعلقاتك تغيريدر پس اكر علم انجق ذات اضافت اولان صفات
حقيقيه دندر دينيلورسه كندوده تغير لازم كلمز فكيف كه
ذاتك تغيرينه موجب اوله واكر علم نفس اضافتدن عبارتدر
دينورسه اكرچه بو صورتده معلومك تغيرندن آنك دخي
تغيري لازم اولور اضافت محضه نك تغيري ذاتك وصفات
حقيقيه نك تغيرني مستلزم اولمدوغي جهتدن مستحيل
دكلدر و امور اعتباريه دن اولان نسب و اضافاتك تغير و
حدوثي ممتنع دكل ايدوكي تفصيل مشبع ايله اوائل بحث
صفاتده تفصيل اولنمشدر فليتذكر **جواب آخر** ائمۀ
متكلمين مشاهيرندن نجم غفير بو عقدۀ اشكالك
انحلالنده اولوجهله دخي جوابه متصدي اولمشلردر كه
تمثيل سابق اوزره جناب واجب الوجودك مثلا اتيان زيدك
سيجيء عنوانيله تعلق ايدن علمي قد جاء عنوانيله اولان علمينك

عيني

عيني اولوب اول خصوصده علم مستأنفه محتاج دكلدر پس علم
باري سبحانه وتعالى معلوماتك تغيري ايله متغير وتكثري ايله
متكثر اولمق لازم اولماز ديوب توضيح ايچون علي وجه التمثيل بو وجهله
تفصيل ايدرلركه مثلا مرآتده تماثيلك ارتسامي حالنده تغير
صور تغير مرآتي ايجاب اتمز كذلك صفت علم دخي مجلاي صور
معلومات اولوب صور معلوماتك تغيري ايله متغير اولماز ولكن
ارباب البابه خفي دكلدركه بو جواب علمك صفت حقيقيه ذات اضافت
اولدوغي صورتده مبني اولوب نفس اضافتدن عبارت اولدوغي صورتده
نظر ايله جواب اولماز زيرا تغير اضافت تغير مضاف اليهك لوازمندندر
التذييل امام حجة الاسلام الغزالي مؤلفاتندن كتاب تهافت فلاسفه ده
جزئياته علم انكارلرينه بناءً حكمايي تكفير اتمشدر وبعض افاضل
محققين كلام حكمايي توجيه صددنده بو وجهله تقرير كلام و
تنوير مقال اتمشدر كه حكما جزئياته علمي انكار اتمزلر بلكه حق
تعالينك جزئياته علمي علي وجه كلي اولوب علي وجه جزئي دكلدر
وبو كلامك بياني اول وجهله دركه هر شيء ايچون علي وجه جزئي معلوم
اولمق اول شيئك حواسده ارتسامي اولمغله كلي وجزئي
جميع اشيايه علمي علي وجه كلي اولمق متعين اولور يعني بر شيء علي وجه

فهم اولنورکه اعلام آلهی ایله اخبار عن الغیب احاد مؤمنیندن
دخی صادر اولمق جائز اوله والعلم عند الله واما کافردن
ویاخود معاصی یه ومناهی یه منهمکین فاجردن مشاهده
اولندوقده که انکا استدراج دیرلر واهانت تسمیه اولنور
وتکفیری واجب ومستحق اولدوغی جزا ایله مجازات اولنمق متحتم
ولازمدر **التذییل** ارباب نجوم حقنده علماء اسلام مؤلفاتنده
اقوال کثیره وارده اولوب انجمله ابو شکور سالمی تمهیدده دیمشدرکه
علم نجوم ادریس نبی صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلرینک زمان
شریفنده مشروع اولوب بعده بالاجماع منسوخ اولمشدر
ومنسوخه اشتغال خطا وآنکله عمل باطلدر بعده بو حدیث
شریفی ایراد ایتمشدر قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من اتی
عرافا او کاهنا وصدقه علی ما یقول فقد کفر بما انزل
علی محمد صدق رسول الله علیه الصلوة والسلام پس اکر حوادث
وافعالی اجرام فلکیه واوضاع نجومیه یه نسبت ایدرسه
کفری محقق اولوب آنی تصدیق ایدن دخی کافر اولور اما اکر
فاعل جناب حق جل وعلا اولمق اوزره اعتقاد ایدوب اوضاع
فلکیه نک اسباب وعلاماتی اولدوغنه اعتراف ایله نجم فلانی

العراف ای المنجم
او الحاذی الذی تدعی
علم الغیب صحاح

بروج فلانیه یه واصل اولدوقده حوادث کونیه دن فلان شی
ظهور ایتمک اوزره عادة الهیه جاریه در دیسه کافر اولماز
انجق مخطی اولمش اولور **تذنیب التذییل** امام نووی کهنه نینک
احواللرینی بیان صددنده عویده کهانتک بر قاچ نوعی اوزره اولوب
بر نوعی اولدرکه بو کمسنه لر واحددن ویا طائفه جنددن برینی تسخیر
ایدیکی اولدخی استراق سمع ایله مطلع اولدوغی اموری انکا اخبار
ایلیه و بو قسم بعثت خاتم الرسل صلی الله تعالی علیه وسلم ایله باطل
اولمشدر و بر قسمی دخی طائفه جن کندولره ظاهر اولوب واول
شخصدن غائب بعض اموردن اخبار ایلیه لر و بو ایکی قسمک معتزله وبعض
متکلمینی وقوعنی نفی وانکار ایتمشلردر واوچنجی قسم ارباب نجومدن
و بو قسمده کذب قسمین اولیندن اقوی واغلبدر دیمشدر شیخ
ابن حجر بو وجهله تفصیل مرام ایدرکه کهانتک ادعاء علم غیبه اطلاقی
اولنور و بر امورک وقوعندن مقدم مع الاستناد الی السبب اخبار
کبی وکهانتک اصل جنک استراق سمع ایله ملائکه دن تلقی ایتدوکی
اموری سمع کاهنه القاسیدر وکهنه اذهان حاده ونفوس
شریره وطباع ناریه صاحبلری اولوب شیاطین ایله بینلرنده وقوع
بولان تناسب جهتیله شیاطین آنلره بعض اموری القا ایدرلر

کهانتدن [illegible] کهانت اولمق اشهردر ولکن
کهانتک [illegible] سببیله درجاتیدر
منه

جزؤي ادراك اولنمق اول شيئك تعددني فرض ممتنع اولمق
حيثيتي الملحوظ اوزره ادراك اولنمقدن عبارتدر و بو منوال اوزره
ادراك حسي آيله اولمغه مخصوص اولوب جناب حق ادراك حسيدن
منزهدر و عدم ادراك حسي موجب نقص اولميوب بلكه حواسدن
تنزهي مستتبع اولدوغي جهتدن موجب تنزيه كامل در پس بو تقديس
اوزره مآل كلام حكما منع شمول علم الٰهي اولميوب بلكه كرك كلي و
كرك جزؤي جميع اشيايه علمي بطريق التعقل اولوب بطريق التخييل
دكلدر و فردا فرد اجماله احاده علمي محيطدر لكن اولوجهله دكلكه
اول شيئك تعددني فرض اتمكه مانع اولمق وجه اوزره اوله
وكذلك ذات واجب الوجود جميع كليات وجزئياتك علتي اولوب علته
عالم اولمق جميع معلولاتنه علمي مستلزم اولدوغي جهتدن جملهٔ
كليات وجزئياته علي وجه كلي عالم ايدوكي مثبت اولور بلكه معلوماتي
علي وجه جزؤي ادراك موجب تغير اولمغله نقص مقوله سندن
اولوب واجب الوجودي اندن تنزيه واجبدر ديمشدر رأيي مهنا
كلام بعض المحققين لكن بعض متأخرين بو كلامك بعض مقدماتني
نقض وابطاله تصدي اتمشدر تطويله مؤدي اولمغله بو محله ده
ذكرينه تجاسر اولنمدي اما افضل المحققين و اكمل المتأخرين قطب

الدين

الدين رازي جائزين نصيب السبق تحقيق اولوب محاكماتنده بو وجه
اوزره بين الفريقين محاكمه يه متصدي اولمشدر كه حق تعالي
جزئياته علي وجه الجزؤي عالمدر وحكمانك جناب واجب
الوجود جزئياته وجه كلي اوزره عالمدر ديدكلرندن مرادلري
كلاملرينك ظاهرندن متبادر اولان معناي مشهور اولميوب بلكه
مقصودلري جزئياته علمي اول جزئياتك زمانه تعلقي دكل بلكه
عدم تعلقي حيثيتيله ديمك اولوب علم باري تعاليده ماضي
و مستقبل وحال متصور اولميوب بلكه معلوماتي اوقاتها ازلاً
وابداً آنوك قتنده من حيث هي متخصصه بالمخصصات من
غير تبديل و تغيير حاضره دردیمکدر وهذا هو الحق الصريح
الذي لا يشوبه شبهة الي هنا كلامه قدس سره بو تقرير اوزره
فريقين بيننده نزاع لفظي واقع اولوب امام غزالينك حكمايي
بو مسئله ده تكفيري بر طرفه اولمش اولور والله الهادي الي
سبيل الرشاد **عدم تناهي علمه سبحانه وتعالي** بو بابده اعتقادي
لازم اولان معتقد اندر اكنجسي علم الٰهينك و معلومات الٰهيه نيك
غير متناهي ايدوكيدركه موجودات و معدومات و ممتنعات علم
الٰهيه دن خارج اولميوب معلومات الٰهيه غير متناهيه دردر زيرا

بعض اشیایه جهل نقص اولوب وترجیح بلا مرجح مستلزم ایدرکی مقرر اولمغله عدم تناهی متعین اولور وبو مدعانی اثباتده نصوص قرآنیه ناطقه درکه بیورور • وهو بکل شیء علیم • عالم الغیب والشهادة • لا یعزب عنه مثقال ذرة • یعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور • ویعلم ما تسرون وما تعلنون • وبوندن ماعدا نیجه آیات کریمه ده دخی وارده اولمشدر

الکی سؤال اولنوب موجودات متناهی اولوب شیء مرادی موجود اولمغله امور غیر متناهی بو عمومه داخل اولمش اولور دینلورسه **جواب** اول وجهله درکه شیءدن مراد موجود اولمق معنای مصطلح اوزره اولوب آیهٔ کریمه ده واقع اولان لفظ شیء معنای لغوی اوزره درکه لغتده شیء ما یمکن ان یعلم ویخبر عنه معناسنه اولوب موجود معناسندن اعم ومعدوم وماته دخی شاملدر **تتمه**

بو مسئله ده متکلمیندن بر طائفه مخالفت ایدوب علم الهینک امور غیر متناهیه تعلقنی انکار اعتسار وغیر متناهی ایچون حد اولمق ایله غیردن ممتاز اولمیوب معلوم اولمغه غیردن امتیازی لازم اولمغله معلوم اولمق محال اولور دیمشلردر و انحصار وامتیازی حد ونهایته منحصر ظن ایدوب خطا ایتمشلردر

برهان تطبیقك جریانی [illegible] موجود اتله ومعتین ایله مشروط اولمغله تناهی معلوماتی اثبات ایتمز

تحقیق

تحقیق الکلام فی علم الغیب واختصاصه بالله تعالی بو بابده کذلک اعتقادی لازم اولان معتقد اتدن بری دخی علم غیب جناب حق جل شانه حضرتلرینه مخصوص اولوب غیرلرک اکا اطلاعی مستحیل ایدوکیدر مگر جناب باری تعالینک اعلامی ایله اوله وبو مدعانی مثبت اولان نصوصدندرکه جناب حق عز شانه قرآن کریمده بیورور وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو • وسورهٔ لقمانده دخی ان الله عنده علم الساعة وینزل الغیث ویعلم ما فی الارحام وما تدری نفس ماذا تکسب غدا وما تدری نفس بای ارض تموت ان الله علیم خبیر **تعلیم الهی ایله اخبار عن الغیب نبی وولیدن واحاد مؤمنیندن صدوری جائز اولدوغیدر**

پس اکر اخبار عن الغیب پیغامبردن صادر اولورسه تعلیم الهی ایله یا وحی ویاخود الهام ایله در واکر ولیدن صادر اولورسه مطلقا الهام طریقیله در والهام قلبه علی طریق الفیض طرف الهیدن القا اولنان شیدر واصحاب کرامدن اولان ولینک عالم غیبدن اخباری امور خارقه دن اولوب کرامت اقسامندن اولمش اولور وعلماء خارق عادة اولان امورک احاد مؤمنیندن صدورینی تجویز ایدوب مؤنت تسمیه ایدوکلرندن

علی طریق الکهانه ویاخود امارات ایله استدلال اولنه **سؤال**
جائز اولان علم طب ایله محرم وممنوع اولان علم نجوم بیننده فرق
ندر **جواب** عاقلدن تصور اولنماز که طبده مستعمل اولان
دوایه صانعی اولمغی اعتقاد ایده واکر آنیده ازمنهٔ ماضیه
رجالندن نیجه کمسنه لو بو اعتقاد فاسد ایله ضلالته
دوشمشلر درس علم نجومه انهماک ومداومت بعض
مفاسده مؤدی اولمغله اهتمام ایدوب نجومدن
منع تشدید وطبی تجویز ایتمشلردر یا آنکله اعتقاد تأثیر
وتصنیع ایکسنده دخی ممنوعدر **المنهج الثانی من المسلک**
الثالث فی قدرته سبحانه وتعالی جناب واجب الوجودک
قادریتی یعنی افعالی وقدرتی اختیار ایله اولوب فاعل مختار
ایدوکی وموجب بالذات اولمدیکی بیاننده در واکثر
مؤلفات کلامیه ده صفت قدرة علمدن صکره سائر صفاتدن
مقدم ذکر اولنمق اصالتی جهتندن اولوب سائر صفاتک اثباتی
اکا مبنی اولدوغی ایچوندر نتکلم فیما بعد انشاء الله تعالی
یکان یکان محللرنده بیان اولنمق مصممدر **مقدمه** معلوم اولاکه
قدرة اصلنده اول صفتدر بر وفق ارادة مؤثر اوله

بوتعریفدن اول صفاتک غیره مؤثر اولمیه خارج قالور صفت
علم کبی زیرا تأثیری یوقدر وکرچه صفت قدرة صفت علمه متوقفدر
اما علمک فی نفسه غیره تأثیری یوقدر وبعضیلر قدرتی افعال
مختلفه یه مبداء قریب اولمغله تعریف ایتمشلردر اما قدرة
قدیمه که صفت الهیه در اول صفتدن عبارتدر که انکله ایجاد
عالمده فعل وترک صحیح اوله یعنی فعل وترکدن هر قنغیسنه
ارادة ومشیئت تعلق ایدر ایسه آنی اختیار ممکن اولوب عالمده تأثیره
قدرة واختیار ایله اولوب ایجاب ایله اولمیه واثبات قدرة صانعده
نیجه ادلهٔ نقلیه وبراهین عقلیه اقامت اولنمشدر وبو مدعای
مؤید قرآن کریمده آیات عدیده وارد اولمشدر والله علی کل شی
قدیر **الآیه** بو مسئله یعنی جناب واجب الوجودک قادر
اولدوغنه اعتقاد ایتمک ضروریات دینیه دن اولمغله انکاری
کفر اولور اما قادریتی قدرة زائده علی الذات ایله میدر
یاخود قادریتی ذات مقدسی کافیمیدر ضروریات دینیه دن
اولمامغله اعتقادی کفر دکل ایدوکی محققین فن مؤلفاتنده
مذکوردر وبو دخی ارباب فهم وانتباهه بی اشتباهدر که البته
قدرة واختیاردن بی بهره اولان مضطر ومجبور اولمق

ايدي وقبل الاسلام غايت كثرة اوزره وقوع بولوب بعد
ظهور الاسلام مضمحل اولمغه قريب اولاجق قدر نادر
اولمشدر وبو نوعي دخي انسان ايچون غالبا اطلاعي ممكن اولميان
اموري جن طايفه سينك القاسيدر وبو نوعي دخي ظن
وتخمينه وحدسه مستند اولانلردر وبو نوعي دخي تجربه وعادته
مستند اولانلردر كه سابقده وقوع بولان وقايع ايله آنك مثللو
اولان حوادث آتيه يه استدلال ايدرلر وبو انواعك مجموعي شرعا
مذمومدر وكاهن وعراف ومنجمه اتيانك مذمتي بالاجماع
ثابتدر وبعض احاديث نبويه ده وارد اولمشدر كه من اقتبس
علما من النجوم فقد اقتبس شعبة من السحر يعني اول كمسنه كه
نجومدن اقتباس علم ايليه ومسائلندن بعض مسائل تعليم ايليه
سحردن بر شعبه اقتباس اتمش اولور وبو حديث شريفك شرح
وتبييني صددنده بعض ارباب تحقيق مؤلفاتنده مذكوردر كه
علم نجومي سحر ايله تشريك وايكيسي دخي خداع وتمويه مقوله‌سي
اولمغله باطل اولدوقلرينه مبني اوله ونجوم ايچون فعل وتصرف
اولميوب فاعل حقيقي جناب حق تعالي جل وعلادر كه خالق نجوم
وافلاك وجميع صنايع مصنوعاتدر وفي الحديث ايضا اذا ذكر

النجوم

الخداع بالفتح والتشديد مبالغه
ايله الداديجي ديمكدر منه
الخداع بالكسر والتخفيف
مصدر ومثل مخادعة منه
والتمويه علي وزن تفعيل تلبيس
كذا اتمكدر منه

النجوم فامسكوا يعني علم نجومه خوضدن واشتغالدن وآنكله عملدن
وقائلني تصديقدن امساك وكف نفس ايدوك ديمكدر اما علم
نجوم حقنده قبول كورده اقوال كثيره واقع اولوب مختار النوازلده
بو منوال اوزره مسطوردر كه علم نجوم نفسنده مذموم دكل بلكه
حسندر زيرا ايكي قسم اولوب بر قسمي حسابيدر كه حقيقتي نص
كريمه ايله ثابتدر والشمس والقمر بحسبان الاية يعني شمس وقمرك
سير وحركتلري حسابله اولور ديو مفسردر وقسم آخر كه سير نجوم
وحركت افلاك ايله بقضاء الله وقدره حوادثه استدلالدر جائز
اولور طبيبك نبض ايله صحة ومرضه استدلالي كبيدر لكن اكر
حوادث كونيه نيك قضا وقدر ايله اولدوغيني اعتقاد ايتميوب كندي
ايچون ادعاي علم غيب ايدرسه او صورتده كافر اولور وعلم نجومدن مواقيت
صلاته عارف اولاجق قدر تعلم لابأسدر ديو تصريح اتمشلردر
وعلامه تفتازاني دخي نسق مذكور اوزره كهنه اقسامني تقسيمدن
صكره ديمشدر كه منجم حوادث آتيه يه علم ادعا ايدرسه حكمي
كاهن حكمي كبيدر وبالجمله علم غيب حق تعالي حضرتلرينك تفرد
ايتدوكي اموردندر كه عباد ايچون انكا وصول مستحيلدر مكر كه جناب
حقدن الهام واعلام ايله اوله ويا علي طريق المعجزه ويا خود

بو محلده كي بو عبارتدن آتيكي عبارت
مختار النوازلدر منه

مقرر اولمغله صانع عالم افعالنده مختار اولمسه حشا عاجز
اولمق لازم كلوب عاجز اولانك درجهٔ الوهیتدن سقوط اولمق
متعین اولمغله جناب صانع قادر وفاعل مختار اولدوغی
معلوم ومشهود ومثبت اولوب كتب كلامیه مفصلاتنده مذكور
اولدوغی اوزره بو مدعانك اثباتنده دخی نیجه براهین عقلیه
وادلهٔ نقلیه اقامت اولنمشدر وجمیع ارباب ملل جناب واجب الوجودك
فاعل مختار ایدوكنده متفقلر اولوب حكما وعالمك بو واقع اولان
نظام اوزره ایجادی ذات صانعك لوازمندن اولمغله اندن
تأثیری ایجاب اولوب ترك ایجاد ممتنع اولمغه ذاهبلردر و
متكلمینك اراده ایتدوكلری معنا ایله یعنی صحت فعل وترك معناسی
ایله قدرتی نفی ایدرلر لكن بعض افاضل متأخرینك تصریح ایتدوكلری
اوزره ظن اولنمیه كه بو معنا ایله قدرتی نفیلرندن مرادلری
جناب صانعك افعالی احراق نار والتماع شمس كبی وسائر
طبایع جسمانیه صاحبلری اولان مجبورلرك افعاللری كبی
شعورسز واراده‌سز صادر اولوردیمك اوله تا متكلم كلاملرینه
ناظر اولنلردن بعض بویله ظن ایتمشلردر بلكه مقصودلری
فاعلیتده تام وكامل اولدوغین بیان وافاده در یعنی مصنوعاتك

هرشیئكه

هرشیئكه آنك ایچون وجوده استعداد تام حاصل اوله جناب
صانعدن آكا افاضهٔ وجود اولنوب ایجادی واجب اولور دیمكدر
پس حكما دخی اثبات قدرت ایتمكده سائر ارباب ملل ایله متفقلر
اولوب انجق متكلمین ایله بینلرنده اولان خلاف بو مرتبه اولمش
اولور كه اثبات ایتدكلری قدرت ان شاء فعل وان لم یشأ لم یفعل
معناسنه متكلمونك اثبات ایتدوكلری صحت فعل وترك معناسنه اولان
قدرت اولوب بو مسئله‌ده متكلم ایله حكیم بینلرنده اولان نزاع
نزاع لفظی اولمیوب لكن فضلادن جمع غفیر تألیفلرنده تصریح
ایتمشلردر **قدم قدرته سبحانه وتعالى وانها غير متناهية**
اما قدرت الهیه‌نك قدمنی اثبات صددنده اقامت اولنان
ادله دندركه اگر قدیمه اولمسه حدوثی مقرر اولوب
حوادثك ذات باری ایله قیامی لازم اولدوغیدركه
بطلان وامتناعی قریبا بیان اولنمشدر **عدم تناهيها**
وغیر متناهیه ایدوكی دخی قدرتك مقدوراته تعلقی
بر مرتبه‌یه وبر حده بالغ اولماز كه آكا منتهی اولوب وانك
وراسنده آخره تعلق ممكن اولمیه وبو مدعانك اثبات معرضنده
ادلهٔ قاطعه اقامت اولنمشدر كه مفصلاتده مذكور ومبیندر

شرح عقائد نسفی ومنلا جلال دوانینك
عقائد عضدیه شرحی وشرح عضدیه
اینجا حاشیه‌سی وعصام الدینك عقائد شرحی
وصدر الدین زاده‌نك فوائد العقائد شرحی
وبونلرك امثالی دخی نیجه مؤلفات موجوده‌ده
مذكور ومصرحدر
منه

نحلندن طلب اولنه **عموم قدرته سبحانه تعالی** وکذلک سالک محجة
سداد اولان ارباب رشادک اتفاقی اوزره قبول اتدکلری معتقدات
حقه دن بری دخی جناب واجب الوجودک عموم قدرتی یعنی
جمیع ممکناته قادر اولدوغیدر زیرا مقتضای قدرت الهی ذات
مقدس مصحح مقدوریت امکان ممکندر پس بعض ممکنات ایچون
قدرتی ثابت اولیجق مجموع ایچون دخی ثبوتی بولمق مقرر اولور ودخی
ممکنات بیننده امکان مشترک اولوب ممکن ایچون علی تقدیر وجوده
واجبه منتهی اولمق مثبت و واجب الوجودک فاعل بالاختیار
ایدوکی مبرهن اولمغله جمیع ممکناته قدرت الهیه سنک شمولی
معلوم ومقرر اولور بالخصوص عموم قدرت ایچون نصوص قاطعه
ناطقه درکه قوله سبحانه وتعالی وهو علی کل شیء قدیر الآیة
مذهب المخالفین فی مسئلة القدرة بو مسئله ده مسلک
اهل سنته مخالف التی مذهب واردر که آنلردن برنجیسی مذهب
حکمادر وحکما اتفاق اوزره جناب واجب الوجود من جمیع
الوجوه واحد اولوب واحد حقیقیدن صدور ایدن انجق
واحد اولمق مبرهن اولدوغی جهتدن صانع عالمدن آثار متعدده
صدورینی تجویز ایلمزلر آندن بلا واسطه صادر اولان انجق

عقل اول

[illegible]

عقل اول اولوب سائر مصنوعاتک صدوری عقل اول واسطه سی
ایله دردیولر وبو مدعالری الواحد لا یصدر عنه الا الواحد
مقدمه سیله منع اولمغله بجا بدرنتکم حالا بو رساله نیک
هامیسنده اجمالا ایراد اولنمشدر **المذهب الثانی** ایکنجی مذهب
صابئیه ومنجموندن بر فرقه مذهبیدرکه مشاهده اصحاب
تجربه شهادتلری ایله حوادث کونیه کواکبک اوضاع وحرکاتنه
دائر وابسته اولمسیله کواکبی عالم سفلیده مؤثره ومدبره اولمق
اعتقاد ایلمشلردر وبو زعم باطللری علی طریق التسلیم بو وجهله
مجابدرکه حوادثک دورانی کواکبک حوادث مزبوره یه علیتین
افاده اتمز زیرا جائزدرکه بر شیء شیء آخرک حصولی وقتنده
حاصل اوله وشیء اول شیء ثانینک علتی اولمیوب بلکه ایکسینک
دخی علتی امر ثالث اوله پس شیء اولک وجودی شیء ثانینک
وجودینه امارة اولوب بینلرنده تأثیر وتأثر اولمیه وعلماء
اسلام بو مرتبه دخی تجویز اتمیوب جمیع موجوداتده جناب
واجب الوجوددن غیری مؤثر اولمدوغنده متفقلردر
المذهب الثالث ثنویه مذهبیدرکه جناب حق فاعل خیر اولوب
شا شره قادر دکلدر فاعل شر غیریدر دیولر وبو مذهب باطلک

بعض ارباب کلام مدعای منجمین وصابیه دن
بو وجهله اعتراض ایدر که حوادث کونیه اوضاع
فلکیه دائر اولسه [illegible] مشاهده [illegible] ایدی
[illegible]
[illegible]
[illegible] من جمیع الوجوه [illegible]
اطلاع غایت صعوبتده [illegible] ترک المحبوب جواب [illegible]
اولدوغی جهتدن [illegible]
اختیار اولندی
منه

بو تفصیل صفات سلبیه صددنده
ذکر و بیان اولنمشدر منه

تفصیلی واربابی که کفرهٔ مجوس واتباع بابلی بیانی اولنمشدی ایدی
تکراری مناسب کورلمدوکندن ناشی تصدی اولنمدی **المذهب الرابع**
نظامیه واتباعنک مذهبیدر که حاشا حق تعالی جل وعلا فعل
قبیحه قادر دکلدر دیوب اکر قادر فرض اولنسه خالی دکلدر قبحنه
عالم اوله ویا خود اولمیه عالم اولدوغی صورتده اکا محتاج اولورسه
نقص لازم اولوب اکر محتاج اولمیوب مستغنی ایسه عبث لازم اولور
واکر عالم دکل ایسه خود بطلانی محتاج بیان دکلدر دیرلر بو شبهه نک
جوابی مفاسد مذکوره فعل وایجادک لوازمی اولوب مجرد
قدرتک لوازمی اولمدوغیدر **المذهب الخامس** بشنجی مذهب
ابو القسم البلخی واتباعی ذاهب اولدقلری مذهبدر که
جناب حق جل وعلانک افعال عبده مماثل اولان افعاله قدرتی نفی
ایدرلر ودیرلر که فعل عبد یا مصلحتی ویا مفسدهیی مشتملدر
ویا خود ایکسندن دخی خالیدر بو اوج احتمالک مجموعی
افعال الٰهیهیه نظراً باطلدر زیرا مفسدهیی اشتمالی بین الاستحاله
در ومصلحتی اشتمال دخی مستلزم احتیاج اولدوغی
جهتدن مستحیلدر وایکسندن خالی اولمق عبثی مستتبع
اولدوغی جهتدن مستحیلدر **الجواب** اعتبارات مذکورهنک

فعله

فعله عارض اولدوغی بونه نسبت ایله دردیورز **المذهب السادس**
التنجی مذهب جبائیه مذهبیدر که جناب حق عز اسمه دن
عین فعل عبده قدرتی نفی ایدرلر ودیرلر که جناب حق جل ذکره
فعل عبدی کندی قدرتیله وقوعنی اراده قیلوب عبد دخی
بعینه اول فعلی کندی قدرتیله وقوعنی اراده قلدوغنده
اول فعل یا مجموع قدرتین ایله یاخود احد قدرتین ایله وقوع
بولوب یا خود ایکسنک دخی وقوعنده مدخلی اولمیه **الجواب**
احد قدرتین ایله یعنی قدرهٔ الٰهیه ایله وقوع بولمشدر
وقدرهٔ عبد خالی اولمق اوزره مستقل اولوب الحق
کندودن اقوانک معارضه سیله باطله اولمشدرکی
معارضنک کف ومنعی اولمسه فعل مفوض آنکله
وقوع بولمق امر محقق ایدی دیرز **المنهج الثالث من**
المسلک الثالث جناب حق جل شانه حضرتلرینک صفت
حیات ایله اتصافی تحقیقنده در جناب حق سبحانه وتعالی
حضرتلری حیدر وحیاتی ازلی وابدیدر جمهور علما
جناب حق عز اسمه حی اولدوغنده متفقلر اولوب لکن
حیات الٰهیه نه معنا یه ایدوکنده اختلاف ایتمشلردر

علم قدرتدن تقدمکی صفت حیاتک که علم وقدرته
موقوف علیه در دیکره شروع اولندی اکرچه تقدیم
موقوف علیه مناسب کورنور اما حیاتک فهمی علم وقدرتک
فهمنده موقوف اولوب وحیاتک احد ادلهٔ آتیسی علم وقدرة اولوب
حیات باری یه ثبوتی علم وقدرة ایله استدلال اولندوغی
وعموم علم وقدرة باعتبار تعلقی اولمشدر
منه

بیان حقیقة الحیات حیواناتده حیات اعتدال مزاج نوعی یاخود
نوعیدن عبارتدرکه اول مزاجه تابع اوله یعنی مرکبات عنصریه
انواعندن هر نوع ایچون اندن مطلوب اولان خواص واثاره مناسب
بر مزاج مخصوص واردرکه اول مزاجدن خروج متحقق اولسه
اول نوع ایچون بقا متصور اولماز پس انواع حیواناتدن هر
نوعك حیاتی اعتدال نوعیله مسمی اولان مزاجه تابعدر
وبو ذکر اولنان تعریف حیات حیوانی تعریفیدر اما حیات الهی
بو معنا ایله اولمق متصور دکل ایدوکی ظاهر اولمغله مذهب
جمهور اوزره حیات الهی بر صفتدرکه علم کامل وقدرة شامله یی
ایجاب ایدر **المقصد** باری تعالینك حی اولدوغی کتاب
وسنت ایله ثابت اولوب انکار وتاویلی ممکن دکلدر وانعقاد
اجماع ایله ضروریات دینیه دن اولدوغی متحقق اولمشدر
وبو وجهله دخی استدلال اولنورکه سابقا بیان اولندوغی
اوزره جناب واجب الوجودك عالم وقادر ایدوکی ثبوت
بولوب وهر عالم وقادر بالضروره حی اولمق لازم اولمغله
حق تعالی حضرتلرینك حی ایدوکی متعین اولور **المنهج**
الرابع من المسلك الثالث جناب حق عز اسمه نك سمیع

وبصیر

وبصیر ایدوکی بیان وتحقیقنده در ادله سمعیه
تعاضد ایدوب اجماع منعقد اولمشدرکه حق سبحانه وتعالی
سمیع وبصیر اولوب سمعی جمیع مسموعاته وبصری جمیع
مبصراته شاملدر قرآن وحدیثده بو مدعایی مثبت آیات
واحادیث کثره اوزره ورود ایدوب انکار وتاویله مساغ اولمق
متحقق واجماع دخی منعقد اولمغله سائر ضروریات دینیه ده
مسلوك اولان طریقه اوزره استدلاله حاجت یوقدر ولکن
بعض ارباب کلام بو وجهله اقامت دلیله متصدی اولمشدرکه
آنفا معلوم اولدوغی وجه اوزره علم وقدرة ایله حیاته
استدلال اولندوغی کبی حیات ایله دخی سمع وبصره استدلال
اولنوب هر حی اولان سمیع وبصیر اولمق ممکن وصحیح کمالاتدن
واجب الوجود ایچون ثبوتی صحیح اولان صفت کمال بالفعل ثابت
اولور زیرا حق تعالی اول مقوله صفت کمالدن ذات مقدسی ایچون
بالقوة والامکان اولمقدن منزهدر وصفت کمال ایله اتصافی صحیح
ایکن آندن خالی اولمق موجب نقص اولدوغی جهتدن جناب
رب العالمین ایچون محالدر وحجة الاسلام امام غزالی رحمة الله علیه
بو وجهله استدلال ایتمشدرکه صفات مذکوره ایله متصف اولان

بو بابده وارد اولان
آیاتدن بری انّنی معکما اسمع واری
[illegible] دخی وهو السمیع البصیر ودیگری
[illegible] الذی یراك
قوله [illegible] الم یعلم بان الله یری وبو مدعالی اثبات ده
دخی [illegible] آیات عدیده
حین تقوم [illegible] صالح حضرت [illegible]
مستقل دلیل اولمغله حضرت ابراهیم [illegible]
ورود ایتمشدر ازجمله حضرت ابراهیم [illegible] ولا یبصر
علی نبینا وعلیه افضل الصلوة والسلام لم تعبد ما لا یسمع ولا یبصر
الی [illegible] اصنامده [illegible] عنکم
دیدوکیله [illegible] تحقیقه حضرت جناب حق عز اسمه
دیدیکنده [illegible] حضرت ابراهیم علیه السلام
سمیع وبصیر اولمادیغی [illegible] جناب باری
وکلامی دلیل اولماز ایدی [illegible] مستندر وتلك
تعالی اتوك [illegible] علی قومه الایة
حجتنا آتیناها ابراهیم [illegible] اتصاف عقلا
پس صفتلرن مذکوره نك اتصافی جسمانیه یه موقوف
خارجیه [illegible] الخصمانیه صفت کمال ایدوکی
الوهیتله [illegible] بینك [illegible] نص [illegible]
منصوص [illegible] اولمغله [illegible] واحد [illegible]
مستفاده اولالمعنانه اعتقادی واجب اولور
عقلا [illegible] وشرعا انکار وتاویله مساغ
یوقدر والسلام
منه

بهر حال اول صفت ايله متصف اولميندن الحلاد پس اكر
جناب باري انكله متصف اولسه ساير اشخاص حاشا
ثم حاشا اندن اكمل اولمق لازم اولور ايدي انوك ايسه بطلاني
قطعيدر وبالجملة حق تعالينك سميع وبصير ايدوكي اثبات اولندقده
قاعدهٔ مقررهٔ ائمهٔ كلام اوزره جناب حق جل وعلا ايچون
بو ايكي صفت قديمه كه بري صفت سمع وبري صفت بصردر ثابت
اولور وبو محلده سؤال اولنور سميع وبصر قديم اولسه سمع
بدون المسموع وبصر بدون المبصر منتفي اولدوغي جهتدن
مسموع ومبصر دخي قديمين اولمق مقرر اولور واكر حادث
اولسلر ذات مقدس الهي محل حوادث اولمق لازم اولور
دينلورسه **جواب** اولوجهله دركه استلزام ممنوع اولوب جايز
دركه بو ايكي صفت قديمتين اوله وحادث اولان بونلروك تعلقلري
اوله نتكم مبحث علم وقدرتده ذكري سبق اتمشدر **فائدهٔ**
زائده بعض فضلاء متأخرين مؤلفاتنده تصريح وتنصيص
اولنمشدركه جناب باري ايچون مثبت اولان سمع وبصر تعلق
جهتيله مخلوقاتك سمع وبصرلرينه مخالفدر وبو جناب واجب
الوجود ايچون متحقق اولان سمع وبصرك متعلقلري عام

ومخلوقات

بو قول الخفاجي اولان بعض فضلادن نقل اولنا
السيد ابو عبد الله محمد بن يوسف سنوسيدركه
عقيدهٔ وسطى وصغرى شرحلرنده وابو عبد الله
جزائرينك منظومه سنه اتدوكي شرحنده صح
ايراد والتزام اتمشدر

ومخلوقات ايچون موجود اولان سمع وبصرك متعلقي خاصدر
يعني جناب باري ايچون سميع اولمق ادراك علميدن زائد
بر ادراك ايله جميع موجوداتي مدرك اولمقدن عبارت
اولوب كذلك بصير اولمق دخي ادراك آخر ايله جميع موجوداتي
ادراكدن عبارتدر پس سمع الهي اصواته مخصوص اولميوب
جناب حق جل شانه جميع موجوداتي يعني كرك ذات وكرك صوت
وكرك ساير مدركاتدن مجموعني ادراك سمعي ايله سامع اولوب
صفت سمع ايله ادراك ايدر كذلك صفت بصري دخي مبصراته
مقصور دكل بلكه جميع موجوداتي بصيردر وحكم رؤيتي
الوان واجسام مقوله سنه مقصور ومتخصص دكل بلكه
عموم تعلقندن انوك دخي حكمي سمعنك حكمي كبيدر وبو محله
دكين متن حجم مذكور اولان وبعض فضلايه نسبت اولنان
تحقيقك مآليدر لكن بو تحقيق مدوله ومشهوره اولان
كتب كلاميه دن مستفاد اولنه مخالفدر زيرا ساير كتبدن
منفهم اولمق جناب حق جل ذكره يه منسوب اولان سمع وبصر
مجموع مسموعات ومبصراته شامل اولوب اما سمعك تعلقي
مسموعاته وبصرك تعلقي مبصراته مخصوص اولمقدر نتكم

مؤلفات كلاميه‌يي متتبع اولانلر ارباب دانشه معلومدر **التكملة**
انفا ذكر وايراد اولندوغي اوزره جناب واجب الوجودك سميع
وبصير ايدوكنده جميع مسلمين بلكه مجموع عقلا متفقلردر
لكن معناسنده اختلاف ايدوب كعبي وحسين بصري وحكما
جناب باري تعالينك صفت سمعي مسموعاته علمندن وصفت
بصري مبصراته علمندن عبارة اولمغه ذاهبلردر وجمهور اهل
سنت اكا ذهاب ايتمشلردر كه صفت سمع وبصر علم اوزرينه
زائد صفتلر اولوب بالحقيقه علمه مباين ومغاير اولالر
وبعضيلري بو قولي تخصيصًا امام ابو الحسن اشعري‌يه نسبت
ايدوب بو مسئله‌ده امام ابو الحسن‌دن ايكي قول روايت
ايتمشلردر قول اول مذكور اولان قول اولوب قول ثاني اول وجهله
نقل وسوق ايدرلر كه صفتين مذكورتين جنس علمدن اوله واما
علم موجوده ومعدومه ومطلق ومعتده تعلق ايدوب
صفتين مذكورتينك تعلقي ايسه موجوده مقصور اولمغله
بينلرنده فرق ثبوت بولمش اوله وقول مخالفين يعني
صفتين مذكورتينك علمه رجوعني ادعا ايدنلرك
مدعالري بو منوال اوزره تزييف اولنمشدركه اولا حقيقتده

علم ايله

علم ايله سمع وبصرك حقيقتلري نظر عقل ايله امعان
اولندقده بربرلرينه مغاير اولوب بينلرنده فرق ظاهر
ايدوكي مرتبهٔ بداهتده‌در واسماء الهيه‌دن سميع وبصير
اسماء متعدده اولوب اسماء حسنيده اصل عدم ترادف اولمغله
اتحاد دليل اولمدوقجه تباينه حمل اولنوب وجوب مرتبه‌سنده‌در
المنهج الخامس من المسلك الثالث صفت ارادهٔ الهيه
بياننده‌در بعض ضرورات دينيه‌دن اولوب اعتقادي
واجب اولان صفات الهيه‌دن بريسي دخي جناب حق جل شانه
حضرتلرينك مريد اولوب يعني صفت اراده ايله متصف
ايدوكيدر **مقدمة تعريف الارادة عند اهل الحق**
اولا معلوم اولنه كه عند اهل الحق صفت اراده ذات باري
ايله قائمه اولان صفت علم وقدرته مغاير بر صفتدركه
احد مقدورين آنكله متخصص بالوقوع اولور ومقدور
واحدك وقت مخصوصده ماقبله ومابعده ايجادني
تخصيص وايجاب ايدر **فذلكه** والحاصل جناب حق جل ذكره
حضرتلرينك مريد ايدوكنده جميع فرق متكلمين
متفقلردر انجق معناي اراده‌تي تعيينده هر بري بر مسلكه

ذاهب اولوب هر فرقه معناء آخر اراده ایتمكله اختلاف
ایتمشلردر بعضیلری مفهوم وجودی اولوب وبعضیلری
عدمی اولوب وبعضیلری دخی وجود وعدمیدن اولمغه
ذهاب ایتمشلردر وجودی اولمسنه راجع اولان مذاهبدن
بری مذهب اهل سنتدرکه ذکر اولندی وبریسی دخی کرامیه
مذهبیدرکه کندی ذاتی ایله قائمه وصف حادثدر دیرلر
بری دخی جبائیه مذهبیدرکه لا فی محل قائمه بر صفت
زائدهدر دیرلر وبری دخی مذاهب باطلهٔ ارباب اعتزالدن
اعتقاد نفع ویاخود ظن نفعدن عبارتدر دینلرك
قولیدر بری دخی بو ذکر اولنان قولی رد ایتدك وجهی اوزره
اعتقاد نفع ویا ظن نفع داعیهدر اراده اعتقاد مذکوره
ویا ظن مزبوره تابع اولان میلدن عبارتدر دینلرك مذهبیدر
وبری دخی معتزلهدن ضرار مذهبیدرکه اراده عین ذات
اولمغه ذهاب ایتمشلردر وبریسی دخی ینه معتزلهدن
ابو الحسین بصری اختیار ایتدوکیدرکه جناب حق جل وعلانك
هر فعلی ایجاده داعی اولان مصلحته علمندن عبارت اولمغه
ذاهب اولمشلردر وبریسی دخی کعبك اختیار ایتدوکی قولدرکه

جناب حق

جناب حق جل ذکره نك کندی افعالنده علمندن وافعال
غیرده اولان افعال ایچون امرندن عبارت اولمغه اختیار
ایتمشلردر اما مفهوم ارادتك عدمی اولمسنه راجع اولان
معتزلهدن نجارك مختاری اولان مذهبدرکه اراده مریدك
غیر مغلوب وغیر مکره اولمسندن عبارتدر واما وجودی
وعدمیدن مرکب اولمسنه رجوع مختار فلاسفه اولان قوله
کورهدرکه واجب الوجودك کندودن صدور ایدن شیء علمندن
عبارتدر مع عدم کون الصادر من اقباله دیمشلردر ومختار
اهل سنت اولان قولدن ماعدا بو اقوالك مجموعی رد وتزییف
اولنمشدرکه ایرادی تفصیله مؤدی اولمغله ذکره تصدی
اولنمیوب کتب فنده مفصلا تتبعه حواله اولندی المهمة اولا معلوم
اولا که البته هر فعل اختیاری ایچون امور خمسهدن لابد
اولوب آنلر ایله مسبوق قدر و اول امور خمسه علم واراده وقدرة
وقصد وایجاددر واولا علم ایله مسبوق ایدوکی ظاهردر
زیرا بر شیء معلوم اولمدقچه آنوك ایجادینه قصد تعلق ایتمك
متصور اولماز وکذلك هر امرك فاعلی مادامکه انی اراده
قلمیه اول فعله مباشرة متحقق اولماز وقدرة وقصد وایجاد

ايله مسبوقيتى جود كمال ظهوريندن ناشي بيانه محتاج دكلدر
وامور مذكورهنڭ بر برندن فرقلري واضح ومبيندر زيرا علمك
ارادة اوزرينه سابق اولوب وارادتك قدرة اوزرينه وقدرتك
قصدا اوزرينه وقصدك ايجاد اوزرينه تقدمي مقرر و
واضحدر وكذلك بو امور خمسه دن امور ثلاثه نك يعني
قدرة وقصد وايجادك امرين اولين يعني علم وارادة ايله
مغايرتي خود كمال وضوح اوزره در ومعناي ارادة عقل قتنده
غايت ظهور ايله ظاهر در زيرا هر كس ايچون معلوم مدرك بر فعله
وبر امره مباشرة اتدوكده فعل وتركدن برينك صدورندن
مقدم احدهما نك آخر اوزرينه ترجيحني اقتضا ايدر
نفسنده بر حالت ميلانيه ظاهر اولور وارادة ايله اختيار
مفهومي متقارب اولوب بينلرنده انجق فرق بو وجهله متحقق در كه
اختيارده طرف آخرك يعني متروك اولوب مختار اولميانك
طرفك دخي ملاحظه سي اعتبار اولنوب ارادتده ملحوظ
دكلدر تحقيق المرام قدرتك ايكي ضدده مثلا زيدك
ايجادي واعدامي كبي نسبتي مساوي اولوب مرجح سز ترجح
محال اولمغله بو حال ضدّيندن بريني اوقات وقوعدن وقت

معيني

معيني ترجيح ايچون بر مرجح لابد اولور كه اول مرجح صفت
ارادتدر وبو تحقيقك توضيحي اول وجهله در كه جناب واجب
الوجوددن مثلا زيدك حركتني خلق اتمك كبي افعالدن
بر فعل صادر اولدوقده ضدي كه سكون زيددر آنوڭ دخي
صدوري ممكن ايكن فعل اولك صدوري وكذلك ذوات
وجواهردن بر وقت معينده مصنوع ومخلوق اولان اشيانك
اول وقت معينده مقدم ويا خود مؤخر ايجادي ممكن ايكن
اول محل وقوعي اولان وقت معينده خلق اولنمسي بر مرجح
ومخصصه محتاجدر تا كه ترجح بلا مرجح لازم اولميه واول
مرجح صفت قدرة ويا صفت علم اولمق جائز دكلدر زيرا
قدرتك شاني تأثير وايجاد اولدوغي جهتدن جميع اوقات
نسبتي على السوية اولمغله مرجح ومخصص اوليماز واول
مرجح صفت ارادتدر وكذلك قدرتك شاني ايجاد اولوب
وارادتك شاني ترجيح اولمغله ايجاد ترجيحه موقوف اولمق
مقرر وموقوف عليه موقوفك غيري اولدوغي محتاج بيان
دكل ايدوكي مقرر اولمغله مدعا متحقق اولور واما علمه
مغايرتي اول وجهله بيان اولنمشدر كه علم وقوعه تابع اولوب

اراده ایسه وقوع ایچون موقوف علیه اولمغله وقوعا تابعدر زیرا قدرة علی وفق الاراده مؤثر اولوب ممکن بعد ذلک موجود اولور پس علم وقوعه تابع اولوب اراده متبوع اولدوغی مقرر اولیجق اراده علمک عینی اولسه وقوع دخی علمه تابع اولمق متحقق اولوب دور لازم اولور ومطلق علمک نسبتی علی السویه اولمغله برطرفی ترجیح آخر صفتک اثری اولورکه اراده ایله تسمیه اولنان صفتدر وبو مبحثده ما هو الحق بیانی وتوضیح صددنده مفصلات فنّ مشتمله اولدوغی تحقیقات تتبع اولنسه اراده‌نک علم وقدرته وسائر صفاته مغایرتی معلوم اولور **تكملة الكلام** معلوم اولا که اراده ومشیئت متحد اولوب بینلرنده عند اهل الحق فرق اولمدوغی متفق علیه اولوب کرامیه ایکیسنک بینینی فرق ایتمشلردر و مشیئتی صفت واحدهٔ ازلیه اولمق اوزره مشیئت الٰهیه تعلق ایتدوکی امورک مجموعنه متناول بر صفتدر دیوب اراده تعدد مراد ایله متعدد بر وصف حادثدر دیرلر ومدعالرینی اثبات صددنده ایراد ایتدوکلری ادله طرف ائمهٔ کلامیه‌دن تزییفات شدیده وبراهین عدیده ایله رد وتزییف اولنمشدر

التذییل

التذییل بو دخی ضبط واتقانی واجب اولان مسائل مهمه‌دندر که عند اهل الحق جناب حق جل وعلانک هر اراده ایتدوکی کائن اولمق وهو کائن مراد اولمق مقرر ومحققدر وسلفدن ماشاء الله کان ومالم یشأ لم یکن عنوانیله منقول اولان کلام اول معنایی ناطقدرکه بو مبحثک ایکی طرفنده دخی معتزله مخالفت ایدوب حاشا جناب حق عز اسمه کفار وعصاتدن ایمان وطاعت اراده ایدر واول مراد وقوع بولمیوب بلکه آنلردن کفر ومعاصی وقوع بولور باآنکه آنلری اراده قلمشدر دیو کذلک عالمده ظاهر وحادث اولوب وقوع بولان شرور وقبایح دخی بو وجه اوزره دردیرلر بو کلام باطللری حلیهٔ قبولدن عاطلدر ووجوه کثیره ایله رد وابطال اولندوغی ان شاء الله تعالی قریبا بحث افعالده ذکر اولنور والله الموفق

المنهج السادس من المسلك الثالث جناب حق عز اسمه حضرتلرینک متکلم ایدوکی وکلام ازلیه‌سی اثبات وتحقیقنده در صفات الٰهیه‌دن اعتقادی واجب اولان معتقداتک بری دخی جناب حق جل شانه حضرتلرینک صفت کلام ایله اتصافیدر وسائر صفات الٰهیه‌ده

ذکری سبق ایتدوکی اوزره صفت کلامی اثباتنده دخی ادلهٔ
نقلیه و براهین عقلیه درودا ایتمشدر اولا جمیع انبیاء
عظام علیهم التحیة والسلام حضراتی جناب حق جل
شانه حضرتلرینک متکلم ایدوکنده اجماعلری متواتر
اولدوغی ایله استدلال اولنمشدر زیرا انبیاء کرام
علیهم الصلوة والسلام حضراتنک منبع عین الحیات
هدایت و ارشاد اولان السنهٔ مبارکه لرندن اولوجهله
استفاضه اولنمشدر که جناب حق جل وعلا شیء فلانی یه
امر وامر فلانیدن نهی بیوردی و امم ماضیه احوالندن
اخبار ایتمشدر و بو مجموع احاد اقسام کلامدن ایدوکی
مقرر اولمغله جناب حق جل وعلا حضرتلرینک متکلم
اولدوغنی تصدیق واجبدر فلهذا جمیع اهل ملت
بیننده حق تعالینک متکلم اولدوغی متفق علیه
اولوب انجق کلامنک حقیقتنده و قدم و حدوثنده
اختلاف ایتمشلردر عند اهل الحق کلام الهی حروف و صوت
جنسندن اولمیوب بلکه ذات مقدسیله قائمه سکوت
و آفته و منافیه واحده و غیر متجزیه بو صفت ازلیه

درکه

درکه تقدیم و تأخیر ایله و ابتدا و انتها ایله متصفه
اولمیوب جناب حق جل ذکره آنکله امر و ناهی اولوب
اندن کاه عبارة و کاه کتابت و کاه اشارة ایله تعبیر
اولنور عربیت ایله معبر اولدوقده قرآن کریم و یونانی
ایله معبر اولدوقده انجیل و عبریه ایله تعبیر اولدوقده
توریت و سریانیه ایله معبر اولدوقده زبوردر و
الحاصل اهل سنت قتنده حروف مسموعه دن منتظم
اولان کلام حسینک ذات باری عز اسمه ایله قیامی
ممتنع اولوب صفات الهیه دن اولان ذات مقدس الهی
ایله قائم اولور حرف و صوت جنسندن اولمیان کلام نفسیدر
دیو کلام نفسی بیاننده بو وجهله تقریر و مدعا ایدرلرکه
بر کمسنه امر و نهی و یاخود ندا و اخبار و استخبار
صیغه لرندن بری ایراد ایتدوکده نفسنده اولا الفاظک
معانیسی منتقش اولوب بعده اول معانینک الفاظ ایله
تعبیر ایدرلرکه اول الفاظ کلام حسی دیمکله مسمادر و اول
نفسنده حصول بولان معناکه اختلاف اوضاع و لغات ایله
مختلف اولمان اکا کلام نفسی اطلاق اولنور و کلام لفظینک

حدوثني مثبت اولدوغي جهت ايله ذات باري جل وعلا ايله
قيامنك امتناعي مقرر اولوب صفات الهيه دن اولان كلام
نفسي ايدوكي متعين اولور وقرآن قديم عند الاشاعره
كلام نفسيدن عبارة اولوب متكلم اكا اطلاق اولنور كه
كلام انكله قايم اوله بعض افاضل محققين تصريح ايتدوكي
اوزره بو ذكر اولنان مذهب جمهور متأخرين اولوب
اسلاف ائمة الفاظ قرآنيه نك دخي قدمنه ذاهب اولوب
ديمشلردركه حفظ وقراءة وكتابت محدثه اولوب محفوظ
ومقرو ومكتوب قديمدر بعضيلر ترتيب وكلمات وحروف
وعروض وانتها ووقوف حدوثنه دلالت ايتدوكندن ناشي
الفاظك حدوثني ادعا ايتدوكلرندن مذهب اسلافه سالك
اولنلر كلمات وحروفك ترتيب مثللو حدوثنه دلالت ايدر ظن
اولنان امور آلات قراءتدن قصورندن ناشيدر ديو جواب
ويرمشلردر پس مذهب سلف اوزره قرآن عظيم واحد
شخصي قديم اولوب ذات باري جل شانه ايله قايمدر
وانده تعدد متصور اولميوب تعدد اكا تعدد ايدن
قراءتدر وجمهور متأخرين مختاري اوزره قرآنك

كريم

كريم ذات باري عز اسمه ايله قائم اولان معناي نفسي
وترتيب مخصوص ايله مرتبه اولان الفاظ مخصوصه
بيننده مشترك در وحنابله وحشويه ايله كلام
حسينك دخي قدمنه ذاهب اولوب بلكه انلردن
بعضيلر جلد وغلافك بيله قدمن ادعا ايتمشلردر
وكرامية ذات باري جل وعلا ايله قيامنه اعتراف
ايتمشلردر لكن بونك حدوثني ادعا ايدرلر ومعتزله
صفت كلامي نفي ايدوب متكلم اكا اطلاق ايدرلر كه
كلامي ايجاد ايليه ديرلر يعني انلر قتنده جناب حق
جل وعلانك متكلم اولمسي كلام الله اطلاق
ايتدوكلري حروف واصواتي جسم آخرده مثلا لوح محفوظده
ويا جبرئيل عليه السلام ويا خود مرسل اليه رسول صلى الله
عليه وسلم حضرتلرينك دلنده ايجادندن عبارتدر
التذييل مسئلهٔ كلام غوامض فندن اولمغله
اول مبحثي ايضاح وتنوير ايچون رسالهٔ مستقله تحرير
ايدوب ديمشدر كه شيخ ابو الحسن اشعري حضرتلري كلام
معناي نفسيدن عبارتدر ديكله بعضي اتباعي

شيخك بو كلامدن مرادي مدلول لفظ اولوب قديم اولان
اول اولمق اوزره عباراته كلام اطلاقي اولنمق مجاز اولوب
كلام حقيقيه دلالتي ايتديكيچون اولمغه قرار ويرمشلردر
حتي شيخك بعض اصحابي تصريح ايدوب شيخ الفاضلك
حدوثنه ذاهبدر ديمشلردر لكن بو فهم اتدكلري وجه اوزره
شيخك كلامنه محذورات كثيره لازم اولوب اولا ما بين
دفتي المصحفك منكر اولاني تكفير اتدوكلري درست اولمان
با آنكه حقيقة كلام الله ايدوكي ضروريات دينيه دندر ثالثا
مقرو محفوظ اولان دخي حقيقة كلام الله اولمق لازم اولور
وغير ذلك پس شيخدن آنفا نقل اولنان كلام بو وجه اوزره
حمل اولنمق لازمدر كه كلام نفسي آنوك قتنده لفظ ومعنايه
شامل اوله وحلنك طريقي اولدوركه لفظ معنا كاه
مدلول لفظه وكاه امر قايم بالغيره اطلاق اولنور وشيخ
معناي ثانيي اراده اتدوكي مقرر اولمق كلام نفسي آنوك
قتنده ذات باري قيامي ايله بله لفظ ومعنايه شامل اولدوغي
معلوم اولوركه مصاحفده مكتوب والسنه ده مقروء
وصدورده محفوظدر ومكتوب كتابتك ومقروء قراءتك

كلاميني ملخ

وحفظ

وحفظك محفوظك غيري اولدوغي خود مقرردر وافاضل
محققيندن بعض اجلهٔ متأخرين بو ذكر اولنان تحقيقي
نقلدنصكره بو وجهله تحرير مبحثه متصدي اولمشدركه
هر كس ايچون كندي وجداننه مراجعت ايلدوكده معلوم
اولمق وجه اوزره كلام نفسينك مبدائي اول صفتدركه
كلماتك مقصوده منطبق اولان نسق اوزره نظم وترتيبنه
آنكله قدرت وتمكن حاصل اوله وبو مقدمه تمهيد اولندوقدن
صكره معلوم اولدكه كلام الله اول كلماتدركه جناب حق جل وعلا
آني مبداء تأليفا اولان صفت ازليه سي ايله علم ازلي سنده
مرتب قلمشدر وبو صفت صفات قديمهٔ الٓهيه دن اولوب واول
كلمات مرتبه دخي وجود علميسي حسبيله قديمه در وكلام الله
جناب حضرت حق جل وعلانك بنفسه بلا واسطة ترتيب
اتدوكيدر وكلمات مذكوره بينده وجود علميده تعاقب متصور
دكلدركه حدوثي لازم اوله بلكه تعاقب انجق وجود خارجي
حسبيله اولوب بحسب الوجود الخارجي كلام لفظيدر
وبو مذكور اولان وجه سائر مذاهب منقوليه وارده اولان
نقوصدن سالمدر ازجمله مذهب معتزله يه كوره كلام اللهك

ملا جلال دوانينك
شرح عقايد عضديه ده
ذكر اتدوكي تحقيقاتدن
منه

غیر ایله قیامی لازم اولمق کبی ومذاهب کرامیه یه کوره ذات
مقدس آلهیی محل حوادث اولمق لازم اولدوغی کبی ومذهب
حنابله یه کوره حروف واصوات مع بداهة تعاقبها وتجددها
قدمی لازم اولمق کبی وکذلك متأخرین اشاعره نیك ظاهر
کلاملرینه کوره دخی الفاظ وحروف کلام الله اولملیوب وبوندن
مقدم بعض فضلانیك رسالهٔ مستقله سندن منقول
اولان قوله کوره اصواتك اعراض سیاله دن ایکن ذات الله
ایله قیامی لازم اولمق کبی وذکر اولنان مذهب مختاردن ماعدا
سائر مذهب صحیحه ومعتقدات مردوده یه بو ایراد اولنان
نقوضك ورودی کمال ظهورده اولوب بعض اجله دن
منقول اولان تحقیق قبوله شایان وحقیق ایدوکی مقرر اولور

المسلك الرابع فی السمعیات یعنی مباحث نبوّت ومباحث
معاد ومباحث امامت ومباحث خلافت بیاننده در وبو مسلك
یدی منهجی مشتملدر **منهج اوّل** مباحث نبوّت بیاننده در
اهل حق قتنده نبی اول کمسنه درکه کندویه وحی اولنان اموری
تبلیغ ایچون حق سبحانه وتعالی آنی بعث ایتمش اوله ورسول
اول نبیدرکه آنوك ایچون مستقل شریعت وکتاب انزال

اولنمش

اولنمش اوله پس هر رسولك نبی اولوب وهر نبینك رسول
اولمدوغی مقرر اولوب رسول نبیدن اخص اولدوغی
متبین اولور وکذلك عند اهل الحق ارسال انبیا ورسل
جناب حق جل وعلانك محض لطف وفضلندن مشیتنه
متعلق بر امر وهبی طرف مبعوثدن استحقاقه واجتماع
اسباب وشروطه توقفی یوقدر. تختص برحمته من یشاء من
عباده وهو اعلم حیث یجعل رسالاته الایة وبعثت
رسل وانبیا معاد ومعاشده نیجه فوائد ومصالحی مشتمل
اولوب جمیع انام نشئهٔ دنیویه واخرویه ده اکا محتاجلردر
ونشئهٔ دنیویه ده احتیاجلری اولوجهله ثابتدرکه غدا
ولباس ومسکنی ضروراتدن اولوب مما لابد منه مقوله سیدر
حصولی معاملات ومعاوضاته منوط اولوب بر شخص عادله
محتاج واول شخص جمیع جزئیاتنه فرادی فرادی عالم اولمق
مستحیل اولمغله قوانین کلیه یه احتیاج مقرر واول
قوانین کلیه شریعت اولوب شرع ایسه بر شارعه محتاجدر
واول شارع رسولدر ونشئهٔ اخرویه ده احتیاجلری
اولوجهله ثابتدرکه دار آخرتده باعث نیل ثواب اولان اعمال

وافعال ايله مستتبع استحقاق عذاب وعقاب اولان اعمال وافعاله
اطلاعدن عقول قاصرۀ بشريه عاجز اولدوغى جهتدن تعليم
الهى يه محتاج اولوب جناب مقدس مفيض الخيرات كمال تقدسده وخلقت
ضعيفۀ انسانيه كمال تدنسده اولمغله حكمت الهيه تبليغ احكام
ايچون بين الحق والخلق وسايط اولمق اوزره ذوات طاهرۀ انبيايى
فضلاً وكرماً بعث وارسال اتمشدر وكتب كلاميه مفصلاتنده بعثت
انبيا ايچون دخى نيجه فوائد ومصالح تعداد اولنمشدر ولهذا
معتزله بعثت رسلك جناب حق جل ذكره اوزرينه وجوبنى ادعا
ايدوب فلاسفه دخى انبيا عليهم السلامك وجود شريفلرين معاش
ومعادده سبب نظام اولدوغنه بناءً عنايت ازليۀ الهيه ده كه
ابلغ وجوه انتظامى مقتضيه در وجوبنه امور مكتسبه دن
اولمسنه ذاهبلردر واهل سنتدن فقهاء ماوراء النهر دخى ارسال
رسل واجبدر ديمشلردر لكن معتزله كبى وجوب على الله
معناسنده دكل بلكه مقتضيات حكمت الهيه دن اولمغله تركى مستلزم
سفه اولوب استحالۀ نسبت سفه امر مقرر اولمقدن ناشى مرتبۀ
وجوبه بالغ اولور ديمك معناسنه در ولكن محققين فن كلام قتلرنده
قول راجح اولدركه بعثت انبيا ورسل الطاف الهيه دن اولوب فعلى

مستحسن

مستحسن وتركى مستقبح اولميه حتى بعض ائمۀ فن مبحث
ارسال رسلده لفظ وجوبى ايراددن منع ايدوب اگرچه معناى آخر
اراده اولنمشدر لكن معتزله يه تشبيه لازم اولور ديوب بعض
محققين بو قولك قبوله حقيق اولدوغنه تنصيص اتمشلردر
پس عند اهل الحق نبوتك مرجعى جناب مفيض الخيراتك بعض
عبادينى كيف مايشاء ويختار وحى وبعث ايچون اصطفاسندن عبارتدر
ومخالفيندن طائفۀ كراميه نبوتك نبى ايچون صفت ذاتيه اولمسنه
ذهاب اتمشلردر وبو بابده مسلك سداددن منحرف اولان ارباب
ضلالدن خذلهم الله تعالى سمنيه واكثر براهمه مطلقا
نبوتى انكار ايدوب بعض براهمه انجق حضرت آدم صفى صلوات
الله على نبينا وعليه السلام نبوتنه قائل ومعترف اولمشلردر
وصابئيه طائفه سى فقد حضرت شيث وادريس عليهما السلام
نبوتلرينه قائللر اولوب وبعض يهود حضرت موسى عليه السلامدن غيرى
انبيانك نبوتن انكار اتمشلردر واما سائر جمهور يهود وطوايف
مجوس ونصارى نبوت حضرت خاتم الانبيا صلى الله عليه وسلمى منكرلر
اولوب وبعض يهود ونصارى عموماً بعثتن انكار اتمك اوزره انجق
عربه مبعوث اولمق زعم باطلى ايله طائفۀ عديده شرك وضلال

حضرتلرینك مختارلری اولدر که انبیاء کرام صغیره و کبیره
جمیع معاصیدن محفوظ و مبرا اولوب آنلر ایچون جناب حق جل
وعلایه عصیان نادرا واقع و اوامر الهی یه عدم امتثال و مخالفت
ناسزا اوله زیرا جمیع برایا طرف آفریدگار هدایت بخشادن
انبیایه متابعت ایله مأمورلر اولوب آنلردن عمدا صدور عصیان
جایز اولسه خلق آنلره متابعت ایله مأمور اولمازلر ایدی فلهذا
آنلردن صورت عصیانده مشاهده اولنان و ضعفك قصده مقارن
اولمیوب سهو و نسیان اولدوغی مقرردر و امام ابو منصور ماتریدی
عصمة الانبیا نامیله مسمی اولنان تألیفنده عقل سلیم و نطق
مستقیم مقتضاسی اوزره خلقك انبیاء عظامه متابعت ایله
مأمورلر اولوب ملائکه یه متابعت ایله مأمور دکل ایدوکی جهتدن
عصمت انبیا عصمت ملائکه ازید و اوفر اولدوغی ثابت اولوب عصمت
ملائکه مقرر اولیجق انبیاء عظامك عصمتلری اولویت ایله
مثبت اولمش اولوردیو تصریح و تنصیص ایتمشدر **المقصد
من المنهج الثانی** والحاصل اکثر کتب کلامیه ده مذکور اولدوغی
اوزره قول ائمه اهل سنت و اقوال متخالفه مخالفین بو وجهله
بیان اولنمشدر که انبیاء عظام علیهم التحیة والتسلیم صدوری

توهم

توهم اولنان مناهی یا مقتضای معجزه یه منافی اولان اموردن
اوله ویاخود غیریدن اوله غیر اولدوغی تقدیرجه یا کبایردن
ویاخود صغایردن اولوب صغایردن اولدوغی صورتده دخی
یا خستی مشعر اولان صغایر منفره دن سرقه لقمه و تطفیف
حبه کبی یاخود صغایر غیر منفره دن اوله بس نوع اولدی
یعنی مقتضای معجزه یه منافی اولان مناهیدن سهوا و عمدا انبیاء
کرامك ذیل عصمتلری مبرا و معرا اولدوغنده جمهور اهل اسلام
متفقلر اولوب لکن ایجق قاضی ابو بکر سهوا وقوعنی تجویز ایتمکله
مسلك جمهوردن عدول ایتمشدر و سائر کبایردن دخی متعمدا بعد
البعثت عصمتلری عند الجمهور قرار داده اولوب سهوا صدورنی
اکرچه بعضیلر تجویز ایتمشلردر لکن قول مختار اندن دخی عصمتلری
متحقق اولمقدر و معتزله دخی جمع کثیر قبل البعثت دخی
عصمتلرینك وجودینه ذاهبلردر و فرق مخالفیندن حشویه
طائفه سی کذلك امتناعنك دلیل اولمق زعمیله اعتقاد
باطللری اوزره مطلقا جوازینه ذاهب اولمشلردر و عمدا
و سهوا صغایر خسیسه منفره دن دخی عصمتلری مقرر
اکثر کتب کلامیه ده سائر صغایرك عمدا و سهوا صدوری

التطفیف: ناقص کیل و میزان ایله
نقصان ویرمکدر
منه

ظاهر و فاش اولدوغی جهتدن سرگشته‌ٔ مهاوی‌ٔ ضلال اولمغله
ارسال انبیایه احتیاج غوربه محض صدد ردیمك اوزره اهل کتابه
رسالتی منکرلر در خذلهم الله تعالی باآنکه حضرت سلطان انبیا صلی
الله علیه وسلمك بعثتندن مقدم اهل کتابك نسخ و تحریفلری
سببیله دینلری بینه اختلال طاری اولوب کریوه‌ٔ ضلاله دوشدوکلری
ملاحظه اولندوقده ارسال رسله احتیاجلری ازید و اوفر
اولدوغی ذو العقول ایچون ظاهر و باهر اولور **فصل حقیقه**
معجزه بیاننده در جناب حضرت واهب العطیات محض عنایه‌یی غایاتندن
انبیاء کرامی صلوات الله تعالی علیهم اجمعین معجزات ایله تأیید اتمشدر
تاکه مشاهده و استماع ایدنلر ایچون صادق اولدوقلری متحقق
و متعین اوله و معجزه اصلنده اسم فاعل اولوب اعجازدن
مأخوذدر و اعجاز که قدرتك ضدی اولان عجزی اثبات معناسنه
بعده اظهار عجز معناسنه استعاره قلنمشدر و بعد ذلك اسناد
مجازی ایله بحسب العاده اظهار عجزك سببنه اسناد اولنوب
انوك ایچون اسم قلنمشدر و عرف ارباب کلامده معجزه اول امر خارق
العاده درکه تحدی‌یه مقرون اوله و عند المحققین خوارق عادات
یدی قسمه منقسم اولوب نبیدن ظهور اتمك ارهاص و غیریدن ظهور

اتمك

تحدی خصمك عجزنی اظهار
اتمك ایچون معارضه‌یه ایدشمکدر
منه

اتمك و ار نبینك ظهور اتدوکی صورتده قبل دعوی‌ٔ النبوة ظهور
ایدرسه ارهاص اطلاق اولنور بعد النبوة ظهور ایدرسه معجزه
تسمیه اولنور و نبینك غیریدن صادر اولدوغی صورتده اکر
ولیدن ظهور ایدرسه کرامت اکر درجه‌ٔ ولایته واصل اولمیان
عوام صلحاء مسلمیندن صدور ایدرسه اعانت تسمیه اولنور و اکر
فسقه‌دن ظهور ایدرسه استدراج و اکر دجال کبی خلقی اضلال
ایدن شخصدن صادر اولورسه ابتلا اطلاق اولنور و اکر مطلوب اولان
امرك خلافی و ضدی ظاهر اولمق وجهی اوزره اولورسه اکا اهانت
اطلاق اولنور نتکم مسیلمه‌ٔ کذاب بر شخص اعورك عین عوراسی
صحت بولمق داعیه‌سیله دعایه تصدی اتدوکده امر برعکس اولوب
اول شخص باهر النقصك عین صحیحه‌سی عما طاری اولمشدر
المنهج الثانی من المسلك الرابع انبیاء عظام علیهم صنوف التحیة
والسلام حضراتنك عصمتلری بیاننده در **المقدمة** عصمت
عند ائمة المسلمین جناب حق جل و علانك ذات معصومده
معصیت و ذنب خلق اتمدوکندن عبارة اولوب فلاسفه قتنده
اول ملکه درکه مانع فجور اوله و مسئله‌ٔ عصمت انبیاده اقوال کثیره
ورود ایدوب مشایخ ماوراء النهرك باخصوص ابو منصور ماتریدی

جمهور قتنده جائز اولوب متعمداً صدورینک امتناعنه ذهاب
جبائی اینک مسلکی اولمق اوزره مسطور اولوب شرح مقاصدده
اول وجه اوزره مذکوردر که صغایر منفره دن ماعدا
صغایرک جمهور قتنده تجویز اولنان ایجق سهواً صدوری اولوب
تعمدی ممتنع و مستحیلدر و اول مقوله صغایرک متعمداً
صدورینی تجویز اتمک ائمهٔ اهل سنتدن امام الحرمین
و معتزله دن ابو هاشم مسلکلریدر **شرایط النبوة** اهل
سنت قتنده نبوة ایچون شروط عدیده معتبره اولوب جمله دن
بری ذکوریتدر که انبیا رجالدن اولمق لازمدر نتکم جناب حق جل
و علا بیورور • وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحي اليهم **الآية**
لکن ائمهٔ اسلامدن بعض زمرهٔ نسادن دورت نفرک که ام موسی
و مریم و ساره و حوا در انبیادن اولمق اوزره تصریح ایدوب بو
مدعایی حدیث نبوی ایله اثبات اتمشلردر و بعض فقها بو مدعایی
اثبات ایچون استشهاد اولنان حدیثک صحتنی عدم تسلیم ایله اشتراط
ذکورة طرفنی اختیار اتمشدر و شرایط نبوتدن بری دخی کمال
عقل و ذکا و فطنت و قوت رأی و موجب نفرت طبایع اولان اموردن
سلامتدر غمز اتهام و غلظت و فضاضت کبی و برص و جذام مثللو

عیب

عیب منفره دن و اکل علی الطریق و حجامت مثللو حرف دنیه دن
و حکمة بعثته مخل اولان اموردن برائت و سلامتدر **فصل**
عدد انبیا علیهم الصلاة والسلام بیاننده در عدد انبیا و رسلده
وارد اولان اخبارده در که اصحاب کرامدن ابو ذر غفاری رضی الله عنه
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلرندن عدد انبیا
علیهم السلامدن سؤال اتدکلرنده یوز یکرمی درت بیک اولمق اوزره
تعیین بیوردی و عدد رسل اوچیوز اوچ اولمق اوزره تعیین
بیوردقلری روایت بعض کتب حدیثده مسطور ایکن اکثر ائمهٔ
مسلمین انبیا و رسل ایچون احوط و احری اولان تعیین عدد اولنمامق
دیوب حدیث تعیین انبیا و رسل روایت اخریده مائة و الف نبی
و اربع و عشرون الف عنوانیله مروی اولوب بر روایتده دخی
مائتا الف و اربعة و عشرون الفا عنوانیله روایت اولنمغله بس
روایتده اختلاف وقوعندن قطع نظر ورودی طریقهٔ احاد
ایله اولمقدن ناشی موجب قطع اولماز و انبیادن اولمیان کمسنه لری
انبیا عدادینه ادخال و انبیادن بعضنی اول زمره دن اخراج
امر سهل اولمیوب احتراز و اهتمامی واجب اولان اموردن اولمغله
لایق اولان آمنا بجمیع الرسل والانبیا دیوب تعیین عدد خصوصنده

قطع وجزم اولنمامق لازمدر **انبياء كرام عليهم السلام ملائكهٔ**
كرام عليهم السلامدن افضليتلرى بياننده در پس انبياء كرام
عليهم السلام حضراتنك ملائكهٔ سفليه دن افضليتى اتفاقى
اولوب ملائكهٔ علويه دن افضليتلرنده بين الائمة المسلمين
اقوال متخالفه وارده اولمشدر واكثر اهل سنت قتنده جميع
ملائكه دن افضليتلرى متحقق اولوب شيعه دخى بو مسئله ده
موافق اشاعره در واهل سنتدن ابو عبيد الله حليمى وقاضى
ابو بكر ومعتزله ملائكه افضل اولمق طرفنى اختيار ايتمشلردر
وبعض ائمهٔ اهل سنتك تنصيص وتصريحلرى اوزره مؤمنيندن
عوام بشر عوام ملائكه دن افضل وخواص ملائكه عوام بشردن
افضل اولمق اوزره قرار داده در وتفصيل ادلهٔ مذكوره كتب
كلاميه مفصلاتندن طلب اولنه **المنهج الثالث من المسلك**
الرابع حضرت سلطان انبيا عليه وعلى آله وصحبه ازكى التسليمات
والتحيات جناب سعادتنك رسالتى وافضليتى بياننده واعتقادى
واجب اولان امورده ندركه اول انبيا حضرت ابو البشر آدم صفى
وآخر انبيا حضرت خاتم الرسل وهادى السبل محمد المصطفى عليه
من الصلوة ازكاها جنابيدر وحضرت آدم صلوات الله تعالى على

نبينا وعليه نبيك نبوتى اولوجهله ثابت ومقرر اولمشدركه آيات
قرآنيه واحاديث نبويه ناطق اولدوغى اوزره عهد سعادتنده
ذريتندن مجتمعه اولان امتنه امر ونهيى اولوب فرماننده
كندودن غيرى نبى اولمدوغى مقرر اولدوغندن قطع نظر
بو وجهله نبوتى متحقق اولمق اوزره اجماع دخى منعقد اولمشدر
پس نبوتى ادلهٔ قاطعه ايله ثبوت بولمش اولوب بعض براهمه دن
منقول اولدوغى اوزره نبوتنى انكار كفر صريح اولمق مثبت
ومقرردر اما پيغامبريمز جناب رسول اكرم وحبيب الله محمد بن عبد الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك حقيقت رسالتى وبصر
بصيرتى كحل توفيق ايله جلا داده اولان اصحاب سداده كالشمس
فى وسط النهار هويدا واشكاردر زيرا اول حضرتدن دعواى
نبوته مقارن ظهور ايدن معجزات باهره حد تواتره بالغ اولمشدر
انشقاق قمر وانجذاب شجر وحنين خشب وشكايت ناقه وشهادة
شاة مثللو وبو مثللو دخى نيجه معجزات كه [illegible] تفصيلى كتب اخبار
وسيرده مذكوردر بتخصيص قرآن باهر البرهانكه سائر
معجزات كبى زمان مخصوص ومكان مخصوص وشخص معينه
اختصاصى اولميوب الى انقراض الدهر دائم وثابت اولدوغى

جهتدن اظهر معجزات وابين بينات در زيرا فصحاي عرب
وعربادن فحول شعرا ومصاقع خطبا كه هر چند اعجاز
قرآني موازي ومكاني مقدارا اقصر سورۀ قرآني نظير كلام
بديع البنياني اتياني تكليفي ايله مرارا وكرارا تحدي وتقريع
قلنمشلر ايدي اولطايفۀ عنود رمال منادن اكثر وحصاي
بطحادن اوفر فصاحتلري مرتبۀ غايته وبلاغتلري
درجۀ نهايته رسيده اولمشكن بر قوم حقود ايكن اوليابه
بذل مجهود ايدوب عجزلري متعين وتقدم قدرتلري ظاهر و
متبين اولدوغي مرتبۀ تواتره بالغ اولمشدر والحاصل
اول مطلع جهان تاب نبوت ومشرق تباشير صبح رسالت
جنابندن پرتو انداز ساحۀ ظهور اولان دراري زاهرۀ
معجزات نامحصورك دائرۀ احاطه تعدادي باعث نفاد مراتب
متسلسلۀ اعداد اولوب انواع واجناسني عد واحصا
معرضنده نقاط مستحيل العد نجوم صفر الوفا اولمغه
تا رسا در واساتين فن تاريخ وسير اولبابده مستقل
تأليفلر وضع وتحريرنه متصدي اولوب كتب كلاميه مفصلاتنده
دخي ارهاصات طاهرۀ نبويه ومعجزات باهرۀ مصطفويه عليه

اكمل الصلوات

اكمل الصلوات والتحيه دن نيجه خوارق جليه ايراد اولنمشدر
لكن ذكر اولندوغي اوزره انلرك تفصيلنه كتب سير واخبار
متكفل اولمغله بو رسالۀ مختصره ده بر نيچه ايرادي ايله
اكتفا اولنوب تفصيلنه تعرض اولنمدي **التتمة** وسائر
انبيادن افضليتي وكافۀ انامه مبعوث اولدوغي وخاتم
النبيين ايدوكيني بياننده دربس اول افضل المرسلين
وخاتم النبيين ورحمة للعالمين صلى الله تعالى عليه وعلى
آله وصحبه اجمعين حضرتلرينك كافۀ انامه مبعوث اولوب
وآنفا ذكر اولندوغي منوال اوزره مبعوثيتي عربه اختصاص
ادعا ايدن نصارى ويهودك خذلهم الله تعالى قول
باطللري تزييف اولنوب كفرۀ اهل كتابك دخي بعثت انبيايه
مشركين عرب كبي احتياجلري مقرر بلكه ازيد واوفر ايدوكيني
بيان ايله كلام باطللري تزييف وابطال اولنوب عموم بعثت مثبت
ومقرر اولور وكذلك اول حضرتك آنفا ذكري سبقت ايدن
ادلۀ قاطعه ايله رسالتي مثبت ومقرر اولوب انبيايه كرامك
شائبۀ كذبدن ذيل عصمتلري مبرا ايدوكي خود محققدر
واول سرو سرافراز بوستان صدق وسداد وينبوع

ماء الحيات صداقت ارشاد جنابنك بو مدعاسي مصدق و مؤيد يعني
عموم بعثتني مثبت و مؤكد احاديث عديده ورود ايلديكي كبي منزل
اولان كتاب كريم و قرآن عظيمده دخي بو مصدقه و زره نيجه آيات
باهره وارده اولمشدر قال الله سبحانه و تعالى • وما ارسلناك الا
كافة للناس • وقال سبحانه و تعالى • قل يا ايها الناس اني رسول
الله اليكم جميعا الاية وغير ذلك من الآيات پس بو سياقه و زره
دخي عموم بعثتي مقرر اولور اول حضرت صلى الله عليه وسلمك
خاتم الانبيا اولدقلري بيانيدر ايمانا و اعتقادا واجب اولان
امور دينيه دخي رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
خاتم الانبياء والمرسلين اولدوغيدر كه كتاب و سنت و اجماع
امت ايله ثابت اولمشدر اما كتاب الهي ايله ثبوتي اول وجهله در كه
قرآن كريمده حق جل ذكره بيورر • ما كان محمد ابا احد من
رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين الاية و سابقا بيان
اولندوغي اوزره هر رسول نبي اولدوغي مقرر اولمغين
خاتم الانبيا اولنجق خاتم الرسل اولمغي مستلزم اولور خاتم
جميع الانبياء والمرسلين اولدوغي مثبت اولور و حديث نبوي
ايله ثبوتي اول وجهله در كه حضرت رسالت پناه صلى الله عليه وسلم

ان مثلي

ان مثلي ومثل الانبياء قبلي كمثل رجل بنى دارا احكمها واحسنها
وترك فيها موضع لبنة فصار فقال ما احسنها لو تمت
فانا اللبنة التي تم بها الانبياء وكمل بها جمالهم وانا سيد
ولد آدم وانا اول الانبياء فضلا و آخرهم بعثا قد ختم بي
حديثهم فلا نبي بعدي وبالجمله حديث خاتميت طريق
كثيره ايله ورود ايتمشدر اما اجماع ايله ثبوتي كذلك اول
وجهله مقرردر كه قديما وحديثا علماء امت انده اتفاق
ايدوب عهد رسالت پناهيده نفسنه ادعاى نبوة ايدن
شخصي تكفير ايتمكده متفقلردر افضليته عليه
افضل الصلوة والسلام على جميع الانبياء والمرسلين
صلوات الله وسلامه اجمعين اول حضرت صلى الله تعالى عليه
وسلمك انا اكرم الاولين والآخرين على الله ولا فخر
حديث شريفي ناطق اولدوغي اوزره جميع رسل و انبيا
عليهم السلامدن افضل اولدوغي كه اجماع ايله ثابتدر
و بو وجهله دخي ثبوت بولمشدر كه امت ناجيه محمديه قرآن
كريمده وارد اولدوغي اوزره • كنتم خير امة اخرجت
للناس وكذلك جعلناكم امة وسطا الاية نظم كريمي ايله

سائر اممدن افضل ایدوکی مثبت اولوب بو امتك امت
اولدوغی حیثیت ایله غیری امت اوزره متبوعلری اولدوغی
رسولك افضلیتی جهتندن ایدوکی مقرر اولوب امتی جمیع
اممدن افضل اولیجق ذات ملکوتملری دخی افضل انبیا
و رسل اولدوغی متعین اولور و سائر خصایصلرینکه
ازجمله کافهٔ انامه مبعوث اولدوغی و خاتم انبیا و رسل
اولوب شریعتی جمیع شرایعی ناسخه اولدوغی و آنوك
شریعتی شرایع سالفه ایله منسوخ اولمدوغیدرکه
امعان تتبع اولنوب ملاحظه اولندقده افضل جمیع انبیا والمرسلین
اولدوغی معلوم و محقق اولور **التکملة** اول حضرتدن
ماعدا سائر انبیا و رسلك بربرلرینه نسبت ایله قنغیسی
افضل ایدوکنده اختلاف واقع اولوب بعضیلر حضرت آدم صفی
صلوات الله تعالی علی نبینا علیه و علی سائر الانبیاء والمرسلین
ابو البشر اولدوغی جهتدن افضل سائر انبیا اولمغه ذهاب
ایتمشلردر و بعضیلری طول مدت ایله کثرت عبادت و امتداد
مجاهده سنه نظر ایله حضرت نوح علیه الصلوة والسلامك
افضلیتنی اختیار ایتمشلردر و بعضی آخر دخی وقوت اطمینان

وتوکلدن

و توکلدن ناشی حضرت ابراهیم علیه الصلوة والسلامك
افضلیتنه ذهاب ایتمشلردر و بر طائفه دخی حضرت موسی علیه
الصلوة والسلامی کلیم الله اولدوغنه نظر ایله تفضیل ایتمکه
ذهاب ایتمشلردر و بر فرقه دخی حضرت عیسی علیه الصلوة والسلام
روح الله و کلمة الله اولوب ملفوف قماط طفولیت ایکن مهد
ایچره تکلمی جهتیله بعد خاتم الرسل و سائر انبیا و المرسلین
اوزرلرینه افضلیتنی ادعا ایتمشلردر **معراج نبوی بیانندهدر**
حضرت سلطان انبیا صلی الله علیه و سلمك معراج شریفی دخی کتاب
و سنت و اجماع امت ایله مثبتدر و علی ما هو الحق یقظه حالنده
جسد مبارکلری ایله مسجد اقصی‌یه دکین شهادة کتاب کریم ایله
ثابت اولوب اندن سمایه دکین اجتماع قرن ثانی و احادیث مشهوره
ایله ثبوت بولوب منکری مبتدعدر و سمادن جنته و یا عرشه
و یا طرف عالمه رؤیت سعادتلری حقنده مرحوم یازیجی زاده محمد
افندی قدس سره محمدیهٔ شریفنده ابن عباس رضی الله عنهما
نك کورمك و عایشهٔ صدیقه رضی الله عنها نك کورمك روایتلرندن
امام نووی روایت ابن عباس رضی الله عنهمایی ترجیح و
معاذ ابن جبل رضی الله عنه خدیجهٔ کبری رضی الله عنها

حضرت فخر كائنات عليه افضل التحيات لسان پاكلرندن حق سبحانه
وتعالى حضرتلريني بو باش كوزي ايله كوردوم بيوردوقلري
دلالتيني بياندن بيورمشلردر على اختلاف الآراء خبر احاد ايله
ثبوت بولمشدر ورسيده رتبه شهرتدركه حضرت سلطان انبيا
عليه افضل الصلوة والتحية والسلام مسجد اقصى نيك شكلنى
على ما هو عليه قريشه توصيف بيوردقلرى واقعه مطابقتى
محقق اولمشدر وسماده مشاهده بيوردقلرى عجايباتك
تفصيلى وملاقى اولدوقلرى انبياء عظام عليهم الصلوة والسلامك
احوالرينى كه بيان بيورمشلردر كتب احاديثده مسطور ومصرحدر
وبو بابده ارباب خلافك اولوجهله اسكاتى الزام اولنورلركه كيفيت
مذكوره اوزره معراج امر ممكن اولوب خبر صادقه مقارن
اولمغله تصديقى واجب اولمشدر واصلنده امكان اول
وجهله تقرير اولنمشدركه اجسامك بو بربرينه تماثلى محقق
اولدوغى جهتدن ارض كبى سماء ايچون دخى خرق جائز اولوب
جهت علوده سائر اجسام كبى انسان ايچون دخى عروج وصعود
ممكندر ووقوعنى فرض ايتمدين محال لازم اولمدوغندن امتناعى
محال اولوب جواز وامكانى ممكن اولمشدر والله هو الموفق

والمعين

والمعين **المنهج الرابع من المسلك الرابع** ملائكۀ كرام عليهم
الصلوة والسلام احوالرين بيانى وتحقيقده درو ضروريات دينيه دن
اولوب ايمانى واجب اولانلر موردن برى دخى جناب حق جل شانه
حضرتلرينك عباد مكرمونى اولان ملائكۀ كرام عليهم السلامه
ايماندركه بعضيلر ملائكۀ كرامك مجرداتدن اولمسنه ذاهب
اولوب وبعضيلرى ذوات اجسامدن اولمغى اثبات ايتمشلردر
ومجرد اصطلاح ارباب معقولده اول ممكنه اطلاق اولنوركه متحيز
اولميه ومتحيزه ايله قائم دخى اولميه واكثر اهل سنت مطلقا مجرداتى
نفى وانكار ايدوب اثبات ايتمشلردر انجق امام ابو حامد غزالى
وراغب اصفهانى وقاضى حليمى واساتين صوفيه دن بعض ائمه
توقف طرفنى اختيار ايتمشلردر پس قول اول اوزره جمهور ائمۀ
مسلمين قتنده ملائكۀ كرام عليهم السلام اجسام لطيفه اولوب
اشكال مختلفه ايله تشكله قادرلردر وآنلر ايچون افعال شاقه يه
قدرت حاصله در وعباد مكرمون اولوب همواره طاعات وعبادات
مواظب ومداوملر اولوب وذكوريت وانوثيت ايله موصوف
اولمازلر وعصمتلرى امرنده بين المسلمين اختلاف اولوب
اثبات طرفنه ذاهب اولنلر آيات قرآنيه دن استنباط ايله

امام فخر وراغب وانلرك امثالى بعض
محققين اثبات طرفنه ذاهب اولديلر

بو وجهله استشهاد اتمشلردر که جناب حق جل وعلا بیورور
وهم لا یستکبرون یخافون ربهم من فوقهم ویفعلون
ما یؤمرون • وقال سبحانه وتعالی • بل عباد مکرمون
لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون • الی قوله تعالی
وهم من خشیته مشفقون • وقال تعالی • لا یستکبرون
عن عبادته ولا یستحسرون یسبحون اللیل والنهار
لا یفترون الآیات لکن بو مقوله عموماتک اثبات مدعاده
افادهٔ قطع جسم ایتمدوکی ارباب البابه خفی دکلدر ونفی عصمت
طرفنه ذهاب ایدنلر دخی برقاچ وجهله مدعالرین اثباته
تصدی ایدوب اولا خلقت آدم صفی علیه الصلوة والسلام خلالنده
ملائکهٔ کرامدن صدور ایدن قول که جناب حق جل وعلا کتاب
کریمنده انلردن حکایه طریقیله بیورور • اتجعل فیها
من یفسد فیها الآیه بو آیهٔ کریمه نیک ظاهرندن مستفاد
اولندوغی اوزره ملائکهٔ کرام علیهم السلامک بو قوللری
جناب حق جل وعلایه حاشا اعتراضی مشعردر حضرت
آدم علیه السلامه نسبت افساد وسفک • دماء غیبت ولمش
اولمش اولور وثانیا • نحن نسبح ونقدس لک • قوللری

تزکیهٔ

تزکیهٔ نفس قبیلندن اولمغله منهی عنه اولان مأموردن
اولدوغی بر اشتباهدر وثالثا آیات قرآنیه دن • واذ قلنا
للملائکة اسجدوا لآدم • قول کریمی ناطق اولدوغی اوزره
جمیع ملائکهٔ کرامی سجدهٔ آدم ایله مأمور اولدوقلرنده ابلیس
بر تلبیس امتناعی سببیله طوق آلهیدن • ما منعک
ان تسجد اذ امرتک • خطابیله معاتب اولدوغی وکتاب
کریمده • فسجدوا الا ابلیس • وکذلک • فسجد الملائکة
کلهم اجمعون الا ابلیس ابی واستکبر وکان من الکافرین •
مثللو آیات عدیده ده ابلیسی ملائکهٔ کرامدن استثنانیک
صحتی اصلنده ملائکه ده دخولنی مستلزم اولوب زمرهٔ
ملائکه دن اولمغی اقتضا ایتمک جهتیله انده وجه سابق
اوزره ذلّه صدوری منافیٔ عصمت ملائکه در دیمک اوزره
عصمت ملائکهٔ کرامی نفی وانکار ایتمشلردر ورابعا وقعهٔ
هاروت وماروت وقصهٔ زهره ایله مدعالرین اثباته داعیه سنده
اولمشلردر اول حکایتک افواه رواتده مشهور اولدوغی اوزره
اول وجهله مرویدر که هاروت وماروت علم وزهد جهتیله اعاظم
ملائکه دن اولوب جناب حق جل ذکره حضرتلرینه انلری

بني آدم مبتلا اولدوغي نفس وشهوة ابتلاسيله ارضه
انزال ايديلوب شرك وقتل وزنا وشرب خمردن نهي اتمش ايدي
وزهره كه اول وقتده بر مرأة فاجره ايدي انكله ارتكاب
مواقعه وشرب خمر ايدوب قتل وسجدهٔ اصنامه دخي تجاسر
اتمشلر ايدي واسم اعظمي كه كندولري آنكله استعانت ايدوب
سمايه عروج ايدرلر ايدي آني زهره يه تعليم ايدوب زهره اول اسم
شريفي تكلم اتمكله اسمانه صعود ايلدي ومسوخه اولوب كواكب
صورتيله متشكل اولديكه حالا مشاهد ومحسوسدر وهاروت
ماروت صعوده عدم قدرت ايله معذبا ارضده قالمشلردر ديو
روايت اولندوغنه فريفته اولمقدن ناشي ملائكه دن نفي عصمت
طرفنه ذاهب اولمشلردر **الجواب عما قالوا** ملائكهٔ كرام عليهم
السلام ايچون اثبات عصمت ايدن محققين طرف نفيه ذاهب
اولنلرك بو ذكر اولنان وجوه استدلالاتلرين رد وتزييف
صددنده اول وجهله جوابه تصدي اتمشلردركه اولا ملائكهٔ
كرامك بني آدمه سفك دماء وفساد في الارض اسناد
اتدوكلري اعتراض طريقي اوزره اولميوب غيبت وجهي اوزره
دخي دكل بلكه عرض شبهه قبيلندندر وثانيا نحن نسبح بحمدك

قولي تزكيهٔ

قولي تزكيهٔ نفس قبيلندن اولميوب تقرير شبهه تتمه سيدر وثالثا
اكثر ائمه تصريح وتنصيص اتدوكلري اوزره ابليس ملائكه زمره سندن
اولميوب قرآن كريمده كان من الجن قول شريفي دلالت اتدوكي اوزره
جن زمره سندن اولمغه قرار ويرمشلردر ورابعا قصهٔ هاروت وماروت
مشهور اولدوغي وجه اوزره اكثر محققين قتنده مقبوله اولميوب احمد
بن تيميه نقلي اوزره انزاللرينه سبب اول وقتده بين الانام سحر
منتشر وفاشي اولوب واكثر ناس انكله مشغول اولمغله امور عجيبه
استنباط ايدوب دعواي نبوة كثرة اوزره وقوع بولمدين ناشي جناب
حق عز اسمه اول ايكي ملكي بعث اتمش ايديكه ناسه تعليم ابواب سحر
ايدوب آنلر ايچون سحرهٔ كفره معارضه سنه تمكن وقدرت حاصل اوله
وبعض روات نقللري اوزره هاروت ماروت ايكي شخص انساني اولوب آنلره
ملك تسميه اولنمق صلاح وعصمتلري سببيله اولمق مرويدر
وبعض وجوه قرآنده كسر لام ايله ملكين قرائتي بو روايتي مقويدر
وبوندن قطع نظر مدعالرين اثباتده تمسك اتدوكلري حكايتكه
آنفا ذكر اولنمشدر تعويله صالح اوليوب بطريق سند صحته
منافي مكذبات عديده سي وارددر ازجمله اول فاجره استعلام اسم
اعظم ايله سمايه صعود ايدوب الا تعليم اسم ايدن ملكين مذكورين

التعويل اي الاعتماد
منه

كندولر صعوددن عاجز اولدقلري كبي مدة مديده قناطس
يانده محفوظ اولوب كوكبك معنئ صورتنه صيرورة ايله
مسخ اولدوغي كبي بو جمله مقتضاي عقلدن بعيد اولوب
ايات وحديثدن صدقنه جزما قطعا دلالت ايدر بو دليله دخي
ظفر بولنمامشدر والله اعلم بحقيقة الامور والحاصل كتاب
كريم الهيده وقوع بولدوغي اوزره كه جناب حق جل وعلا • توفته
رسلنا • ودخي • سفرة كرام بررة • ودخي • لا يعصون الله
ما امرهم • بيورمشدر بو اياتك شهادتلري دخي • جاعل
الملائكة رسلا • نظم كريمنك مصداقي اوزره جميع ملائكه كرام
درجهٔ رسالتده اولدقلري ثابت اولوب كذلك جناب حق جل وعلا
حضرتلرينك • من كان عدوا لله وملائكته ورسله
وجبريل وميكال فان الله عدو للكافرين • قول كريمي دلالتي
ايله فقهاي كرام ملائكهٔ عظامه شتمك كفر اولوب
وانبيا وملائكه دن بريني حقارة ايله ذكر ايدن كمسنه نيك
كفرينه حكم ايتمشلردر بو وجهله حكمدن دخي عصمت
ملائكه محقق اولمق ارباب البابه خفي ونهان دكلدر

المنهج الخامس من المسلك الرابع جن وشياطين حقيقتلري

بيانده در

بيانندهدر ارباب ملت قتنده اجنه دخي اجسام لطيفه هوائيه
اولوب اشكال مختلفه ايله متشكل اولدقلري وانلردن افعال
عجيبه ظهوري مرتبهٔ تواتره بالغ اولمشدر واشخاص انسانيه كبي
بعضي مؤمن وبعضي كافر وبعض افرادي مطيع وبعض
اخري عاصي اولدوغي دلائل سمعيه دن ادلهٔ كثيره ايله
ثابت اولمشدر وشياطين دخي اجسام ناريه اولوب شانلري
افراد ناسي فساد وغوايته القا وشرور ومعاصيه حث واغوا
در نتكم حق سبحانه وتعالى حضرتلري حكاية عن الشياطين
قرآن كريمده بيورمشدر • وما كان لي عليكم من سلطان
الا ان دعوتكم فاستجبتم لي ولا تلوموني ولوموا انفسكم
وجن وشياطينك وجودنه دلالت ايدر ايات عديده واحاديث
كثيره وارد اولمشدر ازجمله طوائف جندن بر نفر لسان
شريف پاك نبويدن استماع قرآن كريم ايدوب بعد ذلك كندي
قومني انذار ايتدوكي وشياطينك سليمان نبي على نبينا
وعليه الصلوة والسلام حضرتلرينه محاريب وتماثيل مقوله سي
اعمال عجيبه ايله اعتمال وخدمتلري قرآن كريم ايله ثابتدر
واحاديث نبويه ده خود ورودي اكثر من ان يحصى در

جمله دن موطاء امام مالكده مسطور اولان حديث شريفده كه
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلر در
ان بالمدينة جنا اسلموا فمن بدا لكم منه فاذنوه ثلاثة
ايام فان عاد فاقتلوه فانه شيطان وليلة الجن
وحضرت هادي الثقلين جنابلرينك انلري اسلامه دعوت
بيوردقلريدر قاضي ابو بكردن روايت ايدركه حضرت عيسى صلوات
الله على نبينا وعليه جناب حق جل وعلادن تمنا واستدعا
قلمش ايديكه بدن بني ادمده شيطانك موضعنه مطلع اوله
طرف الهيدن اول مطلوبه مرخص اولدوقده راس حيه يه
مشابه اولان باشني قلب انسانى اوزرينه وضع قلمش اولوب
جناب حق عز اسمه يي ذكر اتدوكجه دفع ايدوب ذكر اللهدن
غفلت اثناسنده ينه باشني صاحبة قلبه اوزره وضع
قلمش صورتنده مشاهده اتمشدر وقال النبي عليه الصلوة
والسلام ما منكم احد الا وله شيطان وقيل ولا انت
يا رسول الله قال ولا انا الا ان الله اعانني عليه فاسلم الحديث
نادره فقهاء عظامدن صدر الاسلام اثناء صلوتده حيه
قتلنك جواز وعدم جوازن بيانى صددنده اذن منع وتحذير

ايدوب

ايدوب كندولرندن سن جهتيله اكبر اولان برادر مهتري غفلت
ايله بر حيه يي قتل اتمكله كندوبه دخي اجنه تعرض اتدوكده
مريض اولوب ضعف عظيم طاري اولدي وبر آي مقداري
مدتده اعضاسني تحريكه قادر اولمازاولمش ايدي هر چندكه
تدبير اطبيه مداوات ايله مداوات ومعالجه يه تصدي قلدقده
قطعا كارگر اولميوب بالاخره ادويه روحاني استعمالنه مبادرت
ايلدوكده ارباب بيننده معهود اولان طريق اوزره مشغول اولوب
اكا قصد ضرر ايدن اجنه ارضا اتمكله تداوي اتدوكجه
بفضل الله تعالى برء تام حاصل اولمدي ايدي عنعنة
روات ثقات ايله رسيده رتبه تحقيق اولوب از جمله شروح هدايه
دن امام سفيانى تاليفي اولان نهايه ده بو منوال اوزره مذكور
ومصرحدر **معاد طائفة الجن** اجنه دن كافر اولنلر نار ايله
معذب اولدوغي جناب حق جل وعلا قرآن عظيمنده بيوردور
لاملأن جهنم من الجنة والناس اجمعين • قول كريمندن
استنباط ايله بين الائمه متفق عليه اولوب مسلم اولنلرينك
دخي • ان الله لا يضيع اجر المحسنين • ودخي • فمن يعمل
مثقال ذرة خيرا يره • قول كريمي دلالت اتدوكي اوزره

جنت ايله مثاب اولدوغي كذلك اتفاقيدر امام ابو يوسف
وامام محمد قتلرنده اجنه نيك ثوابلري بني آدم ثوابي كبي اولوب
امام ابو حنيفه رحمة الله تعالى عليه حضرتلري اگرچه مثاب
ومعاقب اولورلر ايدوكنه معترف وقائل اولمشدر ولكن ثوابلري
نه كيفيت اوزره ايدوكين تعيين اتمكده توقف بيورمشدر **فائده**
بو دخي معلوم اولاكه ملائكهٔ كرامك وكذلك اجنهٔ شياطينك
اجسامي سائر حيوانات جسدلري كبي امتزاج عناصر اربعه ايله
حاصل اولوب اسقاطاتدن متوكيدر ولكن جسم شيطانيده عنصر نار
ونوعيني آخر بنده عنصر هوا غالب اولمشدر وعنصر هوا ونار
كمال لطافت وغايت صفوت اوزره اولمغله ملائكهٔ كرام واجنه وشياطين
منافذ ضيقه وتجاويف بدن انساني يه بلكه مسامانه دخول
ولوجه قدرت حاصل اولوب حس بصر ايله وسائر حواس ايله احساس
اولنمازلر بو ذكر اولنان تحقيق فهم واتقان اولنه وقده لشاعو امدن مشهور
اولدوغي اوزره اصناف ثلاثهٔ مذكوره دن هر بري انجق بر عنصر
بسيطدن متجسد دگل ايدوكي معلوم اولور وبو بابده بين
المتكلمين وجه آخر اوزره دخي اختلاف واقع اولوب بعضيلر
شياطينك اشراري جنك اولمسنه وبعضيلر جنس آخر

اولمسنه

اولمسنه ذهاب اتمشلردر ولكن ملائكه نيك جنس آخر
ايدوكنده جمله متفقلردر زيرا ملائكه ده اكل وشرب ونكاح
متصور دگلدر اما اجني اكل وشربه مألوف ومحتاج اولوب
زادلري بر روايتده عظم وبر روايتده عظم وروثدر وآنلر
ايچون توالد وتناسل دخي امر مقرردر كما قال الله سبحانه وتعالى
افتتخذونه وذريته اولياء من دوني **المنهج السادس من**
المسلك الرابع كرامات اوليا قدس الله تعالى اسرارهم بياننده وتحقيقنده در
المقدمة ولي اول مؤمن متقيدر كه جناب حق جل وعلانك وصفاتني
عارف اولوب طاعات وعباداته مواظب ومداوم ومعاصيدن مجتنب و
لذات شهوانيه يه انهماكدن محترز اولوب بالكليه جناب قدسه متوجه
اوله وآنفا ذكري سبق اتدوكي اوزره كرامت اول امر خارق العاده دركه
دعواي نبوته مقارن اولميه ومعجزه دن كرامتك امتيازي بو قيد
اخير ايله دركه يعني معجزه وكرامت بيننده فرق معجزه دعواي نبوته
مقارن اولوب كرامتك عدم مقارنتي ايله دركه معجزه تحدي ايله
مقارنت شرطدر **المقصد** جمهور اهل سنت وابو الحسين بصري
كرامات اوليانيك جوازنه ذاهب اولمشلردر واكثر معتزله واهل
سنتدن ابو اسحاق امتناعنه ذهاب ايدوب اوليادن كرامتك صدوري

نكاح بو محلده جماع معناسنه
اولوب ملائكهٔ كرامك
شأنلرينه تعظيما نكاح ايله
معبر اولمشدر منه

معنى التحدي طلب المعارضة فيما جعله شاهدا
عند الدعوى وتعجيز الغير عن الاتيان بمثل ما ابداه
يقال تحدى فلان فلانا اذا نازعه للغلبة
منه

تجويز اولنسه معجزه ايله ملتبس ومشتبه اولمق لازم اولور ديولر وارباب الباب‌ه خفي دكلدر كه آنفا بياني اولندوغي اوزره معجزه مقارنت تحدي ايله مشروط اوليجق التباس شبهه‌سي برطرف اولور وبو دخي معلوم اولا كه كرامتي تجويز ايدنلردن بر جماعت كرامتك اوليادن قصد واختيار ايله صدورني تجويز اتميوب بعضيلري دخي علي قضية الدعوي صدوري مستحيل اولوب ولي ادعاء ولايت معرضنده اظهار كرامت ايله اثبات مدعا صددنده اولمق مرتبه‌سي ولايتدن سقوطنه باعث اولور ديمشلردر وبعضيلري دخي كرامتك معجزه جنسندن اولدوغني تجويز اتمشلردر مثلا انفلاق بحر واحياي موتي كبي معجزه‌دن فوقي ~~مجرد~~ مجرد تحدي ايله اوليمق بو وجهله اولمغه قرار ويرمشلردر لكن امام فخر بو قولي تزييف ايدوب كرامت ومعجزه بيننده فرق وامتياز انجق مقارنت تحدي ايله اولدوغني تأييد وتوثيق ايدوب جميع خوارقك علي وجه الكرامت صدورني تجويز ايدوب انجق بعض خوارقك علي طريق المعجزه نبيدن صدوري حالنده غيريدن صدوري ممتنع اولدوغنده نص قاطع ورود اتمش اوله مثلا قرآن كريم كبي كه ابهر معجزات ايدوكي سابقا بو مجلده ذكر اولنمق صددنده

خصايص محمديه‌نك اولدوغي بيان اولنمش ايدي ومفصلات كتب كلاميه مشتمل اولدوغي اوزره جمهور اهل سنت مبحث كرامتده اثبات دلائل عديده اقامت ايدوب از جمله كرامتك جواز وقوعني اثباتده استدلال ايتدوكلري ادله‌دندر كه وقوعي قديما وحادثا اشخاص كثيره مشاهده‌لري ايله مثبت اولوب ووقوع مستتبع جواز اولدوغي حيثيتيله كرامت اگر نفسنده جائز اولمسه وقوعي دخي ممتنع اولور ايدي پس لازمكه استحاله واقعدر بطلاني متحقق اوليجق ملزومكه عدم جواز كرامتدر آنوك دخي بطلاني مقرر اولوب جوازي تبوت بولور ووقوعني اثباتده احتجاجه صالح اولور ائمهٔ فن آثارنده ايراد اولنان وجوه استدلالدندر كه بعضي نص ايله ثابت اولوب بعضينك دخي تفصيلي اگرچه اخبار آحاد ايله در معناسي كثرت طرق روايتي سببيله مرتبهٔ تواتره واصل اولور يعني اول معنايي افاده ايدر تعبيرات متغايره ايله احاديث واخبار كثيره اوزره وقوع بولوب اول معنا متواتر اولمشدر از جمله نص ايله ثابت اولان اخباردن بريسي قصهٔ حضرت مريمدر كه ولادت حضرت عيسي صلوات الله تعالي علي نبينا وعليه ده هرنه وقتده كه حضرت زكريا عليه الصلوة والسلام حجره كاه مريمه داخل اولور ايدي

وحديثا نسخه

اطرافني نعم بهشت ايله مالامال بولوب استفسار و استعلام
ايتدوكده موائد الطاف الهيه دن اولدوغيني اعلام و افاده ايله
جواب ويردوكي حال اول منوال اوزره اولدوغي دخي متحقق اولور ايديكه
بو خبر وجه مشروح اوزره قرآن كريمده منصوص در و بري دخي
اصحاب كهفك مدة مديده مطعوم و مشروبسز غارده طول
مكث ايلديلركه اول دخي قرآن عظيمده مذكور اولان حكايادندر
و بري دخي قصه آصفدركه قبل ارتداد الطرف زمان قليلده
عرش بلقيسي مجلس سليمان عليه الصلاة والسلامده حضور سعادتنه
كتورمشدر بو دخي كلام الهيده بيان اولنمشدر و معناسي
تواتر اولان اخبار و آثاره خود نهايت اولميوب جمله دن بري
فاروق اعظم حضرت عمر ابن الخطاب رضي الله تعالى عنه
حضرتلرينك توسيع دائره ممالك اسلام قصديله
جيش مسلمينه بر سريه ده ساريه يي امير نصب ايدوب
بعث و ارسال ايتدوكي مجاهدين صدق آيين ايله نهاونده
لشكر كفار ايله بينلرنده مقابله و مقاتله اولدوقده اثناي
خطبه ده منبردن حاللرينه اطلاعدن ناشي يا ساريه
الجبل الجبل ديو باعلان صوت ايله خطاب بيوردوقده ساريه نك

دخي اول

دخي اول شقه بعيده دن استماعي و اول تنبيه ايله متنبه و
ايقاظي باعث نصرت و ظفر اولدوغيدر و كذلك حضرت عمر
رضي الله عنه دن ارسال مكتوب ايله جريان نيلده روايت
اولنان قصه مشهوره و خالد بن الوليد رضي الله عنه نك
شرب سم ايدوب متضرر اولمدوغي و جعفر طيار ابن ابي
طالب رضي الله عنه دن و لقمان سرخسيدن منقول اولان
بر هوا مشي و طيران و سلمان فارسي ايله ابو الدردا رضي
الله عنهمانك اثناي طعامده بينلرنده موضوع اولان
قصعه دن صوت تسبيح استماع اولندوغي مثللو اخبار
كه اصحاب گزين و بالخصوص خلفاي راشدين رضوان الله
تعالى عليهم اجمعين حضراتندن و كذلك سائر اصحاب كشف
و شهود و اولياء صلحاء مسلميندن مشاهده اولنان كرامات
باهره دركه معشار عاشري بو مجله يه گنجايش پذير اولمق
باهر الاستحاله ايدوكي كتب و اخبار و سير و مناقب مشايخ
كرام تحقيقنده تأليف اولنان مؤلفاتي متتبع اولنلر
ايچون ظاهر و باهر در و امام نسفيدن منقولدركه
كعبه مكرمه شرفها الله تعالى ولي الله دن بعض

اولیاء کرامی زیارة اتمك روایتی اولنمشدر بو مقوله اخباری
تصدیق ایدوب وقوعنه تسلیم جائز میدر دیو سؤال اولندقده
اهل ولایت ایچون علی سبیل الکرامة اولمقوله نقض عادة اهل
سنت قتنده جائز اولوب تلقی بالقبوله شایان و حقیقدر دیو
جواب ویرلمشدر و بو بابده ارباب خلافك زعم فاسدلری
اوزره ادعای امتناع کراماتده ایراد اتدوکلری ادلهٔ واهیهٔ
اجوبهٔ متعدده ایله مجاب و مزیف اولدوغی کتب کلامیه
مفصلاتنده مذکور اولوب محتاج بیان اولمدوغی جهتدن
بو رساله ده ایراد اولنمیوب مفصلاته حواله قلندی
محلنده مطالعه اولنه **التذییل** بو محلده اطلاعی واجب اولان
تحقیقاتدندر که نبوة البته ولایته مقارن اولمق امر
مقرر اولوب انبیاء کرامك رتبهٔ نبوة و ولایتی جامع و حائز
اولدوقلری محقق اولوب هیچ ولی ایچون رتبهٔ انبیایه بالغ
اولمق محال ایدوکی متیقن اولور کذلك مرتبهٔ ولایتدن
درجهٔ کماله وصول سببیله سقوط تکالیف اولمق کلام جهال
اولوب اعتقادی جائز دکلدر زیرا انبیاء عظام بالخصوص
حضرت مفخر انام علیه افضل الصلوة والسلام اکمل جمیع ناس

ایکن

ایکن آنلردن تکلیفات ساقط اولمیوب بلکه دخی اتم واوفر
اولدوغی مقرر ایکن سایردن سقوطی ظاهر الامتناع ایدوکی
ارباب الباب یه خفی و مستور دکلدر پس اهل اباحت و الحادك زعم فاسد
لری اوزره ولی ایچون صفای سریرة و اخلاص سببیله درجهٔ
کماله واصل اولدوقده اندن امر و نهی ساقط اولوب مقترف
معاصیدن وارتکاب کبیره ایله دخول ناردن احتماللندن سالم
اولور دیدکلری ظاهر الفساد اولوب بطلانی بیانه محتاج
دکلدر و بو دخی معلوم اولا که نبوة بالاتفاق انبیادن غیرك
ولایتندن افضل ایدوکی قرار داده اولوب انجق بعضیلری
نبوتده خلقك مصالح دنیویه و اخرویه سنه قیام
و نفس مشاهدهٔ کرام ملائکه تحقق جهتیله انبیاء
عظام حضراتنك نبوتلری طرفی ولایتلری طرفندن
افضل و اشرف اولمق طرفنه ذاهب اولمشدر و بعضیلری دخی
ولایتده متحقق اولان معنای قرب و اختصاصك ذوات
مقدسهٔ انبیاده غایت کمال اوزره اولدوغی جهتی
ملاحظه ایله ولایتلری طرفی ارجح اولمق جانبی
اختیار اتمشلردر والله سبحانه و تعالی جل شانه اعلم

المنهج السابع من المسلك الرابع سحرك و اول مقوله بعض خوارقك حقيقتلرى بيانى و تحقيقنده در

المقدمة

سحر اول امر خارق العاده اظهارندن عبارتدر كه نفوس شريره دن اعمال مخصوصه يه مباشرة ايله صدور ايليه و اصلنده قابل تعليم و تعلم اولوب صاحبى ظاهرًا و باطنًا رجس ايله متصف و دنيا و آخرتده قريني خزي و خسراندر و اهل حق قتنده بحسب العقل وجودى جائز اولوب آيات و اخبارده ورود ايدوكى اوزره وقوعى متيقندر و ارباب اعتزال سحرك مجرد تمويه و تخييل مقوله سندن اولوب شعبده بازلر كبي خفت حركات دست و اخفاى طرق حيل مقوله سندن اولمق طرفنه ذاهب اولمشلردر

تمويه اي تلبيس

المقصد

كتاب كنز الاسرارده ايراد اولندوغى اوزره كاهى سحردن مشاهده اولنان اثر جناب حق جل و علانك خلق اتمسيله نفس الامرده موجود اولان امور دن اولوب و كاهى تخييلات محضه قبيلندن اولور و سحرده اول مرتبه يى دخى تجويز اتمشلردر كه اوهامه مستولى اولوب قوت وهميه زمان يسيرده مضي سنين عديده و وقت

قليله انقضاى اعصار مديده تخييل ايليه و كاهى آثار سحريه اصحاب افكاردن سلب فكر صحيح ايتمكله مسحورلك حالى نائملك حالى كبي اولوب مسلوب الشعور اولور و ائمهٔ فن اتفاقلرى اوزره سحرك تصرفاتى احياء موتى و ابراء اكمه و ابرص و انطاق جامد مرتبه سنه بالغ اولمق محالدر و شهاب قواتي اعمال سحريه ايله تغيير صور و اشكال و تبديل حقايق و ماهيات مثلًا تصرفاتى ممكن اولوب اشخاص انسانيه يي صور بهايمه نقل و تحويل و ايجاع قتل مرتبه سنه قدر حصولني تجويز اتمشلردر

ايجاع اي جوع شديد

سيميا و هيميا و انواع امثالى بعض اعمال آثارى بيانندهدر

بعض ائمهٔ ثقات سيميا و هيميايى دخى اقسام سحردن عد اتمشلردر سيميا اول علمدن عبارتدر كه خواص ارضيه و كلمات مخصوصه اجتماعيله بعض تخييلات عجيبه يى موجب اوله و هيميا اول خواص مقوله سنه اطلاق اولنور كه اتصالات فلكيه آثار سماويه يه اضافت ايله بعض تخييلاتى مستتبع اوله و كذلك كنز الاسرارده مصرح و منصوصدر كه

سیمیا وهیمیا وآنلر مثللو بعض خواص حقایق ایله استعانت اولنمق مطلقا کفر اولمیوب ولکن اکثر موجب کفر اولان اعمال واقوال ایله استحصال اولنورسه ایجاب کفر ایتدوکی مقرر اولور لکن مناجات ایله اولدوغی تقدیرجه موجب کفر اولمیوب بلکه معاصی عدادندن دخی اولماز ومستجلب نفع اولدوغی تقدیرجه خود بلکه عاملی مثاب ومأجور اولور بو تفصیلدن اقسام ثلاثهٔ مذکوره نیک انواع سحرده عدم دخولی ارباب البابه خفی دکل بلکه ظاهر وباهر اولور وبو مقوله اعمالدن طلسمات واوفاق ووفق وعزایم ونفوس وحقایقه منسوب اولان خواص ایله استعانت واستخدامات موجب کفر اولمدوغی خود کتب موثوقهده منصوص ومصرحدر **الطلسمات** طلسم اول اعماله اطلاق اولنور که کواکب وافلاکه تعلق خاص اولان اسماء مخصوصه اجسام مخصوصهیه نقش اولنه وبعض محققین تقریری اوزره علم طلسمات شول علمدرکه انکله استعانت سببیله قوای عالیهٔ فعالهیی قوای سافلهٔ منفعله ایله تمزیج طریقنه اطلاع حاصل اوله وبعضیلر طلسم عقد ممتنع الانحلال معناسنهدر دیمشلردر **علم وفق** شول علمدرکه

اعدادک ویا حروفک مناسب اوزره تمزیجی کیفیتیدن باحث اوله اول حیثیت ایله که تعدیل مذکور وساطتی جهتندن قوابلدن بحسب ما یراد مؤثره اولان ارواح ایچون انکا تعلق حاصل اوله **ورقا** بودخی اول الفاظ مخصوصهدرکه بعض امراض وآفاتدن استشفا اولنه واول عملکه ضرر حدوثنی موجب اوله رقیه مقولهسندن اولمیوب سحر قبیلندن اولور والفاظ رقیه کما هی ما هو المشروع ایله اولور سورهٔ فاتحهٔ شریفه ومعوذتین کبی وبو صورتده بحسب الشرع آنوک استعمالی جائز اولدوغی مقرردر لکن موجب کفر اولان الفاظ ایله اولدوغی صورتده ایجاب کفر ایدوکی محقق اولدوغندن ناشی معناسی نامعلوم اولان کلمات ایله استعانتدن بعض ائمهٔ دین منع وتحذیر ایتمشلردر **واما عزایم** اول الفاظه مداومتدرکه لغات مشهورهدن اولمدوغی جهتدن معناسی فهم اولنمیوب واول الفاظه مواظبتدن ایکی شخص بینلرنده حصول الفت ومحبت ویاخود مریض ایچون حصول شفا مطلوب اوله وبعض ثقات مؤلفاتنده مذکور اولدوغی اوزره عزایم اول اسمادرکه قبائل اجنهیه

موکّل اولان ملائکه یه اتکاله قسم اولنوب دعوة اولنه زیرا حضرت
سلیمانه صلوات الله علی نبینا وعلیه بعض اجنّه نیک مفاسدنه
مطلع اولدقده جناب حق عزّ اسمه دن رجا واستدعا
قلدیکه قبائل اجنّه دن هر قبیله یه بر ملك تعیین اولنه تاکه
متصدی وفساد اولان اجنّه یی فساددن منع وزجر ایله
ضبط وحفظ ایلیه عزیمت خوانلرك تلاوة اتدوکلری
الفاظ اول ملائکه نیک اسملریدر **واما خواص الحقایق**
جناب حق جلّ شانه نیک اصناف موجوداتده ایداع وادجاع اتدکی
خصایصك عبارة اولوب بعض معلوم ومشهوردر نارك احراقی
وسقمونیانیك مسهل اولدوغی کبی وبعضی دخی معلوم اولمیوب
کمی بعض افرادك معلومی اولور اکسیر اطلاق اولنان حجر مکرّمده
ایداع اولنان خاصه کبی **واستخدامات** بودخی اول تدبیردن عبارتدرکه
اوقات مناسبه ده بخور مخصوص استعمالیله روحانی استنزال
وتسخیره تصدی اولنه وارباینك زعملری اوزره اعمال
شاقه یه تحملیله استحصالده بو وجهله مباشرتك دخل
عظیمی واردر وبو مقوله تصرفات خواص عنصریه یه استعانتی
اولورسه نیرنجات اطلاق اولنوب نسیمیا خفیه اعمالیله اولورسه

حیل هند تسمیه اولنور **فصل فی اصابة العین** اصابت
عینك بین الناس کثرت وقوعیله امکانی وشهرتی اقامت دلیله محتاج
دکلدر وحقیقتی بو وجهله بیان اولنمشدرکه بعض نفوسده بو خاصه
مودع اولوب بعضنه مقوله نسنه یی استحسان ایدرسه بر آفت اصابتی
مستتبع اوله بوبابده عنعنهٔ رواة ثقات ایله روایت اولنان احادیث
نبویه دندرکه حضرت رسالت پناه صلی الله تعالی علیه وسلم العین
حق وبر حدیث شریفده دخی العین یدخل الرجل القبر والجمل
القدر بیورمشدر وبعض ائمهٔ دین تفسیر وتحقیق اتدوکلری
اوزره آیات قرآنیه دن ● وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك
بابصارهم لما سمعوا الذکر ویقولون انه لمجنون وما هو
الا ذکر للعالمین ● نظم کریمی عین خصوصنده نازل اولمشدر
وعهد رسول الله صلی الله علیه وسلمده قبیلهٔ بنی اسد
رجالی اصابت عین ایله مشهورلر اولوب کفار قریش خذلهم
الله اول نور حدقهٔ بصیرت وبینش وسرو سدره خرام
حدیقهٔ آفرینش حضرتلرینی حاشا اضرار قصدی ایله
قبیلهٔ مذکوره دن اول شیمهٔ ذمیمه ایله مشهور اولان برقاج
نفر اشخاصی تسلیط اتمشلر ایدی لکن بحفظ الله تعالی

حرز حصین صیانت الهیده محفوظ اولوب اول شرذمهٔ خبیثه نیك مكر و ضررندن مصون اولمشلر ایدی وجه مذكور اوزره بو روایت ائمهٔ تفسیر و حدیث آثارندن مؤلفات موثوقه سنده مسطور و مصدقدر **التذییل** ذكر اولنان خوارق مقوله سی افاعیل عجیبه اهل حق قتنده محض صنع الهی ایله اولمق قرار داده اولوب فلاسفه قتنده تأثیرات نفوس مقوله سندندر و بو بابده اولوجهله تحقیق كلام اولنمشدر بعض نفوس قویه ایچون بدن آخرده بلكه حیوان آخرده قوت تأثیر حاصل اولوب ازالهٔ امراض و دفع موذیات مثللو تصرفاته قادره اولور و نفوس خیرهٔ قویه دن اولوب طلب خیر ایله جناب قدسه توجه و رعایة مبادرت ایتدوكده بعض ممكناتك وجود طرفنی ترجیحه باعث اولمق جهتیله نتیجه ذوات و حوادثه سبب ظهور اولمق امر مستبعد دكلدر **فصل فی حقیقة الرؤیا** رؤیانیك حقیقتیكه نفوس انسانیه نیك حالت نومده اولان ادراكاتندن اول منوال اوزره تحقیق اولنمشدر كه دائما مدركات حواس اولان امور محسوسه یی تفكر و تخیله اشتغال و احوال جسمانیه یه انهماك جواهر روحانیه و ذوات مقدسهٔ عالیه یه اتصالدن

مانع عوایق

مانع عوایق اولوب انجق حالت نومده حامل قوت حس اولان روح حیوانینك انحباسی سببیله حواس راكده و معطله اولمقدن ناشی نفس ایچون اول جواهر عالیه یه اتصال حاصل اولوب آنلرده مودع اولان صور اشیا نفسنده دخی منطبع و مرتسم اولور اما بعض نفوسك قوتی كامله اولوب تدبیر بدنه اشتغال مبادئ عالیه یه یعنی مجردات علویه یه اتصالنه مانع اولماز و قوت متخیله دخی حس مشتركی حواس ظاهره دن استخلاصه قادره اوله جق قدر قوی اولمق سببیله آنلرك ایچون حال یقظه ده دخی مبادئ مفارقیه اتصال حاصل اولور و اول جهتدن آنده بعض مغیباتك صورتی منطبعه اولور بعد ذلك متخیله یه افاضهٔ اثر قلوب ایدن حس مشتركه انتقال و وقوع بولور و بو وجه اوزره اولان اطلاع كاهی اصوات لذیذه و كاهی اصوات هائله استماعیله و كاه اشخاص انسانیه دن و كاه ملائكه دن و یاخود اجنه دن تلقی طریقیله اولوب كاهی هاتف غیبیدن اخذ و استماع ایله حصول بولور

المسلك الخامس فی احوال المعاد والنشئة الاخرویة و فیه مقدمة و مباحث و تسعة مناهج **المقدمة** مقدمه بیانن

وايضاح اولندوغي اوزره انبياء عظام عليهم الصلوة والسلامك
ذيل عفتلري شائبه مين وكذبدن مبرا اولدوغي محقق اولمغين
آنلردن تلقي اولنان اخبار واحكامك صدقي معلوم ومجزوم
اولوب تصديقي واجب اولور باخصوص جناب اصدق القائلين
وخاتم الانبياء والمرسلين صلي الله تعالي عليه وعلي آله
وصحبه وسلم اجمعين جنابندنكه اشرف جميع رسل وانبيادر
استفاضه اولنان ماء الحيات نوابغ الكلام احاديث قدسيه
تلقي بالقبوله شايان وحقيقي اولوب واجب التصديق ايدوكي
اولويتله معلوم وهو امرك وقوعيكه نفس الامرده
ممكن اوله يعني نظر وعقلده جائز اولوب منافي مقتضاي
عقل اولميه وبو صادق القولدن دخي ورودايله تصديقي
وقبولي واجب اولور فلهذا قيامتي وجنتي وناري وميزان
وحشر وصراطي وصحايف اعمال وسائر امور اخرويه يي كه
اصلنده قدرت الهيه مقتضاسي اوزره امر ممكن اولوب
اخبار نبويه ده دخي وارد اولمشدر تصديق وقبولي واجب
اولوب منكري اكفار اولنور وكتب فقهيه معتبراتنك سير حاويده
مذكوردركه بني آدمدن غيري حيواناتك يوم قيامتده محشور

اولمق

بو مسئله مضمون المذكور اوزره كتب فقهيه دن
فصول عمادي ومحيط وذخيرة الفتاوي ده
مسطور ومصرحدر

العجم بفتح العين وسكون الجيم
بمعني غير ناطق
وسكون [illegible]

اولنمق اوزره اعتقاد ايدن كمسنه نيك حكمي ابن عمر رضي الله
تعالي عنهما جنابندن سؤال اولندوقده مسئله حشر حيوانات
عجم اختلافيده اولمغله اكفار اولنميوب لكن بني آدمه دخي بو وجه
اوزره اعتقاد ايدر العياذ بالله تعالي بلا خلاف كافر اولور ديو
جوابه تصدي بيورمشلردر **مقدمه مهمه بحث حقيقة روح**
حقيقة روحدن بحثك جواز وعدم جوازنده بين الائمة
الاعلام اختلاف واقع اولوب فقهادن بر طائفه عدم جوازنه
ذاهب اولمشلردر ومدعالرين اثبات صددنده ايات قرآنيه دن
يسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربي وما اوتيتم من
العلم الا قليلا نظم كريميله احتجاجه تصدي ايدوب آية
مذكوره ده حقيقة روحي بياندن اضراب اولنمق وامر رباني يه
حواله قلنوب من امر ربي عنوانيله ورود اتمك دلالت ايدركه
روح اصل ماده سز قول كن تعلقيله حصول بولان اعياندن
اوله وحال شاني بو منوال اوزره اولان شيئك حقيقتنه اطلاع
جناب حق جل ذكره يه مخصوص اولوب غيري ايچون محال اولدوغي مقرر
وما اوتيتم من العلم الا قليلا قول كريميله افاده اولنمق دخي
بو معنايي تاييد ايدوب آية مذكوره ده حقيقة روحدن بحثي منع

وتهيه اشارة واردر ديو تكلمدن امساك طرفنى اختيار
اعتشلردر وكتب تفسيرده بيان اولندوغي اوزره بو آية كريمه نك
سبب نزولي اولدر وايتكه اخبار يهوددن بر جماعت حضرت سرور
انبيا عليه الصلوة والسلام جنابني امتحان قصديله مشركين
قريشه تعليم والقا قلديلركه اصحاب كهفدن وذو القرنين
احوالندن وروحك حقيقتندن سؤال ايده لر اكر تورينده
مذكور اولدوغي صورتده كه قصه اصحاب كهف وذو القرنين بياني
اولنوب حقيقة روحي بيانن صددنده ابهام اولنمشدر كلامي
موافق اولور يعني سؤال اولنان امورك بعضني سنده جوابه
تصدي قلوب وبعض آخري بيانه تعرض اتمونسه رسول صادقدر
واكر مجموعنه جوابدن عاجز اولوب وياخود جمله سنده جوابه
متصدي اولورسه علي كل التقديرين تورينده بيان اولندوغي
صورتده مخالف اولدوغي جهتدن حاشا نبي دكلدر ديمشلر
ايدي پس وحي الهي ايله قصه اصحاب كهف واحوال ذو القرنين
بيان اولنوب حقيقة روحي بيان معرضنده ابهام اولندوقده تورينده
بيان اولندوغي صورتده موافقتي محقق اولمشيدي پس كتب
الهيه ده حقيقة روح بيان اولنميوب اطلاعي مستحيل ومتعذر

اولدوغني

اولدوغني افاده ايدوب روح حقيقتندن بحثك عدم جوازي
ثابت اولور ديمشلردر واما اكثر محققين جوازنه ذاهب اولوب
حقيقتنه اطلاعك دخي امكاننه قائل اولمشلردر وآية
مذكوره ده بحث مزبوردن نهيه دلالت كل بلكه روحك اصل
عالم خلق اولا عالم امردن منبعث ايدوكنه دلالتي متضمن
اولدوغي جهتدن حقيقة روحي بيان وايضاحه اشارة واردر
ديمشلردر وقول ثاني قول اولدن اصوب وارجح ايدوكي كتب
كلاميه دن مؤلفات موثوقه ده مسطور ومصرحدر ودخي
بعض محققين تقريرا اوزره اولوجهله اثبات اولنمشدركه آية
مذكوره ده روحك حالي ابهام اولندوغي نه آنوك حضرت رسالت
پناه صلي الله تعالي عليه وسلم حضرتلرينك معلوم سعادتلري
اولميوب نفس الامرده حقيقتنه اطلاع محال اولدوغي جهتدن اوله
بلكه صعوبت فهمي وياخود مخاطبينه اعلامده عدم فائده سببيله
اولوب وياخود اصلنده سؤال روحك قدم وحدوثندن اولاكه
بو صورتده جواب سؤاله مطابق اولوب جوابك مفادي روحك
حدوثني اعلام اولمش اولور يعني من امر ربي كلامنك فحواسي
روح امر الهي وتكوين رحماني ايله موجود ومحدوثدر ديمك اولور

وبعض مفسرینڭ روایتی اوزره بو آیۀ کریمه‌ده مذکور اولان
روحدن جبرائیل علیه الصلوة والسلام مراددر بعضیلری دخی
ملائکه‌دن اعظم واکبر اصناف مخلوقاتدن بر نوع مخصوصڭ
اسمیدر دیو بعضیلری دخی قرآن کریم مراد اولنوب امردن وحی
اراده اولنمق روایتنی اختیار اتمشلردر وبو ذکر اولنانده آیات
اوزره آیۀ مذکوره ما نحن فیه دلیل اولماز **التذنیب** وبو دخی — التذنیب بر نسنه‌یه قویروق اتمك معناسنه‌در منه
معلوم اولا که عرف شرعده روح بر قاچ معنایه وارد اولوب اولا
قرآن کریمه اطلاق اولنمشدر که جناب حق جل وعلا • وکذلك اوحینا
الیك روحا • بیورمشدر ثانیا حضرت جبرائیل علیه السلامه اطلاق
اولنوب کلام الهیده • نزل به الروح الامین • وارد اولمشدر ثالثا
حضرت عیسی صلوات الله تعالی علی نبینا وعلیه جنابنه اطلاق
اولنمشدر • وروح منه • قول کریمنده ورود اتدوکی کبی رابعا
باطن شخص انسانی اولان امر ربانییه اطلاق اولنمشدر که حقیقت
انسانیه ~~الهیه~~ آندن عبارتدر وآیات قرآنیه‌دن • یسئلونك
عن الروح • قول کریمنده وارد اولان روحدن مراد اولنان
اولدر که وبو معنای اخیرده استعمال اولندوغی اعتبار ایله
روح بعض ائمه اختیار اتدوکلری اوزره نفس وقلب وعقل

ولب

ولب لفظلرینه مترادف اولوب بعض محققین بو ذکر اولنان
الفاظلرڭ هر بری ایچون بر معنای مستقل اثبات ایدوب بینلرنده
ترادفی نفی وانکار اتمشدر **بیان حقیقة روح** حقیقت روحده
اختلاف کثیر وقوع بولوب اقوال عدیده وارد اولمشدر حتی
بعض افاضل بو بابده یعنی روحڭ حقیقتنی تعیین وایضاحده
وارد ایدن اقوال متخالفه‌نڭ اوچیوز عدد قوله بالغ اولدوغنی
تصریح اتمشدر وبو اقوال متخالفه بیننده معتدبه اولان اوچ
قولدر قول اول امام الحرمین واکثر محققین اهل سنت اختیار
اتدوکلری قولدر وآنلر روحڭ جسم لطیف نورانی اولوب نارڭ
فحمده وماء ورده سریانی کبی بدنده ساری اولمسنه ذاهب
اولمشلردر وعادة الهیه‌نڭ جریانی اولوك اوزرینه درکه بدنڭ
حیاتی انکله اتصاله مربوط اوله دیرلر وقول ثانی اولدر که روح
جسم انسانی کبی بر جسم اوله وجمله اعضا وجوارحده وشکلده
بدنڭ عینی اولوب نماسی ایله نامی وذبولی ایله زائل اوله وبو قول — الذبول بمعنی صولمق
منقول معتبر اوزره ابن حبیب وابن حزمدن منقول اولوب آنلرڭ
مختاریدر وقول ثالث اولدر که روح مجرد اندنا اولوب جسم
وجسمانی اولمیه وبو مسلك محققین اهل سنتدن حجة الاسلام

امام غزالي وراغب اصفهاني وحليمي وابوزيد دبوسي وكثر
متصوفانك اختيار اتدوكلري مسلكدر وبوزمره نيك
مختاري اوزره روح هيكل محسوسه مغاير بر جوهر مجرد
اولوب ابدانه نه متصل ونه منفصل ونه خارج ونه داخلدر
اما بعض مؤلفات كلاميه ده ذكر اولندوغي اوزره قاضي
قلانسيدن منقول اولان قول كه روح ونفس بدندن فضله
بر امر زائد حقيقي اولميوب بلكه حياتدن عبارة اوله يعني
بر امر معنوي نسبي دن اولوب ذوات حقيقيه دن اولميه
بو قولك حقيق دكلدكي عقول سليمه اصحابنه ظاهر
وباهر اولوب ادلهٔ قطعيه ايله مدللدر ازجمله بو قولك
شريعهٔ شريفهٔ محمديه ده بلكه جميع كتب سماويه ده وارد بعض
احكام واحواله منافاتيدر ارواحك موت حالنده بدندن
مفارقتي وانفصالي وبدندن مفارقتدن نصكره بدن فنا
بذير اولوب روحك بقاسي كبيكه كثيرا كتب الهيه ده بو وجه
اوزره در روحك بحسب الذات اتصال وانفصال مثللو احواله
قابليتني اقتضا ايدوب كرك اجسام وكرك مجردات مقوله سيندن
اولسون بهر حال ذوات حقيقيه دن اولمق مقرر اولوب قاضي

قلانسيدن

قلانسيدن منقول اولان قوله منافاتي متبين اولور **التكملة**
ارواحك حدوثي بياننده در جمله اهل ملت اتفاقلري اوزره
جميع ما سوى الله حدوث ذاتي وزماني ايله محدث اولدوغي
جهتدن ارواحك دخي حدوثي مقرر اولمشدر لكن وقت حدوثي
تعيينده اختلاف واقع اولوب بعض محققين ابدانك حدوثي
وقتنده خلق وايجاد قلنمشدر ديمك اوزره بو آيه كريمه ايله
استدلال اتمشلردر كه جناب حق جل وعلا • ولقد خلقنا
الانسان من سلالة من طين • نظم كريمي ايله تكوين جسم
انساني بيان بيوروب وآنك عقيبنده • ثم انشأناه خلقا آخر
بيورمشدر كه خلق روح مراد اولنمق اوزره مفسردر بعضيلر
حدوثي ابداندن مقدم ايجاد اولنمق طرفني اختيار ايدوب
بو حديث شريف ايله استدلال ايدركه قال النبي صلى الله
عليه وسلم • خلق الله الارواح قبل الاجسام بالفي عام •
ومسلك اول سالك اولنلر مدعالرين اثبات صددنده
استشهاد اتدوكلري آيه كريمه ذكر اولنان معناي سابقي
افاده ايتمكده نص صريح اولميوب مسلك ثاني يه سالك
اولنلرك مدعاسي اثباتنده استشهاد اتدوكلري

حدیث نبویده منصوص ومصرح اولمغله قول ثانی ترجیح اولنمشدر
ونفسک حدوثنی اثبات واختیارده ارسطوطالیس واتباعی
اهل ملته موافقت ایدوب سائر فلاسفه قدمنه ذاهب اولمشلردر

المنهج الاول من المسلك الخامس آنفا ذکر وایراد اولندوغی
اوزره ضروریات دینیه دن اولمغله تصدیق واذعانی لازم
اولانی واجبات دن بری دخی قیامت وحشر ونشر ومعاد جسمانی
یه اعتقاد جازم ایله تصدیق وتسلیمدر **فائده** قیامت لفظی
اصلنده قیام معناسنه مصدر اولوب یوم قیامت اموات قبر
لردن قائم اولدقلری وقتدن عبارتدر وبعض اصحاب
تألیف قیامت قیما لفظنک معربیدر وقیما لفظ سریانیدر که
قبردن قیام معناسنه اولور دیمشلردر ویوم قیامت قرآن کریمده
اسامی عدیده ایله مذکور اولمشدرکه تعداد اولنور یوم
الجزا ویوم التلاق ویوم الجمعه ویوم المیعاد ویوم البعث
ویوم الحساب ویوم الحاقة ویوم التناد ویوم الساعة ویوم
اسامی اون عدد اسمدر وکثرة اسامی عظم شانه مسمایه
دلالت ایدر ایدوکی محتاج بیان دکلدر ونشر لفظی خلقی بعد
الموت بعث واحیا معناسنه اولوب حشر موقف حسابه واندن

جنت وناره

جنت وناره سوقی معناسنه در ومعاد لفظی اصلنده عود معناسنه
مصدر ویاخود اسم مکان ویا اسم زماندر ونشئه اخرویه
وجنت معناسنه اولوب وکاه اولورکه وقت مفارقتدن روحک اصحاب
جنات جنته واصحاب جحیمک جحیمه دخولکری وقتنه
دکین وقوع بولان احوالکرینه اطلاق اولنور وکاهی مفارقت
روحدن آخرتده الی ابد الاباد مشاهده اولنان احوالکرینه
اطلاق اولنور عند البعض مطلقا فنادن صکره وجوده
رجوع معناسنه اولوب بعضیلر قتنده دخی بدنک متفرق ومتلاشی
اولدوقدن صکره حالت اجتماعنه ویاخود بعد الموت حیاتنه عوده
ورجوعندن عبارتدر وجمهور اهل سنتک مختارلری اولدرکه
معاد روحک بدندن مفارقتندن صکره ینه بدنه عودتندن
عبارة اوله ومعاد ایکی معنا ایله متعارف اولوب بری معاد
جسمانی وبری معاد روحانیدر ومعاد جسمانی روحک
ینه بدنه عودتندن عبارتدرکه مفارقت ایدوکی بدنک فی الحقیقه
یاخود بحسب الشرع والعرف عینی اوله ومعاد روحانی نفس ناطقه
نک تعلق تدبیر وتصرف ایله متعلق اولدوغی بدندن قطع
پیوند تعلق اتدکله مفارقتندن صکره لذات روحانیه ایله

متلذذ والام عقليه ايله متألم اولدوغندن عبارتدر

مبحث عادة المعدوم وما يتعلق به تحقيق

مبحث معاد صددنده بيانی فهم اولنان مقدماتدن بری دخی مسئلهٔ اعادهٔ معدومدر وآنوك تحقيق اولوجهله مبيندركه اجسام بعد الموت متبدد ومتفرق اولدوقدنصكره جمع واعادهسی مستحيل اولميوب جائز وممكن اولدوغنده جميع عقلا متفقلردر لكن اعدام جسم اولندقدنصكره تكرار ايجادی ممكنميدر دكلميدر انده اختلاف واقع اولوب حكما وكراميه ومعتزلهدن ابو الحسين بصری امتناعنه ذاهب اولمشلردر واما ائمهٔ اهل سنت بالاتفاق جوازی طرفنه ذهاب ايله اثبات مدعا ايتمشلردر واتفاق اوزرهدرلر بعد التفرق جمع وتأليفی وهم بعد الاعدام ايجادی ايكسينی دخی تجويز ايدوب لكن حشرك وقوعی بعد الاعدام ايجاد طريقيلهميدر ياخود بعد التفرق جمع وتأليف طريقيلهميدر اختلاف ايدوب بعضيلری قول اولی يعنی حشر وبعثك ايجاد بعد الاعدام طريقی اوزره اولدوغنی اختيار ايتمشلردر وبعضيلر قول ثانی يی يعنی حشر وبعثك جمع بعد التفرق طريقی اوزره اولدوغنی اختيار ايدوب

التبدد والتنشر
يعنی نابديد پراكنده اولمق

وامام

وامام الحرمين توقف طرفنی اختيار ايتمشدر يعنی ذوات وجواهرك ايجون كوك بعد الاعدام ايجاد اولنمق وكوك بعد التفرق ايجاد اولنمق وجمع وتأليف اولنمق ايكسی دخی نفس الامرده جائز اولوب بعث وحشر بحسب العقل وجه اول اوزره ده اولمق ممكن وجه ثانی اوزره دخی اولمق ممكندر ولكن حشرك وقوعی بو ايكی طريقدن قنغی طريق اوزره اولدوغنی تعيين ايدر بر دليل نقلی يه ظفر بولنمدوغی جهتدن بو طرفی تعيينی نامناسب ديوب توقف طرفنی اختيار ايتمشدر واكثر متأخرين امام الحرمين مسلكنی اختيار ايدوب انوك اثرينه اقتدا ايتمشلردر والله سبحانه وتعالی اعلم واحكم **الاقوال المشهورة فی المعاد** انفا بيان اولندوغی اوزره روحك كالنار فی الفحم والماء فی الورد بدنده ساری بر جسم لطيف نورانی اولمسنه ذاهب اولان جمهور مسلمين انجق حشر جسمانی اثبات ايدوب محققين ائمهٔ اسلامدن امام غزالی وراغب اصفهانی وحليمی وابو زيد دبوسی وامام فخر الدين رازی وصوفيهدن جم غفير كه روحك مجرداتدن اولوب

اجسام معقوله سندن اولمدوغنه ذاهبلردر معاد جسمانی
وقوعنی قبول وتصدیقدن صکره معاد روحانی دخی اثبات
اتمشلردر وجمهور حکما انجق معاد روحانی اثبات ایدوب
حشر جسمانی اثبات اتمشلردر وبو زمرهدن جالینوس دخی بو ایکی
طرفدن بریسنی وقبول ورده تصدی اتمیوب توقف طرفنی
اختیار اتمشدر وطبیعیون خذلهم الله تعالی الی یوم یبعثون
مطلقا معادی وحشر ونشری انکار ایدوب جمیع حیوانات
امزجه قوا واعراضدن عبارت اولمق زعمیله بعد الموت فانی
ومنعدم اولور دیمشلردر وبو اعتقاد فاسدلری تکذیب
عقله مؤدی اولدوغی جهتدن سائر فلاسفه دخی اول شرذمه
نیک معتقد باطللرینی رد وتزییف ایدکی کندولرینی تضلیل
اتمشلردر کتب کلامیه مشتمل
اولدوغی اوزره بو مسئلهده اقوال ممکنهدن بو بش قول
مذکور ومشهور اولوب معاد روحانی ایچون قبولا وانکارا
تکلیف تعلق اتمشدر ومنکری تکفیر اولنمیوب اثباتی دخی
شرعا وعقلا ممنوع دکلدر اما معاد جسمانی ضروریات دینیهدن
اولمغله اعتقادی بحسب الشرع واجب اولوب انکار ایدنلر

تکفیر

تکفیر اولنمشدر زیرا آنوک ثبوتنده ورود ایدن نصوص کثیره
قاطعه قابل تأویل اولنمامغله ظاهر اوزرینه ابقا اولنوب تصدیقی
واجب اولور وامام فخر بعض مؤلفاتنده انصاف اولدرکه شریعت
محمدیهیه ایمان ایله انکار حشر جسمانی بیننی جمع اتمک ممکن دکلدر
یعنی حقیقة قرآن عظیم الشانه اقرار واعتراف ایدن کمسنیه ده
البته معاد جسمانیی تصدیق لازم اولور زیرا قرآن مجیدده
تکرر ورودی بر مرتبهیه بالغ اولمشدرکه تأویل بر وجهله قبول
اتمز دیو تصریح وتنصیص اتمشدر وبعض ائمه تفسیر تحقیق
اوزره سور قرآنیه که یوز اون دورت سورهدر اول مجموعدن
حشر ومعاد ذکری اولنمیان انجق اون اوچ سورۀ کریمه اولوب
باقی یوز بر عدد سورۀ کریمهده مذکور اولمشدر واول سوردن
بعض سورۀ کریمهنیک انجق بر محلنده وبعض سورهنیک ایکی
وبعضینک اوچ وبعضیلرینک دخی زیاده محلنده مذکور
اولوب وبعض سورۀ کریمهده مطلقا حشر وبعضنده
حشر جسمانی وبعضنده دخی وقوع حشره ادیان سابقه
اهالیسنک تصدیق واقرارلری ذکر وایراد اولنمشدر
السؤال طرف مخالفیندن سؤال ایراد اولنوب نیجه آیات

قرآنيه اتفاق مفسرين ايله تأويل اولنوب تنصيص متشابهاتدن
ويبقى وجه ربك • نظم كريم متلو • والسموات مطويات بيمينه
آية كريمه سي كبي آيات عديده نك تأويل واجب اولمشدر وبعض آيات
قرآنيه ده دخي جواز تأويل اولنوب بعض محققين تأويلات قرآنيه ده
مستقل تأليفلره تصدي قلمشلردر پس جائزدركه بو بابده
استشهاد اولنان آيات دخي بو قبيلدن اوله دينورسه **الجواب**
اول سؤالدن جوابك حاصلي اول وجهله تقرير اولنمشدركه تأويلك
جوازي معناي ظاهر اراده اولنمق ممكن اولمدوغي صورتده
مخصوص اولوب بو مبحثده اثبات مدعا ايچون تمسك اولنان نصوصك
ظاهرن اراده قلمق ممكن ايكن عدول اولنوب تأويله تصدي
جائز دكلدر زيرا ظواهر نصوصده من غير ضرورة عدول
ردّ نصوص قبيلندن اولوب فرقهٔ باطنيه وفلاسفه ادعا
وحمل اتدوكلري معاني يه حمل اتمك انلروك معتقد باطللرين
قبول حكمندن اولوب محض الحاد اولدوغي مؤلفات ثقاتده
مسطور ومصرحدر **تحقيق المقام** بو مبحثده بياني واجب
اولان تحقيقات بوندركه معاد روحاني وجسماني نك ايكيسنه
دخي قائل اولان محققين انجق معاد جسماني اثبات ايدوب معاد روحاني

اثبات ايتمين

اثبات ايتمين جمهور متكلمين ايكي طائفه دخي قاطبهٔ روح انسانك
بدندن مفارقت ايدوب بدن فنا پذير اولدوقده روحده فنا تطرق
ايتيوب بقاسنه متفقلردر وبو ايكي جماعت مسلكلري بيننده فرق
انجق بو وجهله دركه مسلك اولي اختيار ايدنلر تجرد روحه
ذاهب اولمغله روحك بدندن مفارقتي وقتندن يوم حشره
دكين انكيچون بدن مخلوق اولميوب قائم بنفسه بر جوهر مجرد
اولمغله اول حالده جميع مدركاتي روحاني اولدوغي جهتدن انكا
معاد روحاني اطلاق ايدرلر ووقت قيام ساعتده ينه اجساد
فانيه كالاول محشور اولوب سابقا نشئهٔ دنيويه ده اولان تعلقي
كبي انكا تعلق ايله عودتندن صكره اولان احوالنه معاد جسماني اطلاق
ايدرلر اما مسلك ثانيه ذاهب اولان جمهور متكلمين كه مطلقا
مجردات اثبات ايتميوب روحك اجسام لطيفه مقوله سندن اولمسنه
ذهاب ايتمشلردر بو بدندن مفارقتي وقتنده وقت حشره دكين
واندن الى ابد الاباد وقوع بولان تلذذ وتألمك مجموعنه معاد
جسماني اطلاق ايدرلر پس بهر تقدير روحك بعد الموت بقاسنده
جميع ائمهٔ مسلمين متفقلر ايدوكي معلوم ومتحقق اولور انجق
مقدما ذكر اولندوغي اوزره فلاسفه دن منقول اولان قول مرجوحكه

روح مهیکل مشهودك غیري اولمغله امر زائد علی البدن اولمیوب
حیات مثللو اعراض مقوله‌سندن اولمقدر آنوك ظاهرندن مستفاد
ومنفهم اولان روحك دخی بعد الموت بدن کبی فنا پذیر اولوب تکرار
وقت حشرده بدن خلق وایجاد اولدوقده روح دخی اول وقتده
ینه خلق اولنمقدر بو قولك مزیف ومردود اولدوغی حدود
بالاده مسطوردر فلیتذکر **التتمة** اکثر کتب کلامیه‌ده بو مبحث
وجه مذکور اوزره مسطور اولوب یعنی معاد روحانی
وجسمانینك ایکیسینی دخی اثبات آنفا اسملری تعداد اولنان
محققینه مخصوص اوله وسائر متکلمین مجرد معاد جسمانی
یی اثباته حصر ایدوب معاد روحانی یه قائل اولمیه‌لر اما
مؤلفات موثوقه‌ده اول وجهله مصرح ومنصوصدر که انجق
معاد جسمانی اثباتنه حصر مطلب ایدوب معاد روحانی
اثباتنه تعرض اتمه‌مك قلانسی واندن منقول اولان اقوال
مردوده قائل اولنلره مخصوص اولوب آنلردن ماعدا جمیع
متکلمین کرك روحك اجسام مقوله‌سندن اولمسنه ذاهب
اولنلردن اولسون وکرك تجردنه قائل اولان محققین
زمره‌سندن اولسون جمله‌سی بالاتفاق روحك بدندن

مفارقتندن

مفارقتندن صکره حی ودراك اولمق اوزره بقاسنده
اتفاقلرندن ناشی قاطبة هم معاد جسمانی وهم معاد روحانی
ثبوتنه قرار ویرمش اوله‌لر وبو تحقیق بعض فحول تألیفاتنده
اصح اقوال اولمق اوزره ایراد اولنمشدر **ادلة اثبات معاد
الجسمانی** معاد جسمانی وبعث اجسادك ثبوتی عند اهل الحق
بو وجهله مدللدر که ذکری سبق ایتدوکی منوال اوزره حشر
اجسام کرك ایجاد بعد الاعدام معناسنه وکرك جمع بعد التفریق
معناسنه اولسون نفسنده مستحیل اولمدوغی ظاهر وواضح اولوب
مخبر صادقدن دخی تلقی اولنمشدر فلهذا حقیقتی مقرر اولوب
اعتقادی واجب اولمشدر ونفسنده ممکن ایدوکی اول وجهله
مثبتدر که بر شیئك امکانی فاعل وقابله نظر ایله حاصل اولور
قابله نظر ایله حصولی اجزای بدن میت بعد الاعدام ایجاد
قلنمغه وبعد التفرق وجه مخصوص اوزره جمع اولنمغه وحیاته
قابل ایدوکی امر محققدر اکر قابل اولمسه دفعهٔ اولیده دخی
قابل اجتماع وحیات اولماز ایدی زیرا شیء واحدك بر وقتده
ممکن اولوب وقت آخرده امتناعی مستحیلدر واما فاعله
نظر ایله حصولی جناب حق عز اسمه حضرتلرینك هر شخصی

بعد الاعدام ایجاده واجزای بدنیه سنی بعد التفریق جمع و
تألیفه وخلق حیاته قادر ایدوکی محقق اولمغله مثبتدر واما
جزماً وقطعاً وقوعنه دلالت ایدن آیات باهرهٔ قرآنیه که مخبر صادق
تبلیغی ایله تلقی بالقبوله واجب اولمشدر از جمله حضرت حق جل ذکره
بیورور • قل یحییها الذی انشأها اول مرة اولیس الذی
خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق مثلهم • وقوله تعالی
فسیقولون من یعیدنا قل الذی فطرکم اول مرة ایحسب
الانسان ان لن نجمع عظامه بلی قادرین علی ان نسوی
بنانه قالوا لجلودهم لم شهدتم علینا قالوا انطقنا الله
الذی انطق کل شیء کلما نضجت جلودهم بدلناهم جلوداً
غیرها یوم تشقق الارض عنهم سراعاً ذلک حشر علینا
یسیر افلا یعلم اذا بعثر ما فی الصدور الآیة واحادیث
نبویه ده دخی بو مدعای مثبت ومؤید اکثر من ان یحصی
احادیث صحیحه وشریفه ورود اتمشدر وشرایع سابقه ده
دخی بو منوال اوزره بعث ونشرک وقوعی مذکور ومثبتدر ولکن
قرآن عظیم وفرقان کریمده وسائر کتب الٰهیه ده مذکور اولدیغندن
اکثر واوفر ذکر اولنور بجناب خاتم الانبیاء والمرسلین علیه افضل

الصلوة والسلام حضرتلری دخی حشر اجسادک بیان
وتفصیلنده سائر انبیا علیهم السلامدن زیاده اهتمام بیورمشلردر
وآنوک سر وحکمتنی بعض افاضل بیان ایتدوکلری اوزره قرآن
کریمک نزولی سائر کتب الٰهیه دن مؤخر وقوعی بولوب
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمک بعثتی دخی سائر انبیا والمرسلین
علیهم السلام حضراتنک بعثتلرندن متأخر اولمقله ناشی
وقت حشر ایله عهد سعادتلری بیننده بر غیر نبی دخی مبعوث
اولمدوغیدر دیو تصریح ایتمشلردر امتناع حشر جسمانی ادعا
ایدن مخالفین ضلالت آیین زعم فاسد ورأی کاسدلری اوزره
مدعالرین اثباته صددنده ایراد ایتدوکلری ادلهٔ سخیفه دندرکه
بر شخص فرضا شخص آخری اکل ایتمش اولسه مأکولک بدنی
منهضم اولسه آکلک بدنندن جزء اولسه وقت حشر
اولدوقده البته بو ایکی احتمالدن خالی دکلدرکه اول
اجزای مأکوله یا آکلک یاخود مأکولک بدنندن جزء
اولمق اوزره محشور ومعاد اولور وبو ایکی احتمالدن
هر قنغیسی فرض اولنورسه آکل ومأکولدن برسی
بتمامه حشر اولنمیوب خلاف مفروض لازم اولمغله

امتناعي متحقق اولور ديرلر بو شبهه لري اول وجه اوزره
مجابدركه وقت حشرده اعاده قلنان ابدانك اجزاء
اصليه سيدركه عمروك اولندن آخرينه دكين باقي اولوب
قابل تغير اولمان و اول مأكول اولان اجزا كه بدن آكلدن
جزؤ واقع اولمشدر آكلك اجزاء اصليه سندن اولميوب
بلكه بدل ما يتحلل اولمق اوزره آكلدن انضمام ايله
زائل اولور و بو مبحثده بعض محققين دخي بو وجهله نظم
ايراد ايدوب بو جواب مادۀ شبهه يي حاسم دكلدر زيرا اول
اجزاء مأكوله كه بدن آكلدن فضله و مأكول ايچون
اجزاء اصليه دندر جائزدركه بدن آكلده نطفه اولوب
بدن آخر ايچون اجزاء اصليه اوله بو صورتده محذور سابق
عودت ايدر زيرا بر شخصك اجزاء اصليه سي شخص
آخرك دخي اجزاء اصليه سي اولمش اولور و محقق
تفتازاني شرح مقاصدده بو سؤالدن اول وجهله جواب
تصدي ايتمشدركه بو فساد وقوعده اولوب امكانده
دكلدر و جائزدركه مقتضاي عادة الله اوزره جناب
حق عز اسمه اول تولد ايدن شخصك مادۀ وجوديه

اولان نطفه

اولان نطفه يي مأكولك اجزاء اصليه سندن خلق
ايتميوب فضله اجزاسندن ياخود غذاء آخردن خلق
ايده و محقق دوانينك بو مبحثده تحقيقات انيقه سي
اولوب مولانا عصام الدينك رسالۀ فارسيه سنده
تحقيقات عجيبه سي واردر تفصيله مؤدي اولمغله
بو محله ذكرنه تصدي اولنمدي اطلاع مراد ايدينلر
محلنده مراجعت ايليه **تذييل المبحث** بعض مؤلفات
كلاميه ده منصوصدر بعث و احيا عقلايه مخصوص
اولميوب جميع صبيان و مجانين بلكه بهايم و حشرات
و طيور دخي جمله محشور اولور حتي صاحب كشاف واذا الوحوش
حشرت نظم كريمنك تفسيرنده جميع ذي روح اولان
حيوانات قصاص اولنمق ايچون محشور اولور حتي ذباب حقنده دخي
حشر اولنور ديو تصريح ايتمشدر لكن بعض محققين
ضروريات دينيه دن اولوب اعتقادي واجب اولان انجق
اطاعتي جهتيله مستحق ثواب و عصياني جهتيله
مستوجب عقاب اولان مكلفينك حشر و بعثي اولوب
مكلف و غير مكلف جميع حيواناتك حشر و بعثنه

اعتقاد ضروریات دینیه دن دکلدر زیرا مجموعنک حشری وبعثنه دلالت ایدن خبر متواتره واصل اولمیوب مقطوع ومجمع علیه اولان ضروریات دینیه دن اولمشدر زیرا اسلاف ائمهٔ مسلمین اولان اساطین دین بیننده اختلاف واقع اولوب اجماع منعقد اولمشدر فلهذا انلرک اعتقادی شرایط اسلامدن اولمیوب واجب اولان انجق مکلفینک حشر وبعثیدر دیو تخصیص ایتمشلردر **المنهج الثانی من المسلک الخامس** ارواحک بدندن مفارقتندن صکره اولان احوالی شرح وبیانندهدر ابو المعین نسفی قدس سره ارواحک بدندن مفارقتندن صکره اولان احوالنی بیان صددنده بو وجه اوزره متصدی تحقیق وایضاح اولمشدرکه ارواح دورت صنف اولوب اولا انبیاء عظام علیهم اصناف التحیة والسلام حضراتنک ارواح مقدسه لریدر اجساد شریفه لرندن مفارق اولدوقده نشأهٔ دنیویه ده اولان صورت مستحسنه لری ایله شبیه مسک وکافور ایله سرشته بر صورت حسنه ایله متشکل اولوب بهشت برینده مأکل شهیه ومشارب بهیه ایله

تنعم

تنعم اوزره اولورلر ووقت شب هنگام سکون وراحتده تحت عرشده معلقه اولان قنادیللرده قرار وآرام ایدرلر وبری دخی ارواح شهدادرکه جسدلرندن خروج ایتدکده طیور خضر اجوافنده آرام ایدوب اطعمهٔ جنت ایله وسایر نعم الهیه ایله تنعم ایدرلر وبعد ذلک آنلر دخی تحت عرشده اولان قنادیللرده آرام ایدرلر قال الله سبحانه وتعالی • بل احیاء عند ربهم یرزقون فرحین بما آتیهم الله من فضله الآیة وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ارواح الشهداء فی حواصل طیور خضر تعلق من ثمار الجنة واما مؤمنلردن مطیع اولانلرک روحلری اکرچه ربض جنتده قرار دوتارلر اما مأکل جنتی اکل ومتعتدن ممنوعلردر انجق حدایق جنانه نظر ایتمکله التذاذ ایدرلر وبری دخی عصاة مؤمنین ارواحیدرکه بین السماء والارض هواده جایکاه ایدنمکله متمکنلردر وبری دخی ارواح کفاردرکه طیور سود اجوافنده یعنی سیاه مرغلر درونده مستقر اولوب طبقات جحیم وسجینده قرار دوتارلر بعض آثارده سجین ارض رابعه ده اولمق روایت اولنمشدر

المنهج الثالث من المسلك الخامس قبرده سؤال ملكين
وقبرك نعيم وعذابني بيانده در سؤال الملكين وعذاب قبر
ضروريات دينيه دن اولمغله قبول وتصديق واجب اولان
اموردن بري دخي جناب حضرت بارئ النسم موتى يي قبرده
احيا قلوب منكر ونكيري ارسال واول ملكين مكين ميتك
مدفون اولدقدنصكره سؤاللري در جميع اهل حق اتفاق
ايتمشلردر كه جناب خالق البرايا جل وعلا قبر ايچره
ميته متلذذ ومتألم اولاجق قدر حيات اعطا ايليه
بو مسئله ده وجه مذكور اوزره بيانلرنده مجمع عليها اولوب
انجق امواتك تكرار روحلري بدنلرينه اعاده اولنور مي
ويا خود جناب حق جل ذكره آنده بلا روح ملكينك كلاملرين
فهم ايلدك جوابه قدرت مرتبه سي بلا روح حيات اعطا ايتمكله
اعاده اولنماز مي آنده توقف ايتمشلردر وسؤال قبرك
وقوع وحقيقتنده ادلهٔ سمعيه دن شواهد كثيره ايله
استدلال اولنوب اكرچه اول ادله دن هر بري فرادى فرادى
نظر اولنسه خبر احاد مقوله سيدر ولكن اول مدعايي
مصدق بو مضمونده اخبار متكاثره ورودندن ناشي

بربرين

بربرين تقويت ايدوب جمله سندن متراكم اولدقدر مشترك
مرتبهٔ تواتره بالغ اولمشدر ونفس الامرده قدرت الهيه يه
نظر ايله ممكنات دن ايدوكي مقرر اولوب مخبر صادقدن دخي
تلقي اولنمغله من غير تأويل تصديق اولنمق واجب اولمشدر
تحقيق انيق بعض مخالفين بو مبحثده ايراد ايتدكلري شبهه كه
روحسز حيات ممتنع ومستحيلدر ديدكلري قول ائمهٔ دين طرفندن
اول وجهله رد وتزييف اولنمشدر كه جناب حق جل وعلا روحي
جسده اعاده يه قادر اولدوغي كبي جسدده روحسز حيات
خلق ايتمكه دخي قادردر ديرلر بو تحقيق معلوم اولدقده
مخالفيندن جهميه وضرار بن عمرو وبشر بن قريشي وبعض
اماميه وبعض معتزله نيك ميت مسلوب الحيات اولدوغي
جهتندن جماد مقوله سي اولوب اندن سؤال مستحيلدر
ديو سؤال ملكيني انكار ايتدكلرينه جواب حاصل اولور حالا
اسملري مذكور اولان مخالفينك زعم باطللري اوزره
مدعالرين اثباتده تمسك ايتدكلري ادلهٔ سخيفه دن
بري دخي اولدر كه اكر ميت جماد مقوله سندن اولميوب آنوك
ايچون ادراك اولسه ايدي [illegible] حياتندن تحرك واضطراب مثللو

متراكم بربره جمع اولوب
يغلمغه درلر منه

التلقي بمعنى الاخذ
والقبول

حالات مشاهده اولنور ایدی و ملکین ایله مکالمه و مقاوله
لری مسموع عیمز اولور ایدی دیرلر و بو دلیلک ای اول وجهله
تزییف اولنورکه نائم نومی وقتنده میته مماثل ایدوکی بی
اشتباه ایکن گاه اولورکه واقعه سنده نتیجه لذات و آلام
ادراکیله متألم اولوب متلذذ و متألم اولور ذلک اندن
مقتضای تلذذ و تألم اولان تحرک و اضطراب مثللو حالت
مشاهده اولنمیوب انک لذة و الم حسی اولنماز بالخصوص حضرت
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم انزال وحی حالنده حضرت
جبریل امین علیه السلامی مشاهده و کلامنی استماع بیورروب
اصحاب کرامدن سائر حضار آگاه اولمازلر ایدیکه مدعای اهل
حقی اثباتده سائر ادله دن مغنیدر ائمه فن جم غفیر
تصریحلری سؤال قبری و تنعیم و عذابنی تصدیق و اعتقاد
واجب اولوب لکن کیفیتندن بحث ایتمک جائز دکلدر و طریق
اسلم حقیقتنه اطلاع جناب حق جل جلاله یه تفویض اولنمقدر
والله اعلم بعض ائمه فن سؤال قبرک اکرچه بعض ناسه
اختصاصی اولمیوب جمیع صغیر و کبیر مؤاخذه و سؤال اولنمق
امر مقرردر دیمک اوزره تصریح و تخصیص ایتمشلردر

لکن اصح

یعنی بعضیلرک سالم و مصون اولمغه اوزره
مستثنی اولدوقلری در

لکن اصح اقوال اولدرکه بعضیلر مستثنی اولوب سالم و مصون
اوله لر از جمله انبیاء عظام علیهم الصلوة والسلام حضراتی ایچون قول
ثانی اختیار ایدنلر قتنده سؤال قبرک عدم وقوعی اول وجهله ثبوت
بولوب محقق و مقرر اولمشدرکه بعض صلحای امت صلاحی
سببیله فتنه قبردن امین اولوب غزاة و شهدا دخی فتن اخرویه
دن مصون اولدوقلری احادیث صحیحه ایله ثبوت بولمشدر پس
انبیاء عظامک علو مقاملری مستتبع سعادت عظمی اولدوغی
محقق اولوب عصمتلری مقرر ایکن آنلر ایچون سؤال قبر مثللو
فتن اخرویه دن محفوظ اولمق اولویت ایله معلوم متبین
اولور و کذلک عشره مبشره ایچون دخی حسابک عدم وقوعی
کتب فن مفصلاتندن اکثرنده منصوص و مصرحدر **ایراد**
السؤال والجواب عنه بو محلده اکر سؤال ایراد اولنوب بعض
افاضل نقلی اوزره مسند ابو شجاعدن سؤال قبرک انبیاء
عظام صلوات الله علیهم اجمعین ایچون دخی وقوعی روایت اولنمشدر
دینورسه جواب اول وجهله درکه حساب اخروی ایکی گونه اولوب
بری حساب مناقشه و بری حساب عرضدر حساب مناقشه اول
وجهله وقوع بولور حسابا اطلاق اولنورکه مؤاخذه اولنان کمسنه یه

صورة عتابده خطاب اولنوب اذن صادر اولمدن افعال ایچون
بو فعله توجهله تجاسر ایدوب مبادرة ایلدوك دیمك اوزره سؤال
اولنه وقال النبي صلى الله عليه وسلم من نوقش في الحساب عذب
وحساب عرض اول وجهله اولان حساب اطلاق اولنورکه اول
فعلك فاعلی اولانلر مکسنه یه فعل فلانی سندن صدور ایتدی
وقرین عفو ومغفرة اولدی دیو طرف الهیدن اول وجهله خطاب
عزت وارد اوله وبو محلده انبیاء عظام علیهم الصلوة والسلام حضراتی
ایچون وعشرهٔ مبشره ایچون عدم وقوعی قرارداده اولان حسابدن
حساب مناقشه مراد اولوب حساب عرضکه تعذیب انواعندن
دکل ایدوکی تحقیق سابقدن منفهم اولمشدر انبیاء عظام
علیهم الصلوة والسلام واصحاب کرام واولیا وشهدا وصلحا ایچون
دخی وقوعی مؤلفات ثقاتده مسطوردر لاسیما ابو المعین
نسفی معتقداتنده مندرج ومذکوردر **احوال الاطفال**
والحاصل بو بابده اصح اقوال اولدرکه اطفال مسلمین دخی مکلف
دکل ایدوکلری جهت ایله سؤال قبردن سالم اولورلر ولکن
اطفال مشرکین ایچون وآنلرك جنت وناره دخولی وعدم دخوللرنده
بین الائمه اختلاف واقع اولوب امام اعظم ابو حنیفه حضرتلری

اول مسئله ده

اول مسئله ده ورود ایدن آثار واخبار بحسب الظاهر متعارضه
اولدوغی جهتدن توقف ایتمشلردر وبو مسئله اول مسائل معدوده
دندرکه حضرت امامك آنده توقفلری روایت اولنمشدر وضروریات
دینیه دن دکل ایدوکی مقرر اولوب بر طرفی اثباتنده دلیل قاطع
ورودی دخی مسموع ومشهور اولمغله بو مبحثده طریق
اسلم اولدرکه توقف اولنوب علم الهی یه تفویض اولنه با آنکه رؤسای
تابعیندن قاسم بن محمد وعروه بن الزبیر وآنلرك امثالی نیجه
ثقاتك دخی بو مسئله ده عنعنهٔ روات ایله توقفلری منقولدر
وکذلك امام نووی اطفال مشرکین حقنده اسلافدن ائمهٔ
مسلمیندن اوچ قول نقل ایتمشدرکه قول اول جمله سی نارده اولمقدر
قول ثانی توقف اولنمقدر وقول ثالث جمله سی جنتده اولمق قولیدرکه
امام نووی کندوسی دخی بو قولی اختیار ایدوب کل مولود یولد
علی فطرة الاسلام حدیث شریفیله تأیید ایتمشدر **التذییل**
اهل سنت کثرهم الله سبحانه وتعالی اتفاقلری اوزره عذاب قبر
وسؤال منکر ونکیر وضغطهٔ تنکی قبرك مؤمن وکافر
ومطیع وفاسق ایچون وقوعی امر مقرر اولوب هر شخص ایچون
تفصیل وقوعی اول وجهله بیان اولنمشدرکه مدفون اولان مطیع

اولدوغي صورتده انوك ايچون عذاب قبر اولميوب انجق اولقدر اولور كه
نعم الهيه ايله دنياده متنعم اولوب شكر ايتمدوكي ايچون ضغطهٔ قبره
مبتلا اولوب انوك هولي وخوفيله متألم اوله وعصاة مؤمنيندن
اولدوغي صورتده انوك ايچون عصياني مرتبه‌سي عذاب قبر وضغطهٔ
قبر وقوع بولوب لكن يوم جمعه ده وليلهٔ جمعه ده اول منقطع
اولور ويوم قيامته دكين عودت ايلمز بالخصوص اكر يوم جمعه ده
ويا خود ليلهٔ جمعه ده وفات ايتمش اولوب انوك ايچون كرك عذاب قبر
وكرك ضغطهٔ قبر انجق بر ساعت مقداري متمادي اولور اندن
صكره منقطع اولوب من بعد يوم حشره دكين بفضل الله سبحانه
وتعالى عودت ايلمز واما كفار ايچون عذاب قبر العياذ بالله تعالى
قيامته دكين متمادي اولوب انجق يوم جمعه ده وشهر رمضانده
بحرمت النبي صلى الله عليه وسلم عذابلري مرتفع اولور نتكم اول
حضرت سرور كائنات عليه افضل الصلوة والسلام جميع برايايه
رحمت اولدوغي جهت ايله بعثتندن صكره مشركين وكفاردن
امم سالفه كبي خسف مسخ مثللو عذاب دنيوي مرفوع
قلنمشدر اللهم اجرنا وسائر اخواننا المؤمنين

المنهج الرابع من المسلك الخامس في ذكر صحايف الاعمال

كتاب

كتاب ويسندن منصوص اولدوغي جهتدن ايمان وتصديقي
واجب اولان اموردن بري دخي اعمال عبادك صحايفه مكتوب
اولوب يوم حسابده مطيع وموحد اولان مؤمنينك طرف
يمينلرندن وعصاة وكفره‌نك نعوذ بالله تعالى طرف
شماللرندن اعطا اولندوغيدركه ايات واخبارده اكثر من
ان يحصى ورود اتمشدر كما قال الله سبحانه وتعالى
واما من اوتي كتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا يسيرا
وينقلب الى اهله مسرورا ۝ واما من اوتي كتابه
وراء ظهره فسوف يدعو ثبورا ويصلى سعيرا
انه كان من اهله مسرورا الآية ومنهج آتيده وزن
اعمال تحقيق اولنمق صددنده صحايف اعمال اثباتي ايچون
استدلاله صالح بر مقدار تحقيقات ايراد اولنمشيدي وزن اعمال
بحثنه تعلقي اتم اولمغله تأخير اولندي

المنهج الخامس من المسلك الخامس في الميزان ووزن الاعمال العباد

قواطع سمعيه ايله مثبت اولوب بحسب العقل دخي
محال دائرهٔ امكان اولدوغي جهتدن تصديقي واجب
اولان امور اخرويه‌دن بري دخي وزن اعمالدر كما قال سبحانه

والوزن یومئذ الحق فمن ثقلت موازینه فاولئك
هم المفلحون ومن خفت موازینه فاولئك الذین
خسروا انفسهم بما كانوا بآیاتنا یظلمون الآیة قرآن
عظیمده نتیجه مواضع عدیده ده دخی مذكور اولوب الفاظ
قرآنیه نك هر محلده كه معانی حقیقه سن اراده قلمق
ممكن اوله معنای مجازیسنه عدول جائز اولمدوغی
جهتدن بو بابده وارد اولان آیاتدن دخی ظاهر معنالری
مراد اولوب عرصهٔ عرصاتده وزن اعمال ایچون منصوب
اولان میزانك موازین دنیویه كبی ایكی كفه سی وبر لسانی اولمق
اوزره میزان حقیقی اولدوغی اهل تفسیردن جم غفیر
تصریح وتنصیص ایتمشلردر لكن بعض ائمه اكا ذاهب
لردركه وزن اولنان صحایف اعمال اوله وبعضیلر دخی
دخی موزون اولان نفس اعمال اولمق طرفنی اختیار ایتمشلردر
لكن احادیث مشهوره دن حدیث بطاقه قول اولی مؤید
اولمغله اكثر ائمه دخی اول قولی اختیار ایتمشلردر واول
حدیث شریفك علی ما فی الكتب المشهوره بیانی اولوجهله
دركه جناب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری

بیوررلر

بیوررلر عرصهٔ محشرده بر مؤمنك حسناتی كفه سی
خفیف اولدوقده عرش اعلادن بر كاغد پاره ساقط
اولوب كفهٔ حسناته واقع اولمغله اول طرف راجح اوله
واول ورق پاره ده مكتوب اولان كلمهٔ طیبهٔ لا اله الا الله
اوله بو حدیث شریف منوال مذكور اوزره عنعنهٔ
ثقات رواتیله مرویدر لكن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما
دن مرویدركه اعمال اهل ایمان روز محشرده صور مستحسنه
ایله متشكل وافعال كفره اشكال مستقبحه یه متحول
اولمغله اجسام مقوله سندن اولوب بنفسها وزن اولنه
بس بو روایت علی تقدیر صحته قول ثانیی تأیید
ایتمكله قول اول اوزره رجحانی اقتضا ایتدوكی
ظاهردر امام نسفی رحمة الله تعالی علیه اعمالك
صاحبی یعنی عاملی وفاعلی اولان شخص عملیله
معاً وزن اولنمق قولنی سائر اقوال منقوله یه تقدیم
وترجیح ایدیكی اولوجهله اثبات مدعایه متصدی اولمشدركه
مشاهیر صحابهٔ كرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعیندن
عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهما حضرتلری

حضور رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمده بر درخته صعود
ایدوب بدن مبارکلری غایتده لاغر اولمغله اول محلده حاضر
اولان اصحاب کرامی رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتی
زانوی مبارکلرینک انجه لکینه نظر ایدوب تبسم ایتدوکلرنده
حضرت رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم سعادة ایله آکاه
اولوب بیوردیلرکه • اتعجبون من دقة سياقته وانهما
لاثقل في الميزان من السموات والارض • دیو حدیث شریف
امام نسفینک مختاری اولان قولی مؤید اولدوغی محتاج
بیان دکلدر **الخاتمة البحث** میزان اخرویه‌یی بعض
معتزله نفي وانکار ایدوب مدعالرین اثبات صددنده اقامت
ایتدوکلری ادلهٔ سخیفه‌دندرکه اولا اعمال اعراض
مقوله‌سندن اولدوغی متفق علیه اولوب منعدم اولدقدن
صکره تکرار اعاده اولنمق ممتنع و مستحیلدر پس اعاده
وایجاد اولنمدوقجه وزن اولنمغه قابلیت متصور اولماز
دیرلر وبعد الاعدام ایجادی ممکن اولدوغی تقدیرجه
دخی خفت وثقل ذوات وجواهر مقوله‌سنه مخصوص اولوب
اعراضده متصور اولمدوغی جهتیله وزنی ممکن دکلدر

دیوب ودخی بر شیئک وزن اولنمق مقدارینی بلمک ایچوندر اعمال
عبادک خود مقداری جناب حق جل شانه حضرتلرینک معلوم
عزتی ایدوکی مقرر اولمغله وزن اولنمقده فائده متصور
اولمیوب عبث اولمق لازم کلدوکندن ناشی قبایحدن
اولوب جناب حق جل ذکره‌یی اندن تنزیه لازمدر دیرلر و
بو بابده ورود ایدن نصوصده وزن اعمالدن عدل مراد
اولمق اوزره تأویلی واجبدر دیرلر **الجواب عما قالوا** آنفا
بیان اولندوغی اوزره وزن اولنان نفس اعمال اولمیوب بلکه
اعمالک مکتوب اولدوغی صحایف اولمق قولنه نظر ایله
بو اشکالک انحلالی ظاهر و باهر اولوب موزون اولان
نفس اعمال اولدوغی تقدیرجه نشئهٔ اخرویه‌ده اعراضک
اجسامه تبدلی ایله جواب ویریلور نتکیم آنفاده تفصیلی
مرور ایتمشدر ایکنجی شبهه‌لریکه وزن اعمالده فائده متصور
اولمدوغیدر کندولرینک مختارلری اولان حسن وقبح عقلی
مسئله‌سنه مبنی اولوب اول ایسه ادلهٔ عدیده ایله
تزییف اولنمشدر **ذیل الخاتمه** بعض کتب کلامیه‌ده مصرح
ومنصوصدرکه آخرتک کیفیتی دنیاده معهود اولان

وجه اوزره اولميوب وآنوك كيفيتي كبي اولميه يعني وزن اولنان
شيئك ثقل وخفتي ومقدار وحجمي جهتيله اولميوب بلكه
جناب حق عز اسمه صحايف اعمالده هر عملك مرتبه سنه
كوره وزانت وثقل خلق اتمكله اوله وحجة الاسلام
عقايدنده بو وجه اوزره تقرير كلام وتحقيق مرام اتمش
ايكن اقتصادنده وجه آخر اوزره متصدي توضيح
مقال اولوب صحايف اعمال ميزانه وضع اولندوقده جناب
حق جل وعلا كفهٔ ميزانده رتبهٔ طاعات مقدارنجه ميل
خلق اتمكله اولور ديمشدر بو دخي اقتصار غزاليده
مذكور اولان فوائددندر كه معتزله دن منكر ميزان اخروي
اولنلروك وزن اعمالده فايده ملحوظ اولمق ايله عبث
اولمش اولور ديمكله استشكال ايدنلره افعال آلهي ايچون
فائده طلب اولنماز ديو جوابه تصدي اولنمشدر نتكم جناب
حق جل جلاله • لا يسئل عما يفعل وهم يسئلون • بيورمشدر
وبعض مشايخ سلف بو مبحثي تحقيق صددنده جائزدر كه
فائدهٔ وزن اعمال اولعملك فاعلي اولان كمسنه اعماللنك
مقدارن مشاهده ايدوب عمل مقابله سنده عدل ايله مجزي

دياخود

وياخود رحمت شاملهٔ الهيه ايله ذللاتي عفو ولنوب
متجاوز عنه اولدوغني بيلمك ايچون اوله ديمشدر وبعض
متأخرين دخي وزن اعمالك فائده سني بيان صددنده بو منوال
اوزره سوق كلام ايدوب بعيد كلدركه وزن عمل علي رؤس
الاشهاد ارباب كمالك مراتبي وارباب نقصانك فضايحي
ظاهر اولوب طائفهٔ اولي يه باعث توفير سرور وابتهاج
وطائفهٔ ثانيه سبب زدياد خزي ونكال اولمق ايچون اوله
ديو حل عقدهٔ اشكال اتمشلردر **فائده** يوم قيام قيامتده
صاحب الميزان اولوب وزن اعماله مباشر اولان حضرت جبريل
امين عليه السلام اولمق اوزره نقل ثقات ايله رسيدهٔ سمع قبول
اولمشدر نتكم ابو القسم لالكائي حذيفه دن موقوفا روايت
ايدوب كتاب السنه ده ذكر اتمشدر **المنهج السادس من**
المسلك الخامس في حقيقة الصراط وحقيقته يعني
واجب التصديق اولان امور اخرويه نك بري دخي صراطدر
وصراط بين جهنم اوزره ممدود مويدن باريك وسيف
صارمدن احد وتيز بر جسردر قال سبحانه وتعالى فاهدوهم
الي صراط الجحيم وقفوهم انهم مسئولون **الاية** وبعض

مشایخ فن تصریح اتدوکلری اوزره صراط متعدد اولوب بو
صفات ایله موصوف اولان صراط اکبر اولا که جنته بی حساب ادخال
اولنانلردن ماعدا جمیع اهل محشر اندن مرور ایلیه لر واندن
مرور اتدوکدنصکره صراط آخرده که جنت ونار مبیننده
بر قنطرهٔ موضوعه در حبس وایقاف اولنوب مظالم
ایچون مأخذه واقتصاص اولنورلر آندنصکره جنته دخول
میسر اولور وصراط اولدن مرور ایدن کمسنه ایچون جمیع
مخاوف واهوالدن نجات وسلامت متیقن اولور زیرا العیاذ بالله
تعالی اهل نار اولنلر صراط اکبردنکه جحیم اوزرینه ممدود
اولان جسردر عبور ایدرلر ایکن ناره ساقط اولور اما اندن
مرور اتدوکدنصکره انجق اول احتمال قالورکه مظالمدن
قصاص ایچون صراط ثانیده حبس وایقاف اولنه اما ناردن
سلامت امر متیقندر وصراط اکبروك صفتی اولوجه اوزره
درکه آنوك اوستنده یدی عدد قنطره موضوعه اولوب
مرور ایدنلر هر برنده برجرم مخصوص ایچون حبس وایقاف
اولنورلر اول جمله قنطرهٔ اولیده جناب حق عز اسمه حضرتلرینك
الوهیت ووحدانیتندن سؤال اولنورلرکه کلمهٔ شهادتك

مضموننه

مضموننه ایمان واعتقادندن عبارتدرکه ایمان واخلاصی مقرر
اولورسه آندن مرور ایدر وقنطرهٔ ثانیده حضرت خاتم الانبیاء
والرسل صلی الله تعالی علیه وسلمدن سؤال اولنورلر وقنطرهٔ
ثالثه ده زکوة دن وقنطرهٔ رابعه ده صوم شهر رمضاندن
قنطرهٔ خامسه ده حجدن وقنطرهٔ سادسه ده عمره دن
قنطرهٔ سابعه ده مظالم عباددن سؤال اولنورلر وبو قنطره دن
عبور سایردن اصعبدر وروایت اخریده قنطرهٔ خامسه ده
حج وعمره دن سادسه ده وضوء وغسلدن سؤال اولنورلر دیمك
اوزره نقل اولنمشدر والله اعلم بحقیقة الحال **تتمة الکلام**
احادیث واخبارده ورود اتدوکی اوزره صراطدن اولا مرور
ایدن رسل وبعده انبیا وبعده صدیقین وبعده محسن اولنلر
وبعده شهدا وبعده مؤمنین وبعده عرفادر وبعده مسلمین
مشیا علی الوجه عبور ایدوب بعضیلر یوز ییلده وبعضیلر بیك
ییلده مرور ایدرلر وصراط بعض ناس ایچون موییدن باریك
اولوب وبعض ناس ایچون فضای واسع مثللو عریض اولمق
اوزره عنعنهٔ ثقات رواتله مروی ومنقولدر پس بو روایتدن
معلوم اولورکه صراطدن جواز مرورده اولان بطو وسرعت

حوض نبوته متعلق عقاید سنوسی شرحنك
وسطاسنده اولان تحقیقاتی اعتقاددن غفلت
اولنمیه دیو اشارة بیورولمشدر
منه

اعمال حسبيله اوله وصراطك طولي بر روايتده اوچ بيك
ييللق مسافه اولوب بيك ييللغي فراز وبيك ييللغي نشيب
وبيك ييللغي دخي سطح مستويدر وحسن بصري رضي الله عنه
دن اون بش بيك ييللق مسافه اولمق روايتي دخي منقولدر
والله تعالى اعلم بحقيقة الحال **المنهج السابع من المسلك
الخامس** جناب رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
حوض مورودي وعصاة مؤمنينه شفاعتي بيانندهدر
اللهم ارزقنا الفوز بهما بس ائمهٔ اهل سنت شفاعتك حقيقتندن
يعني ملائكه وبني آدمدن بعض نفوس زكيه اصحابي اذن الهي ايله
عصاة ايچون شفاعته مرخص اولدقلرنده متفقلر اولوب نصوص
قرآنيه واحاديث نبويه ايله اثبات ايتمشلردر ازجمله بو آيهٔ كريمه
ايله استشهاد قلنمشدر كه جناب حق جل وعلا بيورور
من ذا الذي يشفع عنده الا باذنه الآية وقال النبي صلى الله
تعالى عليه وسلم • شفاعتي لاهل الكبائر من امتي الحديث واكر
سؤال اولنور جناب حق جل وعلا كتاب كريمنده • وما للظالمين
من انصار • وكذلك • وما للظالمين من حميم ولا شفيع
يطاع • بيورمشدر ومرتكب كبائر اولان كمسنه نيك ايسه

فمنهم

فمنهم ظالم لنفسه • نص كريميله ظالم ايدوكي محقق اولوب
ظالم اولنلره نصرت وشفاعت غير متحقق اولمق لازم اولور كه
مرتكب كبيره اولان كمسنه لر شفاعتدن محروم اولالر ديلورسه
جوابي اول وجهله در كه بو ذكر اولنان ايكي آيهٔ كريمه ده دخي ظالمدن
مشركين وكفار مراددر كه جناب حق سبحانه وتعالى • لا تشرك بالله
ان الشرك لظلم عظيم • بيورمشدر وارباب خلافدن اكثر معتزله
مطلقا شفاعتي انكار ايدوب آنلردن بر شرذمه دخي شفاعتك انجق
اوچ طائفه يه اختصاصن ادعا ايتمشلردر وزعمهم فاسدلرينه كوره
اول اوچ طائفه در كه كبائردن مجتنب اولوب بعض صغائري مرتكب
اولمغله شفاعته محتاج اولالر وانكله مغفرت اولنه لر وبر طائفه دخي
انلردر كه مرتكب كبائر اولوب بعد ذلك توبه واستغفار ايتمش اوله لر
وتوبه لري قبول اولمق ايچون شفاعته محتاج اوله لر وبر فرقه سي دخي اول
زمره در كه كبائردن وصغائردن مجتنب اولوب ازدياد درجات وارتفاع
مراتب ومقامات ايچون شفاعت اولنمش اولالر وبو ذكر اولنان اوچ
طائفه دن ماعداسي ايچون شفاعت وقوعني انكار ايتمشلردر وبو
مدعالرينه كندي مختارلري اولان قاعده لري ايله مزيفدر كه
جميع معتزله اتفاق اوزره كبائردن مجتنب اولان كمسنه مغفرت

اتمك جناب حق عز وجل شانه اوزرینه واجبا ولمغه ذاهب
اولمشلردر حال بو منوال اوزره اولیجق شفاعته احتیاجك
وجه قالماز وكذلك ارباب اعتزال قاطبة متفقلردركه
تائب مستغفر اولان كسنه نك توبه سن قبول اتمك جناب حق
عز شانه یه واجبدر پس بو وجه اوزره دخی شفاعته
احتیاج بر طرف اولمق لازم كلور مدعالرینك بطلانی ظاهر
وباهر اولور **بیان انواع الشفاعات والشفاعة العظمی مختصة
بنبینا علیه الصلوة والسلام** حضرت سلطان انبیا علیه وعلی آله
واصحابه افضل الصلوة والتحایا جناب سعادتی ایچون مثبت اولان
شفاعات مشهوره سائر انبیاء عظام علیهم الصلوة والسلام واولیاء
كرام قدس الله تعالی اسرارهم ایچون دخی ثابت اولور ولكن
خلایقی موقفدن اراحه وفصل قضا ایچون شفاعت عظمی خصایص
لرندندر وآنك كیفیتی بو وجهله بیان اولنمشدركه حضرت
رسالت پناه صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وقت قیام قیامتده
فرق مباركلری تاج ودوش مباركلری حلل جنت ایله مزین
اولوب وقوفگاه وپیشگاه رفیعلرنده لواء الحمد منصوب
اولوب جمیع انبیا علیهم الصلوة والسلام لوالری تحتنده مجتمعا

یارب نفسی

یارب نفسی نفسی صداسیله ولوله انداز چهار جهت عرصهٔ عرصات
واول سیراب ساز لب تشنكان عصات امتی امتی نداسیله استجلاب
مراحم سامع الدعوات اشتغال خلالنده مقام محموددن نزول
واجلال ارزانی بیوروب تحت عرشده سجود ایدیجك حملهٔ ملائكهٔ
كرام علیهم السلام طرف الهی جل جلالهدن مأمور اولوب اعز الخلق
وسید البشر زمزمه سیله فریاد كنان یا حبیب الله جبین شرف
قرینكی سجدهٔ نیازدن برداشته قیلكه خدنك برق شتاب
دعای مستوجب القبولك هدف اجابته موصول اولدی سل
تعط واشفع تشفع یعنی همان مراد فوادك هر نه مقوله
مطلب صعب المرامی استحصال ایسه درخواسته قالكه خزاین
مستحیل النفاد عطایای الهی مبذول ومقصودك تحققی
مستغرق جرایمه معذرت سازی ایسه مبادرت بیوركه
شفاعتك درگاه مغفرت پناه الهیده مقبول عزت اولمشدر
دیدوكلرنده اول شفیع المذنبین وحبیب رب العالمین
صلی الله تعالی علیه وعلی آله واصحابه وسلم اجمعین
حضرتلری دخی منبع ماء الحیوة ینابیع الكلم حكمت اولان
دهان مباركلرندن اسالهٔ زلال شفاعت اتمكله یارب امتی

امتي المتمسكين بسنتي لا اسئلك اليوم نفسي
ولا فاطمة ابنتي بيوره لر جناب حضرت بو زمنش يديس
دخي فوستادهٔ ساحهٔ كبريا كلدستهٔ شفاعتلرين
نهادهٔ پيشگاه اجابت قلوب كتاب اعمالي خاتمهٔ توحيد
ايله مختتم اولنلور زمرهٔ سر بسر قلبنده مقدار ذره
جوهر ايماني مخزون اولان مفلسان رأس المال محاسن
اعمالي هالك نصاب صنعتي ثواب قلمغله مظهر الطاف
بيحسابنا ايليه اللهم يسر لنا ولجميع اخواننا في الدين

التذييل بو ذكر اولنان وجه اوزره خصايص نبويه دن
اولان شفاعت عظمادن ماعدا شفاعتك ساير صنافي
جميع رسل وانبيا دن بلكه علما وشهدا و اطفالدن
دخي صادر اولمق جائز اولوب اول بابده اخبار كثيره
وارد اولمشدر انجمله اطفالك وساقط اولان
جنينك ابوينه شفاعتلري وشهيد وحاجك
معارفتلرنده بولنانك كمسنه لره واقربايه واصحاب
كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنك كندولره
محبت اوزره اولنلره وعلماء عاملينك كذلك

كندولر

كندولر حقنده محسن اولوب قرينلري اولنلره دخي
شفاعتلري امر مقرر ايدوكي كتب كلاميه مفصلاتنده
مذكور اولدوغي اوزره احاديث عديده ده منصوصدر
انجمله ابن ماجه روايتيله رسيدهٔ رتبهٔ صحت
اولان احاديث نبويهٔ صحيحه دندركه عرصهٔ محشرده
جميع ناسك صف بر صف وقوفلري حالنده بعض
اهل نار اهل جنتدن بعض اصدقاسنه مصادف اولوب
معلومك دكلميدركه دنياده سنكله مقارنتمز حالنده
بندن آب طلب ايدوكده بندخي امرككه امتثال ايله سني
سقي وارواقلمش ايدوم ديدوكده شخص مذكور دخي
اول احوالي تذكر تمكله انك شفاعتنه متصدي اولوب
شفاعتي قرين قبول اوله وبعضيلر دخي اعطاء وضوء
واكل ماكل ومداني بعض حقوق جزئيه تذكيري ايله
بينلرنده معارفه متحقق اولدوقده اهل جنت شفاعتي
ايله نجيه اهل نار ونجات بولوب دخول جنته فائز اولالر
يستر الله لنا ولساير اخواننا المسلمين امين بوندن قطع
نظر بلكه بعض اعمال دخي بر صورت مناسبه تمثل

اتمك وجهي اوزره صاحبنه شفاعت شاني اولمق احاديث
صحيحه ايله مقرر ومثبتدر ازجمله صيامك وقرآنك
وتوبه نيك صائمه وحامل وتائبه شفاعتلري احاديث
عديده ده ورود اتمشدر **حوضه عليه الصلوة والسلام**
سلطان انبيا صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
طرف الهي جل شانه حضرتلرندن موعود اولان حوض كه
دور قيامتده اكا اخيار مؤمنين ورود اتمكله متمتع
اولوب اشرار ممنوع ومطرود اولورلر اخبار صحيحه ده
ورودي وقوعي جهتيله اثباتي وتصديقي واجب اولمشدر
واحاديث نبويه ده ورودي اكثر من ان يحصي در ازجمله
بخاري ومسلم اتفاقي اوزره تخريج اتدوكلري احاديث
شريفهٔ صحيحه دندر كه عبد الله ابن عمر وابن
عباس رضي الله تعالى عنهم روايتلري ايله منقوله
اولمشدر قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم
حوضي مسيرة شهر ماؤه ابيض من اللبن وريحه
اطيب من المسك وكيزانه كنجوم السماء من شرب
منه لا يظمأ ابدا **الحديث** صدق رسول الله صلى الله عليه وسلم

اسلاف

اسلاف مفسريندن بعض ائمهٔ دين قرآن كريمده
مذكور اولان حوض كوثردن حضرت رسول الله عليه
افضل الصلوة والسلام مراد اولمق اوزره تنصيص
وتخصيص اتمشلردر اللهم يسر لنا ولاخواننا
المسلمين التمتع منه بعض مشايخ نقللري اوزره
موقف محشرده جناب سيد المرسلين صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك حوض موعودندن غيري حوض موروده
ولب تشنكان عرصه كاه بر تف وسوز حشري سيراب
ساز اولورها مشروب اولمق اوزره روايت اولنمشدر اما
بعض ائمهٔ اعلام هر نبي ايچون موقف حشرده بر حوض
مخصوص اولوب امتلري اكا ورود اتمكله متمتع اولورلر ديو
روايت ايدوب بعض اثارده ورودي بياني ايله متصدي اثبات
مدعا اولمشدر ازجمله اول قولي مؤيد اولان اخبار دندر كه
حضرت صالح على نبينا وعليه الصلوة والسلامك ناقه سنك
ضرعي حوض مقامنده قائم اولمغله جميع انبيا عليهم
الصلاة والسلامك موقف عرصاتده حوض مخصوصلري
اولوب انجق حضرت صالح عليه السلام ايچون مخصوص اولميه

دیو نقل اولنمشدر والله اعلم **المنهج الثامن من**
المسلك الخامس جنت وجهنم وحور وقصور وغلمان
والآن جنت ونارك مخلوق وموجود ایدوكلرين
بیانده در پس جنت ونار جمهور مسلمین اتفاقلري اوزره
جناب حق جل وعلانك سموات وارضي خلقي وقتنده خلق
اولنوب حالا موجودلر ومخلوقلردر والی ابد الآباد باقیلر
اولوب فنا بولمازلر وتنعمات اهل جنت دخي دائم وباقیدر
وجهنمك دخي العياذ بالله تعالى مخلد اولنلر ایچون نیران
وعذابي دوام اوزره در وجنتك الآن موجود ایدوكنه
دلالت ایدن ادلهٔ قاطعه دندر كه قرآن كريمده جناب حق جل
وعلا بیورور ● وجنة عرضها كعرض السموات والارض
اعدت للمتقين ● وقال الله سبحانه وتعالى ● وازلفت الجنة
للمتقين **الآية** زيرا معدوم اولانه تهیئه مهيا وآماده در
دیمك صحیح اولمدوغي امر مقرردر واكر سؤال اولنوب
جائزدر كه اعدت وازلفت كلمه لري تحقق وقوعنه بناءً
مستقبلدن لفظ ماضي ايله تعبير قبيلندن اوله نتكم
ونفخ في الصور ● نظم كريمنده وكذلك ● ونادى اصحاب الجنة

واصحاب

اصحاب النار ● آیت كریمه سنده واقع اولمشدر پس افادهٔ
مدعاده نص اولمیوب جنتك حالا وجودنه دلالت ایتمش اولماز
دینلورسه جواب اول وجهله در كه ظاهردن عدول اولنوب
خلاف ظاهر اراده اولنمق ضرورة داعیه اولوب قرینه قائم
اولمدوقجه جائز دكلدر دیمكله قول مخالفین تزییف اولنوب
وكذلك بو وجهله دخي سؤال ایراد اولنمشدر كه قرآن كريمده
بعض آیاتك ظاهرندن اولا جنتك موجود اولمیوب بلكه وقت
حشرده خلق وایجاد اولنمه سي فهم اولنور ازجمله بو آیت
كریمه دركه جناب حق جل وعلا بیورمشدر ● تلك الدار الآخرة
نجعلها للذين لا يريدون علوا في الارض ولا فسادا **الآية**
بو وجهله جواب ویرلمشدر كه صیغهٔ مضارعدن كاهي
استمرار زمان ماضي اراده اولنور ومعناي استقبال
اراده اولندوغنه تسليم اولندوغي صورتده قصهٔ حضرت
آدم وحوا عليهما السلام كه جنتده ساكنلر اولوب بعد
ذلك خروج وهبوطلري نص كريم ايله ثابت ايدوكي ايله
استدلال اولنور وبساتين دنيادن بر بوستان اولمغه حملي
تلاعب بالدين مجراسنه جاري اولمغله مردود ايدوكي

کلام محقق تفتازانیده منصوص ومصرحدر وقاطبهٔ اهل
سنت وجه سالف البیان اوزره جنت ونارك حالا موجود
اولدوغنه اتفاق ایدوب مخالفین زمره سندن ابو علی جبائی
وبشر بن المعتمر وحسین بصری دخی اهل سنته موافقت
اتمشلردر لکن عباد ضمیری وضرار بن عمرو وابو هاشم
وعبد الجبار کبی اکثر معتزله اکا ذاهبلردرکه حالا موجود
اولمیوب یوم جزاده خلق اولنه ومدعالرین بعضیلری برهان
عقلی اقامتیله اثباته متصدی اولوب وبعضیلری دلیل
سمعی ایراد اتمکله بیانه مبادرة اتمشلردر وبرهان عقلی
اقامتنه تصدی ایدنکه عباد ضمیریدر دیمشدرکه الآن
جنة ونار موجودلر اولدوغی صورتده اوج احتماله منحصر
اولوب اوچی دخی محال وممتنعدر زیرا موجود اولیجق البتته
یا عالم افلاکده ویاخود عالم عناصرده ویا بر عالم آخرده
فرض اولنور عالم افلاکده اولمق فلك قابل خرق والتیام
اولمدوغی جهتدن ممتنع وباطلدر وکائنات فاسداتك
افلاك ایله مخالطه اولمه سی مستحیلدر وعالم عناصرده
فرض اولنسه تناسخه مؤدی اولور اول ایسه ابطال

اولنمشدر

اولنمشدر وبونلردن غیری بر عالم دخی فرض اولنمق کذلك
بطلانی اول وجهله مقرر اولورکه فلك بسیط اولوب کروی
الشکل اولدوغی جهتدن عالم آخر موجود اولسه اول دخی
بهر حال بسیط اولوب کروی الشکل اولمق محقق اولمغله
ایکیسی بیننده خلا اقتضا ایدر اول خود بین الاستحاله در
وانلره جواب اول وجهله درکه اولا فلك ایچون خرق والتیامك
امتناعی مسلم دکلدر واول بابده اقامت اتدوکلری ادله جمله سی
تزییف وابطال اولنمشدر وکذلك لانسلم که عالم عناصرده
اولمق تناسخه مؤدی اوله وکذلك عالم آخرك امتناعی
دخی مسلم دکلدر وبو تحقیقك تفصیلی کتب مفصله ده مطلب
اولنه ودلیل نقلی اقامتنه تصدی ایدنلر دخی ایکی دلیل سمعی
مشهوره تشبث ایدوب دلیل اول ایله تمسك ایدنلر دیمشلردرکه
جناب حق جل وعلا جنتك وصفنده • اکلها دائم • بیوروب
موضع آخرده • کل شيء هالك الا وجهه • بیورمشدر پس
اکر جنت حالا موجود اولمش اولسه جمیع اشیا هالك اولدوقده
مأکل بهشتی دخی هالك اولمق لازم اولوب دائم اولمق لازم
کلور واکا اول وجهله جواب ویریلورکه دوام اکل جنتدن مراد

علی سبیل البدل دائم اولمقدر یعنی هر قنغسی که فنا پذیر اوله
یرینه غیریسی رسیده اولور دیمکدر زیرا مأکلدن بر مأکول
معیننك بعینه دوامی متصور دکلدر که مأکول اولان شیء
البتّه فانی اولمق ظاهردر که اُکُل جنتك علی سبیل البدل
دوامی منافیء هلاك دکلدر یاخود دیروزکه هر شیئك
هلاکندن مراد ممکن اولدوغی جهتدن حدّ ذاتنده هالك
اولدوغی اوله زیرا وجود امکانی ضعیف اولمغله کویا
هالك ومعدوم اولنلره ملحق اوله ویاخود دیروزکه
جائزدرکه جمیع موجوداته اهلاك اولدوغی وقتده جنت
ونارده بر آن تفریق اجزا طریقیله اهلاك اولنوب
وینه ایجاد اولنهلر پس ذاتاً دائم اولوب بحسب الصورة آناً
هالك اولمش اولورلر و دلیل ثانی یه تمسّك ایدنلر دیمشلردرکه
حق جلّ وعلا جنتك وصفنده • وجنة عرضها السموات
والارض • بیورمشدر پس بو آیه کریمه دن استنباط
اولندوغی وجه اوزره تداخل اجسام ممتنع اولدوغی
جهتدن قبل فناء السموات والارض جنة ونارك موجود
اولمهسی متصور اولماز وبوکا اول وجهله جواب ویریلورکه

مراد جنتك

مراد جنتك عرضی سموات وارضك عرضی کبیدر دیمکدر
زیرا عرض اعراض مقوله سندندر اولوب عرض واحد شخصی
ایکی محل ایله قائم اولمق جائز دکل ایدوکی ظاهردر وآیة
اخری ده تصریح اولنوب • عرضها کعرض السموات
والارض • وارد اولدوغی بو معنایی مؤید بلکه معیندر
پس عرضها السموات والارض کلام شریفی ابو یوسف ابو
حنیفه دردیمك قبیلندن اولمش اولور یعنی مثلا ابو یوسف
ابو حنیفه دردینلسه مراد ابو حنیفه کبیدر دیمك ایدوکی
ظاهردر واما تنعم اهل بهشتك الی ابد الآباد بقاسی
خصوصنده مخالف مسلك اهل حق اولان بعض یهود مختاری
اولان قول مردوددرکه آنلر جنتده اولان تنعمات جسمانیه نك
مدتی دورت بیك ییل اولوب اول مدتدنصکره اهل بهشتك
خلقتلری طیور خلقتنه مبدّل اولور واول حالده آنلرك
قوتی معارف ولذات روحانی اولوب لذات جسمانی فانی اولمغله
منقضی وزائل اولور دیرلر وبو مذهبك بطلانی جمیع
اهل ملتك جنة واهل جنة مخلّد وباقی اولمق اوزره
اجماعلرینه مخالف اولدوغی جهتیله متحقق اولمشدر

اولدوغی
صح

وبهشت ودوزخده خلود نصّ قرآنی ایله ثابتدر وبو مسئله‌ده
جبریه دخی مخالف مذاهب اهل حق اولوب دار نعیم ودار عذاب
اهل جنتك بهشته واهل جهنمك دوزخه دخوللرندنصکره
فانی ومعدوم اولورلر دیمشلردر وبو قولك بطلانی اهل سنت
مسلکنی بیانی صددنده ایراد اولنان ادله‌یی متدبر ومتأمل اولنلر
ایچون ظاهر وباهر اولوب تفصیل وبیانه محتاج دکلدر والله اعلم

تکملة المبحث اهل جنتك جناب حق جل وعلایی رؤیتلرینك
جوازی ووقوعی بیاننده‌در اهل سنت اتفاقلری اوزره مؤمنینك
جنته دخوللرندنصکره جناب حق جل جلاله حضرتلرینی لا فی
مکان ولا فی جهة رؤیتلری امر محقق اولوب تصدیق وقبولی
واجب اولان امورداندر وائمهٔ دینك وقوع رؤیتده اجماع ایله ونص
ایله احتجاجه تصدی ایتمشلردر اولا اجماع ایله استدلال
اول وجه اوزره‌درکه امت ناجیهٔ محمدیه وقوع رؤیتده بین المسلمین
مخالفت حدوثندن مقدم اتفاق ایتدوکلری ایله بو بابده ورود ایدن
آیات واحادیثی ظاهری اوزره حمل ایتمده اجماعلری ایله استدلال
ایتمشلردر واما نص ایله احتجاجلری بوخصوصده ورود ایدن
آیات واحادیث ایله استدلاللریدرکه ازجمله بو آیهٔ کریمه ایله اثبات

مدعایه

مدعایه متصدی اولمشلردر قال الله سبحانه وتعالی • وجوه
یومئذ ناطرة الی ربها ناظرة • وبو مضمونده آیات عدیده ورود
ایتمشدر وبو مدعانی اثباتده احتجاج ایتدوکلری احادیث
نبویه‌دندرکه حضرت رسالت پناه علیه افضل الصلوة والسلام بیورر
سترون ربکم یوم القیامة کما ترون القمر لیلة البدر **الحدیث**
وبو مضمونده احادیث نبویه طرق عدیده ایله ورود ایتمشدر
حتی بعض محدثین حدیث رؤیتی کرام کبار صحابه‌دن یکرمی یدی
نفر کمسنه روایت ایتمشدر دیمك اوزره تنصیص ایتمشدر
اما بیان امکان رؤیتده احتجاج ایتدوکلری ادله‌دندرکه
جناب حضرت حق جل شانه حکایة عن موسی علیه السلامده
بیورر • رب ارنی انظر الیك قال لن ترانی ولکن انظر الی
الجبل فان استقر مکانه فسوف ترانی **الآیة** بو آیهٔ کریمه ایله
ما نحن فیه ایچون استدلال ایکی وجه اوزره اولوب وجه اول
بوکونه تقریر اولنمشدرکه اکر رؤیت باری عز شانه جائز اولمسه
حضرت موسی علیه الصلوة والسلام آنی طلب ایتمزایدی ولازمکه
حضرت موسی علیه السلامك عدم طلبیدر نص واجماع تواتر ایله
بطلانی مقرر اولوب بطلان ملزومه رؤیتك عدم جوازیدر ایدوکی

بطلانی متحقق اولمغله جوازی متعین اولور ووجه ثانی بو وجه
اوزره تقریر اولنور که آیۀ کریمه ده رؤیۀ جمال الهی استقرار جبله
تعلیق اولنمشدر واستقرار جبل نفس الامرده امور ممکنه دن
اولوب امر ممکنه تعلیق اولنان شی دخی البتّه امر ممکن اولمق
تحقق اولور وبو مبحثده معتزله بر قاج وجهله اعتراضه
تصدی ایدوب ائمۀ اهل سنّت طرفندن کلاملری ردّ وتزییف
اولنمشدر تفصیلی بو مجلّه یه کنجایشی بذیر اولمق ایله ذکرینه
تصدی اولنمیوب مفصّلات کتب کلامیه ده حواله اولندی

قول بعض المخالفین وابطاله بو مسئله ده مجرّد معتزله
دکل بلکه فرق جمیع مخالفین مسلک قویم اهل سنّتدن انحراف
ایله مخالفت ایتمشلردر واول جمله دن فلاسفه وزیدیه وخوارج
رؤیت ایچون رائی ومرئی بیننده مقابله دن لابد اولوب کذلک بینلرنده
مسافۀ معینه اقتضا ایدر یعنی رائی ایله مرئی بینلری کمال
بعد ایله بعید اولمیوب وکمال قرب ایله قریب دخی اولمق استلزام
ایدر وشعاع عین رائی مرئی یه متصل اولمق اقتضا ایدر
وامور مذکوره تحقّقی مستتبع اولوب جناب حق جلّ وعلانک
مکاندن تنزّهی رؤیتنک امتناعنه دلالت ایدر دیمشلردر

ومعتزله

ومعتزله دخی بو مبحثده ذکر اولنان طوائف ایله متفق الکلمه در
وبو کلاملری اول وجهله ردّ وابطال اولنور که اکر مقابله اول مقوله
امور که رؤیته شرط اولمق ادعا ایتمشلردر اکر بونلر رؤیتک شرطی اولسه
رؤیت انلرسز متحقق اولمازدی پس تالی باطل اولمغله مقدمک
بطلانی دخی مقرر اولور وبیان ملازمت انتفاء شرط مستلزم انتفاء
مشروط اولدوغی ایله متحققدر وبیان بطلان ثانی جناب حق جلّ وعلانک
مخلوقاتی رؤیتی مقرر اولمغله درکه رائی ایله مرئی بیننده مقابله
واتصال شعاع مثللو امور مستحیل ایکن رؤیت متحقق اولیجق رؤیت
اول مقوله امور ایله مشروط دکل ایدوکی ثبوت بولور وجناب حق
جلّ شانه نک مخلوقاتی رؤیتی نظم کریمنده واحادیث نبویه ده
ورودی معلومدرکه جناب باری عزّ اسمه قرآن عظیمده • ألم
یعلم بأنّ الله یری • بیورور وجناب رسول اکرم صلّی الله علیه وسلّم
الاحسان ان تعبد الله کأنک تراه فان لم تکن تراه فانه یراك بیورمشدر

المنهج التاسع من المسلك الخامس امامت وخلافتک حقیقتی
ووجوبی وخلفاء اربعه رضی الله عنهم حضراتنک خلافتلری
وفضیلتلری بیاننده در امامت اول ریاست عامّه دن عبارتدرکه
تسویۀ امور دین ودنیا وحفظ حوزۀ ممالک مسلمین ایچون

خلافت عن النبی صلی الله علیه وسلم ثبوتی بولمش اولوب انقیاد واطاعتی
جمیع امت اوزرینه واجب اوله وبعد زمان النبوة نصب امام
جمیع انام اوزره واجب اولدوغنده طوایف مسلمین اجماع واتفاق
اتمشلردر وعند اهل السنه وجوبی ادلهٔ سمعیه ایله ثابت اولمق
اوزره قرارداده اولوب کتاب وسنت واجماع ایله احتجاج
واستدلال قلمشلردر وکتاب ایله احتجاجلری اولوجهله درکه
جناب حق جل وعلا بیوردی اطیعوا الله واطیعوا الرسول
واولی الامر منکم وسنت ایله استدلال واحتجاجلری
بو حدیث شریف ایله درکه حضرت فخر کائنات صلی الله تعالی علیه
وسلم بیورمشدر من مات ولم یر علی نفسه اماما
مات میتة جاهلیة واجماع دخی بو وجهله ثبوت بولمشدرکه
عند وفات النبی صلی الله علیه وسلم مهاجرین وانصاردن
جم غفیر سقیفهٔ بنی ساعدده اجتماع قلدقلرنده
حدیث مذکوری تذکر ایلدکلرندن ناشی کندولر ایچون یوم واحد
بلا امام مرور ایتدوکنه راضی اولمیوب استقباح ایتمکله
ذمتلرینه نصب امامی اهم واجبات والزم مهمات قلوب مبادرة
واهتمام اتمشلردر وخلفا رضی الله عنهمدن هر برینک وفاتی

السقیفه ای صفه ودهلیز
منه

عقبنده

[illegible]

عقبنده دخی منوال مذکور اوزره نصب امام امرنده فوق
الغایه اهتمام اتمشلردر فلهذا حقیقت نصب امامی انکار
ایدن کمسنه تکفیر اولنور دیو ائمهٔ حنفیه دن بعض فحول
تصریح اتمشلردر ووجوب نصب امامده بو دلیل دخی اولدورکه
علمادن ارباب فن تصریح اتدوکلری اوزره بر امر ممکنکه
بر واجب مطلق اکا موقوف اولوب ما انسز تمام اولمیه البتّه
انوکده دخی وجوبی متحقق اولور پس طرف شرعدن اقامت حدود
وتنفیذ احکام وتجهیز جیوش وسد ثغور مثللو اوامر مأمور
بها اولوب جماعة بیضهٔ اسلام وتسویهٔ احوال انام بدون وجود
الامام میسر اولمدوغی جهتدن نصب امام واجب اولدوغی مثبت
اولور وکذلک هر وقتده وجود امام قسمت غنایم وجمع عشور
وقهر لصوص واخذ قطاع الطریق ودفع فتن واقامت جمع اعیاد
واکا بکزر دخی نیجه وجهله استجلاب منافع واستدفاع مضاری
مستتبع ومتضمن اولوب ولکه بو منوال اوزره صلاح معاش
ومعاده سبب اوله وجوبی امر مقرر اولور وصغرای قضیه
وضوحندن ناشی ضروریاتدن بلکه مشاهداته ملحق اولوب نظم امور
ملک وملت وصلاح مصالح دین ودولت بر سلطان قاهرک وجودینه

مصالح حوزهٔ مملکت
نسخه

متر تب ومنوط ايدوكي محتاج بيان دكلدر بلكه بو خصوصده ارباب الباب ايچون مشاهده لري كافي اولوب دليل اقامتنه حاجت قالماز زيرا رفقاء طريق مثللو جماعت قليله نظام حاللرين حفظ ايدر رئيسلري اولمسه تفرق كلمه وشرور جمعيتلرينه مفضي اولوب معامله لري شائبهٔ شر وفساددن خالي وكردن اجتماع اتفاقلري حليهٔ صلاح وسداد ايله خالي اولمق محال اولور وبو كيفيت بني آدمه مخصوص اولميوب حيوانات عجم بيننده دخي مقرردركه جمعيت نحل ايچون امر مخصوصدركه يعسوب اطلاق اولنور رئيس مقامنده اولوب انكا اتباع ايله بهيئت اجتماعيه تطرق اختلالدن مصون وفقداني حالنده انتظاملري انتشار وتفرقه يه مقرون اولور ايدوكي مشاهده ايله معلوم اولان اموردندر وعمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه حضرتلرينك بو كلاملريكه ما يزع السلطان اكثر مما يزع القرآن بيورمشلردر تأييد مدعاده كمال وضوح وظهوري توضيح وافاده دن مستغنيدر وبو دخي معلوم اولنه كه امام كرك عادل وكرك جابر شرعه مخالفتي اولميجق انكا اطاعت وانقياد واجبدر ووقت واحدده ايكي امام نصب اولنمق على القول الاظهر جائز دكل ايدوكي مؤلفات ثقاتده مسطور ومصرحدر **افضليت الصحابة رضوان**

الله

عجم اي بهائم

نحل اي زنبور

يزع اي بكفه

الله تعالى عليهم اجمعين علمادن بر فرقه صحابهٔ كرامدن بعضني بعض آخر اوزرينه تفضيلي تجويز اتميوب مجموع كف واحدده مجتمعه اولان اصابع كبيدر ديمشلردر ولكن اكثر ائمه دن بو قولك خلافي منقول اولوب ازجمله قاضي عياض اكمالده ابو منصور بغداديدن نقل ايتمشدركه اهل سنتك اتفاقلري اوزره خلفاء اربعه سائر صحابهٔ كرامدن افضل اولوب آنلردن صكره عشرهٔ مبشره وبعدهم اهل بدر وآنلردن صكره اهل احد وآنلردن صكره اهل بيعة الرضوان وبعد هؤلاء انصاردن اهل عقبتين وسابقون الاولون سائرلرندن افضل اوله وسابقون الاولون تعيينده اقوال مخالفه ورود ايدوب بعض تفضيل مصلي للقبلتين وبعض اهل بيعة الرضوان اولمق طرفنه ذاهبلردر وبعضيلر اهل بدر مراددر ديمشلر وبر طائفه دخي اصحاب كرامك حال حيات نبويه ده وفات ايدنلر بعد النبي عليه افضل الصلوة والسلام باقي اولنلرندن افضل اولمغه ذاهب اولوب ابن عبد البر دخي بو قولي اختيار ايدوب بو حديث شريف ايله استدلال ايتمشدر قال النبي عليه الصلوة والسلام انا شهيد على هؤلاء • اما مسلك اهل سنتدن منحرف اولان مخالفين بيننده ترتيب افضليت خلفاء اربعه دن اختلاف اولنوب

از جمله خطابیه افضلیتده عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی
اختیار ایتمشلردر و راوندیه اعمام رسولدن عباس بن عبد المطلب
رضی الله عنه افضلیتن ادعا و شیعه علی بن ابی طالب رضی الله عنه
افضلیتنه ذاهبلردر خلافت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه
افضلیتنه اهل سنت اتفاقیله بعد رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم امام حق حضرت ابو بکر صدیق رضی الله تعالی عنه در
و صحابه کرامك آنوك امامتنده اجماعلری و بیعتنده
اتفاقلری و خلیفهٔ رسول الله علیه الصلوة والسلام اطلاق ایتدکلری
حقیقتده اهلیتنه اجماع مثابه سنده در و بعد نبینا
علیه الصلوة والسلام بو امتك افضلی ابو بکر الصدیق بعده عمر
ابن الخطاب بعده عثمان بن عفان بعده علی بن ابی طالب رضوان الله
تعالی علیهم اولدوغی اهل حق قتنده قرار داده اولوب افضلیتلرینك
ترتیبی خلافتلری ترتیبی اوزره در و ابو بکر الصدیق رضی الله
تعالی عنه نك جمیع اصحابدن افضلیتی عند اهل الحق ادلهٔ
کثیره ایله ثبوت بولوب از جمله اتفاق جمیع امت اولدوغی جهتیله
درکه اتقی اولان عند الله اکرم اولمق و اتقی دن اولدوغی بو آیه
کریمه نك فحوای شریفیله مثبتدر که جناب حضرت حق جل و علا

وسیجنبها

بو تحقیق شرح وصایای
امام اعظمدن مترجم و منقولدر
منه

وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزکی الآیة بیورمشدر
جمهور اهل تفسیر و مشاهیر علمادن جم غفیر بو آیه کریمه نك
ابو بکر صدیق رضی الله تعالی عنه حقنده نازل اولدوغنده
اتفاق ایتمشلردر و اتقی اولان عند الله اکرم اولدوغی دخی • ان
اکرمکم عند الله اتقیکم • قول کریمیله ثبوت بولمشدر و بو بابده
احادیث کثیره دخی وارد اولمشدر از جمله جناب رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری • والله ما طلعت الشمس ولا غربت
بعد النبیین والمرسلین علی احد افضل من ابی بکر • بیورمشلردر
و کذلك احادیث نبویه دندر که جناب اصدق القائلین صلی الله تعالی
علیه وعلی آله وصحبه اجمعین حضرتلری بیورمشدر • ما ینبغی
لقوم فیهم ابو بکر ان یتقدم علیه غیره • و علی بن ابی طالب
رضی الله تعالی عنه و کرم الله وجهه دن مرویدر که خیر الناس
بعد النبیین ابو بکر ثم عمر ثم الله اعلم و محمد بن الحنفیه دن نقل
اولنور که والد ماجدی امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلری
منبر کوفه یه صعود ایدوب قراءة خطبه اثناسنده اندن
من خیر الناس بعد رسول الله علیه الصلوة والسلام دیو سؤال ایتدکده
حضرت امام اکا جواب ویروب ابو بکردر دیدکده تکرار سؤاله متصدی

بعض فقهاء حنفیه نك ترتیب افضلیتده ترتیب
خلافت ایله استدلال ضعیف ایدوکی اهل سنتك
خلافت مفضولی مع وجود الفاضل تجویز ایتدکلری ظاهر
و مقرر اولور
منه

بو اثر بعض کتب معتبره ده ذکر اولندیغی وجهه
مخالفت سببیله ابله مخالف نقل اولنمشدر
والله اعلم بحقیقة الحال
منه

اولوب ثم من دیدوکده عمر بیوردی تکرار ثم من دیدوکده عثمان دیو
جواب ویردی بعد ذلك محمد بن الحنفیه مرتبهٔ رابعه ده بنه ثم
من دیدوکده حضرت امام سکوت ایدوب بر مقدار توقفدنصکره
لو شئت لانبئاتك بالرابع دیوجك محمد بن الحنفیه انت دیو
کندولرین تعیین اتدوکده امام علی کرم الله وجهه تواضعا وهضما
لنفسه امرء من المسلمین دیمکله قطع سررشته قیل وقال
وحسم پیوند مقال اتمشلر ایدی والحاصل خلافت ابی بکر رضی الله تعالی
عنه بعد رسول الله علیه الصلوة والسلام اصحاب کرام اتفاقی ایله اکا
بیعت ایدوب خلیفهٔ رسول الله دیمکله تلقیب اتدوکلری جهتدن
مجمع علیه اولوب اجماع ایله ثبوت بولمشدر وانوك خلافتی
خلالنده وقوع بولان تالف قلوب وتتابع فتوح وقتل اهل ردّه
وجزیرهٔ عربی شرکدن تطهیر واول مثللو اثار جلیله اکثر من
ان یحصی در وخلافتی ایکی سنه دورت آی و بر روایتده آلتی آی
واقع اولوب مرض موتنده نصکره خلافتی حضرت عمر الفاروق
رضی الله تعالی عنه یه تخصیص وتنصیص اتمش ایدی حضرت ابوبکر
صدیق رضی الله تعالی عنه نك افضل خلفاء اربعه اولوب
وخلافتنك حقیقتنی اثباتده کتب موثوقه ده ادلهٔ کثیره

ایراد

ایراد اولنمشدر که بو رسالهٔ مختصره یه کنجایش پذیر اولمدوغی
جهتدن بو مرتبه ایله اکتفا اولندی **في خلافت حضرت عمر الفاروق**
رضي الله تعالى عنه وبعد وفات الصدیق خلیفهٔ برحق حضرت
عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلریدرکه خلافتی
نص امام ایله یعنی آنفا ذکر اولندوغی اوزره سلفی حضرت ابوبکر
الصدیق رضی الله تعالی عنه دن تنصیص ایله واجماع ایله ثبوت
بولمشدر زیرا صدیقك وفاتنه قریبا املا قلندوغی کتاب
عهدکه بعد الاستکتاب اول صحیفهٔ مختومه قلوب ناسی انده
تعیین اتدوکی کمسنه یه بیعت ایله امر اتمکله جمیع ناس بیعت
ایدوب بو وجه اوزره خلافتنده اتفاق وقوع بولمشدر وامر خلافتده
نهج عدل واستقامت اوزره سلوك ایدوب عهد خلافتنده جانب
شرقی اقصای خراسانه دکین فتح اولنمغله ممالك اسلامه ضمیمه
قلنوب دولت ملوك عجم منقرض اولمشدر که تفصیلی کتب
تاریخ وسیرده مذکور ومسطوردر ومدت خلافتی اون سنه والتی
آی اولوب سن شریفی التمش اوچ سنه یه بالغ اولدوقده مغیره
ابن شعبه نك غلامی ابو لؤلؤ کنیتی ایله مکنی فیروز نام نصرانی
شقینك النده هجرتك یکرمی اوچنجی سنه سی ذی الحجه سنده

سیواب شربت شهادة اولمشلردر رضي الله تعالى عنه وجزي الله
عنا خیر الجزاء **خلافت حضرت عثمان ذي النورين رضي الله عنه**
عند اهل السنه عمر بن الخطاب رضي الله عنه دن صکره حضرت
عثمان بن عفان رضي الله عنه خلیفهٔ برحق اولوب امامتي شوري
واجماع ایله ثبوت بولمشدر زیرا حضرت عمر الفاروق رضي الله عنه
وفاته قریب اولدوقده امر خلافتي کبار صحابي رضوان الله تعالى
علیهم اجمعین دن آلتي نفر کمسنه بیننده که عثمان وعلي وزبیر
وطلحه وعبد الرحمن بن عوف وسعد بن ابي وقاص رضوان
الله تعالى علیهم اجمعین حضراتیدر شوري قلوب وجمیع
مؤمنیني آنلردن بیعته تخییر قلمش ایدي پس آنلر دخي
بعد دفن عمر الفاروق رضي الله تعالى عنه اتفاق اوزره نصب
وتعیین خصوصني عبد الرحمن بن عوف رضي الله تعالى عنه یه
تفویض ایدوب اول بابده حکمنه راضي اولدقلرنده اول دخي
عثمان بن عفان رضي الله عنه حضرتلریني اختیار ایدوب
صحابه دن جم غفیر حضورنده آندن بیعته متصدي اولیجق
سایرلري دخي بیعته مبادرت اتمکله جمله سي اطاعت وانقیاد
ایله اقتدا جمعه واعیادده اقتدي وعلی ما هو الواجب اتباع

قلمشلر

قلمشلر ایدي وعهد خلافتنده فتح بلاد وامصار تشتیت
جمعیت کفار کثرت اوزره وقوع بولوب ناسي مصحف واحد اوزره
جمع خصایص عثمانیه رضي الله تعالى عنه دندر سني شریفلري
ابو اسحاق روایتي اوزره سکسن وواقدي روایتي اوزره
سکسن ایکي سنه یه بالغ اولدوقده شهیداً واصل جوار رحمت
اولمشدر ومدت خلافتلري دخي کذلك ابن اسحاقدن اون
ایکي سنه دن اون ایکي کون ناقص اولمق اوزره منقول اولوب
بعض روات نقلي اوزره اون بر سنه واون بر آي واون دورت کون
واقع اولمشدر رضي الله تعالى عنه **خلافت حضرت علي بن
ابي طالب رضي الله تعالى عنه وکرم الله وجهه** خلافت حضرت
عثمان ذي النورين رضي الله تعالى عنه دن صکره خلیفهٔ برحق حضرت
امام علي کرم الله وجهه حضرتلري اولوب خلافتي اجماع ایله ثبوت
بولمشدر که شهادة حضرت عثمان رضي الله عنه دن بر روایتده
اوچ کون وبر روایتده بش کون مرورنده کبار مهاجرین وانصار
جمع اولوب عصرك اهالیسنك افضل وخلافته اولي واحقي
اولدوغي جهتدن قبول خلافت التماسیله نیازمند اولمشلر
ایدي لکن اولا تقلد خلافتدن استنکاف وابا ایله مطلوبلرینه

تشتیت بمعني طاغتمق

مصحف گونده ایهام لطیف
قصد اولنمشدر منه

مساعده بيورميوب بعد ذلك امتناع كثير ومدافعۀ طومله دن
صكره بالاخره تماموا آنرين قبوله موصول قلدقلرنده هجرت
نبويه نيك اوتوز بشنجي سنه سي ذي الحجه سنك يكرمي بشنجي
كوني يوم جمعه ده ناس مسجد رسول الله عليه الصلوة والسلامده
جمع اولوب بيعتنه مبادرت اولنمش ايدي پس خلافتي اهل حل
وعقدك اجماعلري ايله ثبوت بولوب رابع خلفاء راشدين
اولدوغي متحقق اولمشدر وعهد امامتنده وقوع بولان
وقايع فتوحات كتب سير وتواريخده مسطوردر خلافتي حالنده
سنين هجرۀ نبويه عليه افضل الصلوة والسلامده اربعين كامل
رمضان شريفنك اون اوچنجي كوننده مسجد كوفه ده اداي
صلوة صبح اثناسنده عبد الرحمن بن ملجم نام شقي النده
جريح سيف غدر اولوب شهر مزبورك اون يدنجي كوني
يوم جمعه ده شهيداً واصل جوار قدس شهود ومرغ
روح مطهري آشيان ساز گلستان بهشت موروده
اولمشلردر واشهر روايات اوزره سن شريفي التمش اوچ سنه
ومدت خلافتي بش سنه دن برقاچ كون ناقص اولمشدر
كرم الله وجهه ورضي الله تعالى عنه ودار آخرته انتقالي

جناب رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
جوار حق جل وعلايه سعادت ايله ارتحاللرندن اوتوز سنه
تمامنده وبر روايتده اوتوز سنه دن آلتي آي ناقص واقع
اولوب خلافت حضرت امام حسن رضي الله تعالى عنه ايله تمام
اولمشدر واحاديث نبويه دن الخلافة بعدي ثلاثون سنة
حديث شريفي مغزاسي اوزره نصاب خلافت تمام قرين اولدوغي
تحقق بولمشدر ظن اولنميه كه بو حديث شريفك ظاهرندن
مفهوم اولدوغي اوزره خليفه اطلاقي ائمۀ اربعه يه
مخصوص اولوب سائره جائز اولميه ديو بعض فاضل
تصريحي اوزره بو حديث شريفده مذكور اولان خلافتدن
خلافت كامله يعني سلوك نبويه وسيرت مصطفويه يه
قطعا مخالف اولميوب جميع امورده شائبۀ تنافي ايله
مشوب اولميان خلافت حقيقيه اراده اولنمشدر پس
خلفاء راشدين زمان شريفلرندن صكره الي هذا الوقت
مسند نشين صدر سلطنت اولان ملوكه اصحاب حل
وعقدك خليفه اطلاق ايتدكلري بو تحقيقدن معلوم ومقرر
اولور وفقهاء كرام دخي تصريح وتنصيص ايدوب سلطانه

الشائبة جمع الشوائب وهي الاقذار
والادناس والنقص والعيب والقبايح
منه

خليفهٔ رسول الله اطلاقی اولنمق جائزدر ديدكلری كتب مشهورده
مسطور و مصرحدر و بودخی معلوم اولاكه عند الجمهور جناب
سلطان كونين صلی الله عليه وسلم حضرتلری كندولردن صكره
امر خلافتی تعيين خصوصنده قطعا نص جلی و خفی ايله
تنصيص بيورمشلردر ولكن بعض دوات حسن بصری
حضرتلرندن امامت حضرت ابی بكر الصديق رضی الله عنه
ايچون نص خفی ورودنی ادعا ايدر ~~وفرق مخالفيندن~~
حين مرضلرنده امامت صلوة ايچون تقديم بيوردقلری نص
خفی ايله تنصيص قبيلندن اولمغه ذاهب اولدوغين
روايت اتمشدر و بعض اصحاب حديث خلافت ابی بكر رضی الله عنه
ايچون نص جلی ورودنی ادعا ايدر و فرق مخالفيندن شيعه
امامت حضرت علی رضی الله عنه ده ورود نص ادعا اتمك
اوزره بعض منقولات ضعيفيه تشبث ايدر كتب
مبسوطه ده تفصيلا اولندوغی وجه اوزره دليل الركيب
وجوه ايله ابطال و تزييف اولنمشدر از جمله وجوه ايله
رد و تزييفدن بری اولدركه امامت مصالح دينيه و مهمات
دنيويه دن بر امر خطير اولوبلكه نسبت امور جزئيه دن

عدّ

عد اولنمغه سزاوار اولاكه نصب ولكن امر مثلا تو
احوال ممكنه ده قالميوب بين الاصحاب كمال شهرت ايله حد
تواتر مرتبه سنه بالغ اولمش ايكن اكر طرف رسول الله
عليه الصلوة والسلامدن منصوص اولسه ايدی حال اصحاب
كرام رضوان الله تعالی عليهم اجمعين بيننده مشهور اولوب
بعد وفات النبی صلی الله تعالی عليه وسلم سقيفهٔ بنی
ساعده ده تعيين امام ايچون اجتماع قلدقلرنده اتفاق
ذكر اولندوغی اوزره اول امرده بعض انصار منا
امير و منكم امير ديوب و بعض مجتمعين دخی ابی بكر
صديقه و بعض آخری عباسه و بر صنفی دخی علی
مرتضايه رضی الله عنهم ميل اتمكله قبل الاجتماع صورت
تردد وقوع بولمش ايدی باخصوص نص نبوی هر كيمك
ايچون وقوع بولمش اولسه تنفيذ حكم نبوی ايچون خلافت
آنك حقی اولوب البته اصحاب رای مختلفه اولنلر
ايله محاجه بلكه مخاصمه ذمتنه واجب اولمغله طلب
امامتله مبادرت اتمك مقرر اولور ايدی نتكم حضرت علی بن
ابی طالب كرم الله وجهه خلافت كندولری ايچون تعيين اولدوقده

استدعای خلافت ایله محاربه‌یه تصدی بیورمشلر ایدی
یا خصوص بعض مخالفین ادعا اتدوکلری اوزره قرضا
حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه دن غیری ایچون
منصوص اولمش اولسه مثلا شیعه نیك ادعا اتدوکلری
کبی علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه ایچون ورود نص
مقرر اولمش اولسه کرك امام علی وکرك سائر اول
مجلس بیعتده حاضر اولان اصحاب کرام رضوان الله
تعالی علیهم اجمعین قاطبه خلافت مثللو امور مهمده
ورود ایدن حکم نبویه مطلع دکللر ایدی دینلورسه
جمله‌سی غفلت وجهله نسبت لازم اولوب واکر مطلعلر
ایدی ولکن کتم اتدیلر دینلورسه طایعا خلافت ابی بکر
الصدیق رضی الله تعالی عنه یی قبول ایله بیعتنه
مبادرت اتدوکلری جهتدن جمله‌سی مخالفت حکم نبویه
نسبت اولنمق ایله تفسیق وتضلیل اولنمش اولورلر
با آنکه صحابهٔ کرین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
دن هر بری حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینه کمال اهتمام ایله بذل اموال ومهجه مرتبه‌سنده

المهجه بالضم یعنی
روح یعنی جان
منه

انقیاد

انقیاد ایدوب اکا نصرت داعیه‌سیله اقربا وعشیرتلرین
قتله مبادرت اتمشلردر والحاصل علی ترتیب الواقع خلفاء
راشدینك خلافتلرین قدح اتمك خرق اجماع اصحابه
مؤدی اولوب ذکر وایراد اولندوغی منوال اوزره اصحاب
کرینی تضلیل ومخالفت حکم نبویه نسبت واجماعلرین خرق
شرذمهٔ خباثت آیین روافضدن غیری کیمسه تجاسر واجترا
اتمدوکی امور شنیعه‌دندر خذلهم الله تعالی وشتت شملهم
ذیل الکلام مسلك قویم اهل سنت ومحجهٔ واضحهٔ ائمهٔ دین
وملت اثرینه مقتضی اولان مسلمین بدایت قرینه واجبدرکه
شرفیاب مجلس خطیر نبوی وریزه چین خوان مصطفوی اولان
صحابهٔ کرام واهل بیت ذوی الاحترامه هر حالده متابعت
وارتجان ودل محب اولدوغندن قطع نظر دائما خیر ایله
یاد ایدوب همواره نشر ذکر جمیل وصنوف اعظام وتبجیللری
امرنده اهتمام ایله شان شریفلرینه ایراث شین ایدن اموردن
احتراز واجتناب اوزره اولالر زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری بیورور • لا تسبوا اصحابي فلو ان
احدكم انفق مثل أُحُدٍ ذهبا ما بلغ مُدَّ احدهم ولا نصیفه

كذا في شفاء القاضي عياض يعني بيورديلركه بنم اصحابمه
سب وشتم ايتمك كه سزدن بريكز جبل احُد ذهب انفاق
ايليسه آنلروك بر مدّ منه يتشمز يعني آنلروك عمل سيري
ايجون طرفنده آلهيدن ثواب كثير اعطا اولنور ديمكدر بس آنلروك
ايجون عند الله علو مرتبه متحقق ايدوكي مقرر اولوب تخصيصكه
جناب حق جل وعلا آنلري قرآن كريمنده تعظيم ايله ذكر بيورديو
مواضع عديده ده انلر ايجون ثنا قلمشدر كما قال سبحانه وتعالى
كنتم خير امة اخرجت للناس • وقال تعالى • وكذلك
جعلناكم امة وسطا لتكونوا شهداء على الناس • وقال
تعالى • محمد رسول الله والذين معه اشداء على الكفار
رحماء بينهم تراهم ركعا سجدا يبتغون فضلا من الله
ورضوانا • وقال تعالى • لقد رضي الله عن المؤمنين اذ
يبايعونك تحت الشجرة • ورسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرندن دخي اصحاب كرام رضوان الله تعالى عليهم
اجمعين ايجون ثناده احاديث كثيره ورود ايتمشدر قال
النبي الانام عليه وعلى آله واصحابه الصلوة والسلام •
اصحابي كالنجوم بايهم اقتديتم اهتديتم • وقال عليه الصلوة

والسلام

والسلام • خير القرون قرني ثم الذين يلونهم • وقال عليه
الصلوة والسلام • الله الله في اصحابي لا تتخذوهم عرضا
بعدي فمن احبهم فبحبي احبهم ومن ابغضهم فببغضي
ابغضهم ومن اذاهم فقد اذاني ومن اذاني فقد اذى الله
ومن اذى الله يوشك ان يأخذه • وبو مضمونده دخي نيجه نيجه
احاديث شريفه ورود ايتمشدر بس اول شخص باهر النقصكه
اصحاب باصفا حقنده كلمات ناسزايه اجتسار ايليه حقيقتده
جناب واهب خالق البرايا جل جلاله ايله معانده يه تجاسر ايتمش
اولوب حبيب خدا ورسول مجتبا عليه افضل الصلوة والسلامه دخي
مخالفته اصرار ايتمش اولور نعوذ بالله من ذلك وحضرت
علي بن ابي طالب كرم الله وجهه و رضي الله عنه ايله معاويه
رضي الله تعالى عنه بيننده جاري اولان مخاصمه طرفينك
اجتهادلرينه مبني اولوب منازعه مجرده دكلدر زيرا امام
علي رضي الله تعالى عنه حضرتلري فتنهٔ عثمان ذي النورين
رضي الله تعالى عنه حضرتلرينه مبادرت ايدنلري خصومه تسليم
ايتمكده نظام خلافته خلل ايراث ايده جكيني ملاحظه ايله
اول امرده تأخيرلرى اصوب ايدوكي معلوملري اولمش ايدي

ومعاویه رضی الله تعالی عنه نك اجتهادی مقتضاسی اوزره
ذهبنی آنوك خلافته منساق اولمغله بینلرنده صورت منازعه رونما
معرض حصوله اولمش ایدی نه آنکله اول منازعه استحصال
من خرفات دنیویه ایچون اللهم ثبتنا علی الحق **خاتمة الکلام**
فی بحث الایمان والاسلام ایمان اصل لغاتده مطلقا تصدیق معناسنه
بحسب الشرع مفهومنی تعیینده اقوال کثیره وارد اولمشدر وعند
اهل الحق ایمان فعل قلبی اولوب مجرد لساننك فعلی دکلدر وتصدیقدن
عبارت اولوب معرفت واعتقاددن عبارت دکلدر وانتفاسیله
منتفی اولمق وجهی اوزره اعمال الجوارح دخی ایمانده داخل
دکلدر نتکیم بو اقوالده هر بری فرق مخالفیندن بر فرقه نك
قولی اولوب حالا شروح اولنان تفصیلدن معلوم اولور پس
اقوال مشهوره دن بری جمهور اشاعره نك مختاری اولوب
امام ابو منصور ماتریدیدن دخی منقول اولان اولدر که
ایمان قلبك فعلی اولوب انجق تصدیق قلبیدن عبارت اوله یعنی
ضروریات دین محمدیدن اولوب عامهٔ مسلمین انی بلمکده نظر
استدلاله محتاج اولمدقلری امور قلب ایله تصدیق
واذعان اولنه وحدانیت ونبوت وبعث وجزاء ووجوب

صلوة

صلوة وزکوة وحرمت خمر کبی وفعل قلبی اولدوغنه ذاهب
اولنلردن بر طائفه دخی ایمان معرفت قلبیدن اولمق
ادعا ایتمشلردر یعنی ذکر اولنان ضرورات دینیه یی
معرفتك اسمیدر دیمشلردر بو قول مردود قدریه دن
ابو الحسین صالحی وجهم بن صفوان مختارلری اولوب
شرذمهٔ خبیثهٔ شیعه دخی بو قولی اختیار ایتمشلردر
وبر طائفهٔ جلیله فعل قلب وفعل لسان مجموعندن عبارت
اولوب تصدیق مذکور ایله اقرارك اسمی اولمغه ذاهبلردر
وبو قول امام اعظم ابو حنیفه دن محکی اولوب اکثر محققین
اختیار ایتدکلری قول مقبولدر بو قول ایله قول اولی یعنی مجرد
تصدیق قلبیدن عبارت اولمق قوللرینك بیننده فرق اول
وجهله درکه بر کمسنه ضرورات دینیه یی قلب ایله تصدیق
ایتمش اولسه اما اندن قطعا لسانیله اقرار صدور ایتمش
اولمسه اول شخص قول اولی اختیار ایدنلرك قوللرینه نظر
ایله عند الله مؤمن اولوب دخول جنته ودخول ناردن
نجاته مستحق اولمش اولور وقول ثانیی اختیار ایدنلرك
قوللرینه نظر ایله مادامکه تصدیق بولنمیه مجرد تصدیق

قلبیله نه عندالله مؤمن حکمنده اولور ونه دخول جنته
لایق اولور ونه ناردن نجاته مستحق اولمش اولور وبر طائفه ده
ایمان اقرار باللسان وتصدیق بالجنان وعمل بالارکان
مجموعنک اسمی اولوب فعل قلب وفعل لسان وفعل ارکان
مجموعندن اولمغه ذهاب ایتمشلردر ولکن بو قوله قائل
اولنلر دخی ایکی فرقه اولور بر فرقه سی ترک عمل ایماندن
خروجی مستلزم دکلدر دیمشلردر وبو مسلک اکثر
سلفک وجمیع ائمهٔ حدیثک ومتکلمیندن جم غفیرک
مختاری اولان مذهب اولوب امام مالک وامام شافعی واوزاعی
اختیار ایتدکلری مسلک مشهوردر وبر فرقه دخی الوعیدیه
ایمانک مجموع افعال ثلاثهٔ مذکوره دن عبارت ایدوکینی
اختیار جهتیله سالف الذکر اولان ائمهٔ دینه موافقت
ایتمشلردر ولکن تارک فعل اولان کمسنه ایچون ایماندن
خارجدر دیمکله مسلک اهل حقدن عدول وخروج
ایتمشلردر وانلر دخی ایکی صنف اولوب بر صنفی اول شخص
ایچون مثلا ایماندن خارج وکفره داخل اولوردیو اعتقاد
ایتمشلردر وبو مذهب خوارج مذهبیدر وبر صنفی دخی

ایماندن

ایماندن خارج اولور اما کفره داخل اولماز دیو اعتقاد
ایتمشلردر وبین المنزلتین اثبات ایتملری بو قولدن عبارتدرکه
مذهب معتزله نیک ذاهب اولدقلری مذهب سخیفدر
وبر طائفه دخی ایمانک فعل لساندن عبارت اولوب ما
جاء به النبی علیه السلامک حقیقتنه لسان ایله اقرار ایتمکک
اسمیدر دیمکله ذاهب اولمشلردر وبونلر دخی بر قاچ فرقه اولوب
انلر جمله فرقهٔ رقاشی اکا ذاهب اولمشدرکه ایمان اقرار
لساندن اوله اما معرفت قلبیه ایله مشروطه اوله
وفرقهٔ قطان اکا ذهاب ایتمشدرکه ایمان تصدیق ایله
مشروطه اولان اقرار لساندن عبارت اوله وبو مسلکه
سالک اولنلردن بر فرقه دخی کرامیه طائفه سیدرکه
انلر ایمانک مجرد اقرار لساندن عبارت اولوب
قطعا بر شرط ایله مشروط اولمدیغندن اتفاق
ایدرلر حتی بو اعتقاد سخیفه اوزرینه اجماع قلوب
کمسنه کفری کتم واضمار ایدوب اظهار کلمهٔ ایمان ایتمش
اولسه نارده خلوده مستحق ایکن ینه حقیقتده مؤمن
اولمش اولور دیو اگر امر برعکس اولسه اوزره اول شخص

ایمان معرفت قلبیه دن عبارة اولدیغی
قول ابی الحسین الصالحی نسبتی فرقهٔ جهمیه یه
نسبت المشهور
منه

ايماني كتم واضمار وكفري اذاعت واظهار ايليسه مؤمن دكلدر
ديرلر واول كمسنه كه اضمار ايمان ايليوب اندن نه اقرار
ونه انكار صدور ايتمش اولمسه دخول جنته مستحق
ومستاهل اولماز ديمك اوزره متفقلردر وبو دخي
معلوم اولاكه ايمان واسلامك مآل معنالري قبول
واعتراف معنالرينه راجع اولدوغي جهتدن متحد
اولوب ايكيسي بر معنايه اولمق اوزره اولان الفاظ
مترادفه دندر اول سببدن هر مؤمنه
مسلم وهر مسلمه مؤمن اطلاق اولنمق
صحيحدر واما امام اعظم ابو حنيفه
وانوك اتباعي قاتنده ايمان زياده ونقصان
قبول اتمه مك مقرر اولوب وشافعيه دن
امام الحرمين دخي بو قولي اختيار ايتمشدر
ومشاهير ائمه دن جم غفير بو مسلكه ذهاب
ايتمشلردر ولكن اشاعره قاتنده قبول زياده
ونقصان جائز اولوب امام شافعيدن
دخي اول قولي ايثار واختيار منقولدر وادله

طرفين

طرفين مفصلات كلاميه ده تفصيل اولنمش
اولوب بو مجله ده كنجايش پذير اولمق ايله
طي اولنوب اصل مدعا ذكري ايله اكتفا اولندي
اللهم ثبتنا علي الايمان وارزقنا اتباع محجة ذوي
الايقان وجنبنا عن متابعة خطوات الشيطان
بمنك وكرمك وجودك وصل وسلم علي نبيك الامي
وعلي آله وصحبه اجمعين والحمد لله رب العالمين
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب جل جلاله
عن يد اضعف العباد محمد بن محرم الشهير
بمحرم زاده غفر الله ذنوبه ولوالديه
ولاخواننا المؤمنين والمؤمنات
والمسلمين والمسلمات وصلي الله
علي سيدنا ونبينا محمد وعلي
آله واصحابه اجمعين
والحمد لله رب
العالمين

في سنه ثلاثين ومائة والف في اواسط شهر ذي القعده

دوکملی ۲۶۷

باصور ایچون یکرمی یدی درهم صارمساق پشناخ حوقندره
بعده یوز درهم سیاه قورو اوزم چکردکلرینی
اوزمک چقارمالی که خوانده دوکملی صباح صباح
بر قاشیق یمه لی مجربدر

بری باصور ایچون مقرده اولانه قورد کلری
خوانده دوکملی یوز درهم پاک قرشیدر مالی هر صباح
بر قاشیق یمه لی غایت مجربدر

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
„СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ" - БЕОГРАД
Л И. Бр. 43.741